DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ARGONAUTİKA

[Argo Denizcileri]

RODOSLU APOLLONİOS

Çeviri
Nur Nirven

PINHAN
mitoloji

PİNHAN YAYINCILIK
Litros Yolu, Fatih San. Sitesi No: 12/214-215
Topkapı/Zeytinburnu İstanbul
Tel: (0212) 259 27 60 Faks: (0212) 565 16 74
www.pinhanyayincilik.com
info@pinhanyayincilik.com
Sertifika No: 40676

Kaynak metin:
Argonautica. Translated by R. C. SEATON. William Heinemann, New York, 1912.

© Pinhan Yayıncılık, 2019
Türkçe çeviri © Nur Nirven 2019

Birinci Basım: Ağustos 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Mahmut Sever
Çeviri Editörü: Adem Beyaz
Kapak Tasarımı: Mahmut Sever
Dizgi: Özlem Sümbül

Teknik Hazırlık, Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 11931

Pinhan Yayıncılık: 190 Mitoloji Dizisi: 2

ISBN: 978-605-9460-91-0

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metnin, gerek görsel malzemenin yayınevinden izin alınmadan herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ve dağıtılması 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturur.

Argonautika
[Argo Denizcileri]

Rodoslu Apollonios

Çeviri: Nur Nirven

İçindekiler

Giriş ◆ 7

Argonautika ◆ 59
I. Kitap ◆ 61
II. Kitap ◆ 95
III. Kitap ◆ 127
IV. Kitap ◆ 161

Giriş
Peter Green

I

Argonautika'nın yazarı dikkat çekecek kadar muğlak bir karakter. Ne zaman doğduğunu veya ölüm tarihini bilmiyoruz. Doğum yeri olarak antik dönemde en az üç kent –İskenderiye, Naukratis ve kaçınılmaz olarak Rodos- öne sürülüyordu, bu tartışma bugün de devam ediyor. Hayatıyla ilgili başlıca kaynaklar hem geç tarihe aittir hem de göze çarpan bazı farklar içerir. Hayatının erken bir evresinde mi yoksa sonradan mı şiire döndü? Ptolemaioslardan birinin sarayında hocaydı, ama hangisinin? İskenderiye Kütüphanesi'nin başındaydı, ama tam olarak kimden önce ve kimden sonra? Aşağı yukarı çağdaşı olan Kallimakhos'la *Souda*'nın *Καλλίμαχος* maddesinde öne sürülen meşhur edebi kavgasının doğrudan kendi döneminden günümüze gelen bir kanıtı muhtemelen neden yok?[1] Kronolojik bakımdan konuşursak, Rodos'a kaçması veya sürgün edilmesi kütüphaneciliğe ve hocalığa atanmasıyla nasıl ilişkilendirilir? Zirve dönemi hangi Ptolemaios'un zamanıydı? Araştırmacılar, kanıtlara göre doğumunu en erken 300'e, en geç 265'e, ölümünü 235-190 arasına tarihlendirmişlerdir.[2]

Bu görüş ayrılığına neden olan önemli problem (bütün *erken* dönem kanıtlarının dışında) pek de kanıt eksikliği değil, daha

---

[1] Muhtemelen çünkü Apollonios'a (*AP* 11.275) atfedilen, Kallimakhos'a saldıran epigramının doğruluğunu modern araştırmacıların çoğu, fikrimce, yetersiz nedenlerle kabul etmemiştir.

[2] Apollonios'un hayatı için modern bilginlerin geliştirdikleri, hiçbirine ciddi şekilde itiraz edilmeyen üç temel şemadan daha fazlasını listeleyen Vian, problemi derli toplu ortaya koyar (1974, VII-XIII). Aynı zamanda, en akla yakın bulduğum şemanın aslında onun ilk sistemine çok yakından tekabül ettiğini belirtmeliyim, Delage de buna karar verir (1930b) –çağdaş bilginlerin büyük ölçüde görmezlikten geldikleri kapsamlı ve temelde duyarlı bir çalışma.

sonra yaşayan birkaç tanığımızın ara sıra birbirleriyle çok açıkça ters düşmelerindeki garipliktir (gerçi göreceğimiz gibi, bazı görüş ayrılıkları gerçek olmaktan çok zahiridir). O halde, burada onlardan başlıyorum. *Hayatlar*, *Argonautika*'nın elyazmalarıyla birlikte aktarılıyordu; bunların izini sürmek için gösterilen bilimsel çabalar (örneğin Theon adlı eleştirmen M.Ö. 1. yüzyıla kadar izini sürdü) övülmeye layık olmakla birlikte aydınlatıcı değildir veya güçlükleri gidermez. Bizans'ın 10. yüzyıl sonuna tarihlenen *Souda* ansiklopedisinin iki maddesi için de aynısı geçerlidir.

(i) *Hayat A*: "*Argonautika*'nın yazarı Apollonios İskenderiye'de doğdu, Ptolemais kabilesindendi, Silleus'un (veya bazılarına göre İlleus'un) oğluydu. Ptolemaiosların saltanat döneminde yaşadı, Kallimakhos'un öğrencisiydi (*μαθητής*). Önce hocası Kallimakhos'un asistanıydı (*συνών*)[3]; ama sonunda (*ὀψέ*) kendini şiir yazmaya verdi. Daha gençliğinde (*ἐφηβον*) *Argonautika*'yı kalabalığın önünde okuduğu ama beğenilmediği söylenir. Halkın aşağılamasına, şair arkadaşlarının alaylarına ve tacizlerine yenik düşerek anayurdunu bırakıp Rodos'a gitti. Burada metinlerini süsleyip düzeltti[4], kabalığın önünde okumaya devam etti, bu da onu büyük üne kavuşturdu, şiirlerinde kendisine 'Rodoslu' demesinin nedeni, burada parlak bir eğitimcilik mesleğine sahip olması, Rodos vatandaşlığını ve başka onurlar kazanmasıdır.[5]"

Çoğu elyazmasında bulunan "Ptolemaiosların saltanat dö-

---

[3] Veya belki "birlikte yaşadı"; bkz. Blum 128 ve 164, 38. Dipnot, *συνεῖναι* fiilinin "eğitimini tamamladıktan sonra asistan olarak hocalarıyla kalan genç alimler için kullanıldığını" örneklerle belirtir (Kelimenin ima ettiği başka anlamlar da vardır: dipnot 7 ile beraber aşağıdaki tartışmama bakın.) *Hayatlar*'da doğrulananın, yani Apollonios'un eğitim aldığı Kallimakhos'un şairden çok alim olduğu kimi zaman kabul edilmez. Onun Rodos'taki etkinliklerine dair açıklamaları göz önüne aldığımızda bu önemlidir.

[4] Cameron, 217'de "Apollonios'un *Argonautika*'yı İskenderiye'de yazdığı, *Hayatlar*'da kabul edilir" der. Karş. aş. *Hayat B*'nin karıtı.

[5] Cameron, 214'te burada bizim Apollonios'la daha geç dönemde Rodos'ta bir sofist okulunu yöneten Alabandalı Apollonios'u (yaklaşık M.Ö. 120) birbirine karıştırdığımız öne sürülür. Aslında imkânsız değildir bu. Ama argümanda bunun lehine karıt öne sürülmesi (ve *Hayat B*'nin "kamu işlerinde etkinlik gösterdi, retorik dersleri verdi" iddiasıyla bağlantılı olması), yani daha sonraki sofist için böyle bir davranış doğalken, "şair için saçma" olması ciddiye alınamaz. Apollonios en azından şair kadar bilgindi: retorikle edebiyatın arasına kesin çizgiler çizilemez; ve şairlerin ne zamandan beri kamu işlerinden uzak durmaları gerekmiştir?

nemi", Hunter'ın sözleriyle, "sözünü etmeye değmeyecek kadar aşikâr olduğu"[6] için genellikle önemsenmez. Eğer böyleyse, bunun neden söylendiğini insan merak ediyor. Aslında, çoğul "Ptolemaioslar"a özgü bir kimlik aradığımızda cevap hemen bulunuyor: Bu Ptolemaioslar, "Kardeş Tanrılar" (*Θεοὶ Ἀδελφοί*) adıyla bilinen, altın ve gümüş sikkelerin üzerinde her zaman birlikte portreleri yapılan, hanedanın en ünlü ilk ensest kraliyet çifti II. Ptolemaios Philadelphos ile kardeşi ve karısı Arsinoe'dir, ve ancak onlar olabilir. Apollonios'un gençliğindeki edebiyat performansıyla ilgili açıklamanın daha öncesiyle yani kendisini şiire "geç" vermesiyle tutarsız olduğu da sık tartışılır; ama geç dönemdeki tefsircinin bile iki cümle arasında kendisiyle böyle alenen çelişmesi ihtimal dışıdır. Yunanca metnin anlamı, Kallimakhos'un araştırma asistanı olarak (Kütüphanede?) başladığından, sonra ondan ayrılarak kendi başına şair olarak yoluna devam ettiğinden ibarettir kuşkusuz. *Συνών*'un muğlaklığı dikkate değerdir: Sıradan tanışıklıktan birlikte yaşamaya, cinsel ilişkiye kadar her şeyi ifade edebilir.[7]

(ii) *Hayat B*: "Şair Apollonios İskenderiye'de doğdu, babası Silleus veya İlleus, annesi Rhode idi. O tarihte İskenderiye'de *grammatikos* [hoca, bilgin] olan Kallimakhos'la çalıştı, bu şiirleri [yani *Argonautika*] yazdıktan sonra herkesin önünde okudu. Sonucun tam bir hüsran olması onu mahcup etti, bunun sonucunda Rodos'a yerleşti. Burada kamu işlerinde etkinlik gösterdi, retorik dersleri verdi. Bazılarının ona Rodoslu demek istemesi bunun sonucudur. Şiirlerini süslerken burada yaşadı. Sonra herkesin önünde okuduğunda çok başarı kazandı, o kadar ki Rodos vatandaşlığına ve yüksek onurlara layık [*ἀξιωθῆναι*] bulundu. Bazı kaynaklarda İskenderiye'ye döndüğü, kalabalığın önünde yeniden şiirlerini okuduğu, bunun onu Müzenin Kütüphanelerine layık [*ἀξιωθῆναι*] bulunacak kadar başarının zirvesine taşıdığı, Kallimakhos'un yanına gömüldüğü belirtilir."[8]

---

[6] Hunter 1989, 1, 3. dipnot.

[7] Hocayla öğrenci arasında önceleri yaşanan aşk macerasının korkunç bittiğini, bu durumun edebi ve akademik yangını körüklediğini tahmin etmek özellikle Kallimakhos'un eşcinsel epigramları göz önüne alındığında hayli çekicidir. Yine de *Hayat A*'daki ilgili cümle bir tür profesyonel ilişkinin veya eğitim ilişkisinin söz konusu olduğunu iyice netleştiriyor.

[8] Cameron, 215'te açık açık "*Hayatlar*'da Apollonios İskenderiye'ye geri dönmez... İskenderiye'den genç yaşta ayrılır, geri kalan hayatını Rodos'ta geçi-

İki *Hayatlar*'da da Apollonios'un meslek hayatında aynı ölçüde önem taşıyan olgular ve *olayların sırası* konusunda temelde hemfikir olunduğunu görüyoruz, gerçi B'ye İskenderiye'ye dönüşü ve buradaki başarısıyla ilgili önemli bir bilgi eklenmiştir. Kütüphanelere "layık bulunmak" açıkça, kütüphaneci veya belki ilkin Müzeci olarak atandığı anlamına gelir, kimi zaman epey hayalperestlikle önü sürüldüğü gibi, eserlerinin Kütüphaneye alındığı anlamına gelmez, zira bunun ölçütü liyakat değil, eserlerin geniş kapsamlı olmasıydı.[9] Meslek hayatı kesin olarak 280-250 yıllarına sabitlenen Kallimakhos'la ve çoğunlukla 270'ten önce yazan Theokritos'la yakın ilişkisi, *Hayat* A'da (benim savunduğum gibi) Kardeş Tanrılara gönderme yapılmasa bile, II. Ptolemaios'un saltanat dönemini –Helenistik şiirin Altın Çağını- bize açıkça işaret eder.

(iii) *Oxyrhynchus Papyrus, 1241*: Silleus'un oğlu, Rodoslu denen İskenderiyeli [Apollo]nios, Kallimakhos'un öğrencisi [veya belki 'tanıdığı': *γνώριμος*]: ayrıca [ö(ğretmen)di? *ἐ[γένετο]*: [öğretmen kelimesi neredeyse hiç okunmuyor, muhtemelen *δ(ιδάσκαλ)ος* ama rahatlıkla [bi]rinci kralın *δ(ιάδοχ)ος*]'u {halef} diye de okunabilir]. Ardından Eratosthenes, onun ardından da Bizanslı Aristophanes ve Aristarkhos geldi. Ondan sonra musannif [εἰδογράφος] olarak bilinen İskenderiyeli Apollonios, ondan sonra Aristarkhos oğlu İskenderiyeli ama aslen Samothrakeli Aristarkhos, kendisi <IV. Ptolemaios> Philopator'un çocuklarının hocası(ydı)."

Bu metin İskenderiye'nin baş kütüphanecilerinin bazılarını kronolojik sırayla listeleyen (M.S. 2. yüzyıl) bir tür *khrestomatheia* veya elkitabından alıntıdır. Hemen önceki sütun kayıptır ama ilk atananın adını veriyor olmalıdır ki onun, Homerosçu bilgin, destan şairi ve I. Ptolemaios'un çocuklarının hocası Zenodotos olduğunu *Souda*'dan (*Ζηνόδοτος* maddesi) biliyoruz. II. Ptolemaios 308'de doğdu: Zenodotos'un atanmasını yaklaşık 295'e yerleşti-

---

rir" der, yine de *Hayat B*'de Apollonios'un Kallimakhos'un yanına gömüldüğüne dair göndermeyi kabul eder.

[9] Pfeiffer, 141-142'de ve ara bölüm 284-285'te "layık bulunma" teorisini (bkz. örneğin Blum, 128-129) ana hatlarıyla doğrular; ama Pfeiffer'in alışılmadık tarzda zayıf argümanı Eusebios'taki (özellikle bkz. *Hist. eccles.* 3.9.2) kıyaslamalı kullanımdan daha iyi başka bir şeye dayanamaz ve gerçek bir ağırlığı yoktur.

rirsek çok garip kaçmaz. Ama ondan sonra kim geldi? Bazı araştırmacılar akademik liyakat ilkesi gereği onun muhtemelen Kallimakhos olduğunu düşünürler[10], ama antik kaynaklarımızın neredeyse söz birliği ederek susması cesaret kırmaz[11], kütüphaneciyi kralın atadığı da unutulmamalıdır.[12] Hem Zenodotos'un hem de Apollonios'un destan şairleri ve Homerosçu bilginler olmaları belki rastlantı değildi: II. Ptolemaios'un kendi tercihlerini yansıtabilir. Apollonios'un Zenodotos'un doğrudan halefi olarak atandığı ihtimali çok önemlidir. Bütün kuşkuların ötesinde, kesin değildir ne yazık ki: Hem kronolojik açıdan hem *Oxyrhynchus Papyrus*, 1241'e dayanarak, ikisinin arasında Kallimakhos'un görev süresi için yer kalır.[13] Öte yandan, kronolojiye dayanarak Apollonios I. Ptolemaios yerine III. Ptolemaios'un hocası olmalıdır; araştırmacılar, "birinci"nin (*πρώτου*), baştan savma bir el yazısında "üçüncü"yü (*τρίτου*) belki yanlış okumaktan kaynaklanan bir hata olduğunda görüş birliğine varmışlardır. Apollonios'tan sonra sıra tamamıyla mantıklı gelerek kabul edilebilir (gerçi Aristarkhos'tan iki kez söz edilir: Galiba Samothrakeli kadar Samoslu da katibin aklının bir köşesindeydi).

(iv) *Souda* (*Ἀπολλώνιος* maddesi no. 3419): "Apollonios, İskenderiyeli, destan şiirleri yazarı; Rodos'ta bir süre kaldı; Silleus'un oğlu; Kallimakhos'un öğrencisi; İyiliksever [Euergetes]

---

[10] En yakın zamanda ve en ayrıntılı şekilde Blum, 112-113 (karş. 127, 132-133, 168).

[11] "Latin Tzetzes" (bu konuda bkz. Fraser, 2a: 474, 107. Dipnot; 488, 189. dipnot) Kallimakhos'a *aulicus regius bibliothecarius* diye gönderme yapar ama bu yanlış tercümenin yol açtığı akılsızca bir tahmin gibi görünüyor.

[12] Modern bir örnek burada açıklayıcı olabilir. 1936'da dönemin Büyük Britanya Başbakanı Stanley Baldwin Gilbert Murray'e Oxford'da kendisinin halefi olarak Yunanca Regius Profesörü görevinde -teoride kraliyetin hükmüyle gelinen makam- kimi görmek istediğini sordu. Murray E. R. Dodds'un adını verdi, Dodds hemen atandı. Sonuçta, Oxford klasikçileri arasında hakların uzun süre çiğnenmesi konusunda bkz. Dodds'un otobiyografisi, *Missing Persons* (Oxford, 1977), 8. bölüm, özellikle 124-125. Oxford'a kalsaydı –seçkin görevini onurlandırmak için en büyük bilginlerden biri olduğunu kanıtlamaya yine de devam eden – Dodds'u bin yıl daha asla seçmezdi.

[13] Cameron "Madem Oksyrhynkhos listesi onun asla baş kütüphaneci olmadığını kanıtladı..." diyerek hemen dogmatikleştirir (11); ama kuşkusuz listede bunu kanıtlayacak hiçbir şey yok. Kitabında, desteklenmediği (ve genellikle bu vakadaki gibi boş laf olduğu) ortaya çıkan benzer birçok sabit iddiadan biridir. Fraser, 1: 330-331 çok daha dikkatlidir.

olarak bilinen Ptolemaios'un saltanat döneminde Eratosthenes, Euphorion ve Timarkhos'un çağdaşı, İskenderiye Kütüphanesi Müdürü [προστασία] olarak Eratosthenes'in halefi."

Bu ansiklopedi maddesi diğer belgelerimizden (açıkça birbiriyle bağlantılı olan) iki yönden tamamıyla farklıdır: Apollonios'u kesinkes III. Ptolemaios dönemine ve sonrasına tarihlendirir (Antiokhia'da Büyük Antiokhos, Euphorion'u 223'ten sonraki bir tarihte kütüphaneci atadı), baş kütüphanecilikte onu Eratosthenes'in selefindense halefi yapar. Yukarıda (iii)'te yapılan bariz açıklamaya göre, bu maddenin yazarı bizim Apollonios'la Musannif Apollonios'u karıştırmıştır. Yine de bazıları diğer bütün kanıtlarımıza rağmen *Souda*'daki tarihlendirmeyi kabul etmeyi ve Apollonios'un kütüphaneciliğini Eratosthenes'ten *sonraya* yerleştirmeyi her nedense[14] tercih ederler.[15] Böyle bir seçim desteklenemez, günümüzün araştırmacıları bunu kabul etmezler.[16] Tarihlendirme dışında *Souda*'da hiçbir şey diğer kaynaklarımıza ters düşmez.

Bu tanıklıklara dayanarak yapılandırılabilen, rastlantısal edebi ve tarihi belgelerle takviye edilen biyografik bilgi Apollonios'un hayatının halihazırda kabul edilen bilimsel versiyonlarından biraz farklıdır.[17] Bunun başlıca öncülüne göre, *Hayatlar*'da anlatılan ana epizotta Apollonios'un gençliğinde edebiyatta uğradığı yenilgiye, bunun sonucunda Rodos'ta kalmasına, hem de Kallimakhos'la kavgasına kurgu gözüyle bakılmalıdır. Böyle bir varsayıma ben hiç gerek görmüyorum. Herhangi bir kanıta da-

---

[14] Apollonios için geç bir tarih *Quellenforschung*'da uzmanlaşmış bilginler için kuşkusuz talih kuşudur: Onu 270'lere oturtun, kayıtlarda belirtildiği gibi, Kallimakhos, Theokritos ve özellikle Apollonios arasında kimin kimi etkilediği konusunda hiç kimse hemfikir olamaz. 230'lara kaydırın, artık problem kalmaz.

[15] Bkz. Mooney 1-12; Blum 128-129.

[16] Örneğin Huter 1989; gerçi Cameron 218'de bu kronolojiyi reddettikten sonra, "antik geleneğin kalıntılarını koruyan *Souda* maddesidir" iddiasında yine de bulunabilmektedir, kaynağının daha çok, "6. yüzyılda Miletoslu Hesykhios'un biyografik sözlüğü" (216) olduğu sanılır, evrensel saygı gördüğü tahmin edilen bir eser değil, bkz. Blum'un ayrıntılı analizi, 202 -aslında sözlükte Apollonios'un epik şair olduğu anlatılır.

[17] Bkz. Herter 1942b, 1944-1955, 1973: Eichgrün, özellikle 15-68, 163-171; Händel 1962; Hunter 1989. 1-12; Blum, 128-133; Cameron, 214-219. Bu metinlerde geliştirilen uzun ve nihayetinde anlamsız bütün teorilerin tartışılmasına okuru maruz bırakmaktan kendimi alıkoyuyorum.

yanmayan, onunla ilgili bazı başka iddiaları da –örneğin Rodos'a hayatının son dönemlerinde gittiği veya sürüldüğü- çürütme ihtiyacı duymuyorum. İşte, onun hayatını ve mesleğini benim yeniden yapılandırmam (yukarıda tartıştığım kaynaklar için H1, H2, P ve S kısaltmalarını kullanıyorum).[18]

Silleus'la Rhode'nin oğlu (H1, H2, P, S), destan şairi (S) ve *Argonautika*'nın yazarı (H1) Apollonios İskenderiye'de doğdu, Ptolemais kabilesindendi (H1), doğma büyüme İskenderiyeli ilk şairdi. (Ailesi Naukratis'ten İskenderiye'ye taşınmış olabilirdi). II. Ptolemaios Philadelphos döneminde yıldızı parladığı (H1) ve yaklaşık 310'da doğan Kallimakhos'un öğrencisi olduğu (H1, H2, P, S) için doğumu 305-290 arasında bir yere oturtulabilir. Daha öncesi çok daha mümkün görünüyor, özellikle Kallimakhos henüz II. Ptolemaios'un himayesi altında değilken, İskenderiye'nin dış mahallesi Eleusis'te hâlâ *grammatikos* iken (H2, S, Καλλίμαχος maddesi) –yani 285'ten önce- ilişkileri başladıysa. Apollonios seyircilerin önünde talihsiz ilk okumasını (H1, H2) – "genç" (ἐφηβον) terimi tam anlamında yorumlanırsa- on sekizle yirmi yaşları arasındayken yapmış olacaktı: Yani 285-280 arasında bir dönemde ve (ilginçtir ki) Kallimakhos'a öğrencisi veya asistanı olarak (H1) hâlâ bağlıyken. Bundan sonra, günün sonuna doğru (bağlamdaki ὀψέ elbette ironi olmalıdır) asıl etkinliğinin eleştiridense şiir olmasına karar verdi (H1), şiir yazmak için Rodos'a gitti (H1, H2, S).

Neden Rodos? Bütün kanıtlara rağmen Rodos'un aslında onun doğum yeri olduğuna dair (dolaylı yoldan) ortaya atılan yanlış bir iddia (Lefkowitz, 12-13) dışında kimse bu soruyla uğraşmamıştır. Bu mağrur deniz cumhuriyetinin bağımsızlığının, destan için, özellikle de büyük bölümü denizle ilgili bir destan için Ptolemaios'un İskenderiye'sinden belki daha sevimli bir ortam sunduğunu başka bir yerde öne sürmüştüm (Green 1993, 203-204).[19] Bundan sonra, gemicilik, deniz hayatı, gemi yapımı ve genelinde usta denizcilik -başta elbette Rodos'ta kazanılan usta-

---

[18] Bu yeniden yapılandırma Green 1993, 203 vd.'nın izinden gider ama geçerli eleştirilerin sonucunda bazı özellikleri değiştirilmiştir.

[19] Cameron (263) daha önce yaptığım "şimdiye kadar yayınlanan geleneksel hikâyelerin belki en aşırı süslüsü" açıklamamı umursamadığı sırada (yine güvenli bir dogma) Rodos'la ilgili bir önermeyi bu aşırılığın zirve noktası olarak sunar ama nedenini açıklama zahmetine girmez.

lık- konularının *Argonautika*'da ne kadar derin bir kişisel bilgiyle açıklandığına işaret eden harika bir makale yayınlanmıştı.[20] Orada ne kadar kaldı? Kamu hayatıyla ilgilenmek kadar denizcilik konusunda gerçekten bilgi sahibi olmak, seçkin bir eğitimci hayatı sürdürmek, yeniden düzenlediği *Argonautika*'yı tamamlamak –I. kitabın ilk taslağının fragmanları geç dönemden bir tefsirden günümüze gelmiştir[21]- ve uluslararası edebiyatta saygın bir konuma gelmeyi başarmak, bunların hepsi epey zaman alır. Durum böyle görünüyor doğrusu. İskenderiye'ye dönüşü için makul son tarih, genç III. Ptolemaios Euergetes'e hocalık görevlerine başlama tarihidir, Euergetes o tarihte 15 yaşından fazla olamazdı, 12 yaşında olabilirdi. Euergetes (babasının I. Arsinoe ile evlendiği) 288'le 275 arasında bir tarihte doğdu.[22] Bu durumda, 273'ten önce olmayan, muhtemelen 260'tan sonra da olmayan bir tarihi göz önüne alıyoruz. Apollonios 285-280 arasında bir dönemde Rodos'a göç ettiyse en az on üç, daha büyük ihtimalle yirmi yılını orada geçirmiş olacaktı. Zaferle geri döndüğü (H2), II. Ptolemaios tarafından saray hocalığına (P) ve baş kütüphaneciliğe (P, S?) atandığında pekâlâ kırk yaşında olabilirdi, böyle onurlar için tam da kabul edilebilir bir yaş: Ben, 265 civarında bir tarih öneriyorum.

Bunun ardından uzun süren sakin bir başarı ve üretkenlik dönemi geldi. Apollonios İskenderiye ve Naukratis'in kökenleriyle (*κτίσεις*) ilgili kuruluş şiirleriyle *Kanobos* adlı etiyolojik şiirini bu yıllarda yazmış olmalıdır, tıpkı Rodos'ta kaldığı sırada Kaunos, Knidos ve Rodos'la ilgili böyle benzer eserler yazdığı

---

[20] Joanna Rostropowicz, "The Argonautica by Apollonios of Rhodos as a Nautical Epos: Remarks on the Realities of Navigation", *Eos* 88 (1990): 107-117.

[21] *Προέκδοσις* denen bununla ilgili ayrıntılı tartışma için aş. bkz. 8 ve 25. dipnot. Ayrıntılı ama ufak değişikliklerin Apollonios'un özgün taslağını mı, arkadaşlar arasında dolaşan daha geç bir elyazmasını mı (bkz. Hunter 1989, 5-6), veya o tarihte standart metin halini alan şeyin geç tarihli ve eksik bir revizyonuyla ilgili bir çalışmayı mı belirttiği (bir hayli akademik tartışmaya rağmen) gayet belirsizdir. Tefsirde 1. kitaba gönderme yapılan *προέκδοσις*'in altı pasajı 285-286, 516-523, 543, 726-727 (?), 788-789 ve 801-813. dizelerdir. 2. kitabın 963-964. dizelerinde istisnai bir örnek de vardır (tefsirci böyle işaret etmez), alıntı yapılan iki dize bizim geleneksel metnimizden önemli ölçüde farklıdır; ama 3 veya 4. kitaplardakilerin hiçbiri farklı değildir.

[22] Bu başka bir makul son tarihtir, çünkü Pithom dikilitaşından bildiğimize göre, 274-273'te Ptolemaios'un öz kardeşi Arsinoe zaten kraliçe olarak hüküm sürüyordu: Fraser, 2a: 367, 228. dipnot.

gibi.[23] Müzeci olarak görevinde de yine çok faaldi, (selefi Zenodotos'a saldırdığı bir monografi dahil) Homeros, Hesiodos ve Arkhilokhos üzerine eleştiri eserleri yazdı.[24] Bir ihtimal, *Argonautika*'nın en azından bir bölümünün gözden geçirilmiş ikinci basımına da başladı, birinci kitaptan daha ileriye gidemedi, geç dönem tefsircilerinin "önceki basım" (*προέκδοσις*) göndermesi yapmalarına vesile olan bu gözden geçirilmiş metnin var olmasıdır.[25]

III. Ptolemaios Euergetes 246 yılının başında tahta çıktığında baş kütüphaneci görevini üstlenmesi için Atina'dan Eratosthenes'i çağırdı.[26] Eski hocasının sürgün edilmesi bir yana, görevden alınması bile söz konusu değildi: Yirmi yıl saygın bir hizmet veren Apollonios artık altmışlarındaydı, onurlu bir emekliliği hak etmişti. Ölümünden (muhtemelen 230'larda) sonra Kallimakhos'un yanına gömüldüğü fikri doğruysa bu (varılan romantik görüşteki gibi) iki adamın uzlaştığı değil, daha ziyade, Müze topluluğunun seçkin üyeleri için özel bir gömü yeri veya özel bir mezarlık bulunduğu izlenimini uyandırıyor.[27]

---

[23] Pfeiffer, 144; Hunter 1989, 9-12; Cameron, 215'te şu yorumu yapar: "İskenderiye'den erkenden ayrılma iddiasını Mısır şiirleri dizisi hiç desteklemez." Tabii desteklemez, çünkü bu şiirler onun dönüşünden sonra yazıldı; Apollonios büyük ihtimalle İskenderiye'den bir daha hiç ayrılmadığı için bu pek de şaşırtıcı değildir. Cameron şunları ekler: "Bu hatalar sadece *Argonautika*'yı bilen daha sonraki çağda mümkündür ancak." Evet, olaylar yavaş yavaş ortaya çıkar ama Cameron bu sözleri yazarken hangi çağı düşündüğü tam belli değildir.

[24] Pfeiffer, 146-148.

[25] Özgün taslağın söz konusu olması için *προέκδοσις*'in ve elimizdeki metnin büyük ölçüde değişmediğine inanmayı sürdürenleri bu tür açıklama belki daha çok tatmin eder: bkz. örneğin Herter 1973, 22 ve başka göndermelerle birlikte Cameron, 217. Ne var ki büyük değişikliklerin (örneğin metnin *aitia* ile genelde "Kallimakhosçulaştırılması" vb.) böyle kısa özetlerde ortaya çıkıp çıkmadığı tartışmalı bir soru olmaya devam eder; ve Rodos üzerine revizyona *προέκδοσις*'ten alıntılarda gördüğümüz kelime kelime dikkatli düzeltmeler de kuşkusuz dahildir.

[26] Bkz. *Souda*, "Ἐρατοσθένης" maddesi (no: 2898): *μετεπέμφθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ τρίτου Πτολεμαίων.*

[27] Apollonios'un emekli olduktan sonra Rodos'a dönmesi imkânsız değildir; ama kanıt yoktur, bununla ilgili daha önceki açıklamamı (Green 1993, 204) çok emin olarak ifade ettim.

II

Helenistik edebiyatta Apollonios'un yeri göz önüne alındığında, Kallimakhos'la iddia edilen kavga geleneğini, ister gerçek ister kurgusal olsun göz ardı etmek imkânsızdır, çünkü bu gelenek çok tartışılan birkaç problemin temelinde yatar: Kütüphaneyle Müzenin atamaları ve çalışma koşulları; 3. yüzyıl destanının doğası; Kallimakhos'un estetik ilkelerinin yorumu ve *Argonautika*'nın ikisiyle ilişkisi; Kallimakhos'un *Apollon'a İlahi*'sinin 105-114. dizeleri veya "Telkhines"e -burada, edebiyattaki muhaliflerin yerini alan kötü kalpli mitik cüceler- saldıran *Aitia*'sının kısmen fragmanlar halindeki önsözü (1-38) gibi eserlerindeki pasajlarda görüldüğü gibi, Kallimakhos'a hasımlık geleneğinin birebir anlamı ve amacı. Burası böyle problemlerle ayrıntılı uğraşılacak yer değil; ama *Argonautika*'yı kararınca anlayarak okumak isteyen herkes onun yazıldığı sosyal ve estetik bağlamı en azından değerlendirebilmelidir. İskenderiye Kütüphanesinin iki seçkin memuru arasındaki kişisel kan davasının (modern akademik çevre göz önünde tutulduğunda aslında pek ihtimal dışı olmamakla birlikte) kanıtlanmadığını kabul etsek bile, Apollonios ile Kallimakhos kişisel edebi görüşleri nedeniyle aslında hasım olmasalar bile, teoride kolayca varsayılabilecek kadar birbirine hasım mıydılar?

"Hem kavga hem de anlaşmazlık modern uydurmalardır[28]" iddiasında bulunmak bugünlerde revaçta. Böyle iddiaların çoğu gibi bu da doğru değil. *Souda*, yararlı (yani destekleyici) kanıt için genelde taranır, ama günümüzdeki teoriye aykırı ifadeler yazdığında geç ve güvenilmez diye hemen göz ardı edilir; buna karşın, (formatı Miletoslu Hesykhios'un kaynak alındığını akla getiren) Kallimakhos maddesi Kallimakhos'un eserlerinin listesinde bir ad konusunda aşağıdaki yorumu içerir: "*İbis*, Kallimakhos'un düşmanı olan bir *İbis*'e kasıtlı muğlaklık ve küfürbazlıkla yöneltilen şiir: Bu kişi *Argonautika*'nın yazarı Apollonios'tu.[29]"

---

[28] Cameron 264, *μέγα βιβλίον*'u son yirmi yılda Kallimakhos ve Apollonios hakkında gelişmiş aşağı yukarı her dogmanın özetidir. Buna modaya uygun demek azımsamak olur.

[29] Bkz. *Souda*, "Καλλίμαχος" maddesi (no. 227): *Ἶβις (ἔστι δὲ ποίημα ἐπιτετηδευμένον εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν, εἴς τινα Ἶβιν, γ ενομενον ἐχθρὸν τοῦ Καλλίμαχου: ἦν δὲ οὗτος Ἀπολλώνιος, ὁ γράψας τὰ Ἀργοναυτικά).*

Hasımlığın nedeni belirtilmez ama edebiyatla ilgili olma ihtimali en azından yüksektir. Böyle kan davalarının Müzede olağan olduğunu tahmin edebiliriz, Phleiouslu Timon'un ünlü yergisi bunu doğrular: "Çok dilli Mısır ülkesinde birçoğu, Mousaların kuş kafesinde sonu gelmeyen kavgalar eden yazar bozuntuları olarak kendilerine artık bir otlak buldu."[30] Kallimakhos, Hipponaks'ı taklit ederek bilginleri birbirlerini kıskanmamaya teşvik etti.[31] Ama Pfeiffer'in belirttiği gibi,[32] "bedava yemekler, yüksek ücretler, hiç vergi ödememe, çok hoş çevreler, iyi konutlar ve hizmetkârlar" vardı, "birbirleriyle kavga etmeleri için neden çok"tu. Kralın himayesini keyfi değiştirmesiyle boş zaman birleşince arkadan konuşma ve paranoya salgın haline gelmiş olmalıydı.

Bu konuda muazzam miktarda bilgi ortaya koyulmakla birlikte, Kallimakhos'un aslında Helenistik edebiyatta *beğenmediklerinin* sınırlı olduğuna doğrudan tanıklık edilir, birçok klasikçi için zarifçe pohpohlayan *Akademik Çevrenin Aynası* Kallimakhos sonuçta hemen hemen ideal bilgin ve şairdir. Kanıt oluşturan başlıca üç kalem var, bunlar birlikte ele alındığında epey tutarlı bir resim oluşturur. İkisinden – *Aitia*'nın önsözüyle *Apollon'a İlahi*'sinin sonuç bölümü- yukarıda söz edilmiştir. Üçüncüsü, "basit, sıradan veya popüler" olandan hoşlanmama teması üzerine altı dizelik bir epigramdır (28 [30] Pfeiffer). Başka birkaç ipucu daha var (örneğin *Epigram* 8 [10] Pfeiffer'in son dizesi "kısalık" anlamına gelen altı heceli *βραχυσυλλαβίν* kelimesiyle esprili bir tarzda biter) ama bütün argümanın temelini bu üç metin oluşturur.

Epigramın asıl mesajı "Sıradan olan her şey beni hasta ediyor"dur (*σικχαίνω πάντα τὰ δημοσια*): Buna –edebi metaforla aktarılan- hovarda âşıklar, meydan çeşmeleri, aşırı kalabalık anayollar ve hemen ele alacağım konu, yani "kahramanlık" şiiri dahildir. Kısacası, popülerlik kuşkuludur (uzun ömürlü akademik ilkedir bu). Çok çiğnenmiş yollardan kaçınma *Aitia*'nın ön-

---

[30] Timon'un bu satırlarda gerçekten de Müzeyi hedef aldığını doğrulayan yorumla birlikte alıntılayan Athenaios, 1.22d. Timon (muhtemelen Zenodotos'a gönderme yaptığında) bilimsel üstatlığı da önemsemez gibi görünür: Aratos, Homeros'un güvenilir bir metnini nerede bulabileceğini sorduğunda Timon "düzeltilmiş" (*διωρθωμένοις*) çağdaş kopyaları değil, eski kopyaları bulmasını söyledi: Diogenes Laertius, 9.113.

[31] Karş. Kallimakhos fr. 191 Pfeiffer, *Diegesis*, 6.2. vd.

[32] Pfeiffer, 97.

sözünde (25-28) Apollon'un öğüdü olarak tekrar edilen bir temadır. Şair ağustosböceği gibi cıvıldamalı, eşek gibi anırmamalıdır (29-32); şiirler uzunluğuyla ölçülmemelidir (15-18). Mousaların dostu olmayan kıskanç cüceler (1-2, karş. 17) Kallimakhos'un aleyhine homurdanırlar (*ἐπιτρύζουσιν*) çünkü o krallarla veya kahramanlarla ilgili binlerce dize uzunlukta kesintisiz bir destan yazmamıştır (3-5), onun yerine çocuk gibi kısa şiirler üretir (5-6), birkaç dize yazan bir adamdır (ὀλιγοστιχος).[33] *İlahi II*'nin örtük eklerinde (105-114) Haset (*Φθονος*) Apollon'un kulağına fısıldarken kişileştirilmiştir (106): "Söyleyişinde denizin uçsuz bucaksızlığı bulunmayan bu şairi beğenmiyorum.[34]" Apollon küçümsemeyle hemen ayağını yere vurarak (*ποδί τ' ἤλασεν*) cevap verir, Euphrates gibi bir nehrin çok büyük akıntısı (*μέγες ῥοος*) olabilir ama mil ve süprüntü yığını taşır; halbuki Demeter'in rahibeleri tanrıçaya öyle herhangi bir su değil, "kutsal pınardan doğan arık damlalı, saf, kirlenmemiş, en iyi (*ἄκρον ἄωτον*) damıtılmış suyu getirirler" (111-112).

Sonu gelmez tartışmaya yol açan ayrıntının tedirginlik verici bazı belirsizliklerine rağmen genel mesaj gayet açıktır. Kallimakhos şiirde üç temel niteliği savunur: İster üslupta ve dilde ister biçimde olsun kısalık, özgünlük ve arılık. Ona yöneltilen (bugün de hâlâ bazılarınınkinden çok farklı olmayan) eleştiriler "büyük" veya "doyurucu" bir eser vermemiş olmasıdır. Cevabı, hacmin kaçınılmaz olarak süprüntü ve (eşek anırması burada geçerlidir) ifadede bayağılık içerdiği yönündedir. Bu tartışmamız bağlamında gerçek problem bunların herhangi birinin genelde destan şiirinin, özelde Apollon'un aleyhine nereye kadar yönlendirilebildiğidir. *Epigram* 28 [30] I'deki "kahramanlık şiiri"nin (*τὸ ποίημα τὸ κυκλικον*) yeterince açık olduğu düşünülebilir ama *κυκλικον*'un, "kahramanlık" veya "destan"ın edebiyatta ikinci anlamının "sıradan", "basmakalıp" hatta "tatsız laftan ibaret" olduğu sık sık belirtilmiştir. Bağlam göz önüne alındığında, bu-

---

[33] Kısalığın erdemleri öyle vurgulanır ki *ὀλιγοστιχος* ve *ὀλιγοστιχία*'nın ne kadar ender olduğunu görmek şaşırtıcıdır. Bu pasajın dışında LSJ sadece Diogenes Laertius, 7.165'ten (Apollonios'un bire bir çağdaşı Herillos'un felsefi düz yazısından) alıntı yapar.

[34] Yunan'ın özü sözü birdir, düzeltmek gerekmez: "*ὀυκ ἀγαμαι τὸν ἀοιδὸν ὃς οὐδ ὅσα ποντος ἀείδει*". Bilginler buna gereğinden fazla zaman harcamışlardır (anlaşılan, metafor onlar için yenilir yutulur gibi değildi), bkz. örneğin Smiley, 284-286.

rada bu anlama gelmesi gerektiği savunulur. Ama Kallimakhos'un (aynı araştırmacıların bize hatırlatmaya can attıkları gibi) doğru söz karşısında hassas bir kulağı vardı, böylesine dikkat çeken muğlak bir kelimeyi kazara yazabildiğini akıl almaz. Anlamlı kısalıkta iletilen mesaj şudur: destan = klişe. "Telkhines" Kallimakhos'u binlerce dize uzunluğunda (*Argonautika*'da 5.835) tarihsel (krallar) veya mitik (kahramanlar) destanlar yazmamakla da suçlar (*Aitia* 3-5).

Floransa'daki geç dönem tefsir bulunmasaydı bu yargı görece basit kalacaktı.[35] Kallimakhos'tan "Telkhines"in adlarını saymasını beklemek beyhude ama tefsirde 290-270 yılları arasında (yani İskenderiye şiirinin altın yıllarında) yazan Samoslu edebiyat ve erotik epigram yazarları Asklepiades ve Poseidippos'la çağdaşları Mytileneli Peripatetik eleştirmen Praksiphanes dahil çoğunun kimliği saptanır. Tefsirde bu adamların Kallimakhos'u daha uzun, daha doyurucu eser yazmadığı için eleştirdikleri öne sürülür; aslında *Anthologia Palatina*'da (*AP* 9.63, 12.168) iki epigramda Asklepiades'le Poseidippos'un övdüğü, dolayısıyla arzu edilen bir örnek diye gösterdiği bir metne işaret edilir: Antimakhos'un (zirve dönemi yaklaşık 400) *Lyde*'si, yani şairin ölen hanımı için hikâye tarzında yazdığı mersiye. Tefsirde Kallimakhos'un (7. yüzyıl sonunda yaşayan) Mimnermos'la (hem Zenodotos'un hem de II. Ptolemaios'un hocası olan bilgin-şair) Koslu Philetas'ın kısa şiirlerini (adı verilmeyen ama Antimakhos'un *muhtemelen* dahil olduğu) yazarların daha ayrıntılı şiirlerine tercih ettiği de belirtilir. Kallimakhos'un Praksiphanes'i bildiğini ve aleyhine bir bildiri yazdığını da biliyoruz.

Bütün bunlar çok akla yatkın ve Müzecilerle İskenderiye'de geri kalan edebi zümre arasında sürüp giden (gerçek bir rekabet değilse de) eleştirel tartışmaya ara ara biraz ışık tutuyor. Floransa'daki tefsirin veya konuyla ilgili malzemenin hiçbir yerinde Apollonios şöyle dursun, Helenistik dönem destanından açıkça söz edilmemesi kuşkusuz problemdir. Tartışılan türler mersiyeyle epigramdır. Bu *argumentum ex silentio* hak ettiğinden daha çok rağbet görmüştür. Kallimakhos (açıkça tercih ettiği gibi) uzun şiirlerdense kısa şiirler yazmayı tercih ettiyse bile bu tercihini sadece mersiye alanında kullanmazdı, gerçi Asklepiades'le dostla-

[35] Bu tefsirlerin standart edisyonu için bkz. R. Pfeiffer, *Callimachus* (Oxford, 1949-1953), 1:1-3, *Aitia*, fr. 1.

rının bariz suçlamalarına karşılık vermek için *Aitia*'nın başında bu türü seçmiş olabilirdi.

Göz önüne almak gereken *Hekale* kanıtı da var.[36] Theseus'un Marathon Boğası karşısında kazandığı zaferi ve Marathon yolu üzerinde şiire adını veren yaşlı hanımın kulübesinde ağırlanışını anlatan belki 1000-1500 arasında altı ayaklı dizeden oluşan bu hikaye tarzında kısa şiiri Kallimakhos uzun eser yazmayı beceremememesiyle alay edenlere cevap olarak yazdı (*İlahi II*'nin tefsircisi bize böyle anlatır).[37] Böyle bir ifadeden kuşkulanmak için inandırıcı bir neden yok. Hollis (3-4) şiiri 270 civarına tarihlendirir, gayet akla yatkındır bu; ama bu dönemin şiirleri için neredeyse her zaman olduğu gibi kesin hatta yakın bir kronolojiye varılmaz, çünkü ölçüt tamamıyla öznel kalır.[38] Günümüze gelen çok sayıda fragmandan[39], Kallimakhos'un (*Argonautika*'nın bir kitabından daha fazla olmayan) bu uzunluğa bile ulaşmak için hem kahramanlarla hem de aslında diğer mitik figürlerle (örneğin Erikhthonios ve Kekropsların kızları) ilgili bir dizi farklı anekdotun tamamına ve *aitia*ya başvurduğu bellidir. *Hekale*, Helenistik dönem destanını birçok bakımdan –altı ayaklı dize biçimi, hikâye tarzında anlatım ve mitin gelişimi, etiyolojik malzeme kullanması- gönülsüzce taklit etme çabası gibi okunur: Gönülsüzce, çünkü bir ölçüde uzunluğu yetersizdir ama daha da önemlisi Kallimakhos kahramanlığın temel değerlerinin öldüğü bir çağda yaşar, böylece destanı hayata döndürme girişimi kaçınılmaz olarak gerçekdışı, yapay bir nostalji yorumu gibi gelir (bu çok savunulur).

---

[36] Bkz. Hollis; karş. Kallimakhos, *Hek.* fr. 230-377 Pfeiffer (1.226-303).

[37] Kallimakhos, *Hymns*, ii 106: "Bu dizelerde [yani Haset ile Apollon arasındaki sohbet: yk. bkz.] büyük bir şiir yazma yeteneği bulunmadığı için alay edenlere saldırır –*Hekale*'yi yazmaya zorlanmasının nedeni.

[38] Örneğin *İlahi II* 26. dizede arada adı geçen kralın kimliğini II. Ptolemaios Philadelphos yerine III. Ptolemaios Euergetes olarak saptamak için kesinlikle zorlayıcı bir neden yok (kuşkusuz sadece tefsirci için değil, Ptolemaiosları karıştırmak popüler bir Greko-Romen sporu olmuştu) ve tarihsel koşullarda büyük ihtimalle Philadelphos'tur. Tıpkı *Aitia*'nın girişi gibi, bu ünlü pasajın "[Kallimakhos'un] yaşlılık eseri" (Hollis, 4) olduğu o kadar alışıldık bir şekilde anlatılır ki böyle bir hükmü destekleyen spekülatif tanıklıktan ziyade sağlam bir tanıklığı tamamıyla unuturuz.

[39] Plutarkhos'un (Philokhoros'a dayanarak) *Theseus*, 14'te yeniden anlattığı mitin hikâyesiyle birlikte *Digest* (*διήγησις*) x. 18 (Hollis, 65) de.

Görünür sosyal ve tarihsel gerçekliklerin bu görüşü akla yatkın hale getirmesi öylesine karşı koyulmazdır ki rahatsız edici bir olguyu unutma eğilimine gireriz: Ne Kallimakhos ne de muhtemel muhalifleri bu konuda bir şey söylerler. Bu ille de bunun asılsız olduğu anlamına gelmez. Edebiyatta (kişisel, etiyolojik) kısa şiirlerle (kahramanlık, mit) uzun şiirler arasında çekişme geleneğinin aslında gerçek olduğu ama gerçek farkların sosyalden çok edebiyat ve üslup konularında ortaya çıktığı izlenimi bugüne kadar toplanan kanıtlardan edinilir. Kabul görmeyen (ve belki bilinçsiz) sosyal bileşenin "kavga"da önemli rol oynamadığı anlamına bu da illaki gelmez. Floransa'daki tefsirde tasvir edildiği gibi, Apollonios'un "Telkhines" saflarında açıkça yer almadığını hesaba katarak, Kallimakhos karşıtı gruba onun ne kadar yakın olduğunu belirleyebildiğimizi ve böylece Müze kadrosundaki bu iki seçkin bilgin-şairin arasındaki önemli edebi kan davası nosyonunu onaylayabildiğimizi veya buna karşı çıkabildiğimizi de göz önünde tutmalıyız.

Kallimakhos karşı çıktığı uzun şiir tipleri arasına destanı (basit anlamında "kahramanlık şiiri") dahil ettiyse bu türün yaşayan, fersah fersah sivrilmiş yorumcusu olarak Apollonios'un kaçınılmaz olarak onun hor gördüğü hedeflerden biri gibi görünmüş olması gerektiği sonucundan kaçınmak güçtür. Kallimakhos'un *İbis* adıyla Apollonios'a saldırdığı alaycı bir şiir yazdığı geleneği akla uygundur.[40] Kurbanı misilleme yaptı mı? Öyle görünüyor. Alaycı iki ansiklopedi maddesi tarzında yazılmış, Apollonios'a atfedilen iki epigram var elimizde[41]: "KALLİMAKHOS: Boş laf, ucuz espri, mankafa. İlk Günah: Kallimakhos'un *Kökenler*'ini yazmak.[42]" Bu ispiyoncu yergiyi kurguyu doğrulamak için

---

[40] Sembolik İbis mahlasının gerisindeki çeşitli kırıcı anlamların –pislikle beslenen, leş yiyen, pislik temizleyen, kutsal canavar, zararlı etki- analizi için bkz. Green 1993, 201-202.

[41] *AP* 11.275 = Kall. *test.* 25 Pfeiffer; D. L. Page, *Further Greek Epigrams* (Cambridge, 1981), 53-54; karş. Pfeiffer, 143. Sahihliğe karşı argümanların hiçbiri (karş. Green 1993, 783, 3. dipnot, başka kanıtlarla birlikte) beni ikna edip sarsmaz; bu epigram, Apollonios'la Kallimakhos arasındaki bir çekişmenin kişisel doğasını doğrulama eğilimi gösterdiği için, bilginlerin onu yapay bulmaya kararlı oldukları kuşkusu artar.

[42] *Αἴτιος - Αἴτια* kelime oyununu çevirmek zordur. Yunanca metnin tamamı şöyledir: *Καλλίμαχος τὸ κάθαρμα, τὸ παίγνιον, ὁ ξύλινος νοῦς. Αἴτιος ὁ γράψας Αἴτια Καλλιμάχου.* Kelimeleri gruplandıran dilbilimci bu yergiyi "Rodosluya" atfeder.

geç dönemde gösterilen çaba diye göz ardı etmek için gösterilen kaçınılmaz gayrete rağmen, ben bunu gerçek olarak kabul etme eğilimindeyim. Böylece denge biraz kişisel kan davasına doğru kayıyor. Destan şiirinin yaşam gücü üzerinden iki adamın aralarının açılması kesin gibi geliyor. Şimdi bu şiirin doğasını ve Helenistik dönem toplumunda rolünü göz önüne almalıyız.

III

Başka herhangi bir yazardan çok Homeros'un Helenistik ve Yunan-Roma dönemlerine ait papirüs fragmanlarının günümüze gelmesi şaşırtıcı değildir. Ama yarışta ikinci gelen, pek de fazla tahmin edilmeyen Kallimakhos'tur. Buna ne anlam vermeliyiz? İstatistikler aslında başka birçok şey gibi bir paradoksu da belirtir: Birbiriyle nadiren tamamıyla ilişkilendirilen birçok kültür alanında (bir yanda sosyal, ahlaki ve dini, öte yanda eleştirel, dilbilimsel ve edebi alanlar) etkin olan ve Helenistik çağı etkileyen çok önemli bir ikilemi belirtir. Kallimakhos'un eleştiri ilkelerinden şimdiye kadar anladığımıza göre, onun *İlyada* ve *Odysseia*'ya modern okurların ve tiyatro izleyicilerinin Shakespeare'e baktıkları gözle baktığı varsayılabilir –yani klasik başarıları nedeniyle saygı ve hayranlıkla ama sürüp giden hayati gelenekte bunların taklit edilecek veya geliştirilecek eserler olduğunu düşünmeden. İmalı, kısa kişisel epigram veya mersiye artık zorunluydu ve bunun nedenlerinin sadece edebi olmadığı düşünülebilirdi: Ptolemaios Philadelphos döneminde bir İskenderiyeli, Akhilleus'un temel kahramanlık değerlerini hem yabancı hem de (artık çoğu savaşı paralı askerler yaptığından) biraz sıkıcı bulurdu elbette. Arkaik şiiri taklit etmek yapay benzetmeye teşvik etti, bu benzetme gayet kötüydü; bu kadarla kalsa yine iyi, Tunç Çağı'nın onur meseleleri ilkel ve (basit denmese bile) gerçekdışı gibi görünüyordu, Ksenophanes'in henüz 6. yüzyılda belirttiği gibi,[43]

[43] Kirk-Raven-Schofield, "Ksenophanes", fr. 166-169: "İnsanlar arasında utanç ve suçlama konusu olan her şeyi" (ὅσσα παῤ ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψογος ἐστίν) tanrılara atfettikleri ve tanrıların giyimi, konuşması ve fiziğinin insanlara benzemekle kalmadığını, hatta yerel özelliklere göre farklı olduklarını (mavi gözlü Thrakialılar, küçük ve kalkık burunlu Aithiopialılar) iddia ettikleri için Homeros'la Hesiodos'a saldırır, böylece, öküzler veya atlar resim yapabilselerdi, onların tanrıları öküzler ve atlar olurdu, iddiasını öne sürer.

Homeros'un Olympusluları saldırgan antropomorfizmleriyle ahlak açısından da ya şok edici ya da gülünçtü.

Yine de Homeros destanı tutkusu şiddeti azalmadan devam etti: Destanlar eğitimde ezberlenecek temel hammadde değildi sadece, muharebe meydanındaki davranışın yanı sıra ahlakın geçerliliğini de denetleyen yüce bir kaynaktı.[44] (Homeros'un "Yunanların Kutsal Kitabı" olduğuna dair eski, biraz da yanıltıcı klişe ancak daha iyisi bulunmadığı için geçerlilik kazandı, çünkü evrensel bakımdan kabul edilmiş bir dizi öğreti yazısı anlamında bir Kutsal Kitap onlarda yoktu –öncelikle, yasalar gibi toplanması gereken bir amir dogmanın yokluğu ama eşleşecek katı bir ölçülülüğünün de bulunmaması nedeniyle, diye düşünmemek elimde değil.) Kutsal Yazının birçok işlevini aslında genelde mit yapıyor, çok benzer bir tarzda mite başvuruluyordu. Mitik geçmiş, kahramanlık çağı sorgusuz sualsiz tarihsel diye düşünülmekle kalmıyordu; insanların yaşadıkları dünyadan *daha iyi* olduğu kabul ediliyordu. Yunan karakterinin bu temel özelliğini oluşturan kökleşmiş muhafazakârlığın çoğu nostaljikti.[45] Homeros döneminden Platon, Aristoteles ve İsokrates dönemine kadar bu tutum hiç değişmedi.[46] Mitik geçmiş tarihsel zamana kök saldı, efsanelerine gerçek diye bakıldı, kahraman ana karakterler "kökenler çağı"yla onun ardından gelen ölümlü gündelik dünya arasında zincirin halkaları kabul edildi.[47] Troia Savaşı ve Argo-

---

[44] Bundan sonrasında, Profesör Frank W. Walbank'ın onuruna University of California Press tarafından basılarak yakında piyasaya çıkacak olan *Festschrift*'te yazılan "'These fragments have I shored against my ruins': Apollonius Rhodios and the Social Revalidation of Myth for a New Age" adlı denemeden çok yararlandım. Aşağıda V. kısmın çoğu alt bölümü, çok az değişiklikle özellikle bu denemeden alındı.

[45] B. A. van Groningen, *In the Grip of the Past: Essay on an Aspect of Greek Thought* [Philosophia Antiqua, C. 6] (Leiden, 1953), 1-12, iyi bir araştırmadır.

[46] Homeros'un kahramanları: *İlyada*, 1.260-261, 5.302, 447; *Odysseia*, 8.223. Platon, *Philebus*, 16c'de Sokrates "eskilerin" modern insanlardan hem üstün olduklarından hem de "tanrılara daha yakın yerlerde oturduklarından" (*ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντες*) söz eder. *Retorik*, 2.9.9.1387a16'da Aristoteles "antik dönem yaratılıştan gelen şeye daha yakın gibi görünür" iddiasında bulunur.

[47] C. Brillante, "Myth and History and the Historical Interpretation of Myth", *Approaches to Greek Myth*, ed. L. Edmunds, Baltimore, 1991, 91-140, özellikle 101-102.

nautların yolculuğu gibi epizotlar *tarihlendirilebilir*di.[48] Deukalion Tufanından (1528) Amazonların Atina seferine (1256) kadar bir dizi mitik olayın güvenle tarihlendirildiği 264-263 tarihli "Paros Mermeri"nin (*Marmor Parium*) Apollonios'la birebir çağdaş olduğu belirtilmeye değer. Aslında başka herhangi bir grup kadar Helenistik alimler de geçmişi ve geçmişin mitik mirasını kurtarıp yeniden yapılandırmaya kendilerini adadılar: Etiyolojiye dayandırma saplantısı, köklerini aramaktan başka ne ifade ediyordu? Belki de İskenderiye'nin veya Pergamon'un cesur yeni dünyasında kökünden koparılmış bir varoluşu alev sarmıştı.

Mitlerin geçerliliğine karşı çıkacak entelektüel veya edebi bir çaba kaçınılmaz olarak şiddetli husumet, şaşkınlık ve sıkıntı yaratırdı. Korunması gereken çok şey vardı.[49] En başta kahramanlığın geçmişinde "büyük işler" vardı: Bu ideal hem Homeros'ta hem de Herodotos, Pindaros ve 4. yüzyıl hatiplerinde baskın ana motif olarak yansıtılır. Sonra, mitlerin eğitim işlevi vardı, paradigmalar, "ahlak örnekleri, ders alınan hikâyeler, veciz ahlak, aslında teknik bilgelik sözleri" işlevini görürdü.[50] Bununla biraz çelişen ve ciddi ahlakçıların, özellikle Stoacıların çok soğuk baktıkları[51] ünlü *macera hikâyeleri*nin kuşkusuz eğlendirici değeri vardı. Mitlerin işlevi, kökenlerle ilgili o dönemde yapılan açıklamalara yetkilendirme veya güçlendirme sağlayarak sosyal istikrar için daha hayati olmalıydı: Bu, hem kuruluş veya berat mitleriyle soyağaçları (böylece toprak, yani ailenin iddiaları desteklenirdi) hem de kişisel ahlaki seçimler için geçerliydi. Son olarak, din vardı kuşkusuz: Mitler akıldışı (ve genellikle tüyleri diken diken edecek kadar ahlakdışı) inancın arketip katmanını, özellikle insanın gelişmesine kaygı verecek kadar kayıtsız kalan, ne yapacakları hiç belli olmayan tanrıların keyfi ve kişisel kaprislerine inancı ölümsüzleştiriyordu.

---

[48] Paros Mermeri Troia Savaşını 1218'e tarihler (264-263; *FGrH* 23). Eusebios (ed. A. Schoene, H. Petermann ve E. Roediger [Berlin, 1866; y. bas. Dublin, 1967], 2:44-47) Argonautların yolculuğunu 1264'e tarihler.

[49] Burada anlatılan kategoriler (dini olanların dışında) Buxton, 9. bölüm, "The Actors' Perceptions", 169-181'de özetlenmektedir.

[50] M. Heath, *The Poetics of Greek Tragedy*, Londra, 1987, 2. bölüm, "Meaning and Emotion", 47.

[51] Eratosthenes'in, şairin amacı eğitimden ziyade duygusal zevk vermek olmalıdır argümanına coğrafyacı Strabon şiddetle karşı çıkar: 1.2-3, C. 15.

Böyle tutumlar en azından Ksenophanes döneminden, yani 6. yüzyıldan (yk. bkz.) beri ve Homeros'un şiirlerindeki arınma kanıtının belirttiği gibi belki çok daha önceden beri gittikçe adım adım artan saldırıya maruz kalmıştı.[52] Coğrafi keşifler mitik bilinmezliğe adım adım ilerler: Karadeniz iyice dolaşıldığında Çarpışan Kayaların çok gerekli mitik harmanlanması (*Arg.* 2.604-606'da söz edilen)[53] buna belagatle tanıklık eder. Kuşkuculuk, Aietes'in ateş soluyan tunç boğaları gibi bilinmeyen bir toprakta sergilenen ("Burada ejderhalar var") ve tecrübenin soğuk gerçeklerinin çevrenin dışına çıkmaya gitgide zorladığı çeşitli "harikalar"a (*θαύματα*) kadar uzanıyordu. Herodotos yeryüzünün düz çarkını kuşatan Okeanos akıntısının sembolik kavramını kesinlikle ciddiye almıyordu.[54]

*Mitos*un zararına bilimin yani *logos*un gelişmesi[55], görünen manzaradan daha çoğunu değiştirdi: Yunanın sosyal, ahlaki, hatta dini tutumlarını derinden etkiledi. Yazılı yasalarla birlikte yeni uygar şehircilik dürtüsü ve (her zaman ulaşılmayan) yasal eşitlik (*ἰσονομία*) vizyonu antik kabile otoritesinin, gökyüzünde veya yeryüzünde keyfi davranış geleneğinin ciddi ciddi altını oydu. Kahramanın benlikçiliği ortak erdemler karşısında, aristokratik açık sözlülükse orta sınıfın örtmeceleri karşısında geriledi. Hep Olymposlulara atfedilen (cinsel serbestlikten söz etmezsek) kişisel motivasyona soğuk bakıldı. Ne yazık ki geleneğin kutsadığı tanrısal davranış değişmeden kaldı ve toplumun onayladığı insan davranışı çizgisinin gitgide dışına çıktı. Dahası, okuryazarlığın ve gelişmiş iletişimin yayılması mitlerin sayısız yerel biçiminin artık ortak servet haline gelmesi ve –bütün geleneklerde saygı emredildiği için- birbiriyle iyi kötü uzlaştırılması anlamına gelirken, aile ağaçlarını ve toprak iddialarını doğrulayan mitler kaçınılmaz olarak ara değerlendirmelere ve tahrifata uğradı.

---

[52] Gilbert Murray, *The Rise of the Greek Epic*, Oxford, 1907, 110-135 (daha sonraki basımlarda da değişmedi).

[53] Karadeniz en erken M.Ö. 8. yüzyıla kadar Yunan denizcileri için bilinmezliğini sürdürdü: J. Boardman, *The Greek Overseas*, Londra, 1980, 240. E. H. Minns, *Scythians and Greeks*, Cambridge, 1913, 9'da hatırlatıldığı gibi Yunanlar Karadeniz yolculuğunu düşündüklerinde sinirden ürperiyorlardı. Argonaut mitinde çok öne çıkan ve erken dönem edebiyatında hep sözü edilen, Karadeniz'in doğu ucundaki Kolkhis'te yaklaşık M.Ö. 550 tarihine kadar Yunanların varlığının hiçbir fiziksel kanıtı görülmez: Braund, 92-93.

[54] Herodotos, 2.23, 4.8, 4.36.

[55] Fazla anlaşılır olmasa da bu sürecin bütün hikâyesi için bkz. Nestle.

Tasavvur edilebileceği gibi -6 yüzyılda İonia'da "Yunan mucizesi" denen entelektüel ilerlemenin neden olduğu- akılcı bilginin hızla yayılması yeni anlayışlarla eski inanışlar arasında ciddi bir çatışma yarattı. Kabilenin töre kaynaklı bilgisi polisin kurumlarıyla başa baş gidiyordu; Gilbert Murray'nin Miras Alınan Yığıntı dediği[56] birikerek yığılmış sosyal ve dinsel iman yenilikçi ve genellikle Olympos karşıtı olan, dünya ve insanın dünyadaki yeri fikirleriyle düpedüz bağdaşmazlığının üstesinden gelmek için mücadele verdi. Eski inançla geleceğin aklının hem entelektüellerle kitleler arasında hem de *bireylerin içinde* daha da çok karışıklığa yol açan şiddetli çatışması sürdü. Yüzyılların kökleşmiş inanışları akla başvurmakla bir gecede fırlatıp atılmazdı. Kimi zaman entelektüeller logosun gelişinin her zaman iyi karşılanacağını, mitosun sadece aydınlanmayı beklediğini sanıyorlardı. Hiçbir şey hakikatten bu kadar uzak olamazdı. Kafa karşısında yürek inatla direnmeye uzun süre devam etti: Bütün anlaşmazlıklar karşısında mitos direndi. Arkaik dünya onu tehlikeli, şaşırtıcı ve önceden bilinmeyen olarak yansıtıyordu: Doğanın ve tanrının karşısında insanın çaresizliğini (*ἀμηχανία*) –Protagoras'ın herşeyin-ölçüsü-insandır inanışından belki daha çok gerçekçi- vurguluyordu. Göreceğimiz gibi, *Argonautika*'da İason'un öne çıkan bu karakter özelliği hiç de rastlantı değildi.

Bu entelektüel gediklerine rağmen mitin uzun süre dayanma niteliği hiç şaşırtıcı gelmiyor. Normal doğa yasalarına ters düşen bütün kadim "mucizeler" –kanatlı atlar, suni hayvanlar, üç başlı köpekler, muhafız ejderhalar- Plinius'un *Doğa Araştırması*'nda (7.9-32) yeniden boy gösteriyor. Herodotos'un, Hazar'ı Okeanos'un bir koyundansa iç deniz olarak doğru saptamasına (1.203) rağmen, genellikle İskender'i yüceltmek için eski görüşe çok geçmeden geri dönüldü.[57] Bu arada, "görünüşü kurtarmayı" arzu eden tarihçilerle mitoloji yazarları logosun makul talepleriyle bağdaşmaz gibi görünen her mitosun bu öğelerini ya mantıkla açıklamak ya da yeniden yorumlamak zorunda kaldılar. Bunu yapmanın iki yolunu buldular: muhakeme ve kinaye. İki yöntemle de görünüşte imkânsız, yakışık almayan veya bağdaşmayan karakterlerin ve olayların aslında göründükleri gibi olmadıklarını farklı yollarla açıklayarak onları akladılar. Muhakeme, yanlış anlamanın, propagandanın veya poetik vizyonun çarpıt-

---

[56] Gilbert Murray, *Greek Studies*, Oxford, 1947, 66-67; karş. Dodds, 179.

[57] Romm. 34.42-43.

malarından olgusal hakikati kurtarmanın yolunu ararken, kinaye soyut içsel hakikati, yüzeyin altındaki gizli gerçeği arıyordu. Birincisinde fiziksel veya tarihsel imkânsızlıklar, ikincisinde ahlak açısından iğrenç veya yüz kızartıcı konular ele alınıyordu. Kinayenin miti sansürlediği yerde muhakeme onu tarihselleştirerek olağanüstü başarılı bir iş yapıyordu.

Destan şiirinin kendini gelenekle yeniliğin arasındaki bu çatışmanın tam ortasında bulmuş olması gerektiği bariz gibi görünüyor. "İnsanların büyük işleri"ni (κλέα ἀνδρῶν) korumanın yolları aranıyordu ve gördüğümüz gibi, mitle tarih arasında net bir ayırım yapılmıyor, ikisi de sorgulanamayan birer olgu, geçmişin birike birike toplanmış mirası diye ele alınıyordu. Dolayısıyla, hem kültürlerinin geçerliliğini doğrulamanın yollarını arayan, düşünen (şimdi başka ülkede yaşayan) kalabalık bir Yunan kitlesinin hem de antik dönem meraklılarının ihtiyacını karşılıyordu. Mit geleneği bu geçerliliği doğrulamanın asli kaynağını oluşturduğu için, İskenderiye'deki şairler kadar alimler de (kuşkusuz çoğu iki işlevi de yerine getiriyordu) sadece sistemli etiyolojik araştırma imkanı değil, türü edebi açıdan keşfedip geliştirebildikleri açık bir yol da bulabiliyorlardı. Yine de bu gidişata karşı ciddi itirazlar da belirtiliyordu. En başta, Homeros'un kabul edilegelmiş üstünlüğü modern destanın *İlyada* ve *Odysseia* ile insafsızca kıyaslanacağı anlamına geliyordu. Epigram tarzında özetlemeden alınan güncel keyif görünürde Homeros tarzı *epigonoi* hevesini kuşkusuz kırıyordu. Olympos tanrılarının sıkıcı antropomorfizminden tutun da Kyklopslar, Çarpışan Kayalar veya Aietes'in ateş soluyan boğaları gibi normal ötesi fenomenlere kadar destanın hem yapay hem de şaşırtıcı bütün tanrısal düzeneği yarı seküler muhakemede bulunabiliyordu. Kallimakhos okuluyla *Argonautika* yazarının arasında temelde bir çatışmanın herhangi bir kanıtı bulunmasa bile var olduğunu farz etmek yine de gerekir.

Apollonios bu bağlamda destanın tek temsilcisi olarak yer almalı, çünkü başka Helenistik destan şairlerinin, metinleri şöyle dursun, var olduklarına dair ne yazık ki yeterli sağlam kanıt yok. Kolophonlu Antimakhos (yaklaşık 440'tan önce) çok daha öncedir, sadece dağınık fragmanları günümüze gelmiştir[58], gerçi üs-

[58] Bkz. B. Wyss, *Antimachi Colophonii Reliquiae*, Berlin, 1936; daha sonraki (yeni *Thebaid* fragmanları dahil [aş. bkz.]) buluntular *Supplementum Hellenisti-*

lubu, dili ve konusu (şerhler, yeni kelimeler, değişiklikler, muğlak kinayeler, erotik mersiye) bir hayli ilginç olduğundan, 3. yüzyıl ortasının bilgin-şairleri bekleniyor gibidir. Antimakhos *Thebaid*'i ve mutsuz aşk hikâyeleri üzerine iki kitaplık *Lyde* mersiyesini yazdı, I. kitap Medeia'yla İason'un Kolkhis'te Phasis Irmağı kenarında cinsel ilişkiye girdiği (*μιγῆναι*) veya belki de evlendiği bilgisi dahil, Medeia'nın ve Argonautların seferini içeriyordu. Aslında erotik öğenin izi 6. yüzyılın ilk çeyreğine kadar sürülebildiği halde,[59] *Argonautika*'nın III. kitabında Medeia'nın portresinin çizilmesine büyük ihtimalle Antimakhos önemli ölçüde katkıda bulunmuş gibidir.[60] Fragmanları laf kalabalığını, tumturaklı sözleri ve Homeros'a benzetmeyi ima eder. Yine de geniş çapta övgü alıyordu, en azından 2. yüzyıla kadar *Thebaid*'ine Homeros'un destanlarından sonra en iyi destan gözüyle bakılıyordu. Antimakhos'un eserinin kaybolması klasik destanın gelişimini anlamamızın önünde gerçek bir handikaptır.

Helenistik dönem için de geçerli bu. Kreteli Rhianos'un *Herakleias*'ı veya Rodoslu Antagoras'ın *Thebaid*'i gibi, Apollonios'la

---

cum, ed. P. H. J. Lloyd-Jones ve P. Parsons, New York, 1983, 52-79'da derlendi. Antimakhos'la ilgili daha önceki bütün yayınları geride bırakan Matthews'in eseri çok yakın zamanda Wyss'ın eserini güncelleştirdi. Wyss'ın döneminden beri bulunan bütün malzemeyi dahil etmek için fragmanları çoğaltmanın dışında, Antimakhos'un hayatına ve işine dair usta işi bir araştırma sundu, Wyss'ın eserine eklemeler yaparken onun mükemmel bilginliğine çok hak ettiği saygıyı gösterdi.

[59] Pausanias (5.18.3) Kypselos'un Sandığı (yaklaşık 580-570) anlatımına bir Korinthoslunun Olympia'da sunduğu adak sunusunun ne yazık ki günümüze gelmeyen aşağıdaki pasajını dahil eder: "Solunda Aphrodite'yle birlikte tahtta oturan Medeia'nın sağında İason ayakta duruyor. Üzerlerindeki altı ayaklı dizeden meydana gelen yazıtta 'İason, Aphrodite'nin emrettiği gibi Medeia'yla evlenir' (*Μήδειαν Ἰάσων γαμέει, κέλεται δ' Ἀφροδίτα*) yazıyor."

[60] Kallimakhos yanlılarıyla Apollonios yanlıları arasındaki çekişmenin izlerini silmeye her zamanki gibi kararlı olan Cameron alışıldık tarzda kendine çok güvenerek şunları yazar (337): "Bu durumda, şiirin farklı tipleriyle ilgili büyük bir tartışma yoktu; geleneksel destanla modern şiir arasında, can sıkacak kadar uzun kötü şiirlerle nükteli zarif kısa şiirler arasında savaş yoktu. Sadece birkaç çağdaş belli bir şiirde hemfikir değildi. Destanın bununla ilgisi yoktu. Antimakhos'la ilgili tartışma onun *Lyde* ağıtına odaklandı. Hatta Kallimakhos'un onun *Thebaid* destanını uygun bulmadığına inanmak için neden yoktur." Cameron'ın dikkatsizce ciddiye almadığı eleştirmen D. W. T. W. Vessey ("The Reputation of Antimachus of Colophon", *Hermes* 99, 1971) daha duyarlı, daha mantıklıdır.

aşağı yukarı çağdaş olan eserleri sadece merakımızı daha çok bileyecek kadar biliyoruz (bu kendine özgü mitik döngü neden popüler?). Rhianos Homeros'u (muhafazakâr bir anlayışla) düzenledi[61], yerel "kabile" için destan şiirleri yazdı (*Thessalika*, *Akhaiika*, *Eliaka* ve *Messeniaka*'yı[62] biliyoruz), sübyancı epigramların üretimiyle bunu birleştirmeyi başardı –önemli bir nokta-, Tiberius'un onu beğenmesinin bir nedeni belki de budur (Suetonius, 70). Antigonas Gonatas'ın[63] yakın dostu ve meşhur gurme Antagoras'ın da keza hem destan hem de erotik dizeler içeren bir repertuarı vardı (Böyle bir maharetin ışığında, tartışmanın sadece mersiye üzerine olduğunu söyleyen Cameron'ın iddiası çok az ikna edici görünür.[64]). *Thebaid*'inin niteliği hakkında –yerel ve vatansever zeminlerde coşkuyla karşılanmayı beklemiş olabileceği-Thebai'de onu okuduğunda sıkılan dinleyicilerin ağırlık çökerek esnemeleriyle belki hüküm verilebilir.[65] Ama yine, bu kez 11 kitaptan oluşan bir *Thebais* yazan Aigaili Menelaos gibi başka şairlerin bize ancak adları gelmiştir. Diodoros'un (4.40-55) koruduğu Dionysios Skytobrakhion'un *Argonautai* epitomesine daha sonra döneceğim (aş. bkz. V. kısım).

Kanıtlarımızın bu çok büyük eksikliği, güncel eleştiri eğilimlerinden ve (aslında Aristoteles'le Kallimakhos'a indirgenen) şiir teorisinden yola çıkarak teori oluşturmaya ve tahmin yürütmeye araştırmacıları teşvik etmiştir. Doğa gibi akademik çevre de boşluktan nefret eder. Herkes çok yakın zamana kadar şu konuda hemfikirdi: Destan bizim için artık kaybolup gitmekle birlikte[66], Homeros döneminden Roma İmparatorluğu dönemine kadar durmadan gelişmişti, ta ki Iuvenalis gibi eleştirmenler destan türünü (*Argonautika* dahil) laf kalabalığı, klişe ve sonu gelmeyen tekrarlarla bayatlayan temalar diye lanetleyene dek.[67] Ziegler,

---

[61] J. U. Powell, *Collectanea Alexandrina*, Oxford, 1925, 9-21'de fragmanları derledi. İnsanoğlunun anlamsız akılsızlıkları üzerine 21 adet altı ayaklı dizeden oluşan en uzun parça (fr. 1) bilinen adlardan hiçbirine güvenle atfedilemez.

[62] *Messeniaka*, Pausanias 4.6.1-2'den çok yararlanır.

[63] Athenaios, 8.340 vd., karş. Plutarkhos, *Moralia*, 182f, 668d, Pausanias, 1.2.3.

[64] Özellikle 10. bölüm: "Fat Ladies", 303-338 (Antimakhos'un *Lyde*'sine kinaye).

[65] *Gnom. Vat.* 109-111, 50.

[66] Kilit metin Ziegler'in kısa ama dopdolu ufak monografıdır: alt başlıktaki *vergessenes* (unutulmuş) kelimesine dikkat eden.

[67] Bkz. özellikle 9-13. dizeler: "quid agant uenti, quas torqueat umbras / Aeacus, unde alius furtiuae deuehat aurum / pelliculae, quantas iaculetur

Kallimakhos hareketinin ana akım düşüncenin temsilcisi olmak şöyle dursun (ortalama okur yine de destanı tercih ediyordu) bir mandarin hastalığı olduğunu, 3. yüzyılda kısa süre peşinde koştuğu otorite konumunu aslında ancak çok daha sonra, yeni etki sayesinde elde ettiğini çok inandırıcı tarzda savunuyordu.[68] Kralın, baş kütüphaneci olarak Kallimakhos'un yerine Apollonios'u atamasına çok uygun düşer bu (Kallimakhos'un bilgeliği ne derecede olursa olsun). Ptolemaios'un devasalık karşısında zayıflığı (meşhur "Büyük Tören Alayı"; Pharos feneri) Homeros'un enginliğinin sadık destekçisi karşısında bir epigramcıyı, bir mersiye yazarını zor seçtirirdi.[69]

Şimdi Cameron'ın Helenistik dönemde neredeyse hiç destan –(onun yapay ayrımını kullanırsak) elbette hiçbir *tarihsel* destan- bulunmadığına bizi ikna etmesine sıra geldi, gerçi *mitik* destanın var olmadığını öne sürmek ona zor gibi geliyor.[70] Cameron'ın ikonoklastik araştırmasının faydası, son yarım yüzyılda bu alanda yavaş yavaş –ama somut olguların eksikliği göz önüne alındığında belki kaçınılmaz olarak- biriken bilimsel yapının sistemli yıkılışına dayanıyor. Öte yandan, destanın hem 3. yüzyılda gelişmesi hem de başlıca eğitim nesnesi olması yine de bana kaçınılmaz bir sonuç gibi geliyor: Zenodotos'tan Aristarkhos'a kadar iyice belgelenen Homeros saplantısının nedeninin bütünüyle şairin kişisel ünü olduğuna ve temsil ettiği türle hiçbir ilişkisi bulunmadığına dair aldatmaca argümanlardan etkilenmiyorum. Cameron'ın tezi de bir ölçüde kendini baltalıyor. Şayet onun iddia ettiği gibi, Ptolemaios Philadelphos'un veya halefinin döneminde gerçek bir destan okulu yoksa, (asla var olmadığını pek iddia edemediği) Apollonios'un *Argonautika*'sı, açıklanamayan anormal bir çıkıntı yapar -bu nedenle de hasım eleştirmenlerin saldırma ihtimali *daha* fazladır. Aslında Cameron inanmayı asla

---

Monychus ornos, / Frontonis platani conuulsaque marmora clamant / selnper et adsiduo ruptae lectore columnae."

[68] Özellikle bkz. Ziegler, 13: "Das traditionelle Urteil ist schief und felsch. Für die fast drei Jahrhunderte 'Hellenismus' ist der Stil des Kallimachos alles andere als repräsentativ."

[69] Bana öyle geliyor ki Kallimakhos'un minyatürleştirme taraftarlığı İskenderiye sarayının abartılı devasalığına karşı bir ölçüde bilinçli bir tepki olma ihtimalinden de öteydi. Bkz. E. E. Rice, *The grand procession of Ptolemy Philadelphus*, Oxford, 1983.

[70] Cameron 10. Bölüm, "Hellenistic Epic," 263-302. "Mitik" destan tartışması için bkz. 295 vd.

kabul etmediği kavganın *lehine* (yanlış bile olsa) fazladan bir argüman sağlıyor.

Kıyaslanan nesnelerin yokluğu, Aristoteles'e ve Peripatetik teoriye dair (hâlâ esef edilecek kadar yarım yamalak olmakla birlikte) daha geniş bilgimize dayanarak, *Argonautika*'nın edebi bağlamdaki konumunu genellikle hayli spekülatif çerçevede değerlendirmeye bizi sevk etmiştir. Hem *Poetika*'yı hem de bize kadar gelmeyen başka malzemeyi hiç kuşkusuz ellerinde bulunduran Müzeciler bu teoriye haydi haydi aşina olmalıydılar. Önemli ilke, her şeyin dahil olduğu epizotlar halinde bir anlatımdan veya bir bireyin yahut bir grubun maceralarındansa, Homeros'un *İlyada*'da yaptığı gibi, bir eylemi (πράξις) bütün halinde başı, ortası ve sonuyla birlikte destan şairinin ele almasıydı (*Poetika*, 1451a16-35, 1459a17-1459b16). Aristoteles ilk yolun izlenmesi hususunda Homeros sonrası "destan çağı" şairlerini şiddetle eleştiriyordu –aynı nedenlerle *Argonautika* da kusurlu bulunabiliyordu. Böyle bir eleştirinin aslında yapılmadığına inanmak güçtür; Apollonios'un eserini εὐσύνοπτον –yani bir bakışta bütünüyle görülebilen – bir şiirle üniter talepleri karşılama girişimi olarak görmek daha bile güçtür. Eseri dolduran *aitia* ve konu dışı sözler, açıklamalara[71] rağmen son derece Aristoteles karşıtı kalıyor.[72]

Böyle bir yaklaşım, doğasının yetersizlikleri göz önüne alındığında, bizi çok ileriye götürmez. Yukarıda kısaca anlatılan mitosla logos arasında sürüp giden çatışma açısından *Argonautika*'nın konumunu inceleyerek epey farklı türde daha iyi sonuçlar elde edilebilir. Bunu yapmak için Apollonios'un anlatım yapısını biçimlendiren ilk mitin Homeros öncesinden Helenistik dönemlere kadar gelişiminin izini sürmeliyiz.

IV

Argonautlar efsanesi Yunanların bildikleri en eski efsaneler

---

[71] Örneğin Hunter 1989, 33-34.

[72] Apollonios, *Argonautika*'yı, her biri ortalama bir Yunan oyunu uzunluğunda (IV. kitap 1781 dizeyle 1683 dizelik *Agamemnon*'a neredeyse eşittir) toplam 5835 dizelik dört kitaba bölerek, sanıyorum, destan şiirinin "kütle"sinin yani "hacmi"nin (πλῆθος) üçleme artı satir oyununa eşit olması gerektiğini söyleyen *Poetika*'nın (1459b21-22) talebini karşılamaya çalışmış olabilirdi; ama bunu isteyerek yapmış *olabilirse* de ben bu paralelliğin sadece rastlantı eseri olduğuna inanmayı düşünme eğilimindeyim.

arasındadır. Kuşkusuz, Karanlık Çağların ilk bölümüne yani M.Ö. 9. veya 10. yüzyıla kadar gider.[73] Bir arkeolog, çok övülen, yine de pek anlaşılmayan yeni ergitme ve demir dövme tekniklerini elde etmek için tasarlanan keşiflerin dördüncü binin sonuna veya üçüncü bine giden anılarını efsanenin sakladığını bile öne sürmüştür.[74] Homeros için İason'un *Argo* gemisi zaten "dillere destan"dı (*Odysseia*, 12.70, *πᾶσι μέλουσα*). Geminin geniş çapta bilindiğini tahmin etmek için *İlyada* ve *Odysseia*'daki diğer göndermeler keza gayet sıradandır.[75] Beye'in açık açık anlattığı gibi, anlatımın bazı ayrıntıları evrensel halk hikâyeleri motiflerini akla getirir: "Genç hükümdar kendisini zor sınavlardan geçiren bir düşmanın evine gelir, ev sahibinin kızı bu sınavlarda ona yardım eder. Verilen görevi başardıktan sonra kızla birlikte kaçar, peşlerine düşülür. Peşlerine düşeni iz sürerken toplaması gereken şeyler atarak atlatırlar." Aynı zamanda Helenistik şairin bu çok iyi bildiği antik konuda başvurduğu son derece bilinçli duyarlılık ve ironik zekâ bize hatırlatılır. Apollonios'un İason'a Medeia'nın korkularını yatıştırmak için hemen hemen aynı olan Theseus, Minos ve Ariadne'nin hikâyesini kullandırması hınzırcadır[76]; olayların (açıkça ilkel) versiyonunu kullanmaktan sakınır, bu versiyona göre, Argonautların seyir halinde bulunan gemisinin ardından, takipçiyi oyalamak için atılan şeyler Medeia'nın keyifle kestiği küçük kardeşi Apsyrtos'un doğranmış parçalarıdır.[77] Ancak, Apollonios'a göre, Apsyrtos Medeia'dan *büyük*tür, onun üvey kardeşidir[78] ve Medeia İason'un başlatıp hayata geçirdiği

---

[73] Rhys Carpenter, "The Greek Penetration of the Black Sea," *AJA* 52, 1948, 1 vd.

[74] C. Doumas, "What Did the Argonauts Seek in Cholchis?" *Hermathena* 150, 1991, 31-41. Teori genel kabul görmemiştir, mitin sembolik yorumunun çoğu zorlamadır; ama tunç işçiliği anlatımda dikkat çekecek kadar yer alır (Khalybes, ateş soluyan boğalar, Hephaistos, Talos), en azından gerekçe inandırıcıdır.

[75] *İlyada*, 2.711-715, 7.467-469; *Odysseia*, 10.135-139, 11.253-259, 12.3-4, 59-72.

[76] Bkz. 3.998-1004, 1074-1076.

[77] Bkz. Apollodoros, 1.9.24: Görünüşte bu versiyon Pherekydes'e kadar gider. Ovidius'un sürgüne gönderildiği Tomis kentine Apsyrtos'un "doğranmasını" (*τομή, τέμνω*) ve parçalarının Aietes tarafından toplanarak gömülmesini anmak için bu adın verildiği bir etimoloji yanlışlığı nedeniyle düşünülüyordu: Ovidius, *Tristia*, 3.9.21-34.

[78] Aietes'in Asterodeia'dan doğan oğlu (3.242). Apsyrtos'u Eidyia'nın oğlu, dolayısıyla Medeia'nın öz kardeşi yapan kaynağın, yani Apollodoros'un (1.9-

cinayet planına yardım eder. Bence bu versiyonun günümüze gelen kaynaklarının özellikle geç döneme tarihlenmesi rastlantı değil –kadınlara duyulan yeni sempatiyle birlikte Helenistik sansürcülüğü Medeia'nın lehine geçerlilik kazanmış gibidir.[79]

Halk hikâyesi öğesinde görüldüğü gibi, hikâyenin çekirdeği çok eskidir ve dikkat çekecek kadar değişmeden devam eder.[80] Yunan mitinde her zaman olduğu gibi, arka planında iç içe geçmiş aile ilişkilerinin oluşturduğu karmaşık bir soyağacı ağı vardır. Ana karakterlerin çoğu kalabalık Aiolosoğulları klanının üyeleridir; özelikle (Kuzeybatı Küçük Asya'nın Aiolis bölgesine adını veren kurucu) Aiolos'un iki oğlu Athamas'la Kretheus ve üçüncü oğlu Salmoneus'un kızı Tyro hakkındadır. Tyro'yu önce Poseidon baştan çıkardı, sonunda Tyro ikizleri Neleus'la Pelias'ı dünyaya getirdi, onları terk etti (ama iyi halk hikâyesi üslubunda ikisi de yaşadı). Sonra Tyro kendisini büyüten amcası, Thessalia'nın güneyindeki İolkos'un kralı Kretheus'la evlendi. Ondan üç oğlu, Aison, Amythaon ve Pheres dünyaya geldi. Amythaon Bias'la Melampous'un babası oldu. Aison Alkimede'yle evlendi, Alkimede ona iki oğul doğurdu, biri İason'du. Pheres'in oğlu Admetos Pelias'ın kızı Alkestis'le evlenerek aile bağını güçlendirdi.

İnsanlığa öfke duyarak büyüyen terk edilmiş ikizler hiç vakit kaybetmeden İolkos'a döndüler. Tuhaf bir psikolojik yer değiştirme vakası olarak görmek gereken bir nedenle, anneleri Tyro tarafından kabul edilmemeye gücenmeleri şöyle dursun, Kretheus'un yeni eşi Sidero, bir köşeye atılan Tyro'ya kötü davrandığı için, gazaplarını onun üzerinde yoğunlaştırdılar. Sidero Hera tapınağına sığınmak istediğinde Pelias üvey annesini sunakta

---

23), Pherekydes'in erken döneme ait hikâyesine dayanan bir versiyonu bildirmesi ve Apsyrtos'u kız kardeşinin parçalara ayırdığını da belirtmesi dikkate değerdir. Sophokles keza aralarındaki kan bağının etkisini azaltarak şoku zaten yumuşatmıştı.

[79] *Orphika Argonautika*, 1027-1032 (açıkça Apollonios'u temel alır); Hyginus, *Fabulae*, 23; Valerius Flaccus, *Argonautika*, 8.369 vd. (devamı gelir ama maksat belli).

[80] Hunter 1989, 12-15, mitin terkibinin özetini verir, onu aktarmak için bir araya gelen, "yüzyıllan kaplayan edebi ve sanatsal kaynaklar çok çeşitli" olmakla birlikte onun ne kadar az değiştiğini vurgular. Antik çağın en ayrıntılı hikâyesi Apollodoros'un 1.9'da (bkz. özellikle 1, 8, 10-11, 16-28) uzun uzadıya anlattığı hikâyedir; Frazer notlarında diğer bütün kaynakları sayar.

öldürdükten sonra Hera'yı aşağılayarak tanrıçayı çok öfkelendirdi[81], bu hareketin sonuçları *Argonautika*'da yankılanır, hem Hera'nın Pelias'a karşı acı kini, Argonautlara desteği, hem de intikam aracı olarak Medeia'yı acımasızca kullandığı açıklanır. Kretheus iki kardeşi de sürgüne gönderdi. Neleus Batı Peloponnesos'ta Pylos'a gitti, burada Neleusoğulları hanedanını kurdu. Pelias yine de "Thessalia civarında bir yerde oturmaya devam etti"[82], Kolkhis seferi zamanında İolkos'taki tam statüsü, birbiriyle çelişkili en az iki bilgide konu edilir.

Üzerinde görüş birliğine varılan geleneğe göre, Pelias o tarihlerde İolkos kralıydı; tek çarıklı adamdan sakınması yolunda kendisini uyaran bir kehanet de aldı. Ama konumu meşru muydu yoksa bu konumu gasp mı etmişti, bu yalınayak ziyaretçisinden neden korkmalıydı, soruları konusunda kaynaklarımızda esasında farklar var. Pindaros 133a'nın (belki yaklaşık 480[83]) Pherekydes'e atfettiği ve Apollodoros'un da kopyaladığı (1.9.16) Pelias öncesi diyebileceğimiz versiyonda Kretheus'un yerine Aison'un değil, Pelias'ın geçtiği, Aison'un oğlu İason ile huzur içinde ülkede yaşadığı belirtilir. Bu versiyonda İason kralın Poseidon'a (bu tanrının Pelias'ın babası olduğunu unutmamalıyız) sunuda bulunmasına katılmak için geri döner, Anauros ırmağının sığ yerinden yürürken çarığının birini kaybeder. Pelias yeğenine, bir an iktidarda olduğunu farz edip falanca yurttaşın onu öldüreceğine dair bir kehanet alsaydı *kendisi* ne yapardı, diye sordu. "Onu Altın Postu aramaya gönder" dedi İason. Pherekydes, "Medeia Pelias'ın başına felaket getirsin diye bu fikri İason'un aklına Hera soktu" yorumunda bulunur. Apollodoros bu ihtimali kabul eder ama "fikir başka bir nedenle İason'un dikkatini çekmediyse" diye ekler.

Ana kaynağımız olan Pindaros'un Dördüncü Pythia Övgüsü'nde açıklama çok farklıdır, burada Zeus'un krallık tahtına çıkmayı Aiolos ile soyundan gelenlere bahşettiğini ama Pelias'ın iktidarı İason'un ebeveyni Aison'la Alkimede'den (bazı versiyonlarda Polymede) şiddete başvurarak gasp ettiğini, onların da küçük çocuğu Kheiron tarafından büyütülmesi için gizlice kaçır-

---

[81] Apollodoros, 1.9.10: *Πελίας δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν βωμῶν αὐτὴν κατέσφαξε, καὶ καθολου διετέλει τὴν Ἥραν ἀτιμάζων.*

[82] Apollodoros, 1.9.10: *Πελίας δὲ περὶ Θεσσαλίαν κατῴκει.*

[83] Braswell, 16-18.

dıklarını öğreniyoruz (106-119).[84] İason'un İolkos'a dönmesinin ve orada Pelias'la yüzleşmesinin, hakkı olan kral konumunu geri kazanmak gibi özel bir maksadı vardır. İki tarafın da arasındaki tartışma şaşırtacak kadar ılımlı, mantıklı ve diplomatiktir (136-168). İason şiddeti kötü bulur (147-148), kraliyet asasını ve tahtı kurtarmak koşuluyla, sürüler ve otlaklar üzerindeki iddiasından vazgeçmeye çok hazırdır (148-150). Pelias'ın cevabı daha da ilginçtir. Kendisinin yaşlı, İason'unsa genç olduğunu söyler. Bu nedenle, İason Aietes'in ülkesine gidip hem Postu hem de *Phriksos'un ruhu*nu geri getirerek Aiolosoğulları ailesini inleten tanrının gazabını def edecektir önce. Bunu yap, diye sözlerini bitirir Pelias, ortak atamızın (*ὁ γενέθλιος ἀμφοτέροις*) babası Zeus adına yemin ediyorum, hem saltanatı hem de krallığı sana devredeceğim.[85] Apollodoros'un apaçık anlattığı gibi (3.336-340) gazap "acımasız Zeus"un (*ἀμείλικτος Ζεύς*) gazabıdır ve Phriksos'un –ölmesine rağmen- duyarlı, öfkeli ve yatıştırılmaz olduğu düşünülür.[86] Pelias'ın tahtı gasp etme hikâyesini ilk mitin muhtemel bir cüzü olarak görelim görmeyelim (ben şahsen buna hemen hemen kaçınılmaz gözüyle bakıyorum) Kolkhis'e giden Argonautları izlerken bu hikâyeyi unutmamalıyız. *Argonautika*'nın başında Pelias'ın meşru idaresi ima ediliyor gibi gelse de gaspın esaslı saiki de belirtilir (1.5-17) ve Aison'la eşinin elinden iktidarın alındığının ipuçları vardır (1.287, 411).[87]

---

[84] Pindaros, *Pythia*, 4.109-110.

[85] Bu versiyonda hem tahta geçmenin garantörü hem de ata (Aiolos'un babası Hellen'in Deukalion'un değil, Zeus'un oğlu olduğu inancına muhtemel bir kinaye [Apollodoros, 1.7.2]) olarak Zeus'un vurgulanması, Zeus'un yüce otoritesinden ve diğer bütün tanrılardan üstün olmasından medet umarak, Pelias'ın Poseidon'un oğlu olduğu iddialarını gölgede bırakmak için hesaplı bir çaba gibi geliyor.

[86] Tasfiyeci eleştirmenler bu mitik değişiklikleri bir tarihsel bilmecenin unsurlarıymış gibi kullandığım için umarım beni bağışlarlar. Bunun basit bir kolaylık meselesi olduğu ve bütün efsanenin bir tarihsel temeli bulunup bulunmadığı sorusunu açık bıraktığı konusunda onlara güven vereyim. Kuşkusuz konu onu ayrıntılarıyla anlatanların akla yatkın bir hikâye haline getirmek istemeleri (bu görüş tarihçiler ve kurgu yazarları için aynı derecede geçerlidir) ve bazılarının bu amacı göz önüne alarak gasp ihtimalini kuşkusuz düşünmeleridir.

[87] Homeros, *Odysseia*, 12.69 ve Hesiodos, *Theogonia*, 993 değişik başka bir biçimden kısaca söz ederler, buna göre Aison erkenden ölür ve Pelias İason'un naibi olur ama bu, Medeia'nın İolkos'a döndüğünde Aison'u canlandırdığına

Antik dönemde bile dini saiki (yani öfkesi yatışan Phriksos'u) sadece Pindaros'un öne sürdüğüne, bunu kendisinin keşfettiğinin açık içerimleri bulunduğuna inanılıyordu.[88] Bu şiirde Pindaros'un başlıca amaçlarından biri Kyrene Kralı IV. Arkesilas'la sözde casusluk faaliyetleri nedeniyle sürgüne gönderilen soylu Damophilos'u barıştırmak olduğu için, İason'la Pelias'ın yüzleşmesine verdiği ahenkli nedenin tonu doğrusu öngörülebilirdi. Yeğenini öldürtme maksadıyla kasten dünyanın bir ucuna gönderttirmek Pelias için güç olacaktır. Pindaros'un Pelias'ının Makyavelist olduğuna istersek inanabiliriz; şiirin sonuna doğru (250) Medeia'nın "Pelias'ın ölümü" (*τὸν Πελίαο φονον*) olduğuna kısa bir gönderme vardır. Tanrısal kötü niyetin iş başında olduğunu da sanmalı mıyız? Her halükarda, Phriksos'un bu tanıtımı bizi seferin ikinci ana önceline götürüyor; bu da yine Aiolosoğullarından bir yöneticinin hanedanla ilgili faaliyetlerini bir kez daha akla getiriyor.

Kretheus'la Salmoneus'un başka bir kardeşi, Boiotia'da Orkhomenos kralı Athamas'ın (Apollodoros, 1.9.1) Nephele'den ("Bulut") iki çocuğu, Phriksos'la Helle vardı. Kretheus gibi o da yeniden evlendi; Sidero gibi, bu yeni eş İno da Athamas'a iki oğul, Learkhos'la Melikertes'i doğurdu, kralın Nephele'den olan çocuklarına tam bir üvey anne gibi komplo kurdu. İno ekinlerin kalitesiz olmasını sağladıktan sonra önce Delphoi'ye mesajcılar gönderdi, Delphoi'nin (kayıtlara geçmemiş) hakiki cevabını değil, topraktaki küfün ancak Phriksos'un Zeus'a kurban edilmesiyle düzeleceğine dair kendi sahte açıklamasını ilan etmeleri için onlara rüşvet verdi. Umutsuzluk içindeki Athamas bunu bile yapmaya hazırdı; ama Nephele Hermes'in hediyesi altın postlu sihirli koçla çocuklarını kurtarmaya geldi. Bu koç hem konuşabiliyor hem de uçabiliyordu: Phriksos'la Helle onun sırtında kaçtı-

---

dair genel inançla çelişir. Arkeoloji de bazı ilginç karıtlarla probleme katkıda bulunur. İolkos'un 4 km kadar güneybatısında, Dhimini adlı geç Taş Çağı yerleşmesine giden tepelerin eteğinde geç dönemden bir Mykenai kralının tholos mezarıyla [yuvarlak planlı ve kubbeli yeraltı mezarı] bir yüzyıldan daha az süre yerleşilmiş küçük bir Mykenai şehri bulunmuştur. Volos Müzesi'nin küratörü Vasiliki Adrimi burasının Pelias İolkos'ta tahtı gasp ettikten sonra İason'un babası Aison'un yerleştiği ve muhtemelen gömüldüğü yer olabileceğini öne sürmüştür (Severin, 63-65). Yerleşimin terk edilmesi, bu durumda, İason'un İolkos'u Pelias'tan geri aldığına işaret ederdi.

[88] Bkz. Pindaros, 281a, karş. 134-168.

lar. İyi bilindiği gibi Helle, Helle Denizine düşerek boğuldu. Phriksos sağ salim Kolkhis'e vardı, burada Aietes onu içtenlikle karşıladı, kızı Khalkiope'yle evlendirdi. Phriksos koçu Kaçanların Zeus'una (*Διὶ φυξίῳ*) kurban etti, Aietes de koçun altın postunu Ares korusuna astı, burada onu hiç uyumayan yılan koruyordu (Apollodoros, 1.9.16). Apollonios'a göre (2.1150-1153), Phriksos hâlâ Kolkhis'teyken yaşlılıktan öldü. Argonautlar onun evlatlarıyla karşılaştıklarında "Athamas'ın mal varlıklarına el koymak için" Orkhomenos yolundan gitmeleri rastlantı değildi. Yine mülkiyet: Aiolosoğullarının hikâyesi kurgusal olabilir ama gerçekliğin bazı şaşırtıcı düzeylerini yine de barındırır. Değişkenlerin gösterdiği üzere hanedanlarda hakikatin rekabet eden versiyonları belirtilir.

Argonaut mitinin hayli ilginç yanı kinayeden neredeyse tamamıyla muaf olmasıdır. Homeros'un kinayeleştirilmesinin erken bir tarihte, 6. yüzyılda Ksenophanes'in çağdaşı Rhegionlu Theagenes'le başlaması şaşırtıcıdır ve Rhegionlu Theagenes'in Ksenophanes'in ahlak eleştirilerine tepki göstermesi mantıklı bir varsayımdır. Başlıca kanıtımız Homeros şerhlerinden gelir; en eski eleştirmen olarak Theagenes'in, uygunsuzluk suçlamalarına karşı kinayeyi savunma olarak kullandığını belirtir ve Tanrıların Savaşının (*İlyada*, 20.55, 67-74) bu nedenlere dayanarak ayrıntılı bir aklamasını sunar. Kavga, öğelerin çatışması tarzında aktarılır: Yaşa karşı kuru, soğuğa karşı sıcak, hafife karşı ağır. Apollon'un ateşi, Poseidon'un suyu veya Hera'nın havayı ortaya koymasıyla, bu tasavvur evrenin bütün öğelerine uzanır. Ama bu tahrif Argonautları asla etkilemez. Antik belgelerimizin hiçbirinde, aslında Felix Buffière'in yaptığı en etraflı modern araştırmada da Argonautlarla ilgili tek bir gerçek kinaye örneği ortaya konulamaz (Bıktıracak kadar kinaye yapılan Herakles özel bir örnektir). Kinaye yapan zihnin Postla, Çarpışan Kayalarla veya Aietes'in sınavlarıyla çok eğlendiği varsayılmış olabilir ama tarih sessizliğini sürdürür. Bu arkaik hırsızlık, baştan çıkarma ve (kardeş katli dahil) cinayet hikâyesinin ahlakı kurtarmanın dışında kaldığı mı düşünülüyordu? Büyük ihtimalle cevabı Homeros'un benzersiz popülerliği ve üstün bir eğitim aracı olması verir, bu da ahlaki kusurları sözde temize çıkaranların Homeros destanına başka her şeyi hariç tutacak kadar yoğunlaşmaları demektir.

Öte yandan, Argonaut efsanesi, akılcı muhafazakârların öncelikle dikkatini çekmiş gibidir; bunlar, inançsızlıklarını farklı dü-

zeylerde korumaya can atıyorlardı. Neşeli gerçekçi Sinoplu Diogenes, "Medeia zekiydi ama büyücü değildi, derdi."[89] Müzmin kinayeci ve akılcı Herodoros (M.Ö. 430?–360?) (Herakles üzerine 17 kitabın yanı sıra) bir *Argonautika* da yazdı[90]; ne var ki Argonautlara en ilginç göndermesi gittikleri yoldan geri dönerek –bu arada, coğrafi görüntüleri de dikkate alarak- dönüş yolculuğunu kolaylaştırdıkları iddiasıydı (hem Sophokles'in hem de Euripides'in paylaştıkları inanış).[91] Bu olgu her zaman en büyük problemdi. Augustus döneminin coğrafyacısı Strabon, Homeros'un çağdaşlarının "Pontos Denizine sanki başka bir Okeanos gibi baktıklarını ve orada yelken açanların, kuşkusuz [Herakles] Sütunlarının ötesini göze alanlar gibi, haritanın dışına çıktıklarını (ἐκτοπίζειν) düşündüklerini" yazıyordu (1.2.10). Göreceğimiz gibi, Kahramanlık Çağının diğer yönleri güncel gerçekliklerle bağdaşmasa bile kabul edilebilir: Kahramanlar aslında tanrılarla yürüyebiliyorlar, günümüze gelmemiş müthiş canavarları ele geçirebiliyorlar veya –doğuştan gelen veya sihirli (kuşkusuz sihir, yıldızı henüz parlayan Diogenes'in görüşüne aykırıdır)- doğaüstü güçlere sahip olabiliyorlardı. Ama onların dünyası, yani *macera hikâyeleri*nin sahnesi sabit ve değişmezdi. Değişen tek şey insanın bununla ilgili bilgisinin derecesi, bilinenin bilinmeyene oranıydı. Helenlerin mevcut *mappa mundi*sindeki [dünya haritası] boşlukların çoğu en geç M.Ö. 6. yüzyılda, ilk kahramanlık efsanesinin yarı sembolik ve büyük ölçüde hayal gücüne dayalı kurgularından çok farklı, çürütülemeyen coğrafi gerçekliklerle doldurulmuştu.

Mit geleneğinin en zayıf özelliği buydu ve Argonaut efsanesinde önemli bir rol oynadı. Aia ve Kolkhis daha Mimnermos zamanında (7. yüzyıl sonu) belirlendi: Onlar, babası doğan Güneş (Helios) olan Aietes'in sabit doğu krallığını oluşturuyordu. İason "Büyük Post"u Mimnermos'un Okeanos ırmağının yanına yerleştirdiği Aia'dan getirdi (bununla ilgili günümüze gelen ilk gönderme). Böylece, Argonautların gidiş güzergâhı, ufak tefek değişiklikler dışında artık tastamam belirleniyordu. Sonuçta,

---

[89] Stobaios, 3.29.92'dan alıntı.

[90] Bkz. *FGrH* 31 F 5-10, 38-55 (*Argonautika*), 13-37 (*Heraklesgeschichte*), karş. Nestle 146-148.

[91] Sophokles, fr. 547 Radt; Euripides, *Medeia*, 432, 1263-1264; Herodoros *FGrH* 31 F 10 = Apollonios 4.259.

Aia'nın Okeanos'a ilk baştaki yakınlığı yavaş yavaş unutuldu, hem Kolkhis hem de Çarpışan Kayalar Odysseus'un Phaiaklar için anlattığı haritanın dışında kalan fantezi dünyasına geçiş ritinin bir parçası olarak ilk baştaki öneminin çoğunu kaybetti.[92] Herodotos'tan yirmi yıl kadar önce Pindaros, Okeanos'u Argonautların yolunun bir bölümü olarak kullanan veya Herakles Sütunlarına bariyerin eşiği gözüyle bakan son yazardı aslında.[93] Akdeniz haritasının o zamana kadar boş veya muğlak alanlarını doldurmak başka yerleri ustalıkla yeniden belirlemeye zorladı. İhtimal dahilinde olan ama az bilinen coğrafyanın daha çok peşine düşüldü, başlıca hedefler genellikle güney İtalya, Sicilya ve Batı'ydı. Homeros için Kirke doğuda yer alırken (*Odysseia*, 12.3-4) Hesiodos zamanında (*Theog.* 1011-1015) Odysseus'un iki oğlunun, Tyrrhenoi'yi yöneten Agrios'la Latinos'un annesi olmuştu. Aia –artık Aiaia- Campania kıyısına, Roma'yla Napoli arasına yerleştirilir. Kirke'nin hareketini açıklamak için ustalıklı –ve rezilce- bir hikaye uyduruldu: Kirke kral kocasını zehirlemişti, bir an önce *çok* uzun bir yolculuğa çıkmalıydı.[94]

Pindaros'un Dördüncü Pythia Övgüsü, Kyrene Kralı IV. Arkesilas'ın Delphoi'de araba yarışında kazandığı zaferin onuruna M.Ö. 462'de yazıldı, bu nedenle, Argonaut mitinin aktarımında[95] mühim bir noktada, bütün Akdeniz dünyasının sonunda açılmasının ve öncelikle Atinalı Perikles'le ilişkilendirilen akıl yürütmenin zaferinin tam kenarında durur. Pindaros'un miti ele alışı açısından bunun birçok önemli özelliği var. Birincisi, Arkesilas'ın taleplerine uydurulmak amacıyla siyaseten değiştirilmiştir.[96]

---

[92] Karş. Beye 1982, 43-44 ve J. Lindsay, *The Clashing Rocks*, Londra, 1965, 7-37.

[93] Bkz. Pindaros, *Olympia* 3.43-45, burada *Ἡράκλέος σταλᾶν*'ı tartışırken sanki bağlanılmış bir inanca başkaldırı varmış gibi (aslında vardı) sıra dışı bir vurgu ve tutkuyla yazar: *τὸ πορσω δ' ἐστι σοφοῖς ἀβατον κἀσοφοις οὐ νιν διωξω κεινὸς εἶην.*

[94] Vian 1980, 122; Hunter 1989, 133. Dionysios Skytobrakhion utanılacak anekdotu uzun uzadıya anlatır, Diodoros Siculus, 4.45-4-5.

[95] İçeriğini Segal düzgün bir şekilde özetler: "Pindaros yeteneğini göstererek destan maceralarını, kuruluş efsanelerini, aşk, büyü, aile çatışması ve evrenin yaratılışla ilgili mitleri bir araya getirir."

[96] Daha önce Korinthoslu Eumelos kenti için aynı şeyi yaptı, Aietes ve Medeia adına yerel bir soy uydurdu (Eumelos'un sahiplendiği şemanın dahice yeniden oluşturulması için bkz. Huxley, 5. bölüm, "Eumelos, the Early *Argo-*

Thera'dan gelenlerin Kyrene'de koloni kurmalarını simgeleyen bir parça toprak ve Euphemos, Argonautlarla Kuzey Afrika arasında kalıcı, sıkı bir bağ kurar.[97] Euphemos'tan itibaren tahta on yedinci sırada çıkan I. Battos kurucuydu, Pindaros'un hamisi Arkesilas onun sekizinci halefiydi. Medeia'nın kehanette bulunurken anlattığı bir parça toprağın kaybolması (*Pythia*, 4.38-49) koloni kurmanın neden geciktiğini açıklar.[98] Pindaros'un özel bir soyağacı iddia ederek Argonaut mitini kullanmasının önemli, geleneksel bir işlevi vardır.[99]

Başka bir açıdan, Pindaros'un yorumu, bugün asıl ünü kuşkusuz Medeia'nın psikolojik portresinin modernleştirilmesinde yatan Apollonios'un yorumuyla kıyaslama yapmaya neden olur (*Argonautika*'nın III. kitabı diğer üçünün toplamından daha çok rağbet görmüştür). Kolkhis yolculuğunun temel coğrafi çerçevesi gibi, hikâyede Medeia'nın önemli, can alıcı konumu itiraz edilmezliğini sürdürür. Medeia'nın tanrıyla ilişkileri güçlüydü ve Pindaros bunu kabul ediyordu (*Pythia*, 4.11). Öte yandan, Pindaros'un asıl işi erkek kahramanın veya atletin şöhretini (κλέος) kutlamaktı, burada Medeia'nın rolü bariz bir sıkıntı oluşturuyordu, çünkü Posta muhafızlık eden, hiç uyumayan yılan bir yana, İason'un ateş soluyan tunç boğaları ele geçirmesi onun sihirli yardımına bağlıydı. Ama Pindaros'un İason'u iyi karakterli bir *kouros*tur [delikanlı] ve Pindaros'un kutladığı çağ büyük *kouroi* çağıdır. Başka birçok Yunan şair gibi ona da "kadının cinselliği kalleşlik zanaatının (μῆτις) bir yöntemi, aldatıcı süslenme, akıl çelerek ikna etme ve yarı tılsımlı maddeler, merhemler veya efsunculuk" gibi gelir (Segal, 165). Pindaros'un çözümü nedir? Ne-

---

nautika and Related Epics", 60-84 karş. Beye 1982, 46), değişiklikler yerel gelenekle birleştirilmemiştir.

[97] Daha M.Ö. 6. yüzyılda Euphemos, Kypselos Sandığının üzerinde araba yarışçısı olarak anılmıştır: Pausanias, 5.17.4.

[98] Bkz. F. Chamoux, *Cyrène sous la monarchie des Battiades*, Paris, 1953, 115-210, karş. Braswell, 89-90 ve 153. Herodotos, 4.159-165'te Battos soyundan gelen ilk altı kralın hikâyesini anlatır.

[99] Bir tek Pindaros, hikâyesinin doruk noktasını Arkesilas'ın kraliyet soy kütüğü oluştursun diye, en büyük kanıt Medeia olmak üzere, Lemnoslu kadınların kitle halinde hamile kalmasını Argonautların *geri dönüş yolculuğuna* bırakır. Antik dönemde bile bu sıkıntıya yol açar: bkz. Pindaros, *Pythia*, 4.252. Braswell, 347'de böyle çarpıcı bir hikâyenin aktarımının değişmesinin siyasal nedenini açıkça algılar.

fes kesecek kadar basittir: Kahramanlık erdeminin sihrini (*φάρμακον*) (184-187), ayrıca Aphrodite'nin verdiği erotik büyü dersini (213-219) İason'a aktarır, böylece Medeia'yı İason tuzağa düşürür, Medeia onu değil. Dolayısıyla, Medeia'nın *φάρμακον*'una İason'un ihtiyaç duyması önceden hükümsüz kılınmış ve İason'un üstün güçleriyle gölgelenmiştir. Bu İason efendilikle diplomasiyi kahramanlığın muhteşemliğiyle birleştirerek doğuştan lider olarak ortaya çıkar. Apollonios'un yaklaşımıyla zıtlığı doğrudan dikkat çekicidir.

Pindaros'la Apollonios'un arasındaki iki yüzyılda kanıtlar, gördüğümüz gibi, yarım yamalaktır, bunları anlamak için üzerlerinde çok düşünülür. Genellikle, *Argonautika*'nın bir tek Euripides'in 431'de yazdığı *Medeia*'dan çok etkilendiği söylenir. Roma dönemine kadar Medeia'yı *kindermörderin* [çocuk katili] olarak büyük ölçüde göz ardı eden ikonografik kanıtlardan yine de hiç kimse bunu tahmin edemez.[100] Bütün mitte sözde içkin tarihsel hakikatin iç çekirdeğine inatçı imanın tutarlılığı hep sürer. Platon bir aristokratın ahlaki karakterinden şüphe eder ama soyunu hiç sorgulamaz (*Theaitetos*, 174E-175B). Ksenophanes gibi o da antik dönemin mitik hakikatlerini ahlaksızca *yanlış anlattıkları* için Homeros'la Hesiodos'a saldırır (*Devlet*, 377D). Aristoteles de tarihin özelliklerini önemsememesine (*Poetika*, 1451b5-11) ve nektara veya ambrosiaya inanmayı aklının kabul etmemesine (*Metafizik*, 1000a12) rağmen, yine de başka herkes gibi, Theseus'u ve anlaşılan Minotauros'u da (Plutarkhos, *Theseus*, 16.2) tarihsel birer karakter kabul eder. Kahramanlık dönemiyle tarihsel dönem arasındaki uçurumun üzerine köprü kurma çabaları sınıf bilincinde tuhaf bir uzlaşmayı içerir: "Antik dönemin sadece liderleri birer kahramandı –halkıysa insandı" (*Problemata*, 922b).

Aristoteles'te kinaye coşkusu yoktu (*Metafizik*, 1000a19), karakteristik bir inatçılıkla, kinayelere, rahatsızlık veren hakikatleri daha az tatsız hale getiren bir süs veya tatlandırma diye bakıyordu (*Metafizik*, 1074b1). Yine de onun hoşlanmaması Khrysippos gibi Stoacıların bu alanda gösterdikleri coşkuyla telafi edilmiyordu. Long'un vurguladığı gibi (64) aslında, "Stoacıların kinaye yapmaları adıyla bilinen, Stoacıların mit yorumudur". Bu alanda gülünç öğe yüzeyin hiç de çok uzağında değildi. Şakayı

---

[100] *LIMC*, "Medeia" maddesi, 391-392'de 4. yüzyıl güney İtalya vazolarından Medeia'nın çocuk katliyle doğrudan bağlantılı olan sadece üç vazo sayılır.

çok seven Khrysippos, Aristoteles döneminden önce bilinmeyen "müstehcen söz" (*αἰσχρολογία*) kelimesinin havasını biraz taşıyan her şeye Victoria dönemindekinden daha büyük coşkuyla karşı çıkanların hepsini çok şaşırtmaktan bir hayli zevk de alıyordu. Hera'nın Zeus'a oral seks yaptığı meşhur resmini Argos'ta herkesin önünde anlatarak büyük bir sıkıntıya yol açtı. "Tanrının Bütünü düzene sokmak için takdir ettiği spermdeki *logoi*'yi Madde alır ve içinde tutar" anlamına geldiği yorumunu yaptı.[101] Bu hayal gücü başka birçok Stoacı kinayeyle kıyaslanarak bastırılmasaydı, Khrysippos'un düzeni biraz muziplikle bozmaya giriştiğinden kuşkulanırdım: Aslında, mitik muhafazakârlık ve aşırı ahlakçılık 3. yüzyılın ortasında bunlar arasında akıl yürütme ve kinaye adına edebi bir *reductio ad absurdum* yaratma tehlikesi taşıyordu.

V

Böyle bir dünyada ve daha ziyade İskenderiye'de bilimselliği besleyen Ptolemaios'un toprağında Argonaut mitine mantıken ne tür bir yaklaşım bekleyebilirdik? Doğrusu, Apollonios'un yaklaşımını değil. Entelektüeller olayların normal seyrinde çağlarının başlıca eğilimlerinden muaf değildiler –ve Apollonios grubun son derece kültürlü bir örneğiydi. Tesadüfe bakın ki Apollonios'un *Argonautika*'sına ilaveten, İskenderiye'de edebiyat hareketinin zirvesine tanıklık edilen 3. yüzyılın yarısından kalma, Mytileneli alim Dionysios Skytobrakhion'a ait *Argonautoi*'nin uzun ve ayrıntılı bir özeti var elimizde (Diodoros Siculus, 4.40-56).[102] Mite gösterilen geçerli yaklaşıma hüküm vermek için Paros Mermerinin (264-263) içerdiği kronolojik liste de var, gördüğümüz gibi, burada mitle tarih arasında herhangi bir ayrım yapılmaz, ikisine de aynı güvenle belli bir tarih atfedilir, aslında

---

[101] Karş. H. von Arnim, *Stoicorum Veterum Fragmenta* (Leipzig, 1903), 2, 314. Metinde belirtilen alıntı Origenes'tendir (fr. 1074).

[102] Skytobrakhion = "Deri Kol", belki yayınlanmış eserlerinin miktarına bir kinayedir. Onunla ilgili tartışmamda Rusten'in örnek oluşturan monografisine başından sonuna kadar, özellikle 1-21, 93-101'e çok şey borçluyum. En önemlisi, Skytobrakhion'un eserini, yüzyılın ortasına, "kabaca M.Ö. 270'le (yaklaşık olarak *θεοὶ ἀδελφοί*'nin ortaya çıktığı tarih) M.Ö. 220 (P. Hibeh 2.186) arasındaki döneme tarihlemenin" mümkün olduğu sonucuna götüren dikkatli argümanlarını kabul ettim: bkz. 13, 28, 93.

yakın tarihli, aynı ölçüde meşhur ve kesin gerçek olaylardan çok Kahramanlar Çağı'na daha çok zaman ayrılır.

Bu çok farklı üç metni karşılaştırdığımızda dikkatimizi bir anda önemli ölçüde çeken, bunların sahip olduğu belli başlı bir ortak özelliktir: Mit geleneğinin *tarihsel geçerliliğine* sorgusuz sualsiz inanma. Farklılaştıkları nokta ise, bekleneceği gibi, yeni, kozmopolit, kuşkucu, köksüz dünyada "görünüşü kurtarmak" için seçilen yollardır. Yukarıda analiz edilen bütün gelişmelere en çok Skytobrakhion'un uyması ilginçtir. Paros Mermerinde kronolojinin özgünlüğü hakikatin garantisi olarak kullanılır; göreceğimiz gibi, Apollonios etiyolojiye dayanan gelenekselciliğe güvenir; ama Skytobrakhion, döneminde geçerli olan hemen her entelektüel eğilimin bir derlemesini ortaya koyar.

Bekleyebileceğimiz gibi, metinin başından sonuna kadar ciddi ölçüde akıl yürütme öncelikle çok dikkat çeker. Çok eski tarihlerden bu yana Skytobrakhion'a yol gösterecek çok sayıda selefi vardı. Helenlerin kökenlerini aydınlatmaya çalışan Miletoslu Hekataios (540?-480) en çok "Yunanların bana gülünç gelen birçok hikâyesi vardır[103]" ifadesindeki iğneleyici yorumuyla tanınır; ama gülünç olsun olmasın bunları bütün bütün reddetmez, sadece geleneğin sağlam kemiği diye gördüğü şeyden akla yatkın gelmeyen eti ayırır. Ya üç başlı Kerberos'u Tainaron'daki mağaradan getiren Herakles? Hekataios böyle bir imkansızlığı bertaraf eder: "Köpek" gerçekte tehlikeli bir yılandı, ısırığı anında öldürdüğü için "Hades'in tazısı" olarak biliniyordu.[104] Keza hem Herodotos hem de Thukydides miti tarihselleştiriyordu. Aslında Thukydides Troia Savaşının tarihselliğine kesin gözüyle bakmakla kalmıyor, deniz gücü geliştirme tezine de bu savaşı büyük

---

[103] *FGrH* 1 F1 (= Demetrios, *De elocutione*, 12).

[104] Aktif katılımcı gezgin ve topografyacı Pausanias beş yüzyıl sonra "mağaradan yeraltına inen yol yok, tanrıların yeraltında ruhların bir araya geldikleri konutlarının bulunduğu da pek inanılır gibi değil" diye belirtiyordu. Daha sonraki mitoloji yazarları başka çözümler sundular. Palaiphatos'a göre Kerberos'un, Trikarenia'dan gelen köpek olduğu için üç başlı olduğu sanılıyordu, Tainaron mağarasına (damızlık olarak) kapatıldığında Herakles onu kurtardı. Sahte Herakleitos Kerberos'un iki yavrusu her zaman yanı sıra koştuğu için üç başlı dendiğini açıkladı. *Excerpta Vaticana*'da köpek Thesprotia kralı Aidoneus'undu [!], çalınmış, sonra Herakles tarafından kurtarılarak Eurystheus'a verilmişti. Doğrusu, Kerberos zor bir problem oluşturuyordu.

bir ciddiyetle katıyordu.[105] Bu popüler endüstrinin sistemleştirilmesi muhtemelen Aristoteles'in öğrencisi olan Palaiphatos'un adıyla özellikle bağdaştırılıyordu.[106]

Palaiphatos günümüze gelen akılcı yorumlarında belli bir kalıbı takip eder. Khimaira (Palaiphatos, XXVIII) aslında Anadolu'da volkanik bir dağdı, bayırlarına bir aslanla bir yılan sık sık uğrardı. Canavarlar kimi zaman gemilere (Pegasos) veya gözü doymayan fahişelere (Skylla, Sirenler, Kirke) dönüşür. Bu son kategori ilginçtir çünkü böyle akıl yürütmelerin kinayeyle yakın ilişkisini gösterir, kinaye de zaten baştan çıkaran bu kadınları, ayartmanın soyut sembolleri haline getirmiştir (Buffière 1956, 237). Taşlaşma bile "gerçek" dünyaya benzetilir: Niobe'nin taşa dönüştüğü inancı (anlaşılan bu inancı kaya oluşumu meydana getirmişti) onun ölen çocuklarının mezarında yas tutan bir anne heykelinden gelişti (Palaiphatos, VIII). Palaiphatos'un Kentauroslar açıklaması hepsinin en karakteristik olanıdır (Palaiphatos, I; Festa, 2-5). İksion Thessalia kralıyken yabani boğa sürüleri Pelion Dağı'nın ekinlerine zarar veriyordu. Dağın kenarında Nephele ("Bulut") adı verilen köyün gençleri, eyleme geçerek bu derdin üstesinden geleceklere ödül verileceğini duyunca, (o güne kadar sadece arabalara koşulan) atlara binip av kargılarıyla boğaları kovalama fikri akıllarına geldi. Sonuçta onlara Kentauroi lakabı verildi, yani (Yunanlar için yüzyıllar boyunca çok değerli olan yanlış etimolojilerden biriyle) "boğaları şişleyenler". Lapith bayramına davet edildiklerinde sarhoş olup kendilerini rezil edenler de bu ilk kovboylardı. İksion'un, Hera'yı andıran bir buluttan (*νεφέλη*. Diodoros Siculus, 4.69.5) onları peydahladığı miti, "Kentauroi [boğa şişleyenler] Nephele'den [köy] üzerimize geliyor" diye bağıran vadi sakinlerini yanlış anlamakla açıklanı-

---

[105] Herodotos, 1.1-5; Thukydides, 1.1-4, 8-11. Karş. Murray, 93-115; Finley, 14-19; Nestle, 514-528; Dowden, 46-47. Rusten (93-94) bu bağlamda Thukydides'in Agamemnon'la Minos'u ele alma tarzının önemini vurgular (1.9, 1.4), Palaiphatos'un hikâyelerine "modern bilginler genellikle yanlış yönlendiren gözden düşmüş maharetin ürünleri" diye baksalar da, aslında, "mitin akılcı yeniden yorumlanmasının en eski Yunan tarih yazımının bir özelliği" olduğunu hatırlatır (karş. yk. Hekataios).

[106] Palaiphatos'un beş kitaplık özgün eseri *İnanılmaz Meseleler Üzerine* (*Περὶ Ἀπίστων*) kaybolmuştur ama daha geç dönemden ona dayanan bir özet ve yine geç dönemden iki derleme vardır (biri Sahte Herakleitos'a atfedilir, diğeri *Excerptia Vaticana* veya *Anonymus de Incredibilibus*'tur).

yordu, tıpkı uzaktan görünüşlerinin yarı at yarı insan nosyonunu akla getirmesi gibi.

Skytobrakhion'un *Argonautai*'si tam da bu kalıba girer, Rusten'in kelimeleriyle (93-94), "*τὸ εἰκος*'un, yani aslında vuku bulan ama sonra ihtimal dışı bir fantezi halinde 'mitolojikleştirme'nin korunduğu bir versiyonu öne çıkararak, kahramanlarla ilişkilendirilen efsanevi olayları çok sıradan olayların yanlış anlaşılması olarak açıklamaya" çalışır. Hatta Palaiphatos'un favori yorumunun bir örneğini, mitik hayvanların genellikle insan isimlerinden öte bir şey olmadığı nosyonunu anımsatır. Europa'yı kaçıran "boğa" aslında Tauros adında muzaffer bir generaldi (Palaiphatos, XV). Bu yararlı buluş, yani adaşlık, hem Aietes'in ateş soluyan tunç boğalarına (*ταῦροι, tauroi*) hem de Posta muhafızlık eden uyumayan yılana (*δράκων*, drakon) Skytobrakhion'un makul açıklamalar getirmesine fırsat verir: *Tauroi* aslında Tauros'un acımasız muhafızlarıydı (muhtemelen tunç zırh giydikleri ve metaforik ateş soluyarak öldürdükleri düşünülüyordu), kutsal koruyu ise Drakon adlı bir nöbetçi koruyordu (düpedüz yanlış!). Keza uçan sihirli koç (*κριος, krios*) da: Burada belirtilen iki akıl yürütmeden birinde bu "Krios"un Kolkhis'e varıldığında kurban edilen (nedeni belirtilmez), yine bilinmeyen bir nedenle derisi yüzülen Phriksos'un *paidagogos*u olduğu belirtiliyordu. Bir kehanette yüzülmüş deri alınıp götürülürse Aietes'in öleceği belirtildiği için, kral deriyi yaldızlattı, onun korunmaya layık olduğuna nöbetçileri ikna etti[!].[107] Alternatif açıklamada bu *krios* başında koç figürü bulunan, Helle'nin deniz tutması yüzünden sancılar çekerek denize düştüğü gemi haline getirilir.[108] Strabon (1.2.39, C.

---

[107] Skytobrakhion'un *Argonautai*'sine yapılan bütün göndermeler Diodoros, 4. kitabın ilgili bölümünde ve alt bölümündedir. Rusten'in monografı kolay bulunmadığı için, onun fragman derlemesinin bu ve başka metinlerinde verdiği sayıları kullanmadım. Tauroi (İphigeneia mitinin bize hatırlattığı üzere) gerçek bir kabileyken Drakon ve Krios adlarının aslında var olduğu belirtilmeye değer (Rusten, 94). Öte yandan, Pelias'ın, hizmetkârın yüzülen derisini, altın kaplı olsun olmasın, geri getirtmek için bir keşif ekibi gönderme sıkıntısına neden girdiği tartışmadan bırakılmış bir sorudur.

[108] Skytobrakhion belli miktarda tutarsızlık sergiler. Akılcı düşüncesi derisi yüzülen bir koçu kabul etmemekle birlikte, muhtemelen Dev Mürekkep Balığı efsanesinin eski bir versiyonu olan, sahildeki kurbanları kapan deniz canavarıyla görünüşte bir derdi yoktur. Keza kehanetleri, Samothrake'nin gizemlerini, fırtınaların mucizevi dinmesini veya Dioskouroi'nin üzerine inen

45) ve diğerleri gibi Skytobrakhion'un da kolonicilerin altın arayışı olarak seferi mantıklı açıklamaması şaşırtıcıdır.

Bekleyeceğimiz gibi, geleneksel anlatımdan bariz farklar var. Lemnos'taki bütün epizot, belki uygunsuz bulunarak es geçilir: Skytobrakhion'un en dikkat çekici başarılarından biri, ilk mitin motive eden en önemli etkenini –yani cinselliği- sistemli olarak bütünüyle saf dışı bırakmasıdır. Medeia -eski tanrısallıkla dolu esrarengiz bakire, büyücü- liberal hümanistin rüyası haline getirilir. Skytobrakhion da, kendinden önceki Diogenes gibi, onu zeki bulur ama büyücü saymaz. Medeia cadıdan ziyade Argonautların savaş yaralarını çabucak iyileştiren becerikli bir tıbbi otacı olarak anlatılır (48.5). Kendisi için çok riskli olmasına rağmen babasının kurbanlarının hapisten kaçmalarına yardım eder. Bu faaliyetlerinden ötürü tutuklanır, Argonautların dönüş zamanında kaçıp kendini kurtarır, onlarla birlikte sığınacak yer arar. İason'la ilişkisi tutkudan ziyade karşılıklı çıkara dayanır (46.4): Eros'un okları yoktur burada. Apsyrtos'un katliyle ilgili bir kelime de duymayız: Medeia insanlığın yararına özverili çalıştıktan sonra ancak Pelias'ın canavarca davranışı onu cinayet işlemeye ikna edebilir (50.1-2,6).[109] Pelias'ın kızlarını babalarını kesip kaynatmaya ikna ettikten sonra bile kalıp parça parça doğranmasına tanıklık etmekten özenle kaçınır (52.1-4). Bu, (Apollonios'un ima ettiği) bütün tutkunun harcandığı bir vaka bile değildir: Bu Shaw-vari dünyada akıl, cinsellik dahil bütün tutkuların arzu edilen ikamesi olarak yüceltilir.

Skytobrakhion siyasal Panhelenizm mitinden bildiğimiz ve yakın zamanlarda çok sayıda ilginç araştırmada konu edilen[110] bir şeyin ilginç bir yönünü de açığa vurur: Helenlerin kendilerini

---

aynı şekilde mucizevi ikiz yıldızları kabul etmekte hiç tereddüde düşmez (Rusten, 95). Burada pekâlâ sosyal baskı uygulanmış olabilir: Antik dönemde en kararlı akılcı bile kamunun muhtemelen ateizmle suçlamasına maruz kalmak istememiştir.

[109] Keza, Korinthos'ta daha sonraki yıllarda, Medeia'nın şimdiye kadar denetim altında tutulan karakterinin özünde bulunan barbarca acımasızlığı harekete geçirmek, İason'un ihanetine mal olur (54.7).

[110] Bkz. E. Hall, *Inventing the Barbarian: Greek Self-Definition through Tragedy*, Oxford, 1989; P. Georges, *Barbarian Asia and the Greek Experience: From the Archaic Period to the Age of Xenophon*, Baltimore, 1994; P. Cartledge, *The Greeks: A Portrait of Self and Others*, Oxford, 1993, 3. bölüm, "Alien Wisdom: Greek and Barbarian", 36-62.

Barbar Ötekiyle kıyaslayarak tanımlamak için sistemli gayreti. Karadeniz bölgesi sakinlerinin acımasız, vahşi, tehlikeli, ve yabancı gezginleri öldürmeye eğilimli oldukları daha en baştan vurgulanır (40.4). Vahşiliğin her nerede ortaya çıkarsa bir temiz üstesinden gelen, uzak diyarlardaki meşhur uygarlaştırıcı, mükemmel Helene yani Herakles onların karşısına dikilir. İason değil, Herakles bunu yapmak için sefere önderlik eder, başından sonuna kadar seferde kalır (41.3, 49.6). Tauros Khersonese'de (44.7, 47.2) beklenmedik toprak kayması muhtemelen bu "Tauros" muhafızlarının varlığını doğrulamak ve yörenin yabancıları kurban etme (*ξενοκτονία*) uygulamasını vurgulamak için araya katılır. Herodoros, Kallimakhos ve oyun yazarları gibi Skytobrakhion da Argonautları (gördüğümüz gibi) gidiş güzergâhlarından yurtlarına yollar[111], öncekinde değil şimdi Byzantion ve Samothrake'de mola verirler. Yolculukta Herakles kendini adamış genç taraftar zümresiyle birlikte -yani yalnız değildi- başka bir övüncü başlatan Olimpiyat Oyunlarının temelini atar (53.4-7). Bu yaklaşımı bir anlamda II. Ptolemaios'un yoğun sömürge genişleme programının propagandası olarak görmemek zordur.[112]

Rusten, Skytobrakhion'un anlaşılan "eski bir hikâyenin yeni, radikal bir versiyonunu sunduğunu" iddia eder[113] ama radikalizm (eğer bu radikalizmse) Argonautlar mitini o zaman moda olan her entelektüel eğilime uydurmak için değiştirmeye dayanır. Apollonios'un *Argonautika*'sıyla zıtlığı çarpıcıdır, *Argonautika*'nın çok şaşkınlık veren bağımsız gelenekselciliğini - Apollonios'un *aitia*'yı ve diğer edebi yöntemleri Kallimakhos tarzında kullanmasının örtbas etme eğilimindeki bir şeyi- öne çıkarır ve aslında bu bir paradoks üretir. Elbette bu, görüşlerine başvurulan dönemin entelektüellerini rahatsız ediyordu: En değer

---

[111] Sophokles, fr. 547 Pearson; Euripides, *Medeia*, 432, 1263; Herodoros *FGrH* 31 F10; Kallimakhos fr. 9 Pfeiffer.

[112] Bu politikanın savurganca kutlaması için bkz. Theokritos, 17.85-94, arka planı için bk. Green 1993, 146. Skytobrakhion'da, Pers Savaşlarından bu yana hatiplerin ve politikacıların sömürdükleri bir tema olan, vahşi *barbaroi* içinde Helen misyonunun (zapt etme, aydınlatma veya başka bir sebeple izlenen bir misyon olsun) bilinen taktiğiyle çok açıkça karşılaşılır.

[113] Rusten 101: "Kuşkusuz destanın veya tragedyanın büyüklüğü onda yoktur ama bu nedenle değersiz de değildir." Aslında Skytobrakhion çağının her öğrenilmiş çılgınlığıyla o kadar uyum içindeydi ki bu içtenlikten uzak sözleri yazan Rusten mi diye merak ediyorum.

verdikleri inançlarının çoğuna doğrudan saldırı gibi gelmiş olmalıydı. İki versiyonun da paylaştığı temel belirgin özellik Helenizmin başka herhangi bir kültüre esasında üstün olduğunun etnik merkezli, dolayısıyla siyasal varsayımıdır. Nitekim Skytobrakhion kadar Apollonios için de Postu aramak Helenlerin dünyanın bir ucuna gitmeye cesaret etmeleri, Yunan uygarlığıyla barbarların vahşiliğinin karşı karşıya gelmesi olarak görülüyordu, Apollonios bunu, *Argo*'nun gidiş yolculuğunda Karadeniz'in güney kıyısı boyunca karşılaşılan, sayıları gittikçe artan, antropolojik demesek de çok canlı ayrıntılarla anlatılan garip ve yabancı kabilelerle derinleştirir.

Dediğim gibi, burada bir siyasal öğe iş başında olabilir: II. Ptolemaios yayılmacı hayaller beslemekle kalmıyordu, kendisinin İskender'in halefi, Yunanların ve Yunan çıkarlarının koruyucusu olduğunu düşünmek hoşuna gidiyordu. Yine de altta yatan inanç, düpedüz Helen-merkezciliğe, yani Panhelenizme dayanıyordu, en azından Pers Savaşlarından beri Yunanların ilişkilerinde bu hep etken olmuştu.[114] Coğrafi sınırlar genişlemiş olabilirdi –kuşkusuz, İskender "iskân edilmiş dünyayı" (*οἰκουμένη*) eşi menendi görülmemiş tarzda açmıştı –ama bu sadece Helenlerin fetih ve imparatorluk arzularını bilemişti. Ortaya çıkan yeni dünya göç eden Yunanlarda, hepsinden çok da İskenderiyeli entelektüellerde derin bir köklerinden koparılmışlık hissi de yaratmıştı. Mısır'a yerleştikleri halde yörenin kültüründen uzak duruyorlar, bir anlamda kendi ikinci el kültürlerini yaratıyorlardı. Neredeyse, 5. yüzyıl Atina'sında atalarının aynı kahredici ikilemiyle karşılaşıyorlardı. Bu ikilemi birkaç yıl önce aşağıdaki kelimelerle açıkladım: "Rabbin türküsünü yabancı bir ülkede nasıl söyleyeceğiz diye soruyordu Mezmurcu. Bu Mısırlı (veya Kyreneli) Yunanlar da Orta Yunanistan'da ve Peloponnesos'ta savaşçı Mykenai soylularının arasında gelişen, güç veren mitin kalıbını lüks yerleşimlerinde veya gettolarında nasıl sürdüreceklerdi? Gerçeklikten vazgeçerek karmaşık etiyolojik bilgisizliğe kaçış böyle kökünden kopmuş entelektüellere neredeyse karşı koyulmaz bir çekicilik sunmuş olmalıdır."[115]

---

[114] 110. dipnotta alıntı yapılan kaynaklara ilaveten bkz. Fusillo, 162-167 ve Hunter 1993, 159-160, o da Rice, *Grand Procession of Philadelphus*, 106-107'den alıntı yapar.

[115] Green 1993, 214.

Akıl kahramanlık geçmişini reddetmeyi emrediyordu; ama duygu antik köklere dönmek için feryat ediyordu. "Büyük kitap, büyük kötülük" (*μέγα βιβλίον, μέγα κακον*) çığlığı giderek artan etiyoloji bağımlılığına uyuyordu; logos karşısında mitos inatla çok çaba sarf ediyordu: "Credo quia impossible est" [İnanıyorum, çünkü imkânsız]. Apollonios'un *Argonautika*'da yapmaya çalıştığı zıtların uzlaşmasıydı, kahraman olan ama zarar da görebilen insanların yaşadıklarını anlatan bir destan türüydü. Anlatısını kendi içinde bir destan şiiri tarzında çerçeveye alma kararı çok anlamlı bir karardır. Kallimakhos'un bu türü kabul etmemesinin nedeni edebiyat teorisinin yanı sıra en azından sosyal ve tarihsel gerçeklerdir. Hunter (1993, 154) asıl konuyu açıkça anlar:

> Böyle bir toplumda *destan* yazma kararı, hatta (veya özellikle) Homeros'taki kesinlikler diye belirtilen yerlerdeki çatlakların keşfini ikide bir sergileyen bir destan yazma kararı özel bir öneme sahiptir... Geleneksel değerleri barındırma ve iletme açısından destanın durumu Apollonios'un projesinin yeniliği ve edebiliğiyle sürekli gerilim halindedir ... Apollonios okurlarını hikâyesinin Homeros öncesi kahramanlarına bağlayan kesintisiz zincir *kadar* hem bizzat "kahramanlar" çağında hem de geçmişle şimdi arasındaki kırılmayı ve süreksizliği de vurgulamalıdır.

Skytobrakhion hem (nesir anlatımının lehine) destan formuna hem de kendisinin belirli akılcılığıyla çatışan mitin birçok yönüne karşı çıkarak Argonaut efsanesini dikkat çekmeyen bir macera hikâyesi olarak yeniden şekillendirdi, bunda "destanın veya trajedinin görkemi" (Rusten, 101) eksik olduğu gibi, Skytobrakhion var olmayan bir kahramanlar çağını yazıyordu. Problemle boğuşmaktansa onu görmezden gelmekti bu.

Çok daha cesur olan Apollonios böyle kolay ve dürüst olmayan geçici çareler aramadı. Hikâyesinin en çok dikkat çeken özellikleri sırtını akıl yürütmeye asla dayamaması ve kinayeden adeta muaf olmasıdır.[116] Apollonios kafasının dikine giden kuşkucu-

---

[116] Hunter 1993, 80-83, 154, Harpyalar veya İris'te "yakın kinayeler" bulmaya çalışır ama bu örneklerin hiçbirini, ne de onun Argonautların Libya maceralarının (4. kitap) "İskenderiyeli Yunanların Kuzey Afrika'nın kültür çölünde kaybolduklarına dair bir tür kinaye" olduğu varsayımını gerçekten inandırıcı bulmuyorum.

ların bu kendine özgü kozmetik yama geleneği sanki hiç var olmamış gibi yazar. Her tür mucize -Çarpışan Kayalar, Aietes'in ateş soluyan boğaları, Ekilmiş İnsanlar, Talos, Nereus kızları, Medeia'nın sihri- bilinmeyen kahramanlığı bütünleyen özellikler olarak itirazsız kabul edilir. Örneğin Çarpışan Kayalara bazı modern araştırmacılar tarzında –örneğin Kuzey Kutbunda aysberglerle karşılaşmanın anıları gibi- mantıklı bir açıklama getirme girişimi yoktur[117], bir tür ahlaki tehlike kinayesi yaparak bunların hantal fiziksellığini saf dışı bırakma da göremezsiniz. Yine de Apollonios efsaneye keşfin gerekli kıldığı bir ek yapmayı kabul etmek zorundaydı: Kendileri başarıyla geçtikten sonra kayaların birleştiğini (2.604-606). Pindaros (*Pythia*, 4.210-211) bir arkaik inancın bu zorunlu sonunu bir tür ölüm, yani τελευτάν olarak anlatmakta haklıydı (Braswell, 293).

Bu barbar Tunç Çağının sihir ve harikalar dünyasına nüfuz eden kâşif Helenler şairin çağdaşları olarak daha ziyade keskin ve maksatlı bir zıtlıkla resmedilir: Atılgan ama zarara uğrayabilir, tepkilerinde tamamıyla Helenistik ve son derece insani.[118] Eskiyle yeninin bu çatışması –sanki logos mitosu keşfeder- sosyal, mitik ve edebi düzlemlerde aynı anda çalışarak Apollonios'un hikâyesine etkileyicilik ve özgünlük verir. Argonautların arasındaki önemli bir anormallik, kahramanlık çağının büyük erdemleriyle ahlaksızlıklarını kendinde barındıran Herakles'tir kuşkusuz. Argonautların karşı çıkmalarına, defalarca tekrar etmelerine rağmen[119], onun zapt edilemeyen korkunçluğuyla uğraşmaktansa yokluğuna esef etmekten daha mutlu oldukları bellidir. Burada hoş bir muğlaklık var. Yeni çağ geçmişle uzlaşmalı; ama geçmişin Herakles'te ayrıntısıyla simgelenen bazı özellikleri var,

---

[117] Bkz. J. G. Frazer'ın Apollodoros çalışması, Londra, 1921, C. 2, ek 5.355-358. Çarpışan kayaların arketip bir masal olduğu varsayımında muhtemelen haklıdır; (başkalarının yanı sıra) Romanyalılar, Ruslar, Eskimolar da benzer hikâyeler anlatırlar.

[118] Aslında onlara eşlik eden doğaüstü gücün *Argo*'nun "konuşan direği" olduğunu kaydedebiliriz, en azından Aiskhylos dönemine giden geleneğin bir parçasıdır bu (bizzat Athena'nın "baş bodoslama yapması" (1.524-527)) ve Zeus'un Apsyrtos'un öldürülmesi karşısında gösterdiği gazabı az söze rağmen bütün dramatik gayretiyle iletinceye kadar bütün yolculuk boyunca sessizdir (4.585-588).

[119] Örneğin 2.145-153, 774-795; 3.1232-1234; 4.1436-1482, özellikle 1458-1460'ta.

bunları eski durumuna getirmek sosyal kaos yaratır. Öte yandan, ona dikkatli davranılmalıydı –yine politika: Ptolemaioslar onun "ata" olduğunu iddia ediyorlardı, bu nedenle, İskenderiye sarayı şairlerinin onunla ilgili çok yazısı vardı.[120] Herakles'in sert, duygusal ve ara ara komik karakteriyle baş etmek başka her şeyden çok hamilik etiğinde probleme yol açıyordu.[121]

Burkert'in anladığı gibi (210), Herakles'in insanüstü yardımını çok arzu ederek aramak bir arzunun gerçekleşmesi fantezisinin bütün izlerini taşır: Paralı asker kiralayarak kendileri adına savaştırmayı alışkanlık edinenlere belki hiç şaşırtıcı gelmez bu. Geleneksel miti sihirli öğeler kapsarken bile insan psikolojisi açısından yorumlamak en başta "hayvansı ve tanrısal" (Feeney, 98) Herakles'i hikâyeden atmak, onu bütün Mysia'da nihai tanrılaşmaya doğru yürümeye terk etmek demekti. Bu hantal hantal yürüyen yarı *deus ex machina*, her fırsatta ortaya çıkıp karşıtlığı ortadan kaldırsaydı, İason'un Medeia'yla karmaşık ilişkisi bir yana, *Argonautika*'da ahlak meselelerinin ve dramatik gerginliğin ne önemi kalırdı?[122] Apollonios'unki dahil mitin birçok versiyonunda Herakles'in seferin erken bir evresinde hikâyeden çıkarılmasının nedeni besbelli budur.[123] Herakles'in doğasının paradoksları hem antik hem de modern araştırmacıları onun obur, ırz düşmanı ve katil olmasını telafi etmek için ahlaklı, uygar yanlarını öne çıkarmaya sevk etmiştir. Aslında Kinikler ve Stoacılar onu bir tür adaleli azize döndürdüler (Feeney, 105-108). Ama kuşkusuz bu, Apollonios'un dikkatle ve belirgin bir şekilde kaçındığı gizli bir tehlike olan, onun yüz kızartıcı arkaik özelliklerinin bazısını kinaye yoluyla (artık çok iyi bildiğimiz türde) temize çıkarma girişiminden ibaretti.[124]

---

[120] Bkz. J. Rostropowicz, "Das Heraklesbild in den Argonautika des Apollonios Rhodios," *Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis*, 26 (1990): 31-34.

[121] Anlaşılan, bu yine de çok fazla caydırıcı değildi. Baş edilmesi daha zor olan, Hera'nın herkesin bildiği gibi Herakles'ten hoşlanmamasıydı, çünkü Apollonios'un şiirinin tamamında Hera Argonautların hamisi olarak yer alır.

[122] Aslında, tamamıyla retorik bir soru olmayan buna Skytobrakhion'da olayların hikâyesinden epey net bir yanıt buluruz: bkz. Diodoros Siculus, 4.48-49.

[123] Herodoros Herakles'in sefere hiç katılmadığını, o tarihte Omphale'de esir edildiğini bile iddia eder, bize onun iç çekişmelerini hatırlatır (*FGrH* 31 F41).

[124] Xenophon'un Prodikos'a atfettiği ünlü ahlak dersindeki gibi (*Mem.* 2.1.21-33).

Argonautika hakkındaki genel görüş, onun kendi edebi bilincini, özellikle de Homeros'u yansıtma, değiştirme veya bozma tarzını bir süreliğine vurgulamıştır. Alim olarak Apollonios'un Homeros destanı konusunda yazı yazdığını söylememiz pek gerekmez. Burada öncelikli olarak edebi problemlerle ilgilenmeme rağmen bu bilimsel farkındalık Apollonios'un geçmiş zaman arayışına, kahramanlık çağını anmasına, hatta kökleri aramanın etyolojisine getirdiği *bakış açısını* değerlendirmek için önemlidir. Apollonios Homeros'tan dört yüzyıl kadar sonra *yaratıcı* zamanda yazdı, ondan miras aldı: Eliot'ın bir zamanlar eski yazarlar için belirttiği gibi, "Biz onlardan daha fazlasını biliyoruz; üstelik onları da biliyoruz". Ama kuşkusuz tarihsel açıdan düşünülen *mitik* zamanda Argonautların Kolkhis seferi Troia Savaşından *önceki* kuşakla ilgilidir: Kheiron'un eşi onlar giderken el salladığında bebek Akhilleus'u beşikte sallar (1.556-558). O halde, bir tür mitsel metinler-arasılıkla bilgi geriye sıçradığı kadar ileriye de sıçrar, Apollonios'a anlatı bilimi konusunda anlamsız şakalar (düzgün bir örnek için bkz. 4.784-790) için dayanılmaz bir fırsat, modern araştırmacıya da antik dönemin kronolojik farkındalığı açısından aydınlanma sunar.

Ne var ki mit çağının bütününe gelince –özellikle geçerlilik, inanış ve kültürel tanım aracıyla- Argonautların Bilinmezinin en mühim öğesi tanrısal (*τὸ θεῖον*) olmalıydı: Öncelikle tanrıyı, yani büyük ve küçük tanrıları ama mucizeleri (*θαύματα*), sihri ve çeşitli tezahürlerinde doğaüstünü de kapsar. Apollonios din alanında üç yüzyıllık akılcı eleştiriden etkilenmediği için dikkate değer: Akılcı eleştiri onun eserini ne kadar da az etkilemiştir. Tanrıları insan suretine büründürmeyi Ksenophanes'in reddetmesi tanrının fiziksel görünüşü hakkında (belki hesaplı; kimi zaman kuşkusuz esprili) belli bir farkındalık yaratmıştır. Athena ağırdır (karş. Homeros, *İlyada*, 5.838-839) ama yine de bulutla seyahat edebilir (*Arg.* 2.538-540), Çarpışan Kayalarda bir eliyle *Argo*'yu iterken öbür eliyle bir kayadan destek alır (2.598-599). Argonautların tanrıçayı gördükleri düşünülür mü? Messina Boğazı'nda benzer bir işlev yerine getiren Nereus kızlarını gördüklerinden (4.930-964) daha fazla değil muhtemelen. Kayaların boyutları aşağı yukarı nedir? Söylenmez ama bu pasaj bizde merak uyandırır.

Doğrusu, Hera, Athena ve Aphrodite III. Kitabın başındaki ünlü toplantılarında Homeros'un tanrılarından çok Theokri-

tos'un (*Id.* XV) dedikodu yapan İskenderiyeli hanımlarına benzerler. Keza Triton tasvirinde de, Feeney'in dediği gibi (79) "antropomorfizmin normlarına, istikrarı bozmak için bağlı kalınır". Ama böyle zarif edebi hınzırlık örnekleri bir yana, "Ksenophanes'in ve Platon'un hor görerek irkilmiş olacağı" (Feeney, 67) şeyle karşılaşan Apollonios'un akılcılık *karşıtlığının* her yere nüfuz etme derecesi insanı çok kuvvetli etkiler. Aslında, *Argonautika* birçok açıdan, Protagoras'ın "Her şeyin ölçüsü insandır" ifadesinin üstü kapalı suçlanması olarak okunabilir, son iki yüzyılın olaylarından sonra insanın kibri ve kifayetsizliğini inkâr etmek giderek zorlaşıyordu.

Şiirin başından sonuna kadar görünen bütün bir semptomlar yelpazesini birbirine bağlayan ortak etken kuşkusuz şudur: Özellikle, bir bilinmezlik karşısında insanın cehaletinden, kararsızlığından ve beceriksizliğinden doğmuş bu her yere nüfuz eden duygu; bu duygu, bilimdeki bütün gelişmelere ve Olymposlulaın sadece tanrılaştırılmış krallara veya generallere indirgenmesine rağmen, tanrısal teşvikten geleceğin öngörülemezliğine, sihirden ve doğaya zıt başka güçlerden kahramanlığın eski temel değerlerinin dokusunda yarıklar açan çatlaklara kadar uzanır. Bu kıstaslarla yargılandığında, İason'un çok tartışılan "kifayetsizliği" veya "kaynaksızlığı" (*ἀμηχανία*) (trajik olsun olmasın) kusur olması bir yana insanın sınırlarını gerçekçi kabullenme diye yorumlanabiliyordu –şiirin başlangıcındaki kahraman iyimserliğinin sürekli yıkılmasının desteklediği görüş. "Olsa olsa olumsuz, melankolik, neredeyse 'sonbahar' tonlu denebilen olgu kahramanın vaadine sürekli gölge düşürür" (Pike, 29).[125]

Herkesin bildiği gibi, Zeus şiirde asla görülmez, (en azından Apsyrtos'un katledilmesinden önce) tanrısal iradesinin tanınması fragmanlar halindedir –gerçi aynı zamanda tanrısal güç için kuşaklardır süren mücadele İskender'in Halefleri arasında çok benzeyen amansız çekişmeyi sessizce aydınlatabilir.[126]Hera Pe-

---

[125] Eski öğrencim Greta Ham henüz yayınlanmamış "*Amechania* and Predestination in Apollonius Rhodius" adlı bildirisinde bu konuyu iyice geliştirir, hem *ἀμηχανία*'yla türdeşlerinin, (Peleus ve Kirke gibi güçlü figürler dahil) İason'dan başka karakterlere daha sık gönderme yaptığını, hem de "Apollonios'un belli bir bireyi öne çıkarmaktansa, insanın durumuyla ilgili daha büyük bir tartışmanın parçası olarak *ἀμηχανία*'dan yararlandığını" belirtir.

[126] Feeney, 68-69, Apollonios'un Zeus'a göndermelerinde mücadeleyi ve gaspı vurguladığını algılar ama bu noktada varılması kaçınılmaz politik sonuca varamaz.

lias'tan öcünü Medeia'yı bilinçsiz bir aracı olarak kullanarak alır: *Argonautika*'da insanın karar verme gücü üzerindeki vurgu, böyle kararların dayandığı bilginin eksikliğiyle, tanrıların keyfi ve tahmin edilemeyen entrikalarıyla zayıflar. "Apollonios'un karakterleri çoğunlukla bir cehalet ve kuşku bulutunun içinde mücadele ederler" (Hunter 1993, 79). Phineus insanın kehanetinin yetersizliğine, tanrının intikamının kaçınılmaz gücüne işaret eder (2.250-251, 314-316). Bu cehalet trajedi atmosferini hatırlatır. Tanrı artık Homeros'taki gibi ölümlülerle düşüp kalkmaz. Onlar uzak, bilinmeyen ve Thynialıları dehşete düşüren Apollon gibi tecelli eden arkaik dönem tanrılarıdır.[127] Knight'ın dediği gibi (289), "Bütün bu özellikler Apollonios'un tanrılarla insanların temasını azaltırken Homeros'tan nasıl yararlandığını gösterir."

Argonautika'nın en yeni edebi üsluplara bürünmesine rağmen, aslında son derece tutarlı olduğunu, Perikles çağının entelektüel öncülerinin bilinçli olarak gözden çıkardıkları arkaik dönemin dünya görüşüne iyiden iyiye geri döndüğünü görüyoruz – kinayecilerle akılcılar bu çıkmaz sokakta hâlâ umutla semiriyorlardı. Kök arayışı etiyolojik cevaplardan daha fazlasını ortaya atmıştı: Prometheus'un başına gelen kötü akıbetin (2.1246-1259) bu destanda (kimi zaman sanıldığı gibi çok da gereksiz yere değil) bize hatırlatılması rastlantı değildir. Hayatının sonundu *Bakkai* eserini yazan Euripides gibi, Apollonios da aklın tek başına yetmediğini, mitte açıklanan bilinmeyenin boyutunun şaşırtacak kadar az azaldığını son derece net görmüştü. Burada, Homeros'un tanrılarının "'gerçek' mi, kinaye haline getirilmiş 'metaforlar' mı olduğu tartışılmıyor": Onların gücü, somut varlıkları ve ölümlülerin işlerini esrarengiz biçimde denetlemeleri bütün hikâyede geçiyor. Eros'un tutkuyu mu, bilinçli varoluşu mu, yoksa ikisini birden mi simgelediğini Apollonios zekice muğlak bırakıyor (3.275-284), ya/ya da sorusunun anlamsızlığını açıkça ima ediyor: Bu gücün hedef aldığı insanın üzerindeki etkisi ger-

---

[127] Bkz. 2.669-679. Birçok araştırmacı Apollon'un bu ziyaretinin *İlyada*'da (1.43-52) Yunan ordusunun konaklama yerine yaptığı öldürücü saldırıyla mukayeseyi kaçınılmaz olarak akla getirdiğini belirtmiştir. Ama doğaüstü gücün Thynias'taki tezahürü, Homeros'taki korkutucu saldırının kimi zaman hoş karşılanan bir tezadı olarak görülür ve aslında en azından huşu uyandırır. Bu tecelliyi "güneşin doğuşunun şiirsel bir versiyonundan" (Hunter 1987, 52-53; 1993, 80) ibaretmiş gibi mantığa göre açıklamak Palaiphatos'un ve Skytobrakhion'un tercih ettiği zayıf sembolizme girer.

çekliğini sürdürüyor, bu etki dehşete düşüren bir dizi artçı şokun ardından gelen her şeyde yankılanıyor.

Destandaki bütün bu macerada postun kendisinin ve varlık sebebinin tamamıyla (ve hayli doğaüstü) gizemli kalması belki çok dikkate değerdir. Kutsal kâse gibi arzu edilebilmesinin tam nedeni hiç açıklanmaz, bir gemi dolusu en parlak ve en iyi insanı Kolkhis'e gönderip geri getirebilir. Posta olağanüstü sihirli parıltısını (4.172-173, 177-178, 185) neyin verdiği bile bize söylenmez. Apollonios onun "alev gibi kıpkırmızı kesildiği"nden (173) söz ederken aklında açıkça Vergina'da II. Mezarda bulunan kraliyet *larnaks*ı gibi metalik koyu kızıl-altın rengi vardı: Burada aradığımız madde ne? Apollonios gibi biz de birçok gülünç akıl yürütmeyi rahatça göz ardı edebiliriz. Bu Post sihirli bir semboldü: Doğaüstü gücün, hak sahipliğinin, her şeyden çok krallığın sembolü. Bu şiirde İason'un yaptığı en cesur iş evliliğinin ilk gecesini Postun üzerinde geçirmesiydi (4.1141-1143), Antlaşma Sandığının üzerine ellerini saygısızca koymak kadar potansiyel tehlikeli bir eylem.

Gördüğümüz gibi, Apollonios, çağının baskılarından tamamıyla muaf değildi; ama bu baskılar ilk önce coğrafya bilgisinin genişlemesinin dayattığı gerekli değişikliklerle yani bilinmeyenin gerçekte fiziksel bakımdan azalmasıyla sınırlıydı. Örneğin "eksokeanismos"tan (*ἐξωκεανισμος*) yani hayatı boyunca durmadan hırpalanan bildik haritanın dışına kendi kafasına göre çıkmaktan keyif almaz (Romm, 194-196). Argonautlar eve dönüş yolculuğunda Po yolundan yavaş yavaş İsviçre'ye gidip Rhône'un aşağısından Akdeniz'e dönseler de Herodotos'un bilinen öğeleri mutat bağlamından çok acımasızca çıkardığı Okeanos'ta asla dolaşmazlar, aslında bir yerde (4.1141-1143) bizzat Hera *Argo*'yu geri döndürür, daha önceki yazarların saptadıkları gibi Odysseus'un Batıda dolaştığı yerlerin izinden dikkatle giderler.[128]

Apollonios'un Kallimakhos tarzını ayrıcalıklı tutması - kendini bilen edebi ironi, sürekli etiyolojiye başvurma- geçmişe

---

[128] Bu "Batı yolu"nu Odysseus'un mu, Argonautların mı tasarladığını düşünmek hoş bir konudur, üstelik yazarların (Homeros'tan sonra Apollonios'un) zamanının karşısına mitik kronolojiyi (Odysseus'tan önce Argonautları) koyduğumuzu düşünün! İkisinin de tarihsel diye ele alındığı antik dönemde eğilim Argonautları tercih etmekti, modern anlamda ikisine de "mit" gözüyle bakılan bugün denge Odysseus'tan yana dönmüştür.

temel yaklaşımını bir an bile etkilemez. Doğrusu, antik dönem destan geleneğini (kuşkusuz insan dışı töreleri ve temel değerleri bakımından) cesaretle kucaklar, 3. yüzyılın kuşkucu düşüncesinde bu cesaret bizi ancak şaşırtabilir, Kallimakhos'la, doğru veya yalan olsun, iddia edilen ünlü kavga geleneğini açıklamaya yeter de artar –tanrıların ölen kahramanlar oldukları teorisini hor görme; *aitia*yı (kökenler, nedenler) sorgulamadan kabul ederek bütün halinde toplama; çarpışan kayaları veya ateş saçan boğaları mantıkla açıklamadan veya kinaye yapmadan, artık mevcut olmayan ama insanların hafızalarında sonsuza kadar saklanması gereken (tam da Kipling'in *İşte Öyle Hikâyeler* derlemesinde tanımladığı gibi) "yüce ve çok uzak zamanlar"ın ayrılmaz parçası olarak benimseme; entelektüel kibre karşı önlem, Yunan olma anlamına gelen her şeyi hatırlatma ve onaylama (Green 1993, 206-215). Pindaros ve Apollonios bugün de bize zevk ve esin vererek yüzyıllardır yaşarken, entelektüel açıdan rağbet gören Skytobrakhion'un sadece şerhlerde yaşamasının nedeni budur.

Kaynakça

Beye, C. R. "Jason as Love-Hero in Apollonios' Argonautika", *GRByS* 10 (1969): 31-55.

. *Epic and Romance in the "Argonautica" of Apollonius*, Carbondale, 1982.

. *Ancient Epic Poetry: Homer; Apollonius, Virgil*, Ithaca, N.Y, 1993.

Blum, R. *Kallimachos: The Alexandrian Library and the Origins of Bibliography*, Trans. H. H. Wellisch, Madison, Wis., 1991.

Braswell, B. K. *A Commentary on the Fourth Pythian Ode of Pindar*, New York, 1988.

Braund, D. *Georgia in Antiquity: A History of Colchis and Transcaucasian Iberia, 550 b.c.-a.d. 562*, Oxford, 1994.

Buffière, F. *Les Mythes d'Homère et la pensée grecque*, Paris, 1956.

. *Héraclite: Allégories d'Homère*, Paris, 1962.

Burkert, W. *Greek Religion*, Trans. John Raffan, Cambridge, Mass., 1985.

Buxton, R. *Imaginary Greece: The Contexts of Mythology*, Cambridge, 1994.

Cameron, A. *Callimachus and His Critics*, Princeton, 1995.

Delage, E. *La Géographie dans les Argonautiques d'Apollonios de Rhodes*, Bordeaux, 1930.

Dodds, E. R. *The Greeks and the Irrational*, Berkeley, 1952.

Doumas, C. "What Did the Argonauts Seek in Colchis?" *Hermathena* 150 (1991): 31-41.

Dowden, K. *The Cases of Greek Mythology*, New York, 1992.
Eichgrün, E. *Kallimachos und Apollonios Rhodios*, Diss., Berlin, 1961.
Feeney, D. C. *The Gods in Epic: Poets and Critics of the Classical Tradition*, Oxford, 1991.
Festa N., ed. *Mythographi Graeci*, vol. 3, Leipzig, 1902.
Finley, M. "Myth, Memory and History", *The Use and Abuse of History*, Londra, 1975.
Fraser, P. M. *Ptolemaic Alexandria*, Oxford, 1972.
Frazer, J. G. *Apollodorus: The Library*, Cambridge, Mass., 1921.
Fusillo, M. *Il tempo delle Argonautiche: Un'analisi del racconto in Apollonio Rodio*, Roma, 1985.
Green, P. M. *Alexander to Actium: The Historical Evolution of the Hellenistic Age*, Berkeley, 1993.
Herter, H. "Beitrage zu Apollonios von Rhodos", *RhM* 92 (1942): 226-249.
. "Zur Lebensgeschichte des Apollonios von Rhodos", *RhM* 91 (1942): 310-326.
. "Apollonios, der Epiker", in A. Pauly, G. Wissowa, W. Kroll, K. Ziegler, *Real-Enzyklopädie d. klassischen Altertumswissenschaft* (Stuttgart, 1894-Münih 1978), supp. 13 (Münih, 1973), 15-56.
Hollis, A. S. *Callimachus: Hecale*, Oxford, 1990.
Hunter, R. L. "Apollo and the Argonauts", *MH* 43 (1986): 50-60.
. "Medea's Flight: The Fourth Book of the *Argonautica*", *CQ* 37 (1987): 129-139.
. "Short on Heroics: Jason in the Argonautica", *CQ* 38 (1988): 436-453.
. *Apollonius of Rhodes: "Argonautica" Book III*, Cambridge, 1989.
. *The "Argonautica" of Apollonius: Literary Studies*, New York, 1993.
. *Apollonius of Rhodes: Jason and the Golden Fleece ("Argonautica")*, Oxford, 1993.
Huxley, G. L. *Greek Epic Poetry from Eumelos to Panyassis*, Londra, 1969.
Knight, V. H. *The Renewal of Epic: Responses to Homer in the "Argonautica" of Apollonius*, New York, 1995.
Lefkowitz, M. R. "The Quarrel between Callimachus and Apollonius", *ZPE* 40 (1980): 1-19.
Matthews, V. J. *Antimachus of Colophon: Text and Commentary*, Leiden, 1996.
Mooney, G. W., ed. *The "Argonautica" of Apollonius Rhodius*, Londra, 1912.
Nestle, W. *Vom Mythos um Logos: Die Selbsentfaltung des Griechischen Denkens von Homer bis auf die Sophistik und Sokrates*, Stuttgart, 1966.
Pfeiffer, R. *History of Classical Scholarship from the Beginnings to the Hellenistic Age*, Oxford, 1968.
. *Callimachus*, Oxford, 1949-1953.
Pike, D. L. "The Comic Aspects of the Strongman-Hero in Greek Myth", *Act. Class.* 23 (1980): 37-44.
. "Jason's Departure: Ap. Rhod. and Heroism", *Act. Class.* 36 (1993): 27-38.

Romm, J. S. *The Edges of the Earth in Ancient Thought: Geography, Exploration, and Fiction*, Princeton, 1992.
Rusten, J. S. *Dionysius Sctobrachion* [*Papyrolopca Coloniensia*, 10], Opladen, 1982.
Segal, C. *Pindar's Mythmaking: The Fourth Pythian Ode*, Princeton, 1986.
Severin, T. *The Jason Voyage: The Quest for the Golden Fleece*, New York, 1985.
Smiley, M. T. "The Quarrel between Callimachus and Apollonius", *Hermathena* 17 (1912-1913): 280-294.
Vian, F. *Les Argonautiques orphiques*, Paris, 1987.
. "Poésie et géographie: Les Retours des Argonautes", *CRAI* (1987): 249-262.
Vian, F., ve E. Delage. *Apollonios de Rhodes: "Argonautiques"*, Paris, 1974.
Wyss B. *Antimachi Colophonii Reliquiae*, Berlin, 1936.
Ziegler, K. *Das hellenistisch Epos: Ein vergessenes Kapital griechischer Dichtung*, Leipzig, 1934.

Argonautika

[Argo Denizcileri]

I. Kitap

Sana yakarmakla başladıktan sonra ey Phoibos, Kral Pelias'ın emri üzerine
Altın Postu aramak için Karadeniz'in ağzından yola çıkan,
kara kayalıkları geçen, çok sayıda kürekçi oturağıyla teçhiz edilmiş
Argo'yla yolculuk eden eski zaman ölümlülerinin işlerini anlatacağım.
Pelias bundan sonra kendisini amansız bir akıbetin beklediğinin,
tek çarıkla geldiğini gördüğü bir adamın kendisinin ölümüne
yol açacağının dile getirildiğini ülke halkından duymuştu:
Çok geçmeden, senin sözün uyarınca, İason
Anauros ırmağının buz gibi sularını yaya geçerken,
tek çarığını çamurdan kurtarabildi ama öbürü dipte kaldı,
taşan ırmağın sularına hızla gömüldü.
Bunu dert etmeden, Pelias'a gitti, kralın, babası Poseidon ve
diğer tanrılar için hazırladığı kutsal şölenden payını alacaktı;
Pelasg tanrıçası Hera'ya gelince, kral onu umursamamıştı.
Pelias İason'u görünce kehaneti düşündü, kahramana tehlikeli bir
deniz yolculuğu işi hazırladı, denizlerde veya yabancıların arasında
geri dönüş yolunu kaybedeceğini umuyordu onun.
Benim zamanımdan önce ozanlar, Athena'nın önderliğinde
Argos'un gemiyi nasıl yaptığını anlatmışlar.
Şimdi benim yapmayı planladığım, her kahramanın adını
ve ailesini söylemek, onların uzun yolculuğunu, dolaşırlarken
başardıkları işleri anlatmak: Mousalar şarkıma esin versinler!
Önce Orpheus'u kaydedelim, ünlü Kalliope'nin,
Thrakialı Oiagaros'la yattıktan sonra Pimpleia'nın
kayalıklı tepelerinde onu doğurduğunu söylerler:
Denir ki Orpheus, yaylaların yerinden kaldırılamayan
kocaman kayalarını ve ırmakların akışını müziğinin sesiyle efsunlar.
Bugün bile onun şarkılarına tanıklık eden yabani meşeler,
Thrakia'nın Zone kıyısı boyunca sıkı düzende sıraya girip
Orpheus'u takip ettiler, lirinin sesiyle efsunlanarak
Peiria'nın tepelerine geldiler. Aison'un oğlu İason'un,
Aison'un tavsiyesiyle, arayışında kendine katılması için
ikna ettiği Bistonia Peiria kralı Orpheus böyleydi,
Çok geçmeden Asterion geldi, Kometes'le
Apidanos'un çalkantılı sularının oğlu, Thessalia'da

ta uzaklardan gelen güçlü Apidanos'la
tanrısal Enipeus'un sularının birleştiği
Peiresiai'de yüce bir dağın dibinde yaşayan.
Bu iki kahramandan sonra Eilatos oğlu Larissalı Polyphemos geldi,
bir zamanlar güçlü kuvvetli Lapithler
Kentauroslara karşı silahlandıklarında Lapithlerle beraber
savaşmıştı. O zaman gençti; artık bacaklarının ağırlaşmasına rağmen
yüreği Ares'e layık olmayı hep sürdürmüştü. İphiklos da
Phylake'de uzun süre oyalanmadı, Aison'un oğlunun annesinin
kardeşiydi; Aison onun kız kardeşi Phylakeli Alkimede'yle evliydi:
Alkimede'yle bu yakınlığı, bu evlilik bağı İphiklos'u kahramanlar
grubuna katılmaya itti. Koyundan yana zengin Pherai'nin
kralı Admetos da, Thessalia'nın yüksek Khalkedonia
dağlarının eteklerinde beklemedi;
Hermes'in iki oğlu, ikisi de kurnazlıkta becerikli
olan Erystos'la Ekhion da geniş buğday tarlalarından yana zengin
Phthiotis'te kalmadı, yola çıkarlarken üçüncü kardeşleri
Aithalides de onlara katıldı; Aithalides'i Myrmidon kızı Phthialı
Eupolemeia Amphrysos ırmağı kıyısında doğurmuştu. Öbür ikisi
Menetes'in kızı Anianeira'dan doğmuştu. Varlıklı Gyrton'u
bırakan Koronos da geldi, Kaineus'un oğluydu, cesurdu, yine de
babasının misli değildi: zira Kaineus, ozanlara göre, henüz sağken
Kentaurosların darbeleri altında gözden kaybolmuştu; öbür kahra-
manların yardımı olmadan Kentaurosları geri püskürtmüştü; ama
Kentauroslar saldırmak için dönerek Kaineus'un üzerine atlamışlar,
ona ne boyun eğdirebilmişler ne de öldürebilmişlerdi,
Kaineus sarsılmadan, hep dimdik, ağır çam ağacı gövdelerinin
çatırdayarak düşmesiyle ezilen toprağın altına girmişti.
Thessalialı Mopsos da geldi, Leto'nun oğlu Apollon
bütün ölümlülerden çok ona kuşlara bakarak
kehanette bulunma becerisi vermişti,
Ktimene'de Ksynias Gölü kıyısında Dolopia kentinde
yaşayan Ktimenos oğlu Eurydamos da geldi.
Opouslu Aktor, oğlu Menoitios'u seçkin kahramanlarla
birlikte deniz yolculuğuna çıksın diye gönderdi. Onları Eurytion'la
yiğit Erybotes izledi, biri Teleon'un, öbürü Aktor'un oğlu İros'un oğ-
luydu şanı uzaklara yayılmış Erybotes'in babası Teleon,
Eurytion'unki İros'tu. Üçüncü olarak Oieus onlarla beraber gitti,
cesareti eşsizdi, saflarını yardığı düşmanları
arkadan vurmakta becerikliydi. Sonra, Euboia'dan
Kanthos yola koyuldu: Gönüllü olduğu için
onu Abas'ın oğlu Kanethos gönderdi,

ne var ki dönüş yolculuğunda Kerinthos'taki evine geri gelmedi;
kâhinlerin prensi Mopsos'la birlikte
Libya sınırlarında dolaşırlarken ölmek vardı kaderlerinde:
aslında felaket insanlara ulaşamayacak kadar
uzakta değildir:
böylece ikisi Libya'ya gömüldü,
Libya Kolkhis'ten Güneşin doğuşuyla batışı arasında
görülen mesafe kadar uzaktır. Kanthos'tan sonra
Oikhalia'nın önderleri Klytios'la İphitos birlikte katıldı,
acımasız Eurytos'un oğullarıydılar, uzak mesafeleri vuran Apollon
Eurytos'a yay hediye etmiş, yine de o, hediyesine hiç sevinmemişti,
çünkü hediyeyi verenle yarışmak istiyordu.
Sonra Aiakosoğulları geldiler, ama birlikte değildiler,
ne de aynı yerden geldiler, zira kardeşleri Phokos'u
istemeden öldürdükten sonra Aigina'dan sürülmüşlerdi.
Telemon Attika'nın Salamis adasına yerleşmiş,
Peleus kardeşinden çok uzakta, Phthia'da evini kurmuştu.
Onlardan sonra, Ares'in değerlisi Kekropialı Boutes geldi,
cesur Teleon'un oğluydu, sonra da güçlü kuvvetli mızrakçı Phaleros
babası Alkon, yaşlılık çağında kendisine destek olacak ve
geçindirecek başka oğlu yoksa da onu bırakmış,
en sevdiği kişiyi, tek oğlunu bu cesur kahramanların
arasında ün kazansın diye göndermişti.
Ama bütün Erekhtheusoğullarını geride bırakan Theseus'u
görünmez bir bağ Tainaros ülkesinin altında tutuyordu,
bu sonuçsuz arayışına Pirithous'la birlikte gitmişti; bu ikili,
görevin yerine getirilmesini hepsi için kolaylaştıracaktı. Hagnias'ın
oğlu Tiphys de Siphai'nin Thespeia bucağından yola çıktı;
engin denizde fırtına patlayacağını tahmin etmekte,
kasırganın geldiğini görmekte, geminin dümenini
güneşe veya yıldızlara göre tutabilmekte yetenekliydi! Onu
kahramanlara katılsın diye yollayan Tritonlu tanrıça Athena'ydı,
kahramanlar onun da aralarına katılmasına sevindiler;
kahramanların hızlı gemisini planlayan da Athena'ydı, Arestor'un
oğlu Argos gemiyi onun talimatlarına göre yapmış,
o güne kadar deniz yollarında kürek gücüyle
giden bütün gemilerin en güzeli olmuştu.
Onlardan sonra Araithyrea'dan Phleias geldi
babası Dionysos sayesinde burada büyük zenginliğe kavuşmuştu,
Toprağı ve aile ocağı Asopos pınarlarındaydı.
Bias'ın oğulları Talaos'la Areios ve güçlü Leodokos
Argos'tan geldi: bu üçünü Neleus soyundan Pero doğurmuştu,

Aiolosoğullarından Melampous, İphiklos'un ahırlarında
Pero yüzünden büyük çilelere katlanmıştı.
Hayır, cesur yürekli Herakles'in gücünün, Aison'un oğlu
İason'un içten çağrısını hafife aldığını duymuyoruz:
kahramanların toplandığı haberini aldığında
Arkadia'dan dönüyordu, Lyrkeion Argos'u geçmişti,
büyük Erymanthos bataklığı yanında Lampeia çalılığında
otlayan yaban domuzunu canlı canlı getiriyordu,
zincire bağlanmış yaban domuzunu
Mykenai çarşısının tam girişinde geniş omuzlarından indirdi,
Eurystheus'a rağmen, kendi isteğiyle domuzu bıraktı,
iyi arkadaşı, gençliğinin baharından beri onun oklarını taşıyan,
yayına bakan Hylas da onunla birlikte geldi.
Sonra tanrısal Danaos'un soyundan
Nauplios geldi. Naubolos'un oğlu Klytones'in oğluydu,
Naubolos'un babası Lernos'tu, Lernos'un Naupliosoğullarından
Proitos'un oğlu olduğunu biliyoruz: Bundan önce
Danaos kızlarından Amymone'yle yatmış, denizcilikte
bütün ölümlüleri geride bırakan Nauplios ondan doğmuştu.
Argos'ta oturan herkesten sonra kâhin İdmon geldi: Kuşların
işaretlerinden kendi akıbetini öğrenmiş,
yine de insanlar saygınlığına dil uzatmasınlar diye yola çıkmıştı.
Abas'ın öz oğlu değildi, meşhur Aiolosoğulları arasında
sayılmasına rağmen babası Leto'nun oğluydu,
kehaneti, kuşların ve yanan sunuların işaretlerini
nasıl okuyacağını bizzat ondan öğrenmişti.
Sparta'dan Aitolialı Leda güçlü Polydeukes'le
Kastor'u gönderdi, tez ayaklı atları yönetmede becerikliydiler:
Leda sevgili ikizlerini tek bir seferde Tyndareus'un
sarayında doğurmuştu, onlar giderken Leda'nın güveni tamdı,
yaptığı seçim Zeus'un oğullarına layıktı.
Aphareus'un oğulları Lynkeus'la kendini beğenmiş İdas
Arene'den geldi, ikisi de güçlü adalelerine çok
güveniyordu: Lynkeus ayrıca gözlerinin keskinliğiyle de
üstündü, bu kahramanın, yerin altında bile ne olduğunu
kolayca seçebildiği söylentisi doğruysa.
Neleus'un oğlu Periklymenos da onlarla birlikte yola koyuldu,
tanrısal Neleus'un Pylos'ta doğan çocuklarının
en büyüğüydü: Poseidon ona sınırsız güç ve
savaşırken ne dilerse dilesin kargaşa tehlikesinin tam ortasında
sahip olma izni vermişti.
Amphidamas'la Kepheus Arkadia'dan geldiler,

evleri Tegea'da Apheidas'in mirasıydı, ikisi de Aleos'un oğluydu;
onlarla birlikte, üçüncü yoldaş olarak babası Lykourgos'un
gönderdiği Ankaios da gitti, Lykourgos Amphidamas'la Kepheus'un
abisiydi, Aleos çoktan yaşlandığından
Lykourgos ona bakmak için kentte kaldı, kardeşlerine eşlik
etsin diye oğlunu gönderdi. Ankaios böyle gitti,
yörenin ayı postunu giymişti, bir elinde iki ağızlı kocaman
bir balta sallıyordu, çünkü dedesi Aleos
gitmesini önlemek için yine de son bir girişimde
bulunarak silahlarını ambarın arkasına saklamıştı.
Augeias da geldi, dedikoduya göre Heilos'un
oğluydu. Elis'e ve savaşçılarına krallık ediyordu,
zenginliğinden gurur duyuyordu; Kolkhis ülkesini ve
Kolkhis'in önderi Kral Aietes'i görmek istiyordu.
Hyperasios'un oğulları Asterios'la Amphion Akhaia Pellene'den
geldiler, bir zamanlar burayı Aigialos'un dik yamaçları
üzerine dedeleri Pellen kurmuştu.
Onlardan sonra, Tityos'un güçlü kızı Europe'nin
Poseidon'a doğurduğu Euphemos Tainaros'tan geldi,
Öbür ölümlülerin hepsinden daha hızlı koşuyordu:
Bu adam gök mavisi denizin kabarmış dalgalarının üzerinde
tez ayakları ıslanmadan koşardı; tabanları dışında
hiçbir şeyi ıslatmadan bu sıvı yoldan giderdi. Arkadan
Poseidon'un diğer iki oğlu geldi: Biri, meşhur Miletos
kalesini geride bırakan Erginos, öbürü, Samos Hera'da oturmaktan
gurur duyan Ankaios'tu; ikisi de gemicilik sanatında olsun
Ares'in işlerinde olsun becerikli ve becerileriyle ünlüydü. Onlardan
sonra Kalydon'dan gelen Oineus'un oğlu cesur Meleagros
ve onunla birlikte Laokoon katıldı.
Laokoon Oineus'un kardeşiydi ama aynı
anneden değildi, zira onu bir köle doğurmuştu,
Laokoon artık yaşlanmıştı, Oineus onu
henüz çok genç olan oğlunu çekip çevirsin
diye yolladı, henüz ergenlik çağındaki Meleagros
cesur kahramanlar topluluğuna böyle girdi: Bana kalırsa, Meleagros
Aitolialıların arasında bir yıl daha kalıp büyümeyi bekleseydi
Herakles dışında daha iyi biri onlara katılmamış olurdu.
Meleagros'un annesinin erkek kardeşi, Thestios'un oğlu İphiklos da
aynı yolculuğa çıktı, Meleagros'a arkadaşlık edecekti,
hem mızrakçılıkta hem de yakın dövüşte çok becerikliydi.
Olenos'tan Lernos'un oğlu Palaimonios da onunla birlikteydi,
sadece adı Lernos'un oğluydu; kan yoluyla babası Hephaistos'tu.

İki ayağının da topal olduğu söylenir. Yine de hiç kimse
ona veya cesaretine dudak bükemezdi: böylece İason'un
itibarını artıracak kahramanlar listesine o da katıldı.
Naubolos'un oğlu, Ornytos'un torunu İphitos Phokaia'dan
geldi: İason yolculuğu konusunda kehanete başvurmaya
Delphoi'de Pytho'ya gittiğinde onun
misafiri olmuştu: İphitos onu sarayında ağırlamıştı.
Boreas'ın oğulları Zetes'le Kalais de geldi, Erekhtheus'un kardeşi
Oreithyia, kışın şiddetli geçtiği Thrakia'nın en uzak köşesinde
onları Boreas'a doğurmuştu: Thrakialı Boreas Kekropia'dan
Oreithyia'yı kapıp kaçırmıştı, Oreithyia İllisos ırmağı kıyılarında
halka olanlarla birlikte dans ederken Thrakialı Boreas onu
Erginos ırmağı suları yakınında Sarpedon kayası diye bilinen
uzak bir yere götürdü, orada karanlık bulutlara sararak ona sahip
oldu. Onların, altın pulların parladığı siyah kanatlarını çırparak
havada uçan oğullarını görmek çok şaşırtıcıydı,
başlarının üzerinden gelip omuzlarını saran,
boyunlarının her yanına düşen gök mavisi
saçları rüzgârda dalgalanıyordu. Ne yiğit Pelias'ın
oğlu Akastos'un da düşüncesi babasının
evinde oyalanmaktı, ne de Athena'nın emirleriyle
çalışan Argos'un düşüncesi,
ikisi de çok geçmeden kahramanlar grubuna katıldı.
İason'a yardım etmek için toplananların tümünün çetelesi böyleydi.
Yakınlarda oturanlar bu kahramanların her birini
Minyanlar adıyla tanıyorlardı, çünkü çoğu ve daha
iyi olanları Minyas'ın kızlarının
soyundan geldiklerini iddia ediyorlardı: aslında İason'un annesi
Alkimede de Minyas'ın kızı Klymene'nin çocuğuydu. Zorunluluk
insanları engin tuzlu sularda yolculuk yapmaya ittiğinde,
kürekli gemilerin taşıdığı bütün donatımı
köleler çabucak istif ettikten sonra,
kahramanlar kentin içinden geçip Magnesia Pagasai denen dağlık
burundan gemilerine gittiler. Dört bir yandan gelen vatandaşlar
kalabalık halde onların etrafında coşkuyla yürüyordu
ama onlar bulutların arasındaki yıldızlar gibi
parlıyorlardı. Kahramanları parıldayan zırhlarıyla
geçişini seyredenler yorumlar yaptılar:
"Gökteki tanrı, Pelias ne planlıyor? Bütün Akhaia'dan
böyle bir kahraman kalabalığını nereye göndermeyi tasarlıyor?
Aietes Postu onlara vermeyi kabul etmezse o gün onun
sarayını öldürücü ateşle viraneye çevirebilirler "

"Ama uzun bir yolculuk kaçınılmaz" "Gidenleri büyük çaba ve
sıkıntı bekliyor" Kentin içinde bir aşağı bir yukarı gidip gelerek
böyle dediler. Ama kadınlar ellerini göğe kaldırarak tanrılara,
kahramanların umdukları gibi dönmelerini nasip etsinler diye dua
ettiler, Ağlayarak birbirlerine şu sözleri söylüyorlardı:
"Zavallı Alkimede, geç de olsa başına üzüntü geldi,
sonuna kadar mutlu yaşayamadın.
Aison da çok talihsizdi: keşke bu makus seferden haberi olmadan
uzun zamandır kefenine sarmalanmış, toprağın altında
yatıyor olsaydı, onun için kuşkusuz daha iyiydi!
Bakire Helle öldüğünde koçla beraber Phriksos da simsiyah
dalgalara gömülseydi onun için daha iyi olurdu: ama hayır,
insan sesiyle konuşan bu koç, bu korkunç canavar daha sonra
Alkimede'ye sayılamayacak kadar çok büyük acılar çektirdi."
Kahramanlar limana vardıklarında konuşmalar bu minvaldeydi.
Erkek ve kadın köleler kalabalığı çoktan toplanmıştı:
İason'un annesi kollarını oğluna doladı, şiddetli üzüntüsü
oradaki bütün kadınların içine işledi; yaşın tahribata uğrattığı
yatalak babası da battaniyesine sarılmış onlarla beraber ağladı.
İason cesaret veren sözleriyle onların korkularını gidermek için
elinden geleni yaptı: kölelere savaş silahlarını getirmelerini emretti,
köleler gözlerini yere eğip ses çıkarmadan yürüyerek getirdiler.
Ama annesi ilk baştaki gibi kollarıyla onu
sımsıkı tutarak durdu, bir tek kır saçlı ninesi kucakladığında
sevinip ağlayan genç kız gibi hâlâ çok ağlıyordu,
sanki onunla ilgilenecek ebeveyni artık yoktu;
sanki hakaretleriyle bunaltan üvey annesinin
baskısı altında zor bir hayat sürdürüyordu;
ağlarken bile yüreği ıstıraptan eziliyor,
istediği gibi hıçkıramıyordu:
Alkimede de oğlunu kucaklarken
tıpkı böyle çekinmeden ağladı,
kederinin esinlediği şu sözleri söyledi:
"Kral Pelias'ın uğursuz emri verdiğini duyduğum gün,
üzüntüden soluğum kesildi, dertlerimi unuttum,
beni kendi ellerinle toprağa verebilirdin,
çocuğum: senden hâlâ beklediğim tek görev bu;
geriye kalan her şeyde, aslında, seni yetiştirmek için
verdiğim emeğin ödülünün tadını çıkarıyorum.
Ama bir zamanlar Akhaialı kadınlar arasında saygı gören ben
şimdi boş sarayda köle gibi kalacağım, bir zamanlar
bu kadar memnun olduğum, gurur duyduğum, ilk kez ve son kez

kuşağını uğruna çözdüğüm senin özleminle mutsuz, eriyip
biteceğim: tanrıça Eilethyia çok çocuk doğurduğum için beni çok
kıskandı. Vah benim kaderim: En kötü rüyalarımda bile
Phriksos'un kaçışının beni mahvedeceğini tahmin edemezdim."
Alkimede böyle ağlayıp inledi, hizmet eden kadınlar
onun dört bir yanında durup hıçkırdılar. Ama İason
yatıştıran, teselli eden sözlerle ona hitap etti:
"Bana böyle keder ve ıstırap verme, anne:
bu kadarı fazla, gelen sıkıntıyı göz yaşlarınla durduramazsın
tek yapabildiğin üzüntüye üzüntü katmak.
Tanrıların ölümlülere verdikleri kederler önceden bilinemez,
gönülden üzülmene rağmen sana verdikleri payı
kabul et: dayan, sıkı dur, Athena'nın vaatlerine,
tanrının kehanetlerine bu kahramanların yardımına güven.
Çünkü Apollon çok olumlu konuştu. Şimdi sen ve
hizmetindeki kadınlar evde sakin sakin oturmalısınız.
Gemiden yana, şer kehanette bulunan kuş olma.
Hizmetkârlarım ve hısımlarım oraya kadar bana eşlik edecekler."
Bunları söyledikten sonra evden çıktı: çok kutsal Delos'ta,
Klaros'ta, Pythia'nın Delphoi'sinde veya
Ksanthos'un ırmaklarının kenarındaki geniş
Lykia'da buhur kokan tapınağından çıkan Apollon gibi,
İason da kalabalığın arasından geçti, bağırıp çağıran
sesler onu yüreklendirdi. Orada kentin koruyucusu
Artemis'in rahibesi yaşlı İphias onu karşılayarak
sağ elini öptü; çok istemesine rağmen onunla yine de sohbet
edemedi, çünkü kalabalık İason'u öne doğru itiyordu
gençler bu yaşlı kadını bir kenarda bıraktılar,
bu sırada İason'u çekip uzağa götürdüler.
Kentin iyi yapılmış sokaklarının ötesine geçip,
gemileri *Argo*'nun yanında toplanan yoldaşlarının
onu bekledikleri Pagasai burnuna vardığında
limanın ucunda durdu, yoldaşları etrafına toplandılar.
Uzakta, kentten inen yolda bir anda gözlerine
Akastos'la Argos ilişti, onların Pelias'ı hiçe sayarak
geldiklerini görünce hepsi şaşırdı. Birinin, Arestor'un oğlu
Argos'un üzerinde omuzlarından ayaklarına inen, siyah yakalı
boğa derisi vardı, diğeri kız kardeşi Pelopeia'nın hediyesi
harika bir çift harmani giyiyordu.
Yine de İason onlara ayrıntılı sorular sormaktan çekindi,
bütün kahramanları grup halinde birlikte oturttu.
Sarılmış yelkenlerin ve yerinden çıkarılmış direğin üstünde

sırayla yerlerini aldılar. Sonra, Aison'un oğlu
onlara içten, sağduyulu sözlerle hitap etti:
"Gemiyi donatmak için gereken her şey
burada tam bir düzen içinde, gemi harekete hazır;
bu bakımdan, uygun rüzgârlar esmeye başlar başlamaz
seferi geciktirmek için hiçbir neden yok.
Haydi dostlar, Hellas'a birlikte döneceğimiz,
Aietes'in krallığına birlikte gideceğimiz için,
bu nedenle, taraf tutmaksızın, aramızdan en iyi olanı
her şeyle ilgilenmesi, yabancılarla barışa
veya savaşa karar vermesi için önder seçin."
İason böyle dedi. Gençler gözlerini ortalarında oturan
cesur Herakles'e çevirdiler, hepsi tek ses halinde
onu idareyi ele almaya zorladı. Ama Herakles oturduğu yerden
sağ elini kaldırarak, "Kimse bu onuru bana vermesin:
Kabul etmem, dahası, aramızdan birinin önder olarak
ortaya çıkmasını da önlerim. Bu kalabalığı kim topladıysa
o önderlik etsin" dedi. Herakles'in yüce gönüllü
sözleri bunlardı, hepsi Herakles'in kararını onayladığını belirtti.
Bunun üzerine cengaver İason sevinç içinde ayağa kalktı,
coşkulu dinleyicilerine şunları söyledi:
"Şayet onurunuzun korunmasını bana emanet ediyorsanız,
bizi yolculuğumuzdan alıkoyacak artık hiçbir şey yok.
Şimdi önce Phoibos Apollon'un sunuyla gönlünü alalım,
sonra hemen yemeğimizi hazırlayalım. Bu arada,
ahırları yöneten hizmetkârlarım, ki onların işleri sürüden
özenle seçtikleri sığırları önlerine katarak
buraya getirmek, dönünceye kadar
gemimizi denize indirebilir, bütün gereçleri yükleyebilir,
oturaklara göre kürekçilerin kuralarını çekebiliriz.
Aynı zamanda gemileri koruyan Apollon'a deniz kıyısında
bir sunak yapalım, kehanetlerinde bana
denizde bazı yolları işaretlerle göstermeyi vadetti,
kral adına üstlendiğim işlere Apollon'un onuruna sunuyla
başlamalıyım." İason böyle dedi, işe ilk o el attı. Onlar da ikna olarak
ayağa kalktılar, dümdüz sığ bir kayalığın üzerine giysilerini yığdılar
denizin dalgaları buraya erişemiyordu
gerçi kış fırtınalarının tuzlu izlerini taşıyordu.
Argos'un öğüdü uyarınca, önce
geminin etrafını dokuma halatlarla çevirdiler;
tahta çiviyle sıkı sıkı tutturulan keresteler korunsun,
tuzlu dalgaların şiddetine dayanabilsin diye halatı iki uçtan gerdiler.

Sonra geminin kemeresi genişliğinde ve
pruvasından denizin kenarına kadar uzanan bir alan kazdılar,
gemiyi elleriyle çekerek bu mesafeye götürebildiler; giderlerken
omurga düzeyinin altını daha derin kazmaya devam ettiler,
bu yola perdahlanmış kütükler yerleştirdiler, ilkinin üzerine gövdeyi
oturtarak kızaktan yavaş yavaş kaysın diye eğdiler. Her kenarda,
iskele ve sancak boyunca, kürekleri oturakların ters
yönünde bağladılar, küreklerin elcikleri iki taraftan da
dışarıya doğru çıkıntı yapıyordu,
kendileri de sıra sıra dizilerek durdular, ellerini ve göğüslerini
küreklerin elciklerine bastırdılar; bu arada Tiphys
doğru anda onları gayretlendirmek için gemiye çıktı.
Yüksek sesle haykırarak komut verdi, o anda
bütün ağırlıkları atarak tek bir hamleyle gemiyi
karada durduğu yerden ileri ittiler, yere sıkı basarak
Pelion dağının çocuğu *Argo* gemisi kolayca gidebilsin diye
vira ede ede iterek götürdüler, sevinçle yarı sıra koştular,
Sürtüşen kütükler heybetli omurganın altında gıcırdadı,
geminin sürtünmesinin çıkardığı siyah duman dört bir yanı kapladı.
Argo suya inerken, dalgaların içine çok önceden inmesin
diye halatların üzerinde ittiler, sonra kürekleri yerlerine oturttular,
direği, iyi yapılmış yelkenleri, armayı ve kumanyalarını yerlerine
yerleştirdiler. Bütün bunlar bittiğinde ve çok büyük beceriyle
her ayrıntıya dikkat edildiğinde, her oturakta iki kişi
oturmak üzere, kura çekerek kürekçi oturaklarını paylaştılar.
Ama ortadaki yeri, geminin tam ortasını
Herakles'e, ve diğer kahramanlara tercih ettikleri,
Tegea kentinde oturan Ankaios'a ayırdılar.
Tam ortadaki yeri kura çekmeden hemen
sadece onlara verdiler, sağlam omurgalı gemilerinin dümenini
hep birlikte Tiphys'e teslim ettiler.
Sonra, deniz kıyısındaki taşları yuvarlayarak
yığdılar, kıyıların ve gemilerin tanrısı Apollon'a
kıyıda bir sunak yaptılar; sonra hemen üzerine
kocaman kuru zeytin dalları yaydılar.
Bu sırada İason'un sığır yetiştiren adamları, sürüden iki danayı
önleri sıra güderek geldiler, en genç yoldaş onları çeke çeke
sunağa götürdü, diğerleri de serpilecek suları,
hayvanlara verilecek ufalanmış arpayı ve sunağı hazırladılar,
İason atalarının tanrısı Apollon'a dua ederek yakardı:
"Pegasai'da ve babamın adını taşıyan Aisonis'te oturan sen, ey kral,
işit beni, Pythia'ya senin kehanetini sorduğumda bu yolculuğun

başarıyla nasıl sonuçlanacağını bana öğretmeyi vadeden sen; zira bu
işi üstlenmeye beni iten sensin. Şimdi, gitmemiz gereken yere gemiyi
ve yoldaşlarımı sağ salim bizzat sen götürüp Hellas'a geri getir.
Ne kadar çoğumuz dönerse sunağına o kadar çok boğa ve
yeni değerli sunular sunacağız. Sayısız sunuların
bazısını Pythia'ya, bazısını Ortygia'ya göndereceğim.
Ama Uzakları Vuran şimdi bu sunumuzu
ilk hediye, gemimiz adına sana sunduğumuz
yolculuk ücreti kabul et: Ey kral, senin öğüdün ve
bilgeliğinle, üzüntüsüz bir geleceğe
fora edeyim, üzerimizde iyi bir rüzgâr essin,
en sakin denizlere yelken açalım."
İason dua ederken arpa serpti, iki kahraman,
gururlu Ankaios'la Herakles de öküzlerle uğraşmaya
hazırlandılar. Herakles sopasını öküzün birinin alnının
tam ortasına indirdi. Öküz gülle gibi yere düştü.
Ankaios tunç baltasıyla ikincisinin
kalın boynunu kesti, güçlü tendonlarını kopardı,
iki boynuzundan yere yatırılınca o öküz de yere yığıldı.
Sonra diğer kahramanlar hemen derileri yüzdüler,
hayvanları parçalara ayırdılar, butları kurbanlık olarak ayırdılar
kalın bir yağla hepsini sardılar, kırdıkları çıraların üzerinde
yaktılar, bu sırada İason karışık şarabı toprağa döküyor,
İdmon kurban alevlerinin dört bir yanda yandığını, kaderi
belirleyen yoğun dumanın girdap gibi dönerek göğe yükselmesini
keyifle seyrediyordu. Leto'nun oğlu Apollon'un amacını
hemen orada lafını hiç esirgemeden ilan etti:
"Tanrıların sizlere biçtiği kader ve akıbet Postu
getirerek buraya dönmek, gerçi giderken de, dönerken de
sayılamayacak kadar çok çile sizleri bekliyor.
Ama *benim* kaderim, tanrının menfur emriyle
Asya kıtasının uzak bir yerinde ölmek. Kuşun verdiği
uğursuzluk işaretlerinden bu kaderi ben zaten biliyordum,
yine de bu gemiye binmek, böylelikle ülkemde ünümü
korumak için anayurdumdan ayrıldım."
Böyle dedi; onun kehanetlerini duyan gençler İdmon'a üzüldüler
ama kendilerinin geri döneceklerine sevindiler.
Güneşin kavuruculuğunun zirvesini geride bıraktığı,
dağların gölgelerinin sürülebilen topraklarda yer değiştirdiği
akşamın alacakaranlığına çekildiği saatte hepsi
gri deniz kıyısı boyunca kuma yaprakları kat kat yaydılar,
yaprakların üzerine sıra sıra yattılar; yanlarında çok sayıda

tabak ve sakilerin testilerden doldurdukları lezzetli şarap
vardı. Çok geçmeden, yemekten ve şaraptan
genellikle keyif alan gençler olarak,
korkunç zorbalıktan kaçınarak birbirlerine
hoş fıkralar anlatmaya başladılar.
Ama İason şaşkın şaşkın orada oturuyordu, son ayrıntıların
her birini mahzun bir havayla, kara kara sürgit düşünüyordu;
bunu gören İdas yüksek sesle ona cesaret verdi:
"Aison'un oğlu, kafanda evirip çevirdiğin
bu büyük plan ne? Ne düşündüğünü hepimize anlat. Yoksa
güçsüzlere yolunu şaşırtan korkunun saldırısına mı yenildin?
Savaşta bana, herhangi bir ölümlüden daha çok şan ve şeref
kazandıran bu güçlü mızrağım, hatta Zeus bile bana mızrağım
kadar yardım etmez, tanığım olsun, İdas arkandayken başına içler
acısı bir felaket gelmeyecek, yerine getirilmemiş hiçbir görev
kalmayacak, bir tanrının yoluna engel çıkardığını farz etsek bile,
sen benim şahsımda Arene'den böyle bir koruyucu getirdin!"
Böyle dedi ve iki eliyle dolu kadehini tutarak
harika şarabı su katmadan içti,
şarap dudaklarını ve siyah sakalını ıslattı. Hep birlikte
mırıldandılar ama İdmon söz aldı, açık açık konuştu:
"Çılgın aptal, böyle habis düşünceleri uzun zamandır mı besliyorsun
yoksa seni felakete sürükleyecek bu haddini bilmez yüreği göğsünde
şişindiren, sana tanrıları hiçe saydıran su katılmamış şarap mı?
Bir yoldaşı yüreklendirmek için cesaret verici konuşmanın
başka birçok yolu var: Senin söylediğin düpedüz haddini bilmezlik.
Aloeus'un dev oğullarının kutsal tanrılara karşı böyle saçma sapan
konuştukları söylendi bize, sen, cesarette onların misli menendi
olmaktan çok uzaksın, ne var ki güçlü olmalarına rağmen,
ikisine de Leto'nun oğlu Apollon'un seri okları isabet etti."
İdmon böyle dedi ama Aphareus'un oğlu İdas yüksek sesle güldü,
sonra gözlerini kısarak İdmon'a baktı, alaylı sözlerle cevap verdi:
"Şayet tanrılar, babanın Aloeus'un oğullarına reva gördüğü gibi
benim için böyle bir akıbet planlıyorlarsa
bana bunu kehanetlerinle anlat, haydi!
Ahmakça yalan kehanetlerde bulunduğun meydana çıkarsa
elimden sağ salim nasıl kurtulacağını düşün."
İdmon'u böyle öfkeyle azarladı İdas.
Yoldaşları ve bizzat İason onları durdurmasalardı,
Orpheus sol elindeki lirini havaya kaldırıp
şarkıya başlamasaydı kavgaları daha da kötüye gidecekti.
Başlangıçta ortak bir kütle halinde birbirine karışan

yeryüzü, gökyüzü ve denizin, müthiş bir parçalanma
sonucunda birbirinden nasıl ayrıldığının;
gökyüzünde yıldızların sabit rotalarının,
güneşle ayın hareketlerinin sonsuza kadar nasıl
belirlendiğinin; dağların nasıl ayağa kalktığının, kumun üzerinde
gürültüyle akan ırmaklarla nymphelerin ve bütün sürüngen
yaratıkların nasıl vücuda geldiğinin şarkısını söyledi. Karlı
Olympos'ta önce Ophion'la Okeanos'un kızı Eurynome'nin nasıl
hüküm sürdüklerinin, Ophion'un onurunu silahları güçlü Kronos'a,
Eurynome'nin de Rhea'ya nasıl teslim ettiğinin, ikisinin de
Okeanos'un dalgalarına nasıl gömüldüğünün; Zeus henüz gençken,
anlayışı henüz çocukça iken, Dikte'nin mağarasının derinlerinde
saklanırken, topraktan doğan Kyklopslar Zeus'u
görkeminin göstergesi olan gök gürültüsü,
şimşek ve yıldırımla henüz silahlandırmadığında bir süre onların
kutsal tanrılar Titanlara hükmettiklerinin şarkısını söyledi, sonra liri
ve sesi aynı anda kesildi; o bitirir bitirmez henüz doymayan
yoldaşları başlarını ona çevirdiler, kulak vererek sessiz kaldılar,
efsunlanmış gibiydiler; Orpheus şarkılarıyla onları efsunlamıştı;
çok geçmeden Zeus için toprağa dökülecek şarapları
dinsel âdetler uyarınca karıştırdılar, alev alev yanan
dillerinin üzerine döktüler, sonra geceyi uyuyarak geçirdiler.
Ama Pelion'un yüksek tepelerinin üzerinde göz alıcı şafak
parıltılı gözleriyle baktığında ve sabah meltemi
dağlık burunları sakin ve belirgin bırakarak
denizi kıpırdattığında Tiphys kalktı, gemiye binmeleri,
küreklerini hazır etmeleri için yoldaşlarını kaldırdı.
Çok geçmeden Pagasai limanından ve Pelion çocuğu *Argo*'dan
hareket etmenin coşkusuyla bir çığlık yükseldi,
çünkü *Argo*'nun içinden Dodona meşesinden kutsal bir kiriş
geçiyordu, Athena onu baş bodoslamanın ortasına oturtmuştu.
Kahramanlar sırayla birbiri ardına oturaklara çıktılar,
kürek çekecekleri önceden belirlenmiş yerlerine gittiler,
silahları yanlarında sırayla oturdular.
Tam ortadaki oturağa Ankaios ve bütün kudretiyle Herakles
oturdu; büyük sopasını yere, yarına koydu, ayaklarının altında
geminin omurgası suyun derinlerine dalıyordu.
Şimdi palamarlar salya ediliyordu, denize şarap döküldü; ama İason
ağlayarak doğduğu ülkeden bakışlarını kaçırdı.
Tıpkı Delphoi'de, Ortygia'da veya İsmenos sularının yanında
Apollon için dans eden gençlerin sunağın etrafında durup
lirin tınılarıyla tempo tutarak ayaklarını hızla yere

vurmaları gibi, onlar da Orpheus'un liriyle kürek palalarını
engin denizin çırpınan dalgalarına vurdular, köpüklü dalgaları
akın akın geri gönderdiler. Dalgalar gürüldeyerek genişliyor, iki
yanda, gürbüz kürekçilerin güçlü gayretleri altında inleyen
karanlık denizden köpükler fışkırıyordu.
Gemi hareket ederken silahları güneş ışığında alev gibi parıldıyor,
yeşil ağaçlı bozkırlarda gittikçe küçüldüğü görülen iz gibi,
gemi arkasında upuzun beyaz bir iz bırakıyordu.
O gün gökteki bütün tanrılar gemiye ve enginlerde
yiğitçe seyreden bu yarı tanrılar ırkına baktılar. Pelion tepelerinin
en üstündeki nympheler İtonialı Athena'nın elinden çıkan işe ve
yumruklarını sıkarak küreklere dayanan kahramanlara
tanıklık ederken gözlerini dikip şaşkınlık içinde baktılar.
Philyra'nın oğlu Kheiron bu dağ başından deniz kıyısına indi,
beyaz köpükler halinde kırılan dalgalar ayaklarını ıslattı;
güçlü eliyle onlara cesaret veren birçok işaret yaptı ve
haykırarak, gidenlerin sıkıntı çekmeden geri dönmelerini diledi.
Kheiron'un yanında duran eşi sıkı sıkı kundakladığı Peleus'un oğlu
Akhilleus'u kollarında taşıyordu, çocuğu havaya kaldırıp
sevgili babasına gösterdi.
Gemiyi sağ salim yönetmek için iyi perdahlanmış kürek-dümeni
beceriyle ellerinde tutan Hagnias'ın ihtiyatlı oğlu Tiphys'in
bilgeliği ve zekâsı sayesinde limanın koruyucu
kayalıklı burnunu aştıklarında kocaman ana direği geminin
ortasındaki kiriş kutusuna diktiler, baş ve kıç yönünde
istralyalarla sıkılaştırdılar, iki kenarından gerdiler,
yelkeni açtılar, ana direğin tepesine kadar çıkardılar;
yelken şiddetli rüzgârla doldu, küpeşte boyunca
aralıklı olarak yerleştirilmiş perdahlı
tespit çıtalarına iskotaları oturttular,
upuzun Tisai burnundan sakin ve huzurlu devam ettiler,
bu sırada Orpheus, yüce babanın kızı, gemilerin kurtarıcısı
denizin yükseltilerini ve İolkos karasını koruyan Artemis'in
sevilen bir şarkısını çalıp söyledi; ardı sıra balıklar
geliyordu, büyüklerle küçükler karışıktı, derin denizin
yüzeyine çıkmışlar, sulak yolları boyunca sıçrıyorlardı. Tıpkı
köyde iyi otun bol olduğu yerlere koşturan binlerce
koyunu güden sığırtmaç gibi, Orpheus da balıkların
önü sıra gidiyor, tiz sesli kavalıyla bir köy havasını
ustalıkla çalıyor, balıklar onu takip ediyordu,
her zaman zindeleştiren meltem gemiyi ileriye üfürüyordu,
Skiathos daha uzakta, denizin ortasında

açık havada parıldayan bütün kentleriyle Magnesia kıyısı
ve Dolops'un mezarı göründü. Akşama doğru
ters rüzgârlar gemilerini kıyıya sürükledi,
alacakaranlıkta, bir dalga yükselirken, Dolops'un onuruna
ölü için koyunun eklemlerini yaktılar. İki gün kıyıda başıboş
oyalandılar ama üçüncü gün gemilerini yeniden yüzdürdüler,
geniş yelkeni rüzgâra döndürdüler: Bu kıyıya hâlâ
Aphetai, *Argo*'nun "hareket noktası" denir.
Pelasgların zengin buğday tarlaları çok geçmeden sisli
uzaklara gömüldü. Yollarına devam ederek Pelion
kayalığını geçtiler, Sepias Burnunu ufkun altında bıraktılar.
Yolculuklarına buradan devam ettiler, Meliboia'yı geçtiler,
onun sarp yükseltilerini, sert rüzgârların estiği kıyısını gördüler.
Şafak sökerken denize abanarak uzanan Homole'yi gördüler,
yanından geçip gittiler: çok geçmeden
Amyros ırmağının ağzından akan suların yanından geçtiler.
Burada Eurymenai'nin ve denizin çevrelediği
Olympos'la Ossa koyakları gözlerine ilişti; rüzgârın önünde
koşarak giderlerken, gece Kanastron burnunun ötesinde,
Pallene tepelerine vardılar.
Ertesi gün erkenden giderlerken önlerine Thrakia Athos
dağı çıktı. Lemnos'a, iyi donatımlı bir tüccar gemisinin
sabahtan öğleye kadar alacağı mesafe kadar uzaktı,
yine de en yüksek tepesi Myrina'ya kadar gölge yapıyordu.
Alacakaranlığa kadar bütün gün rüzgâr sürekli sert esti,
geminin yelkeni şişti; ama güneşin gözden kaybolan son
ışınlarıyla birlikte rüzgâr dindi, Sinti kavminin Lemnos'unun
kayalıklı kıyısına kürek çekerek geldiler.
Önceki yıl bütün kent, kadınlarının suçu nedeniyle
tek bir darbede acımasızca felakete sürüklenmişti:
Zira erkekler evlendikleri kadınlardan iğrenerek
onları uzaklaştırmışlar, karşıda
Thrakia karasını yağmalarlarken topladıkları
köle kızlara vahşi bir ihtiras duymuşlardı, çünkü Aphrodite'nin
korkunç öfkesi uzun zamandır kendisine tapmayı ihmal
eden evli kadınların peşine bırakmamıştı. Ah, zavallı kadınlar,
kıskançlıkları doymak bilmiyordu! Kocalarını ve köleleri beraber
yattıkları için öldürmekle yetinmediler, bu korkunç kitlesel
katliamın öcünü daha sonra almasınlar diye her erkeği de katlettiler.
İçlerinden bir tek, bu halkı yöneten Thoas'ın kızı Hypsipyle
yaşlı babasını kaçırdı, ona yaşama şansı vererek
boş bir sandığın içinde denize bıraktı; balıkçılar onu

bir zamanlar Oinoie denen adaya getirdiler
ama Naias Oinoie'nin Thoas'la yattıktan sonra
doğurduğu Sikinos'un adından kinaye
adaya artık Sikinos deniyordu. Ama bu kadınlara
sığır gütmek, tunç zırh giymek,
tarla sürüp buğday ekmek
kendilerini eskisi gibi Athena'nın ev işlerine
adamaktan daha kolay geldi. Ne var ki
zaman zaman bakışlarını müthiş bir korkuyla
engin denizin karşısına çeviriyorlardı; Thrakialılar mı geliyordu?
Kürek gücüyle adalarına doğru gelen *Argo*'nun çok yaklaştığını
Gördüklerinde hemen savaş giysilerini giyip hep birlikte kalabalık
halinde Myrina kapılarının dışına çıktılar,
Thrakialıların geldiklerini söyleyerek çığ et yiyen Mainadlar gibi
deniz kıyısına koştular. Thoas'ın kızı Hypsipyle de babasının
silahlarını kuşanarak onlarla gitti. Bir karara varamayan kadınlar
kalabalığı sessiz kaldı: hepsini kaplayan korku çok büyüktü.
Ama bu sırada kahramanlar tez haberci Aithalides'i
gönderdiler, onun elçiliğine güveniyorlardı,
öz babası Hermes'in asası ona her konuda
silinmeyen bir hafıza vermişti. Akheron ırmağının
korkunç girdaplarından geçmiş,
unutkanlık onun ruhuna işleyememişti.
Ama kader onu sonsuz bir değişime mahkûm etmişti,
kimi zaman yeraltı sakinlerinin arasında, kimi zaman
güneş ışığında yaşayanların arasında sayılıyordu. Ama Aithalides'in
bütün hikâyesini uzun uzadıya anlatmama ne gerek var?
Hypsipyle'yi gelenleri kabul etmesi için tatlı sözlerle ikna etti,
Gün bitiyordu, sadece geceyi geçireceklerdi,
ertesi sabah kuzey rüzgârıyla palamarları çözeceklerdi.
Lemnos kadınları kente geldiler, Hypsipyle'nin emrettiği gibi
toplanma yerinde oturdular.
En sonunda herkes bir araya gelip toplandığında
Hypsipyle onları ikna etmek maksadıyla konuştu:
"Haydi, dostlarım, bu adamları kalelerimizin tamamıyla
dışında tutmak için onlara hoş hediyeler,
gemiye götürmeleri gerekecek yiyecek ve tatlı şarap verelim,
ihtiyaçlarının peşine bizim aramızda düşerlerse
hakikati öğrenmesinler, yaptığımız büyük işin
hoş olmayan dedikodusunu her yere yaymasınlar, çünkü
öğrenirlerse bu yabancıların bile hoşuna gitmez.
Düşündüğümüz plan işte bu: Ama aranızdan biri

daha iyi bir plan sunarsa şimdi ayağa kalksın:
bu toplantıya çağırma nedenim bu."
Böyle dedi, babasının taş makam koltuğuna oturdu.
Sonra dadısı Polykso ayağa kalktı, yaşlılıktan buruşmuş ayaklarının
üzerinde durarak bastonuna dayanıyor, yine de
topluluğun önünde konuşmayı yürekten istiyordu;
yanında dört bakire oturuyordu, kendilerini örten beyaz saçtan
yelelerine rağmen hiçbiri evli değildi. Dadı topluluğun tam
ortasında durdu, öne doğru eğilmiş omuzlarının arasındaki
boynunu gayretle zar zor kaldırdı, şöyle konuştu: "Doğrusu,
Kraliçemiz Hypsipyle'nin düşündüğü gibi, bu yabancılara
hediyeler gönderelim, çünkü vermek daha iyidir.
Ama sizler, Thrakia ordusu veya başka kötü niyetliler
size saldırırsa hayatınızı korumak için ne plan yaptınız?
Erkekler sık sık böyle istila ederler:
misal, bugün bu grup beklenmeden apansız geldi.
Tanrılardan biri benzer bir felaketi savuşturursa
savaştan çok daha kötü sayısız başka keder kalır geriye.
Yaşlı kadınlar öldüklerinde, siz gençler
iğrenç bir yaşlılığa çocuksuz vardığınızda
nasıl yaşayacaksınız, bahtsızlar? İnanıyor musunuz ki
derin evlekli tarlalarda öküzler sizin için kendilerine boyunduruk
vurup işlenmemiş toprağı yaran pulluğu çekecek?
İnanıyor musunuz ki yıl bittiğinde sizin hasadınızı onlar biçecek?
Bana gelince, Keresler şimdiye kadar beni öldürmekten korksalar da
gelecek yıl toprağın beni örteceğini düşünüyorum, bu felaket
gelmeden önce cenazeme makul bir saygı gösterilmiş olacak.
Çok genç olanlardan bunları iyice düşünüp taşınmalarını
istiyorum, şu an için kaçış yolu ayaklarınızın önüne açılmış
duruyor: evlerinizi, bütün mal varlığınızı, güzel kentimizin
hükümetini derhal bu yabancılara emanet edin."
Böyle dedi, topluluk neşe doldu,
çünkü tavsiyesi hoşlarına gitti. Ondan hemen
sonra Hypsipyle bir kez daha ayağa kalktı, şöyle
cevap verdi: "Bu teklif her birinizin hoşuna
gittiyse hemen gemiye haberci göndereyim."
Böyle diyerek yanında duran İphinoe'ye hitap etti;
"Bu seferin komutanı olan adama
git İphinoe, ona aramıza gelmesini,
halkımın kararını benden duymasını söyle,
hoşuna gidecek bu: diğerlerine de ülkemize ve kentimize
dost olarak rahatça gireceklerini söyle."

Hypsipyle böyle diyerek toplantıyı bitirdi, İphinoe
Minyanlara giderken kendisi de evine yöneldi,
Minyanlar İphinoe'ye ne maksatla
geldiğini sordular. İphinoe bütün sorularına
hemen cevap vererek şöyle dedi: "Beni Thoas'ın kızı
Hypsipyle size gönderdi, burada komuta kimdeyse
halkın aldığı kararı kendisinden duymaya davet etti, bu karar
komutanın hoşuna gidecek; Hypsipyle, diğerlerinin de
isterlerse ülkemize ve kentimize
dost olarak rahatça gireceklerini söylüyor."
Böyle dedi, onun bu içten mesajı hepsinin hoşuna gitti,
Thoas'ın öldüğünü sanıyorlardı, şimdi çok sevdiği kızı
Hypsipyle yönetiyordu. Hemen İason'u
gönderdiler, kendileri gitme hazırlıklarına başladılar.
İason Pallas Athena'nın eliyle yaptığı mor çift harmanisini
omuzlarına çengelledi, tanrıça *Argo*'nun
ilk kerestesini yerleştirdiğinde ve enine kirişleri
cetvelle ölçmeyi onlara öğrettiğinde kendisi ona vermişti.
Harmanisinin kıpkırmızı rengine gözünüzü dikip bakmaktansa
gözlerinizi doğan güneşe daha kolayca çevirebilirsiniz;
zira tam ortası ateş kırmızısı ama kenarları çepeçevre koyu mordu,
en üstüyle en altına da beceriyle yapılmış
çok sayıda sevimli şekil işlenmişti.
Önce, Kral Zeus için parlak bir yıldırımı lehimleyen,
sonu gelmeyen görevin üzerine eğilmiş Kyklopslar betimlenmişti:
yıldırım neredeyse bitmek üzereydi, tek bir ışın kalmıştı,
kızgın ateşi kullanıp demir çekiçleriyle dövdükleri.
Sonra Asopos'un kızı Antiope'nin iki oğlu
Amphion'la Zethos vardı. Yanlarında hâlâ kulesiz olan
Thebai yer alıyordu. Sabırsız bir telaşla temellerini
henüz atmışlardı. Anlaşılan Zethos
bir omzunda yüksek bir dağ tepesini
gayretle kaldırıyor, arkasından gelen
Amphion da altın lirini çalıyor,
ondan iki misli büyük bir taş adımlarını takip ediyordu.
Yanında, saçları kalın örgülü Kythereia tanrıçası
omzuna tutturulmuş tuniği gevşemiş,
ön koluna sarkıp göğsünün altına düşmüş,
Ares'in hızlı kalkanına yapışırken çalışılmıştı, ona bakan
perdahlı tunç kalkanda birebir yansıması görülüyordu.
Sonra, sığırların otlağı bir çayır vardı; sığır hırsızları
Elektryon'un oğluyla sığırlar için kavga ediyorlardı,

Elektryon sığırları koruyor, Taphos korsanları da
onları çalmaya çalışıyorlardı: çığın nemlendirdiği çayır
onların kanlarıyla iyice ıslanmıştı; hırsızların sayısı birkaç
sığırtmaca baskındı. Harmaninin üzerinde iki araba
arasındaki yarış çalışılmıştı: öndeki arabayı dizginleri sallayan
Pelops kullanıyordu, yanındaki yolcu Hippodameia'ydı;
onların peşinden, atlarını kamçılayarak Myrtilos geliyordu,
yanındaki Oinomaos ise zehirli bir oku sıkıca tutuyordu,
tekerleğin dingili başlığın içinde çatırdadığında
iki yana sendeleyerek düştü, mızrağını
Pelops'un sırtına fırlatmaya hâlâ hevesliydi.
Harmaninin üzerinde Phoibos Apollon da delikanlı olarak
tasvir ediliyordu, tanrısal Elara'nın doğurduğu, Gaia'nın beslediği
ve dünyaya yeniden getirdiği büyük Tityos'a, annesinin peçesini
sıyırmak gibi utanmazca bir girişimde bulunduğu için ok atıyordu.
Minyan Phriksos da vardı, koyunun ne dediğini dinliyordu, koyun
konuşur gibi gösterilmişti; onları görünce suspus oluyordunuz,
bilgece bir söz duyma umuduyla hileyi kabulleniyordunuz,
aslında aklınızdan geçen bu umutla uzun uzun bakabilirdiniz.
İtonlu tanrıça Athena'nın hediyesi böyleydi.
İason sağ eline, uzakları vuran ince uzun mızrağını aldı,
bir zamanlar Mainalos'ta onu sabırsızlıkla karşılamaya gelen
Atalanta'nın ona verdiği misafirlik hediyesiydi, zira Atalanta bu
maceraya girmeyi çok arzu ediyordu. Ama İason kendi iradesiyle
Atalanta'yı geri çevirdi, ihtirasın acımasız rekabetlere yol
açmasından korktu. İason parlak bir yıldız gibi kente yollandı,
yeni perdelerin arkasına kapatılmış gelinlik kızlar bu yıldızın
evlerinin üzerinde yükselişini seyrederler,
mavi-siyah gecenin havasında şavkırken
hoş kızıllığının ışıltısından gözleri kamaşır,
şimdi uzaklarda, yabancı savaşçıların arasında bulunan,
ebeveyninin nişanladığı genç adamı özleyen kız sevinir.
Bu yıldız gibi kahraman, habercinin izini takip ederek yürüyordu,
kapıları geçip kente girdiklerinde halktan kadınlar bu yabancıdan
hoşlanarak kalabalık halinde arkalarından yürüdüler; ama İason
Hypsipyle'nin görkemli konutuna gelinceye kadar
bakışlarını yerden kaldırmadan, dümdüz yoluna gitti.
İason göründüğünde hizmetkârlar
kanatları üst üste gelen çift kapıları açtılar;
İphinoe apar topar onu güzel giriş salonuna götürdü,
göz ucuyla bakan ve yanakları bakireler gibi kızaran
hanımının önüne, cilalı bir iskemleye oturttu,

Hypsipyle bütün utangaçlığına rağmen
İason'a yine de hile yapmayı tasarlıyordu, tatlı sözler söyledi:
"Yabancı, neden kalelerimizin dışında hepiniz onca zaman
oturup beklediniz? Artık bu kentte oturan hiç erkek yok, Thrakia
anakarasına göç ettiler, oradaki buğday tarlalarını sürüyorlar.
Doğrusunu söyleyeyim, başımıza gelenlerin hepsini biliyorsunuz.
Babam Thoas Lemnos'ta yaşayanların kralıyken
savaşçılarımız ülkelerini bırakıp karşımızda oturan
Thrakialıların toprağına akınlar yaptılar;
gemilerinden fırlayıp ahırlarını yıktılar,
bol ganimetle birlikte genç kızları da getirdiler.
Korkunç tanrıça Kypris'in gazabı hayata geçti,
bu adamları ölümcül delilikle çarptı:
zira eşlerinden iğrendiler, bu çılgınlığın
pençesinde evden ocaktan uzaklaştılar,
eşlerinin yerine mızraklarıyla kazandıkları köle kadınlarla yattılar,
zavallılar! Sonunda akıllarının başlarına geleceğini
umarak uzun süre katlandık: ama hayır, daha kötüye gitti,
sıkıntılarımız ikiye katlandı, zira evde doğan meşru
çocuklarını hiçe saydılar, onların yerine bir sürü piç beslediler.
Evlenmemiş kızlar ve dul kalan anneleri
bakımsız halde kentte bir aşağı bir yukarı dolaştılar.
hiçbir baba kızına kulak asmadı,
kendini beğenmiş bir üvey annenin ona kötü
davrandığını kendi gözleriyle görse bile; ne oğullar
annelerini hakaretten ve utançtan korudu, ne de erkek kardeşler
kendilerini kız kardeşlerinden sorumlu hissettiler.
Evde, dans ederken, çarşıda ve festivallerde
ilgi talep eden sadece köle kadınlardı,
ta ki Thrakia'dan döndüklerinde bir tanrı onları salonlarımıza
sokmamamız için bize özsaygı ve cesaret verince ya eski düzgün
hallerine dönecekler ya da köle kadınlarla birlikte hepsi başka bir
yerde inzivaya çekileceklerdi. Bunun üzerine, burada, kentte
bıraktıkları bütün oğullarını da çağırarak, dosdoğru, Thrakia'nın
kardan mahsur kalmış ekili topraklarına geri döndüler,
hâlâ orada yaşıyorlar. Bu nedenle, siz aramızda yaşayabilirsiniz!
Buraya yerleşmeyi seçmek hoşunuza giderse,
babam Thoas'ın bütün görevleri ve itibarı sizin olur;
ülkemizde kusur bulacağınızı düşünemiyorum,
çünkü Aigai adalarının en zengini, en bereketlisi.
Şimdi geminize gidin, size söylediklerimi yoldaşlarınıza
anlatın; kentin dışında oyalanmayın!"

Hypsipyle böyle dedi, gerçeği,
erkekleri katlettiklerini sakladı.
İason şöyle cevap verdi:
"Hypsipyle, bize sunduğun nazik desteği
kabul etmeye gönüllüyüz, bizim arzularımıza
çok uygun. Her ayrıntıyı sırasıyla anlattıktan
sonra kente döneyim. Ama krallık yetkisi ve
Lemnos adası sende kalsın.
Hafife aldığım veya hor gördüğüm için reddetmiyorum:
göğüs germem gereken yorucu sıkıntılar var."
Böyle diyerek Hypsipyle'nin sağ elini tuttu, geldiği yoldan
hemen geri dönmeye koyuldu; kent kapılarının dışına çıkıncaya
kadar dört bir yanını saran çok sayıda genç kız
neşeli ve aceleciydi. Sonra İason Hypsipyle'nin kendisini
çağırdığında verdiği mesajı anlattığında kızlar arabalarında
hemen tırıs giderek kıyıya geldiler, her tür hediyeyi getirdiler.
Bütün kahramanları evlerinde misafir etmek onlara gayet kolay
geldi, çünkü elinden her iş gelen Hephaistos'un
hatırı için Lemnos bundan böyle yeniden canlanabilir,
buraya yeniden erkekler yerleşebilirdi, Aphrodite her erkekte
tatlı bir arzu uyandırmıştı. İason Hypsipyle'nin sarayına gitti,
Herakles dışında diğerlerinin hepsi de yola koyularak kader onları
nereye götürürse oraya gittiler: Herakles seçilen birkaç yoldaşla
birlikte gemide kalmaya gönüllü oldu. Kısa süre sonra
kent dansın, şölenin ve kızartılan etin dumanının
doldurduğu bir eğlence sahnesi haline geldi;
diğer bütün ölümsüzler bir yana, sunu ve şarkıyla
Hera'nın ünlü oğlunu ve Aphrodite'yi yatıştırdılar.
Denize açılmayı günlerce tekrar tekrar erteleddiler;
aslında Herakles, kadınlar hariç, yoldaşlarını
toplayıp sitem dolu şu sözlerle onlara hitap
etmeseydi uzun süre kalacaklardı:
"Sizi zavallı yaratıklar, bizi ülkemizden uzakta tutan
bir akrabayı öldürmek mi? Bizdeki kadınları hor görerek
memleketimizden buraya evlenme ihtiyacı nedeniyle mi geldik?
Mutluluğumuz Lemnos'un bereketli kırlarında çalışmak için burada
oturmak mı? Yabancı kadınlarla gel zaman git zaman birlikte
yaşayarak şöhret kazanmayacağız, ne de biz yalvarırsak bir tanrı
Postu alıp bize hediye edecek.
Hepimiz kendi yurdumuza dönelim, bu arkadaşı
Lemnos'u kendi oğullarıyla doldurıncaya, kendinden
bol bol söz ettirinceye kadar Hypsipyle'nin yatağında bırakalım."

Grubu böyle azarladı, hiç kimse gözlerini kaldırıp
onun yüzüne bakmaya veya cevap vermeye
cesaret edemedi. Ama daha fazla konuşmadan hemen
toplantıyı bitirip harekete hazırlandılar; kadınlar bunu
öğrendiklerinde onlara koştular. Tıpkı çığın
nemlendirdiği gülümseyen çayırın
ortasında kayalık kovanlarından akın akın çıkan,
çiçekten çiçeğe uçarak tatlı ürünlerini emen,
güzel zambakların çevresinde vızıldayan arılar gibi;
sevgiye aç kadınlar gözyaşları içinde kollarını erkeklere doladılar,
elleriyle ve sözleriyle her birine elveda dediler,
kutsal tanrılara onları sağ salim yurtlarına döndürsün diye
dua ettiler. Hypsipyle de, İason'un gitmesinin yol açtığı acı kayıpla
gözyaşları akıtırken İason'un ellerini ellerine alarak dua etti:
"Git, tanrılar bütün yoldaşlarınla birlikte seni sağ salim
geri döndürsün, çok arzu ettiğin gibi, krala Altın Postu getir!
Ama döndüğünde buraya gelmeyi tercih edersen
bu ada ve babamın asası her zaman senin olacak:
başka kentlerden kalabalık bir halkı da buraya
kolayca getirebilirsin. Ama böyle düşünmezsen
bunları yapman için sana baskı yapmam.
Uzaktayken ve döndükten sonra
Hypsipyle'yi hatırla en azından! Tanrılar bana bir
çocuk bahşederlerse bana talimat ver, seve seve yerine getireyim."
Hayran kalan ve şaşıran İason ona cevap verdi:
"Hypsipyle, kutsal tanrıların iradesiyle
bütün her şey istediğin gibi olsun! Ama benimle ilgili
daha umutlu arzularını dizginle: Benim tek isteğim
Pelias'ın rızasıyla ülkemde yaşayabilmek, yeter ki
tanrılar beni bu zorlu işten kurtarsınlar! Ama uzun bir
yolculuktan sonra Hellas'a dönmek kaderimde yoksa, sen de
dünyaya bir erkek çocuk getirirsen, ergenlik yaşına geldiğinde
onu, Pelasg İolkos'una, annemle babama gönder,
hâlâ yaşıyorlarsa onların yasına teselli olsun, kral yoksa bile
onlar kendi yuvalarında kalıp ona bakabilirler." İason böyle dedi,
gemiye ilk binen o oldu; sonra onu öbür kahramanlar izledi,
sırayla oturarak kuvvetli yumruklarıyla kürekleri
kavradılar, Argos denizin yaladığı kayanın altındaki
kıç palamarlarını çözdü. Sonra hepsi çam ağacından
uzun küreklerini denizin yüzeyine kuvvetle vurdular.
Akşama doğru, Orpheus yönlendirince gemilerini
Atlas'ın kızı Elektra'nın adasında kıyıya çektiler,

yararlı erginlemelerin yapıldığı bu gizli törenler sayesinde
dondurucu enginlerde daha büyük güvenle seyredebileceklerini
öğrendiler. Ama bu törenleri fazla anlatmayacağım
adaya ve burada oturan tanrılara elveda dediler,
tanrılar burada söz edemeyeceğimiz gizem kültleridir.
Oradan çabuk hareket ederek, Thrakia kıyısını geminin iskele
tarafına alıp geniş Kara Körfezi geçtiler, denizin açıklarında İmbroz
adasına geldiler. Güneş tam batmak üzereyken denize çıkıntı yapan
Khersonesos burnunu döndüler.
Burada sert güney rüzgârına yakalandılar, esintinin ardından
yelken eğrildi, Athamas'ın kızının hızlı akan kanalına sürüklendiler.
Şafakta açık denizi geride bıraktılar, gece karanlığında,
Rhoiteion burnunun rüzgâr almayan tarafında seyrettiler,
İda geminin sancak tarafında kaldı.
Dardania'yı geçerek Abydos'a yöneldiler,
sonra Perkote'yi, Abamis'in kumlu sahilini ve
kutsal Pityeia'yı geçtiler. Tek bir gecede gemileri
akıntının yukarısında zikzaklar çizerken aslında,
çalkantılı, karanlık Hellespontos'un tamamını geçtiler.
Propontis'te çıkıntı yapan bir ada vardır,
bereketli Phrygia toprağı kıyısının az açığında,
denizin yaladığı boğazıyla denize eğim yapar,
karaya bakan tarafı sarptır. Kıyılarında iki burun
vardır. Aisepos ırmağının kuzeyinde yer alır,
çevrede yaşayanlar ona Ayı Dağı derler.
Bir zamanlar burada şiddet yanlısı vahşi yerliler yaşıyordu,
komşuları için şaşırtıcı bir manzara,
çünkü her birinin savurmak için çok güçlü altı silahının
ikisi geniş omuzlarından çıkıyor, alttaki dördü de
devasa göğüs kafesine sığıyordu.
Ama boğazda ve ovada Dolionlar yaşıyordu, hoş insanlardı,
onları Aineios'un oğlu kahraman Kyzikos yönetiyordu,
tanrısal Eusoros'un kızı Ainete doğurmuştu onu.
Yerliler korkunç birer canavar olmalarına rağmen
Poseidon'un yardımıyla Dolionları hiç rahatsız etmiyorlardı, çünkü
Dolionlar ilk atalarının Poseidon olduğunu iddia edebiliyorlardı.
Thrakia rüzgârlarının verdiği hızla *Argo* buradan yoluna devam etti,
gemi önlerinden geçerken Güzel Liman onu karşıladı.
Tiphys'in tavsiyeleri uyarınca buraya da
küçük taş çapalarını attılar, çapayı kaynağın,
Artakia kaynağının altında bıraktılar, daha uygun,
daha ağır olan başka birini aldılar; ama Neleus'un yoldaşı İonialılar

Apollon'un kehanetleri uyarınca ilkini İason'un koruyucusu
Athena'nın tapınağına güzelce adadılar.
Dolionlar ve bizzat Kyzikos onların hangi ırktan geldiklerini ve
yolculuk nedenini öğrendikten sonra hep birlikte dışarı çıkarak
onları dostça karşıladılar; konukseverlik gösterdiler,
kürek çekerek yaklaşmaya, palamarlarını
kent limanının iç kıyısına bağlamaya davet ettiler.
Orada, Karaya Çıkanların Apollon'una bir sunak yaptılar,
kıyının yakınına inşa ettiler, üzerinde kurban kestiler.
Kral onlara, eksikliğini çektikleri tatlı şarap, ayrıca koyun da verdi;
zira tanrıdan doğan bir grup kahraman geldiğinde hemen onları
dostça karşılaması, savaş düşünmemesi gerektiğini
kehanetten öğrenmişti. İason gibi onun da yanaklarında
ilk gençlik tüyleri bitmişti, gururlanacağı çocuğu da yoktu henüz,
zira evinde, eşi doğum konusunda beceriksiz kalmıştı.
Perkoteli Merops'un kızı, zengin bukleli Kleite,
kral onu yakınlarda zengin hediyelerle birlikte
kazanıp babasının karşı anakaradaki evinden getirmişti.
Ne var ki yüreğindeki bütün korkuyu atarak şölenlerine katılmak
için gelin yatağından ve özel odasından çıkmıştı.
Birbirlerine sırayla sorular sordular: onlardan yolculuklarının
amacını ve Pelias'ın isteklerini öğrendi;
onlar da ondan çevredeki bütün kentleri ve
Propontis körfezini öğrendiler; ama onlar öğrenmek
isteseler de, ötesinde ne bulunduğuna dair
söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.
Bu nedenle, şafakta bazıları bu denizin rotasını kendileri
görmek için yüksek Dindymon'a tırmandılar, bu sırada
diğerleri de geminin Khytos limanındaki palamarlarını çözerek
hareket ettiler, gittikleri yola hâlâ İason Yolu denir.
Ama dağdan aşağıya kayalar yağdırarak saldırıya geçen
yerliler Khytos'un ağzını tıkamaya başladılar
sanki bir deniz hayvanına tuzak kuruyorlardı.
Herakles gençlerle birlikte limanda kalmıştı,
kocaman sivri kayaları kaldırıp savururlarken
Herakles hemen arkasındaki yayı gerdi,
onları teker teker vurdu. Kuşkusuz
Herakles için yeni bir iş olarak bu tatsız acayipliklere
Zeus'un yatak arkadaşı tanrıça Hera yol açmıştı.
Çok geçmeden öbürleri, gerçek savaşçı kahramanlar da
tepeye tırmanıp manzarayı seyretmeden hızla geri döndüler,
Herakles'e katılarak yerlileri öldürdüler,

kendinden geçmiş bu inatçı saldırganların en sonuncusunu
vurup yere indirinceye kadar ok atarak ve mızraklarını saplayarak
yerlilerin saldırılarını geri püskürttüler.
Ormancılar baltayla kocaman keresteleri yeni kestiklerinde
onları ıslansın diye dalgaların çizgisine sıra sıra dizerler,
sert takozları güçlendirirler; bunlar da böyle gri denizin
limanının dar girişine yan yana uzatıldı, bazıları başları ve
göğüsleri dalgaların seviyesine gelecek tarzda bir araya getirildi,
altta, ayakları kıyıda iki yana açıldı, diğerlerinin, tam tersine,
başları kumun üzerine koyuldu, ayakları denize itildi:
ama iki grup da balıkların ve çöpçü akbabaların azığıydı.
Bu güç işi korkmadan atlatan kahramanlar rüzgâr çıkarken
geminin palamarlarını çözdüler,
kabaran denizde yolculuklarına devam ettiler,
Gemi bütün gün yelkenle gitti; ama gece olduğunda
sürekli esinti kesildi, ters bir kasırga
onları döndürdü, kibar ev sahipleri Dolionlara
gerisin geri döndürdü. Gece yarısı
karaya çıktılar. Aceleyle palamarlarını bağladıklarını
o taşa hâlâ kutsal taş denir.
Aynı adaya döndüklerini aralarından hiç kimse anlamadı,
Dolionların da kahramanların geri geldiklerini
anlamalarını karanlık engelledi. Pelasg yağmacılarının,
acımasız Makrislilerin geldiklerini düşünmüş olabilirlerdi pekâlâ,
zırhlarını giyip dövüşmek için dışarı fırladılar.
Düştüğü kuru çalılıkları vuran hızlı bir alev topu gibi
tahta mızraklar ve kalkanlar birbiriyle çarpıştı.
Dolionlar öfkeli, korkunç savaşın gürültülü kıyametiyle karşılaştılar:
ne de kral kaderine üstün gelerek gelin odasına ve
evlilik yatağına döndü,
ama yüzünü İason'a döndürünce, İason
fırlayıp dosdoğru onun göğsüne koştu,
sonra kemik mızrağın ucunun altında parçalandı,
kral kumun üzerinde kasılarak kaderini tamamladı.
Hiçbir ölümlü kaderden kaçamaz;
büyük bir çit ölümlünün dört bir yanını çevirir.
Kral kahramanlardan gelecek acı bir darbenin dışında olduğunu
düşünse de, kaderi onu o gece yakaladı, onlarla dövüşürken
elini kolunu sıkıca bağladı. Birçoğu kralı savunurken katledildi:
Herakles Telekles'le Megabrontes'i öldürdü,
Akasthos Sphodris'i vurup yere indirdi, Peleus savaşın hızıyla
atik davranan Zelys'le Gephyros'a boyun eğdirdi,

iyi mızrakçı Telamon Basileus'u öldürdü,
İdas Promeus'u, Klytios Hyakkinthos'u,
Tyndareus'un iki oğlu Megalossakes'le
Phlogos'u vurdu, onların yanı sıra Oineus'un oğlu
ön safta çarpışan Artakes'le atılgan İtymoneus'u yolcu etti,
yerliler bugün hepsine kahraman kültleriyle saygı gösteriyorlar.
Ama öbürleri tıpkı hızlı kanat çırpan şahinlerin önünde uçan
korkmuş bir güvercin bulutu gibi kuyruğunu kıstırıp kaçtılar,
düzensiz kalabalıklar halinde hepsi kapılarda devrildi,
savaşa destek sağlanırken kent hemen feryat figanla doldu.
Ama şafak vakti iki taraf da onulmaz ölümcül
hatayı anladı; Aineios'un oğlu Kyzikos'un önlerinde,
toza ve kana bulanmış yerde yattığını görünce
Minyan kahramanları büyük kedere gömüldüler.
Dolionlarla birlikte tam üç gün saçlarını yolarak
yas tuttular. Ama tunç zırhlarının içinde
cesedinin çevresinde üç defa döndükten sonra
onu saygıyla toprağa verdiler, Çayır denen ovada
ritüelin gerektirdiği gibi cenaze oyunlarında yarıştılar,
tümülüsü bugün bile gelecek kuşaklara
tanıklık etmek için yerinde duruyor.
Yok, kocasının ölümünden sonra eşi Kleite de yaşamadı,
boynuna bir ilmik geçerek kötüyü daha kötüyle artırdı.
Ormandaki bütün nymphelerle ağaçlıklar ölümünün yasını tuttu;
gözlerinden toprağa akan yaşları tanrıçalar
onun adına bir pınarda topladılar;
pınara bu mutsuz gelinin ünlü adından kinaye hâlâ
Kleite deniyor. Zeus'un Dolionlu kadınlarla erkeklere
gönderdiği en korkunç gündü bu;
hiçbirinde yemek yiyecek can kalmadı,
çok sonra da kederlerinden öğütme işini
umursamadılar, böylelikle yemeklerini pişirmeden,
olduğu gibi yiyerek hayatta kaldılar; şimdi bile Kyzikos'ta
oturan İonialılar yıllık toprağa şarap dökme töreni yaparlarken
kek sunusunda bulunmak için tahılı kamu değirmeninde öğütürler.
Bundan sonra toplam on iki gün on iki gece süren,
kahramanları yolculuktan alıkoyan
şiddetli fırtınalar çıktı. Ama ertesi gece,
son nöbet sırasında diğerlerinin hepsi
uykuya yenik düşüp uyudu,
Ampykos'un oğlu Mopsos'la Akastos
onlar derin uyurlarken nöbet tutuyorlardı.

Aison'un oğlu İason'un altın başının üzerinde
bir iskele kuşu daire çiziyor, tiz çığlığıyla
sürükleyen fırtınaların bittiğini haber veriyordu; Mopsos
çığlığı duyunca kıyıyı seven bu kuşun iyiye kehanet olduğunu
anladı; kuş kendisini gönderen tanrıçanın emri uyarınca yolunu
değiştirdi, pupanın üzerine kondu, en yüksek yere tünedi,
Mopsos yumuşak koyun postlarının üzerinde uyuyan İason'u
hemen sarsarak uyandırdı, ona şöyle dedi:
"Aison'un oğlu, Dindymon'un yalçın kutsal alanına çıkıp bütün
kutsal tanrıların tahtta oturan annesinin gönlünü almalısın;
öfkeli fırtınalar o zaman dinecek: iskele kuşunun
dinlediğim şarkısından bunu öğrendim,
sen uyurken etrafında ve başının üzerinde uçtu.
Rüzgârlar, deniz ve yeryüzünün temelleri ve
Olympos'un karlı burcu tanrıçaya bağlı; tanrıça dağlardan
geniş gökyüzüne çıktığında Kronos'un oğlu Zeus
yerini ona verir, kutsal ölümsüzlerin diğer hepsi
bu korkunç tanrıçaya saygı gösterir."
Mopsos böyle dedi, İason onun sözlerini iyi karşıladı,
yattığı yerden neşeyle kalktı, yoldaşlarını kaldırmak için
acele etti, kalktıklarında Ampykos'un oğlu
Mopsos'un kehanetini onlara bildirdi. Bazı gençler
hemen ahırlardan öküzler getirip
dağın sarp tepesine çıkardılar,
öbürleri de palamarları Kutsal Kayadan çözerek
Thrakia Limanına gittiler,
gemide birkaç yoldaş bıraktıktan sonra tırmanmaya başladılar,
Makriades'in yükseltileri ve Thrakia'nın karşısındaki bütün kıyı
sanki dokunulacak kadar yakınmış gibi gözlerinin önünde belirdi,
uzakta, sisler içinde Bosporos geçidiyle
Mysia bayırlarını, öte yanda da Aisepos
Irmağını, Nepeion ovasını ve Adrasteia kentini görebiliyorlardı.
Orada ormanda yetişen, ölmüş, kurumuş bir asmanın
kocaman kütüğünü buldular: dağ tanrıçasının kutsal
suretini yapmak için kestiler, Argos kütüğü
güzelce oydu, o yalçın zirveye, öbür meşelerin hepsinden
daha ulu, buraya kök salmış en tepedeki
meşelerin gölgesinin altına diktiler.
Sonra çakılları yığarak sunak yaptılar, meşe yapraklarından
çelenkler astılar, sunuda bulundular, Phyrigia'da oturan,
çok-adlı Hanıma, Dindymene anaya, Titias ve Kyllenos'a
yakardılar, Krete'de İda'daki kalabalık Daktyllerden sadece bu

ikisine kader dağıtanlar ve İdalı ananın yardımcıları denirdi,
nymphe Ankhiale uzun zaman önce
Dikte'nin mağarasında Oiaksos toprağına
iki elinin avuçlarıyla yapışarak onları doğurmuştu.
Bol bol dua ederek İason tanrıçaya bu kasırganın yönünü
değiştirsin diye yalvardı, alev alev yanan
kurbanların üzerine şarap döktü;
Orpheus'un emriyle, tepeden tırnağa zırhlı
bütün gençler ritimle sıçrayarak savaş dansı yaptılar,
halkın kralları için yaktığı ağıtın uğursuz çığlığı
dağılarak havada kaybolabilsin diye
kılıçlarını kalkanlarına vurdular. O günden beri Phrygialılar
Rhea'yı boğa gibi böğüren çalgıyla ve kösle yatıştırırlar.
Böyle lekesiz sunular tanrıçanın elbette dikkatini çekti:
uygun belirtiler göründü, kahramanların ayaklarının
dibine ağaçlardan bol bol meyve düştü.
Toprak körpe yeşillikler büyüttü,
vahşi hayvanlar inlerini ve ormandaki çalılıkları bırakıp
kuyruklarını sallayarak ortaya çıktı. Tanrıça
başka bir mucize daha yarattı:
Dindymon'da daha önce hiç su yokken tam oradaki
kavrulmuş kayadan onlar için bir pınar fışkırdı,
yöre halkı o günden beri ona İason Pınarı der.
Sonra, Ayı Dağında tanrıçaya saygı göstermek için
ziyafet verdiler, Rhea'ya, çok-adlı hanıma
ilahiler söylediler, şafakta rüzgârlar dindi, adadan ayrıldılar.
Rekabet kahramanların her birini galeyana getirdi,
kürek çekmeyi en son kim bırakacaktı? Zira etraflarını saran
sakin hava girdapları yumuşatmış, denizi yatıştırmıştı.
Bu sakinliğe güvenen kürekçiler gemiyi kendi güçleriyle
götürdüler: *Argo* enginde hızlanırken Poseidon'un
fırtına hızındaki atları bile onu yakalayamazdı.
Irmakları kabartmaya başlayan sert rüzgârlar
gece olmadan önce, köpüklü dalgaları kamçıladığında
yorgun düştüler, çaba göstermekten vazgeçtiler. Ama Herakles
kollarının gücüyle onları götürdü, sadece o,
geminin tahta bağlantılarını hareket ettirdi.
Mysia kıyısına hızla seyrederlerken, kahramanlar Rhyndakos
ırmağının ağzına ve Phrygia'nın biraz aşağısından görünen
Aigaion'un kocaman mezarına yaklaştılar;
ama sonra Herakles kabaran denizin hengamesine
daldırıp çıkarırken küreğini tam ortasından kırdı,

parçalardan birini iki eliyle tutarak yan tarafa düştü,
öbür parçayı yükselen dalgalar yuttu. Herakles
oturdu, sesini çıkarmadan etrafına baktı: elleri boş durmaya
alışık değildi. Açlıktan gözü dönmüş çiftçi veya bahçıvan
sevinçle kulübesine gelip eşikte yorgunluktan dizlerinin çöktüğü an
güneşten yanmış, tozla kaplanmış, işten yıpranmış ellerini düşünür,
beslemek gereken midesine lanet eder:
Kahramanlar günün bu saatinde Arganthonios Dağıyla
Kios Irmağının ağzı yakınında
Kios yerleşimine vardılar. Dost olarak geldiler,
bu bölgede yaşayan Mysialılar da
onları sıcak karşıladılar, ihtiyaçlarını karşılamaları için
tedarikler sundular: Koyun ve bol şarap.
Sonra bazıları yakacak kuru odun, bazıları yatak olarak
yaymaları için çayırlardan biçilmiş ot ve
bir balya yaprak getirdiler, bazıları da
sürterek yakmak için iç içe tahta parçalarını döndürdüler,
büyük kaselerde şarap karıştırdılar, alacakaranlıkta Apollon'a
Gemilerin Efendisi olarak sunuda bulunduktan sonra
yemek hazırlamak için çalıştılar. Ama Herakles
yoldaşlarının ziyaretten keyif almalarını isteyerek,
sıkıca tutacağı bir kürek bulmak amacıyla ormana gitti.
Arayıp dururken bir incir buldu, çok sayıda dalla veya
fazla yaprakla yüklü değildi, hem enine hem boyuna
gittikçe incelen gövdesiyle daha çok kavağa benziyordu.
Yayını ve sadağını hemen yere bıraktı,
aslan postunu çıkardı. Pirinç halkayla sağlamlaştırılmış
sopasıyla incir ağacına bir darbe vurdu, ağacı köklerinden sarstı;
sonra, adalelerine güvenerek iki eliyle ağacın gövdesini kavradı,
bacaklarını açarak güçlü omzuyla itti, omuz verdi,
kökü derinde olmasına rağmen ağacı, sıkıca tutan
toprak kütlesiyle birlikte yerinden söktü.
Kışın özellikle korkunç Orion'un batışında kopan
ani fırtınanın geminin direğine ansızın saldırıp
onu ana istralyalardan, köşelerden ve her şeyden
gevşetmesi gibi, Herakles de bu ağacı söktü.
Sonra yayını, oklarını ve sopasını topladı,
aslan postunu giydi, yola koyuldu.
Bu arada Hylas akşam yemeği için yeterince su çekmek,
Herakles geldiğinde başka her şeyi çabucak, düzen içinde
hazır etmek için kutsanmış bir pınar akıntısını arayarak
tunç bir testiyle yoldaşlarından ayrılmıştı; zira Herakles

Hylas'ı, sabana koşulacak öküz yüzünden çıkan kavgada
Dryopeslerin arasında acımadan katlettiği,
tanrısal babası Theiodamas'ın evinden çocukken aldıktan sonra
ona böyle alışkanlıklar aşılamıştı. Theiodamas, sıkıntılarla
ağır bir yük haline gelmiş, nadasa bırakılmış
tarlayı sürüyordu; ama Theiodamas istemese de Herakles
öküzlerinden birine el koymuştu, zira Dryopesler adalete
hiç aldırış etmeden yaşadıklarından Herakles onlarla
savaşmak için sudan bir bahane arıyordu, ama bu
hikâye beni konumun çok uzaklarına götürebilir.
Hylas yerli halkın Çeşmeler adıyla bildiği pınara geldi.
Rastlantı eseri, tam o sırada nympheler
orada dans düzenliyorlardı; zira bu güzel dağın
çevresinde oturan bütün nymphelerin
gece şarkısıyla Artemis'e saygı gösterme âdeti vardı.
Bekçilik eden bütün orman nymphelerinin yeri
tepelerden veya dağlardan akan sulardı; bunlar ayrı
sınıfa girerdi; ama bir su nymphesi yüzerek, tatlı akışlı pınarın
yüzeyine henüz çıkmıştı. Önünde, güzelliği ve
baştan çıkarıcı zarafetiyle kor gibi parlayan genç Hylas'ı gördü:
zira gökyüzünde ayan beyan şavkıyan dolunay Hylas'ı
aydınlatıyordu. Aphrodite nymphenin duygularını titretti,
şaşkınlık içinde bıraktığı nymphe aklını başına zor topladı.
Ama Hylas yana çömelerek testisini akıntıya batırdığı ve
taşan akıntının yankılanan tunca çarparken
yüksek sesle çınladığı anda nymphe, ısrarlı bir arzuyla
Hylas'ın genç, körpe ağzını öpmek için
hemen sol koluyla yukarıdan onun boynunu tuttu, sağ eliyle
dirseğinden çekti, Hylas'ı girdabın tam ortasına batırdı. Bütün
kahramanlar grubundan sadece biri onun haykırışını duydu:
Eilatos'un oğlu Polyphemos, güçlü Herakles'in dönmesini
Bekleyerek aynı yolun aşağısında ilerliyordu; yolunu değiştirdi,
Çeşmelerin yanına gitti, hani kulağa uzaktan
bir koyunun meleme sesi gelir, açlıktan yarıp tutuşan
vahşi bir hayvan da iz sürer, yine de sürüyle
karşılaşmaz, zira çobanlar onları çoktan sağ salim
ağıla kapamışlardır, vahşi hayvan hüsrana uğrayarak
yorulana kadar ulur: Polyphemos da sesini kaybedinceye kadar
orada dört bir yana umutsuzca bağırdı; sonra kocaman kılıcını
hızla çekti, iz sürmeye başladı,
vahşi hayvanların Hylas'ı ele geçirdiğinden, bu insanların ona
tuzak kurarak kolay bir av gibi onu sürükleyip

götürmelerinden korkuyordu. İz üzerinde, çıplak kılıcını avucunda
hâlâ sağa sola sallayarak Herakles'e koştu, karanlıkta
gemiye doğru seğirten Herakles'i kolayca tanıdı,
kalbi çarparak, soluk soluğa hazin felaketi ona hemen anlattı:
"Dostum, acı haberi ilk ben vereyim sana:
Hylas pınara gitti ama henüz sağ salim dönmedi,
ya eşkıyalar yakalayıp sürükleyerek götürüyorlar
ya da vahşi hayvanlar parçalıyor: Haykırmalarını duydum."
Polyphemos böyle dedi; bu sözler üzerine Herakles'in şakaklarından
yağmur gibi ter boşaldı, içinde kara kan kaynadı.
İncir ağacının gövdesini hiddetle yere attı, telaşının içinde
ayakları onu her nereye götürürse bütün yolu hızla koştu,
Atsineğinin soktuğu boğanın hareketlenmesi,
sığırtmaçlara veya sürüye aldırış etmeden çayırları ve
bataklıkları bırakarak kah durmadan kah durarak gitmesi,
iri boynunu kaldırarak böğürmesi,
kahrolası ısırıktan rahatsız olması gibi Herakles de
kah kıvrak dizlerini telaş içinde durmadan
çalıştıracak, kah o olağanüstü sesi yankılarda
çınlayıncaya kadar bağırma çabasından vazgeçmeyecekti.
Sabah yıldızı dorukların en tepesinde ayan beyan doğar doğmaz
rüzgârın hızı arttı, Tiphys kara meltemini iyi kullanmak için hemen
gemiye binmelerinde ısrar etti; sevinç içinde hemen bindiler,
demir attıkları taşları kaldırdılar, arkadaki palamarları yedeğe
aldılar. Yelken rüzgârda şişti, sonra sevinç içinde
yön değiştirerek kıyıdan ayrıldılar, Poseidon burnunu geçtiler.
Gökyüzünde ağaran şafağın yarı aydınlık
ilk şavklarının ufuktan doğduğu,
yolların göründüğü ve çiğ düşmüş ovaların parıldadığı
saatte iki yoldaşı bilmeden geride bıraktıklarını fark ettiler.
O zaman, en iyi yoldaşlarını geride bırakarak
yelken açtıkları için aralarında gürültülü bağrışmalarla
şiddetli bir kavga patlak verdi, Ama İason şaşırdı,
ne yapacağını bilmez durumdaydı,
şöyle veya böyle tek söz etmedi ama ağır yıkımın
yükü altında sessiz,
içi içini yiyerek başını eğip oturdu, sonra Telamon öfkeyle bağırdı:
"Yaa, orada oturmak kolay, şaşılacak bir şey yok,
Herakles'i arkada bırakmak senin çok işine gelir! Tanrılar
sağ salim yurda dönmemizi nasip ederse, onun şöhreti
bütün Yunanistan'da senin şöhretini gölgelemesin diye
bu planı sen yaptın! Ama konuşmak neye yarar? Bu hainliği seninle

birlikte planlayan o yoldaşlarına rağmen, ben geri dönüyorum."
Böyle diyerek Hagnias'ın oğlu Tiphys'in üzerine atladı, gözleri
azgın bir yangının parlak alevleri gibi öfkeyle kıvılcım saçıyordu;
Thrakialı Boreas'ın iki oğlu Telamon'u durdurmasalardı, körfezde
fırtınanın durmak bilmeyen kükremesiyle mücadele ederek Mysia
toprağına geri döneceklerdi gerçekten de
Boreas'ın kendi bildiğini okuyan aptal oğulları! Herakles'in
aranmasını engelledikleri için sonradan onun elinden
amansız bir misillemeye maruz kaldılar.
Zira Pelias'ın cenaze oyunlarından geri dönerlerken
onları denizle çevrili Tenos'ta öldürdü, üzerlerine,
her birine bir sütunla tırmanılan toprak tümsekler yığdı,
bunlardan biri, seyredilmesi gereken büyük bir mucize,
fırtına gibi esen Boreas'ın nefesiyle sallanır.
Bunlar daha sonraki zamanda oldu.
Ama denizin derinliklerinden onlara tanrısal
Nereus'un bilge yorumcusu Glaukos göründü,
saçı sakalı karışmış başıyla omuzlarını
ta beline kadar sudan yukarı kaldırarak geminin kıç bodoslamasını
güçlü eliyle kavradı, sabırsız seyircilerine seslendi:
"Ulu Zeus'un iradesine rağmen cesur Herakles'i
Aietes'in hisarına getirmeye neden bu kadar kararlısınız?
Argos'ta onun kaderi haddini bilmez Eurystheus için
toplam on iki iş yaparak çok çalışmak, sonra da
birkaç iş daha tamamlarsa yuvasını tanrılarla
paylaşmak: onun için pişmanlık duyacak bir şey yok.
Alnında Kios halicinde meşhur Mysia kentinin kurucusu olmak
yazan Polyphemos da keza, geniş Kalybes toprağında kaderine
boyun eğecek. Ama bir tanrıça, bir nymphe Hylas'a aşkından
onu kendine koca olarak aldı: giden bu iki
kahraman *onun* uğruna terk edildi."
Böyle diyerek çalkantılı bir dalgaya sarınıp denize daldı,
Glaukos'un etrafında girdapların altüst ettiği sular
bembeyaz parıltılarla köpürdü, geminin çukur kenarlarına fışkırdı.
Kahramanlar sevindiler, Aiakos'un oğlu Telamon
bir anda İason'un yanına geldi, elini kendi elinin içine aldı,
ona sarıldı, "Aison'un oğlu", diye bağırdı,
"bana kızma, biraz aptalca davrandım:
katlanılmaz kibirli sözler söylemeye
beni iten üzüntüydü. Gel, hatamı rüzgârlara
teslim edelim, eskisi gibi iyi dost olalım."
O zaman Aison'un oğlu ona dikkatle şu cevabı verdi:

"Dostum, gerçekten bana kötü sözler söyledin,
babacan bir adama karşı vicdansızca davrandığını iddia ettin
herkesin içinde. Kırılsam bile acı bir küskünlüğü uzun süre
beslemeyeceğim yine de, çünkü bana karşı öfkenin nedeni
koyun sürüleri veya başka mallar değil, bir insan,
bir yoldaşın. Umarım, gerekseydi bir saldırgana
karşı *beni* savunurdun."
Böyle dedi, oturdular, eskisi gibi birlik oldular.
Ama Zeus'un iradesiyle arkada kalan kahramanlara gelince
Eilatos'un oğlu Polyphemos'un kaderinde Mysialıların arasında
ırmağın adını taşıyan bir kent kurup inşa etmek,
öbürünün, Herakles'in kaderinde de Eurystheus'un
işleriyle uğraşmak vardı. Mysialılar Hylas'ın ölü veya diri
akıbetini öğrenemezlerse onları öç almakla tehdit etti Herakles.
Mysialılar halkın en soylu oğullarını
seçtiler, Herakles'e söz verdiler, emek isteyen
aramalarından asla vazgeçmeyeceklerine
yemin ettiler: Kios halkının
bugüne kadar Theiodamas'ın oğlu Hylas'ı sormasının
ve iyi inşa edilmiş Trakhis'e ilgisini devam ettirmesinin
nedeni budur: zira Herakles Kios'tan gönderilen
köle delikanlıları buraya yerleştiriyordu.
Bütün gün ve bütün gece şiddetli rüzgâr gemilerini
rotasında götürdü: ama şafak sökerken hava çok
sakinledi. Göze alabildiğine geniş görünen bir burnun
kıyının kavsinden dışarıya doğru
çıkıntı yaptığını fark ettiklerinde
küreklere sarıldılar, gün ağarırken orada karaya çıktılar.

II. Kitap

Bebrykialıların kendini beğenmiş kralı, bir zamanlar Bithynialı
nymphe Melie'nin bu ırkın babası Poseidon'la yattıktan sonra
doğurduğu Amykos'un öküzleriyle sığırlarının ahırları buradaydı,
yabancılara bile, kendisiyle boks yapmayı denemeden önce hiç
kimsenin yoluna devam edemeyeceğine dair acayip bir kural koyan
ölümlülerin en mağruru; komşularının çoğunu öldürmüştü.
Şimdi de gelenlere saygısızca tepeden bakarak
kim olduklarını veya yolculuklarının
nedenini sormak için gemiye gitti ama
hepsinin ortasında durdu, dobra dobra konuştu:
"Dikkat edin, deniz serserileri: bilmeniz gereken şeyler var.
Burada karaya çıkarak Bebrykialıların arasına gelen
hiçbir yabancının benimle yarışıncaya, yumruk yumruğa
mücadele edinceye kadar tekrar yelken açmaması âdettir.
Öyleyse grubunuzdan dövüşecek en iyi
boksörü seçin, tam buraya, önüme getirin.
Ama kurallarımı göz ardı eder de ayak altında çiğnerseniz
kendinizi çıkış yolu olmayan kötü bir belanın içinde bulursunuz."
Amykos kendini beğenmişliğiyle böyle dedi, kahramanlar
onu dinlerlerken vahşi bir öfke onları pençesine aldı.
Amykos'un tehdidi Polydeukes'e çok dokundu, yoldaşlarının
şampiyonu olarak ayağa kalktı, şöyle dedi: "Kim olduğunu iddia
edersen et, iğrenç şiddetini bize gösterme! Söylediğin kurallara
uyacağız. Meydan okumanı memnuniyetle kabul ediyorum."
Polydeukes böyle dedi. Kral gözlerini döndürerek ona baktı,
avcıların dağlarda etrafını sararak kargıyla
vurdukları aslana benziyordu; aslan kuşatılmasına rağmen
kalabalığa kulak asmaz, gözleri sadece kendisini ilk vuran
ama öldüremeyen adamın üzerindedir.
Tyndareus'un oğlu, Lemnoslu kadınlardan birinin
misafirlik hediyesi olarak verdiği sıkı dokunmuş,
ince dokulu harmanisini çıkardı; kral da koyu renkli kalın
pelerinini, iğnelerini, her şeyi, sığırtmacın dağda
vahşi zeytin ağacından kaba saba kestiği asasını yere attı.
Sonra etrafa baktılar, hoşlarına giden bir yer buldular,

yoldaşlarını kumun üzerine, birbirlerinin iyice uzağına oturttular.
Bu ikisinin suret ve boy bos olarak paylaştığı hiçbir ortak yan yoktu,
zira biri, acımasız Typhoeus'un, yani bir zamanlar Toprak'ın Zeus'a
öfke içinde doğurduğu canavarın korkunç dölüne benziyordu;
ama öbürü, Tyndareus'un oğlu, akşamın ilk karanlığında
gökyüzünde göründüğünde çok parlak ışıldayan yıldız gibiydi.
Zeus'un oğlu böyleydi, yanaklarında ilk tüyleri henüz çıkıyordu,
gözleri kıvançla henüz parlıyordu; ama şimdi
bir canavarın gücünü ve şiddetini taşıyordu,
gölge çalışması yaptı, elleri eskisi gibi atik miydi
yoksa kürek çekme işinden ağırlaşmış mıydı,
bütün bunları sınadı.
Ama Amykos hiç sınamadı; sessizce uzakta durdu,
gözlerini hasmına dikti, onun gövdesini yere çöktürme,
can suyunu fışkırtma isteğiyle kalbi atıyordu.
Amykos'un hizmetkârı Lykoreus her birinin önüne gitti,
iki tarafın da ayağının dibine bir çift boks eldiveni koydu,
bunlar ham deriden kesilmiş, sepilenerek kurutulmuş,
sertleştirilmişti. Sonra Amykos övünerek Polydeukes'e meydan
okudu: "Hangi çifti tercih ediyorsan al; konuğum ol; kura çekmek
yok, sonra beni suçlamayasın diye.
Ama onları çabucak giy şimdi: kuru ham deriyi kesmekte ve
hasımlarımın yanaklarına kan sıçratmakta herkesten ne kadar
üstün olduğumu öğren ve başkalarına da anlat."
Amykos böyle dedi ama diğeri sert cevap vermedi.
Argümana girmeden, sakin sakin gülümseyerek, ayağının
dibinde duran eldiven çiftini aldı. Sonra Kastor ve Bias'ın dev oğlu
Talaos geldi, boks eldivenlerini çabucak Polydeukes'in
yumruklarına bağladılar, onu yiğitliğini sergilemeye teşvik ettiler;
kralın iki hizmetkârı da aynısını ona yaptı, zavallı aptallar,
son defa bunu yaptıklarını, adamın ecelinin geldiğini bilmiyorlardı.
Ama ikisi de eldivenlerini giymiş, hazır olarak dövüş durumunu
Aldığında gülle gibi ellerini hemen yüzlerinin önünde havaya
kaldırdılar, birbirlerine sabırsız bir öfkeyle giriştiler.
Sonra Bebrykialıların kralı hızlı giden bir geminin üstünden aşan
vahşi bir deniz dalgası gibi –ne var ki dalga kırılıp küpeşteye
yayılmakla birlikte, gemi akıllı dümencinin hüneriyle
bunu kıl payı savuşturur– kral da dehşet soluyarak
Tyndareus'un oğluna hiç soluk aldırmadan
onun peşinden gitti, avıysa becerisi sayesinde
burnu bile kanamadan hamleleri savuşturup duruyordu.
Ama kralın hoyrat boks stilini, bunun güçlü ve güçsüz yanlarını

anlar anlamaz geri adım atmadı, darbeye karşı darbeyle saldırdı.
Marangozların, geminin sivri takozlara direnen kerestelerini
tokmak darbeleriyle vurarak üst üste sabitlerken
darbe seslerinin sürekli yankılanması gibi, bu iki dövüşçünün de
yanaklarından ve çenelerinden darbe indiğinde ses geliyordu,
diş gıcırtılarının bitip tükenmeyen gürültüsü duyuluyordu,
birbirlerine vurmaya devam ettiler, her biri soluğu kesilinceye,
soluksuzluktan tükeninceye kadar ikisi de pes demedi,
biraz ayrılıp alınlarından bol bol inen teri kuruladılar,
otlaklarda semirmiş bir düve için öfkeyle rekabet eden bir çift boğa
gibi ikisi de bitkinlikten hâlâ hızlı hızlı soluyarak,
tekrar birbirine saldırdı.
Ama Amykos öküz kasabı gibi ayağının ucuna basıp yükselerek
dimdik yukarıya uzandı, ağır elini ona vurmak için aşağıya
indirdi, Polydeukes başını çevirerek yana kaçtı,
dirseğini kaldırarak omzunu sağlama aldı.
Sonra acele etmeden Amykos'a doğru birkaç adım atarak
kulağının üzerine şiddetli bir darbe indirdi, kafasının
içindeki kemikleri kırdı. Kral kıvranarak yere yığıldı; Minyan
kahramanları sevinçle bağırdılar; Amykos'un dökülen canı gitti.
Bebrykialılar krallarını bırakmadılar: tersine, hepsi sert topuzlar ve
mızraklarla silahlanarak dosdoğru Polydeukes'in üzerine yürüyerek
saldırdılar; ama Polydeukes'in yoldaşları onun önünde safları
sıklaştırdılar, keskin kılıçlarını kınlarından çekerek durdular.
İlkin Kastor üzerine gelen bir adamın başına vurdu,
adamın başı uzunlamasına yarıldı,
iki yarım halinde omzuna düştü.
Polydeukes hantal İtymoneus'la Mimas'ı öldürdü,
Fırlayıp, göğüs kemiğinin altına hızla tekme atarak
tozların içine düşürdü, diğerini yakın mesafede durdurdu,
sağ eliyle sol kaşının üzerini enlemesine kesti,
göz kapağını yardı, bütün gözünü dışarı çıkardı.
Amykos'un hizmetkârı, kaslarıyla gururlanan Oreites
Bias'ın oğlu Talaos'u böğründen yaraladı ama öldüremedi,
zira tuncun sivri ucu kemerinin altından geçerek sadece
derisini sıyırdı, karnına girmedi.
Aretos da Eurytos'un cesur oğlu İphitos'a saldırdı,
sert sopasıyla bir darbe indirdi;
ama makus kader onu henüz mahkûm etmemişti;
Aretos'un kaderi, tersine, çok geçmeden Klytios'un kılıcının
ucunda ölmekti. Kocaman bir balta sallayan ve
sol elini siyah ayı postuna saran Lykourgos'un cesur dölü Arkaios

kalabalık Bebrykialılara öfkeyle saldırdı, bu saldırıya Peleus'la
Telamon da katıldı, savaşçı İason da onlarla gitti.
Bir kış günü, çoban köpeklerinin keskin burunları
hatta sığırtmaçlar bile farkına varmadan aşağıya inen boz kurtların
ağıllardaki sayısız sürüleri paniğe uğratması ve ilkin neyin
üzerine atlayıp kaçırabileceğine bakarak
bütün kalabalığa bir çırpıda göz atması,
koyunların birbirinin üzerinden atlayarak koşup
birbirine sokulması gibi, bu kahramanlar da küstah
Bebrykialılara korkunç bir panik yaydılar.
Sığırtmaçların veya arıcıların birçok arı sürüsünü duman vererek
kayadan dışarı çıkmaya zorladıklarında, arıların önce
kovanlarında büyük şaşkınlıkla vızıldamaları ama çok geçmeden
simsiyah tüten dumanın kıvrımlarında boğulmaları gibi,
Bebrykialılar da artık sağlam duramadılar veya direnemediler,
Bebrykia'nın dört bir yanına kaçtılar, Amykos'un öldüğü
haberini verdiler, zavallı aptallar, umulmadık başka bir belanın
yaklaştığından habersizdiler; zira kralın yokluğunda,
düşmanları Lykos'la Mariandynialı mızrakçısı
meyve bahçelerini ve köylerini
daha o zaman yağmalıyorlardı, çünkü demirden yana
zengin bu bölgede bitip tükenmeyen kavgalar vardı.
Onlar çiftlik avlularını ve sığır ahırlarını yağmalarlarken
kahramanlar çok sayıda koyun sürüsünü çoktan toplamış,
götürüyorlardı: birbirlerine şöyle diyorlardı:
"Şayet bir tanrı Herakles'i buraya getirme imkânı verseydi
bu halklar korkudan ne yaparlardı, bir düşün!
Benim fikrimi sorarsan, *o* burada olsaydı,
eminim boks yarışı yapılmazdı: bu adam kurallarını heyecanla
söyleyerek geldiğinde kocaman sopanın darbesi
ona gururunu ve kuralları unuttururdu. Evet, onu karada bıraktık,
bir an bile düşünmedik ama maviliklere yelken açtık, her birimiz
artık onun ne kadar uzakta olduğunu,
deli gibi ne kadar büyük budalalık ettiğimizi anlayacağız."
Böyle dedi: ama bunların hepsi Zeus'un iradesiyle yapılmıştı.
Karanlık saatler boyunca orada kaldılar, yaralıların yaralarına
baktılar, ölümsüzlere sunularda bulundular,
harika bir akşam yemeği hazırladılar: şarap kasesinin ve
kurbanın alevlerinin yanında hiç kimseyi uyku tutmadı.
Alınlarının üzerine, sarı saçlarına denizin yakınındaki defne
ağacından taçlar taktılar, palamarlarını bu ağaca bağlamışlardı.
Orpheus lirini aldı; hepsi tek ses halinde ilahi söyleyerek

ahenk içinde eşlik etti, rüzgâr dindi,
Zeus'un Spartalı oğluna övgüleri ve şarkıları kıyıyı büyüledi.
Ama güneş doğu ufkundan doğup çığ yağmış tepelerde
parıldayarak sığırtmaçları uyandırdığında
defne ağacının gövdesinden palamarları çözdüler,
yolculukları için gereken bütün ganimeti gemiye yerleştirdiler,
iyi bir rüzgâr onları çalkantılı Bosporos'a üfürdü.
Orada sarp bir dağ gibi bir dalga yollarına çıktı, sanki
onlara saldıracak gibiydi, daha yukarıya, bulutların
üzerine yükseldi; amansız kaderden kaçmanın mümkün
olmadığını sanırdınız; öfkeli dalga geminin ortasını
bulut gibi gölgede bırakır; buna rağmen akıllı bir dümenciye
rastladıysanız yine de yere inebilir.
Tiphys'in becerileri sayesinde onlar da dehşet içinde
ama hiç zarar görmeden dalganın üstesinden geldiler. Ertesi gün
gemilerini Thynia kıyısının karşısına demirlediler.
Agenon'un oğlu Phineus'un evi kıyıdaydı,
Apollon'un daha önceden bahşettiği kehanet
hediyesi nedeniyle en korkunç ıstıraba herkesten
daha dayanıklıydı: Zeus'un tanrısal iradesini
insanlara birebir açıklamakta hiç tereddüt etmezdi.
Bu nedenle, Zeus başına uzun bir yaşlılık derdi verdi,
gözlerindeki tatlı ışığı aldı, komşuları göklerin iradesini
öğrenmeye geldiklerinde her zaman evine getirdikleri
tabak tabak yemekten keyif almasına izin vermedi:
bunun yerine, bulutlardan apansız gelen Harpyalar üstüne
çullanıyorlar, eğri gagalarıyla ağzından veya elinden yemeğini
her daim kapıyorlardı. Bazen ona tek bir kırıntı bile bırakmıyorlardı,
bazen de yaşamasına, acı çekmesine yetecek kadar bırakıyorlardı;
ama o zaman da kırıntının üzerine öyle tiksindirici kötü bir koku
yayıyorlardı ki hiç kimse ağzına doldurduğunda, hatta uzak
durduğunda dayanamıyordu, yemek artıklarının kokusu bu kadar
iğrençti. Bu grubun seslerini ve yaptıkları gürültüyü duyduğu anda,
kehanette söylendiği gibi, gelenlerin onun yemeklerinden
zevk almasını sağlayacak kişiler olduklarını hissetti. Değneğine
dayanarak, rüyada görünen cansız bir hayalet gibi, yataktan kalktı,
yaşla büzülmüş ayakları onu kapıya götürdü. Duvarlara
tutunarak el yordamıyla ilerledi; yürürken yaşlılıktan ve
halsizlikten eklemleri titriyordu: parşömen gibi olmuş derisi
kirden kurumuştu, sadece derisi kemiklerini bir arada tutuyordu.
Dizleri bükülerek evin dışına çıktı, avlunun eşiğine
yığıldı. Başına kan hücum etti, ayağının altında

yer yüzüyor gibiydi. Kendinden geçmiş, gevşemiş, konuşmadan
orada yattı. Kahramanlar onu gördüklerinde toplandılar,
merakla etrafını sardılar. Sonra Phineus sığ nefes
almaya çalışarak şu kehaneti dile getirdi:
"Dinleyin, bütün Yunanların en iyileri,
eğer kralın acımasız emri uyarınca İason'un önderliğinde
Postun peşine düşerek *Argo* gemisine binenler gerçekten sizseniz ...
Ama kesinlikle sizsiniz, zira gönlüm gelecek biliminin sayesinde
hâlâ her şeyi biliyor. Hem de acı ıstıraplarımın ortasında,
Ey, Leto'nun oğlu kral bunun için sana teşekkür ederim! İnsan günahlarının karşısında tanrıların en korkuncu, yakaranların Zeus'u
bütün tanrıların arasında Phoibos'un ve Hera'nın
adına seferinizde sizi özellikle koruyacak,
size yalvarıyorum,
bana yardım edin
kaderimi umursamadan
beni terk edip gitmeyin! Zira sonunda kurtulacağım
bıktırıcı yaşlılığa sürüklenirken bir Erinys gözüme tekme atmakla
kalmadı, diğerlerinden daha kötü, çok acı başka bir bela başımda
dolanıp duruyor: Bilinmeyen, ölümcül bir yerden saldıran
Harpyalar yemeğimi ağzımdan kapıyorlar; kurtulmak için akıllıca
bir planım yok; hayır, yemek yemeyi çok istediğimde
onları savuşturmaktansa kendi düşüncemi savuşturmak daha kolay;
havada öylesine hızlı uçuyorlar. Bana bir lokma yiyecek
bıraktıklarını düşünsek bile pis bir çürümüşlük kokusu duyuluyor,
dayanılmayacak kadar şiddetli bir koku:
hiçbir ölümlü biraz olsun yanına yaklaşamıyor,
yüreği en sert çelikle zırhlanmış biri bile.
Ama asla doyurulmayan acı bir zorunluluk beni kalmaya,
kalıp bu iğrençliği lanetli mideme indirmeye zorluyor.
Göklerin hükmüne göre Boreas'ın oğulları
beni bu dertten kurtaracak; şayet ben bir zamanlar insanlar arasında
zenginliği ve kâhinlik becerisiyle tanındımsa, babam Agenor'sa,
Thrakialıları yönetirken onların kardeşi Kleopatra'yı gelin olarak
evime getirdimse, ona iyi para ödedimse Boreas'ın oğulları
Harpyaları benden uzaklaştıran yabancılar olmayacaklar."
Agenor'un oğlu böyle dedi, kahramanların her biri derin
bir kedere kapıldı, hepsinden çok da Boreas'ın iki oğlu.
Gözyaşlarını silerek ona yaklaştılar, Zetes dertli ihtiyarın elini
tutarak şöyle dedi: "Zavallı adamcağız! Yemin ederim, tanrının
senden daha çok nefret ettiği başka bir canlı ruh yoktur!
Neden bu kadar keder sana yüklendi?

Tabii ki tanrıları gücendirdin, düşüncesizliğin ve kehanet bilginle
lanetlendin: büyük öfkelerinin nedeni bu. Yine de seni kurtarmak
isteyen bize gelince, yüreğimizin ta dibine kadar üzüldük,
Tanrının iradesi bu görevi özellikle bize mi verdi?
Zira ölümsüzler suçlamalarını yeryüzü sakinlerine
korkunç tecelli ettiriyorlar. Bu nedenle, biz çok istesek bile,
bu edim yüzünden göklerin inayetini kaybetmeyeceğimize
sen yemin edinceye kadar Harpyaların gelişini engelleyemeyiz."
Zetes böyle dedi, yaşlı adam boş boş bakan gözbebeklerini
ona dikti, aşağıdaki sözlerle karşılık verdi:
"Sus şimdi, kafanda böyle fikirler barındırma, çocuğum.
Kehanet sanatını bana iyi niyetle öğreten Leto'nun oğlu
şahittir; benim kara bahtlı akıbetim, gözlerimin üzerindeki
bu kara bulut ve yeraltı tanrıları şahittir, böyle yalan yere yemin
ederek öleceksem inayetlerinden yoksun kalayım,
bu yardım göklerden hiçbir gazap getirmeyecek sana."
Bu yeminden sonra ikisi de ona yardım etmeyi çok istedi.
Daha genç kahramanlar yaşlı adama hemen ziyafet hazırladılar,
bu yemek Harpyaların son yemeği olacaktı; ikisi de kılıçlarını
çekmeye hazır, Harpyaların çullanmalarını bekledi.
Gerçekten de, yaşlı adam yemeğine dokunduğu anda,
aniden bed çığlıklar atarak şiddetli bir rüzgâr veya
şimşek gibi bulutlardan hemen fırladılar,
açgözlülükle yemeğe gömüldüler. Kahramanların
ortasında göründüklerinde bir feryat yükseldi; ama Harpyalar
çığlık atarak bütün yemekleri bitirdikten sonra denizin üzerinde
uçarak uzaklaştılar. Dayanılmaz bir koku kaldı orada.
Arkalarından, Boreas'ın iki oğlu kılıçlarını çekti, peşlerine düşerek
koştu, zira Zeus onlara bitip tükenmeyen bir kuvvet
aşılamıştı. Gerçi Phineus'a gidip geldikleri yolda
batı rüzgârının esintilerini her zaman geride bırakan Harpyalara
Zeus olmasaydı belli bir mesafeden bile asla yaklaşamazlardı.
Bir sıra dağda eğitimli av köpeklerinin
boynuzlu keçilerin veya geyiğin izini sürerken,
kaskatı uzayarak son hızla ama her zaman
onların biraz arkasında çenelerini boş yere çatırdatıp
dişleriyle uzanarak koşması gibi, Zetes'le Kalais de
topuklarının üzerinde hızla koşarak parmak uçlarıyla
onlara boşu boşuna ulaştılar. Gerçekten de kahramanlar
uzaktaki Yüzen Adaların üzerinde Harpyalara yetişerek tanrıların
iradesine rağmen onları parçalayacaklardı, tabii Atik İris birdenbire
göklerden çıkıvererek kahramanlara görünüp onları şu sözlerle

engellemesiydi: "Boreas'ın oğulları, ulu Zeus'un tazıları Harpyalara
kılıçlarınızla eziyet etmek size nasip edilmedi; ama size yemin
ederim, bir daha gelip bu adama dokunmayacaklar."
İris böyle diyerek, bütün tanrıların çok saygı gösterdikleri,
çok korktukları Styx ırmağı üzerine, bu yaratıkların
Agenor'un oğlu Phineus'un evine bir daha asla yaklaşmayacaklarına
yemin etti, çünkü kaderin emri buydu.
Kahramanlar yeminin önünde boyun eğdiler,
gemiye dönmek için acele ettiler: bir zamanlar Yüzen denen adalara
şimdi Dönüş denmesinin nedeni budur.
Harpyalarla İris ayrıldılar: Harpyalar Minos'un Krete adasındaki
mağaralarına uçtular ama İris hızlı kanatlarıyla yükseklerde
süzüle süzüle uçarak Olympos'a gitti.
Bu arada, kahramanlar yaşlı adamın kirden kabuk bağlamış
derisini temizlediler, Amykos'tan yağmalayarak getirdikleri,
her birini özenle seçtikleri koyunları kurban ettiler.
Sarayda büyük bir akşam yemeği hazırladıklarında
oturup ziyafet çektiler; kurt gibi aç Phineus de gönlünü eğlendirerek
onlarla birlikte kendine hayalini kurduğu ziyafeti çekti.
İçki ve yemekle karınlarını doyurduktan sonra
Boreas'ın oğullarını bekleyerek bütün gece uyumadılar;
yaşlı adam tam ortalarına, ocak taşının yanına oturdu,
onlara yolculuklarının sonunu, arayışlarının nasıl biteceğini anlattı:
"Dinleyin şimdi: her şeyi birebir öğrenmeniz doğru değil,
ancak göklerin izin verdiğini saklamayacağım.
Bir zamanlar bir budalalık beni kör etti, Zeus'un sonuçla
ilgili niyetini, hepsini sırayla hiç düşünmeden söyledim; ama
Zeus insanlara kehanetlerin eksik beyan edilmesini ister ki
göklerin iradesini aramaya hâlâ ihtiyaç duysunlar.
Her şeyden önce, benden ayrıldığınızda, iki denizin birleştiği
noktada koyu kobalt renginde iki kaya göreceksiniz,
size söyleyeyim, bu kayaların arasından şimdiye kadar hiç kimse
geçmedi. Zira bunlar sabit temellerin üzerine sıkıca oturmaz,
ama her daim karşı karşıya gelerek tek bir noktada
birbiriyle çarpışır: ve yukarıda denizin muazzam akıntısı
köpürerek kabarır; vahşi dağlık burundan gelen gürleme
şiddetle yankılanır. Bir gençlik dürtüsünün peşine düşüp
yıkıma giden yoldan düşüncesizce geçmeden,
tanrılara saygı duyarak, bu yolculukta gerçekten sağduyulu
olacaksanız şimdi tavsiyeme dikkat edin, ona uyun.
Önce, bir güvercinle deneme yapmanızı öneriyorum;
kehanet işlevi görecek bu. Güvercini geminin önü sıra gönderin.

Kayaların arasından berideki Karadeniz'e sağ salim uçarsa,
artık oyalanmayın, geçmeye çalışmaktan artık çekinmeyin,
ama küreklerinize sıkı sarılın, hepiniz birlik içinde çalışın,
denizin bu dar boğazını yarın, zira hayatınız duadan çok kollarınızın
gücüne bağlı. Başka her şeyi bırakın, size en iyi yararı
sağlayacak olan için cesurca didinin, tanrılara
önceden ettiğiniz duayı önemsemiyor değilim.
Ama güvercin uçarken yarı yolda ölürse
gerisingeri dönün, çünkü ölümsüzlere boyun eğmek
fersah fersah tercih edilir: *Argo* demirle kaplanmadıysa
kayaların sizi korkunç bir şekilde yok etmesinden kaçamazsınız.
Biçareler! Tanrıların onayladıkları emirlerimi
çiğnemeye cüret etmeyin, gökteki tanrılara benim
üç kat veya daha fazla iğrenç geldiğimi düşünseniz bile
kehaneti hiçe sayarak geminizle gitmeye cüret etmeyin.
Kaderin istediği olur. Ama kayaların beklenmedik
çarpışmasından kaçar da Karadeniz'e girerseniz
Bithynia kıyısını hemen geminin sancak tarafına
alarak gidin, hızlı akan Rhebas ırmağını ve Kara Burnu
hızla geçip Thynias adasında limana gelinceye
kadar dev dalgalara dikkat edin.
Denizde uzun bir yol kat etmeden,
Mariandynialıların karşıdaki kıyı şeridine çekin geminizi.
Burada Hades'e inen dik bir yol vardır,
Akherousia'nın uzun yüksek burnu önünüze uzanır,
girdaplı Akheron devasa bir boğazdan gelen
sularını boşaltmak için burnun tabanını boylu boyunca keser.
Bu burundan hemen sonra Paphlagonialıların tepelikli
sahilinden geçeceksiniz, ilk kralları Enetoi kabilesinden
Pelops'tu, onun soyundan geldiklerini düşünürler.
Bu ülkede Büyük Ayı da denen Helike'nin karşısında
her yanı sarp bir burun vardır; Karambis derler ona,
üzerinde esen kuzey rüzgârları denize
dönerek havaya yükselir. Burnu döndükten sonra
önünüzde Uzun Sahil'in uzandığını
göreceksiniz; Uzun Kumsal'ın en ucunda
büyük bir burnu geçtikten sonra Halys ırmağı
korkunç bir gürültüyle sularını boşaltır; ona yakın
ama daha küçük olan İris berrak girdaplar halinde denize akar.
Daha ileride, dirsek şeklinde geniş ve hakim bir burun
kıyıdan ileriye uzanır. Thermodon halici de sularını
geniş bir alanda gezindirdikten sonra

Themiskyra burnunun yanında sakin bir körfeze akıtır.
Bunun arkasından Doias ovası, onun yanında da
Amazonların üç kenti gelir; bunlardan sonra da
375 engebeli ve sert toprağın sahipleri, çok çalışan,
demircilik işi yapan, bütün insanların en zavallılara Khalybes'ler.
Bunların yakınında, Yabancıların Dostu Zeus'un
Genetaios burnunda koyun zengini Tibareniler oturur.
Bunları geçtikten sonra Mossynoikialılar gelir, ağaç biten ovada ve
380 dağın alçak bayırlarında yaşarlar, kalas temellerin üzerine tahta
381a evler ve iyi yapılmış kuleler inşa ederler, bu kuleler için
381b özel bir isimeleri var, *mossynes* derler, kendi adları buradan gelir.
Bunları geçip ıssız adada sayılamayacak kadar çok sayıda avlanan,
son derece acımasız büyük bir kuş kitlesini bütün becerilerinizi
göstererek savuşturduktan sonra engebeli bir
385 adada karaya çıkmalısınız. Bir zamanlar iki Amazon kraliçesi
Antiope ve Otrere sefere çıkarlarken buraya bir taş tapınak
inşa etmişti veya bize öyle söylenir. Burada size amansız denizden
bir fayda gelecek, bunun ne olduğunu size söyleyemeyeceğim.
Benim meramım orada durmanızı dostça önermek.
390 Ama kehanetimde başınıza gelecek her şeyin devamını
anlatarak kendimi yeniden suçlu duruma düşürmeme ne gerek var?
Bu adanın ötesinde Philyralıların anakaraya bakan
otlakları var; bunların üzerinde, daha ötede
Makronlar, sonra da kalabalık Bekheires kabileleri oturuyor,
395 onlardan sonra komşuları Sapeireler,
onları geçtikten sonra Byzeresler, onların da ötesinde,
en sonunda, savaşçı Kolkhisliler geliyor. Ama siz, denizin en iç
körfezine yaklaşıncaya kadar gemi yolculuğunuza devam edin yine,
çalkantılı Phasis, Kyta'nın etrafındaki topraklardan,
400 çok uzaktaki Amarantia dağlarından ve Kirke ovasından geçerek
geniş akıntısını bu körfezde denize akıtır. Geminizi ırmağın
ağzının götürebildiğinizce uzağına götürün, sonra Kytalı Aietes'in
mazgallı siperlerini ve bir meşe ağacının tepesine yayılmış Postun
bulunduğu Ares'in gölgeli korusunu göreceksiniz,
405 Postu bir yılan koruyor, bakılamayacak kadar korkunç bir yaratık,
hep nöbette, etrafı kolaçan ediyor, ne gece ne gündüz tatlı uyku
onun vahşi gözlerini kapamıyor." Phineus böyle dedi, kahramanları
onu dinlerken korkuya kapıldılar. Uzun süre söyleyecek söz
bulamayıp kalakaldılar. En sonunda kahraman İason ne yapacağını
410 bilmez bir halde konuştu, bu krizde iradesi zayıflamıştı:
"İhtiyar, yorucu yolculuğumuzun sınırlarını sayıp döktün,
Karadeniz'in bu korkunç kayalarının arasından geçerken

güvenilir belirtiyi anlattın. Ama onlardan kurtulduktan sonra
Yunanistan'a dönmeyi başaracak mıyız acaba?
Senden öğrenirsem çok sevineceğim başka bir şey bu.
Nasıl davranmalıyım? Bunca deniz bir daha nasıl geçilir? Zira ben
bilmiyorum, etrafımda da bilmeyen yoldaşlar var. Ve Kolkhis'in
Aia kenti denizin ve yeryüzünün en uzak sınırlarında."
İason böyle dedi, yaşlı adam ona şu sözlerle cevap verdi:
"Çocuğum, bu öldürücü kayalardan sağ çıkar çıkmaz
cesaretini topla: Aia'dan eve dönüş yolculuğunda bir tanrı
sana yol gösterecek, Aia'ya giderken de birçok kılavuzunuz olacak.
Ama dostlarım, Kypris tanrıçası Aphrodite'nin akıllıca
yardımını aklınızdan hiç çıkarmayın. Maceranızın başarısı
tanrıçaya bağlı. Bana soru sormayın artık."
Agenor'un oğlu böyle dedi; Thrakialı Boreas'ın iki oğlu hemen
o an gökten çıkıverdi, atik ayaklarıyla eşiğin üzerine indiler.
Bütün kahramanlar ikisinin de ortaya çıktığını görünce
yerlerinden fırladılar. Sorularına cevap olarak Zetes
yorgunluktan nefes nefese, Harpyaları hangi mesafeye kadar
kovaladıklarını, onları öldürmelerini İris'in engellediğini,
yine de tanrıça olarak onları bu yeminle kayırdığını,
Harpyaların dehşet içinde Dikte'nin dik yüzündeki
kocaman mağaralarına gerisingeri uçtuklarını anlattı.
Evdeki bütün kahramanlar, özellikle de Phineus
bu habere sevindiler. Sonra Aison'un oğlu İason
iyi niyetle dolup taşarak ona şöyle hitap etti:
"Perişan eden ıstırapların, acıların konusunda, Phineus, kuşkusuz
bir tanrı sana merhamet etti, Boreas'ın oğulları seni kurtarsın diye
bunca uzaklardan bizi buraya gönderdi;
gözlerinin ışığını da geri verirse, sarırım,
sılaya dönmüş kadar sevinirim." İason böyle dedi ama
Phineus üzüntüyle bakarak cevap verdi:
"Aison'un oğlu, o geri gelemez, şimdi veya daha sonra onun tedavisi
yok: gözbebeklerim boşluk halini alıncaya kadar kurudu.
Bunun yerine, tanrı bana çabuk ölüm versin; ölümden sonra
yüreği hoşnut eden her şeyden payımı alacağım."
Bu ikisi birbiriyle böyle yarı imalı konuştu;
çok geçmeden, onlar henüz konuşurlarken
ilk şafak ağardı. Komşular, bundan önce her gün buraya
akın akın gelen, her seferinde ona kendi yiyeceklerinden
pay getiren insanlar Phineus'un etrafına toplandılar:
gelenlerin hepsine, en yoksuluna bile yaşlı adam sadakatle
kehanette bulunuyor, kehanet sanatıyla birçoğunu dertlerinden

kurtarıyordu; karşılığında onu ziyarete geliyorlar, ona bakıyorlardı.
Onlarla birlikte, Phineus için herkesten daha değerli olan
Paraibios da geldi, evde kahramanları görünce memnun oldu;
zira daha önce bir zamanlar Phineus Yunanistan'dan Aietes'in
kentine giden kahramanların sefer sırasında palamarlarını buraya,
Bithynia toprağına bağlayacakları ve Zeus'un iradesiyle
Harpyaların gelmelerini durduracakları kehanetinde bulunmuştu.
Yaşlı adam diğerlerini bilgece tavsiyelerle mutlu etti,
kendi yollarına gönderdi; sadece Paraibios'u
kahramanlarla kalması için davet etti. Hemen en seçkin
koyunu getirmesini emrederek onu gönderdi. Paraibios
büyük salondan çıkar çıkmaz Phineus bir araya toplanmış
kürekçilerin ortasında ince bir nezaketle konuştu:
"Dostlarım, görünen o ki herkes kendini beğenmiş değildir,
iyilikleri unutmaz. Başına nasıl bir lanet geleceğini
öğrenmek için buraya gelen bu adam da böyledir:
zira çok çalıştı, çok gayret etti, yaşaması daha da imkânsızlaştı,
yoksulluğun indirdiği darbeler arttı, her kötü günü
daha kötüsü izledi, zavallı, nefes alamadı. Tam tersine!
Babasının hatasının ağır cezasını o ödüyordu.
Zira bu adam, bir gün yalnızken dağlardan ağaç kesmiş,
Hamadryad adlı nymphenin ricalarını hafife almıştı.
Nymphe gözyaşları içinde ağlamaklı sözlerle
onu etkilemeye çalışmış, zamanın hiç ara vermeden
büyük çoğunu içinde geçirdiği, kendisiyle aynı yaştaki
meşenin gövdesini kesmemesini istemişti, ama gençliğin
atılganlığıyla o, aldırmadan ağacı kesmişti. Bu nedenle, nymphe
bundan sonra ona ve çocuklarına geri dönüşü olmayan bir
mahkumiyet vermişti. Paraibios geldiğinde ben babasının suçunun
ne olduğunu tahmin ettim: ona Bithynialı nymphe için bir sunak
yapmasını, üzerinde kefaret kurbanı kesmesini,
babasının kaderinden kaçmak için dua etmesini söyledim.
Tanrının gönderdiği bu felaketten kurtulduğundan beri beni ne
Unuttu ne de ihmal etti; onu güçlükle evimden gönderiyorum,
zira derdimde bana yardımcı olmaya ısrarla devam ediyor."
Agenor'un oğlu böyle dedi: konuşması bittikten neredeyse hemen
sonra Paraibios sürüsünden iki koyunla geldi.
Yaşlı adamın önerisiyle İason ve Boreas'ın oğulları da
ayağa kalktılar, tam da gün biterken hemen kehanet tanrısı
Apollon'un adından yardım isteyerek ocakta kurban kestiler,
daha genç yoldaşlarsa harika bir ziyafet hazırladılar.
Kendilerine iyi bir ziyafet çektikten sonra kimi evde gruplar halinde

kimi de geminin palamarlarının yanında hepsi uyumaya çekildi.
Şafakta Etezyen rüzgârları çıktı. Bunlar bütün yeryüzünde eşit
ölçüde eser, Zeus'un bereketi.
Bir Kyrene'nin, Peneios bataklığı yakınında sürülerini otlattığı
söylenir; eski insanların zamanıydı bu. Kyrene bakireliğinden ve
el değmemiş yatağından sevinç duyuyordu. Ama ırmağın kıyısında
sürüsüne göz kulak olurken Apollon onu Thessalia
toprağının çok uzağına kaçırdı, Libya'da Myrtles dağı
yanında oturan nymphelerin arasına götürdü.
Burada tanrıya Aristaios'u doğurdu, tahıl tarlalarından yana
zengin Thessalialılar ona "Avcı", "Çoban" dediler.
Apollon, aşkından Kyrene'yi uzun ömürlü ve avcı bir
nympheye dönüştürdü; ama bebek oğlunu Kheiron'un mağarasında
büyüsün diye götürdü; bebek erkekliğe eriştiğinde
tanrıça Mousalar ona bir evlilik hazırladılar,
iyileştirme ve kehanet sanatlarını öğrettiler,
Phthia'da Athamas ovasında, yükselen Othrys'in ve
Apidanos'un yanındaki kutsal akıntıda
otlayan bütün koyunlarının bakıcısı yaptılar.
Ama gökyüzünde Köpek Yıldızı Minos'un adalarını
yaktığında ve sakinleri uzun süre rahata kavuşamadığında
kendilerini bu dertten kurtarsın diye, Apollon'un iradesiyle
Aristaios'a başvurdular. Babasının önerisiyle Phthia'dan
ayrıldı, soyu Lykaon'a dayanan Arkadia halkını da
yanına alarak Keos'a yerleşti; burada Yağmur Tanrısı
Zeus'a büyük bir sunak inşa etti, dağın başında da hem Köpek
Yıldızına hem de Kronos'un oğlu Zeus'a sunuda bulundu.
Zeus'un, kırk gün boyunca yeryüzünü serinletmek için
Etezyen rüzgârlarını göndermesinin nedeni budur,
Keos'ta rahipler hâlâ Köpek Yıldızı doğmadan önce
sunularda bulunurlar. Hikâye böyle anlatılır; rüzgârlar
kahramanları orada böyle alıkoydu; Thynialılar her gün
onlara Phineus'un hatırına, sayılamayacak kadar çok
konukluk hediyesi göndereceklerdi.
Ama karşı kıyıya On İki Kutsal için bir sunak
yaparak üzerinde kurbanlar kestikten sonra
kürek çekmeye hazır, gemilerine bindiler, Euphemos'un avucunda
sıkıca tuttuğu, gözettiği, korkudan büzülmüş ürkek bir
güvercini beraberlerinde götürmeyi de unutmadılar.
İkiz palamarlarını çözdüler, hareket ettikleri Athena'nın gözünden
kaçmadı. Hemen ayaklarını kendisini ileriye doğru götürecek
yüksek bir bulutun üzerine koydu,

ağır olsa da Karadeniz'e doğru yola koyuldu,
kürekçilere dostça düşünceler besliyordu.
Yurdundan uzakta maceraperest yaşayan bir adam gibi:
biz diğer insanlar böyle maceraperest olmaya çoğu kez
katlanmamız gerekir, o zaman hem uzaktaki bir ülke hem de
dünyanın bütün kentleri kendilerini önümüze sunar; adam aklından
kendi evini geçirir; kara yolu ve deniz yolu önündedir; birçok
düşünceden çok rahatsızlık duyarak gözlerini kimi zaman birine,
kimi zaman öbürüne diker; Zeus'un kızı da bu adamın düşünceleri
kadar hızlı yükseldi, konuk sevmeyen denizin Thynia kıyısına ayak
bastı. Bu kıvrılan geçidin dar boğazına vardıklarında engebeli
sarp kayalıklar iki tarafına da duvar örmüştü,
gemi ilerlerken altında çalkantılı bir akıntı kaynıyordu,
şiddetle çarpışan kayaların sesi kulaklarına saldırırken
dehşet içinde gemiye hız verdiler,
denizin yaladığı yarlar yankılandı,
Euphemos güvercinini hâlâ sıkıca tutarak güçlükle ilerledi,
geminin pruvasına yöneldi, Hagnias'ın oğlu
Tiphys'in sözüyle diğerleri kürek darbelerinin
hızını azalttılar, kayaları geçtikten sonra var güçleriyle
gitmek daha iyiydi; son bükü dönerlerken, o anda
kayaların açıldığını gördüler,
yürekleri gevşedi. Euphemos güvercini uçsun diye
saldı, güvercin giderken bütün başlar onu izlemek için
uzandı; kayaların arasından dümdüz kanat çırptı,
kayaların ikisi de birbiriyle çarpışmak için
gürültüyle gerisingeri geldi. Köpüren suyun kütlesi
bulut gibi yükseldi; sonra deniz gürledi,
her şey gökyüzünün kemerinde yankılandı.
Alttaki sivri uçlu sığ kayalıkları deniz yutarken
kovuk mağaralar yükseldi, azgın dalgaların beyaz
köpüğü yarın tepesine kadar püskürdü.
Gemi akıntıyla döndü. Kayalar güvercinin kuyruk
tüylerinin ucunu kopardı, yine de güvercin
zarar görmeden fırladı, kürekçiler sevinçle bağırdılar,
Tiphys bağırarak küreklere sarılma emri verdi, zira
kayalar yine ayrılıyordu. Deniz köpürerek gerisingeri
çekilip onları kayaların arasından ileriye götürünceye kadar
paniğe kapılarak gayret gösterdiler, sonra her biri en korkunç
dehşetin pençesine düştü, zira başlarına korkunç bir felaket geldi.
Artık, sağlarında sollarında geniş Karadeniz görünmüştü,
önlerinde kocaman yalçın bir kayalık gibi yay çizen

kocaman bir dalga yükseldi ansızın; dalgayı görünce
başlarını başka yöne çevirerek geri çekildiler, zira dalga
geminin uzunluğu boyunca inip onları boğacak gibi görünüyordu.
Ama Tiphys tez davrandı; gemi denizde çalkalanırken
küreklerin hızlı hareketiyle dönmesini kolaylaştırdı, dalganın
kütlesi omurganın altına yuvarlandı, gemiyi kıçından itibaren
kaldırıp kayaların ötesine götürdü. Sonra Euphemos
var gücüyle küreklere eğilmelerini bağırarak
yoldaşlarına koştu, yoldaşları teşvik çığlıkları atarak denizi
yardılar. Ne ki gemi küreklerin hareketiyle ilerlerken
dalgaların şiddeti onu ilerlediğinin iki misli geri itiyordu,
kahramanlar kürekleri yay gibi eğilinceye kadar gayret gösterdiler.
Ama arkadan beliren bir dalga üzerlerine saldırdı,
gemi yuvarlak bir cisim gibi dalgalandığı denizin coşkulu
dalgasının üzerinde gitti. Ama Çarpışan Kayaların arasındaki
yolun yarısında büyük bir girdap ona alıkoydu. Gemi, keresteleri
karaya oturup durduğunda iki yanında Kayalar titreyerek gürledi.
O zaman Athena sol eliyle yekpare kayaya bastırırken
sağ eliyle *Argo*'yu aradan geçirip ileri itti,
gemi hızlandı, hızlı kanatlı bir ok gibi havada uçtu;
yine de kayalar şiddetle birleşirken geminin kavisli kıçını
süsüyle birlikte kopardı. Ama kahramanlar burunları bile
kanamadan kurtulur kurtulmaz Athena hızla Olympos'a döndü;
kayalar birbirine yaklaşarak birleşti; aynı yere kalıcı kök saldı, zira
bir ölümlü kayaları görüp gemiyle geçtiğinde onların
böyle olacağına dair tanrıların kaçınılmaz emri yerine geldi.
Sonunda kahramanlar yeniden soluk aldılar, dondurucu
dehşet bitti, etraflarına, gökyüzüne ve uçsuz bucaksız
uzanan denize baktılar, zira gerçekten Hades'ten
kurtulduklarını düşündüler, sessizliği ilk Tiphys bozdu:
"Şuna inanıyorum ki gittiğimiz geminin bu tehlikeyi atlatmasını,
sağ kalmamızı Athena'ya borçluyuz, her şeyden çok ona teşekkürler,
Argos parçaları birleştirirken Athena geminin omurgasına tanrısal
gücünü soludu: *Argo*'nun dayanamaması için hiçbir neden yok.
Aison'un oğlu! Tanrı kayaların arasından kaçmamıza fırsat verdiği
için kralının emrinden bu kadar korkman gerekmiyor;
zira Agenor'un oğlu Phineus gelecek çilelerimizin
kolayca altından kalkacağımızın güvencesini verdi."
Tiphys konuşurken gemiyi Bithynia kıyısı boyunca
hızla ileriye, açık denizlere yönlendirdi. İason düşüncesini
gizleyerek tatlılık dolu şu sözlerle hitap etti:
"Tiphys, üzüntülü halimde neden beni böyle teselli ediyorsun?

Kendi budalalığım yüzünden onulmaz dehşetengiz bir hata yaptım.
Pelias bu emri verdiğinde bu arayışı daha orada var gücümle
reddetmeliydim, hatta bu kıyıcı bir ölüm, elimi kolumu
parça parça kesmek anlamına gelse de.
Ama şimdi kaygı ve dayanılmaz bir korku içindeyim,
denizin korkunç yollarında seyretmek gerektiğinde dehşete
kapılıyorum, sağlam toprağa çıktığımızda da
dehşet doluyum. Her yerde düşmanlar var. Benim hatırım için ilk
bir araya geldiğinizden beri her günün sonunda
bütün gece boyunca her ayrıntıyı düşünerek üzüntüden
uyuyamıyorum. Senin için konuşmak kolay, gözeteceğin
bir tek kendi hayatın var. Bense zerre kadar
aldırış etmiyorum; ama bu adamı, şu adamı,
seni ve diğer bütün yoldaşlarımı ya Hellas toprağına
zarar görmeden geri getiremezsem diye korkuyorum." İason
kahramanları deneyerek böyle dedi ama hepsi birden cesaret veren
sözlerle bağırdılar, onların sözleri İason'un içindeki yüreği ısıttı,
açık sözlülükle devam etti: "Dostlarım, gösterdiğiniz
bu cesaret kendime güvenimi artırdı.
Hades'in uçurumlarından geçsem bile korku
beni pençesine alamaz, çünkü siz en büyük tehlikelerin
ortasında dimdik duruyorsunuz. Yine de
Çarpışan Kayalardan geçip kurtulsak bile
ileride galiba böyle başka bir tehlikeyle karşılaşacağız; yeter ki
yolculuğumuzda Phineus'un talimatlarına harfiyen uyalım."
İason böyle dedi, tartışmayı keserek
ara vermeden kürek çekmeye devam ettiler. Çok geçmeden
hızlı akan Rhebas ırmağına, Kolone kayalıklarına geldiler,
Kısa süre sonra Kara Burnu döndüler, Phyllis halicini geçtiler,
eskiden, Athamas'ın oğlu Orkhomenos'un kalesinden kaçtığında
Dipsakos onu ve koçunu buradaki evinde ağırlamıştı.
Dipsakos bir çayır nymphesinin oğluydu; kibirli bir hayattan
zevk almaktan uzak, annesiyle birlikte bu ırmağın sularının
yanında oturmaktan, babasının ırmağın kenarındaki otlaklarında
sürülerine bakmaktan mutluydu. Onun kutsal alanı,
ırmağın yayılan çayırları ve gerisindeki ova,
derin akıntısıyla Kalpes hemen gözlerine göründü,
sonra geride kaldı. Günün ardından rüzgarsız bir gece geldi,
yorulmadan kürek çekiyorlardı hâlâ.
Koşulmuş öküzler böğürlerinden ter inip kururken
sulak tarlada evlekler açar,
boyunduruk altında çabalarken gözleri eğri bakar, kupkuru

burunlarından durmadan güçlükle kısa soluklar alırlar,
bütün gün çabalarlar, toynaklı ayaklarıyla
toprağa batarlar, kahramanlar da onlar gibi
denize batırıp çıkararak kürek çekip duruyorlardı.
Karanlığın çekildiği, ancak aydınlığın tanrısal
şavkının henüz gelmediği, uyumayan insanların kurt ışığı
dedikleri, kolay kavranmayan bir parıltının geceyi kapladığı
anda ıssız Thynias adasının limanına girdiler,
ağır işlerinden tükenmişlerdi, karada sendelediler;
burada karşılarına Leto'nun oğlu Apollon çıktı,
Lykia'dan dönmüş çok kalabalık Hyperborelilere
gidiyordu; yürürken iki yanağının kenarında
altın renkli bukleleri demetler halinde uçuşuyordu.
Sol elinde altın bir yay tutuyordu, sırtına astığı
sadağı omuzlarından sallanıyordu. Adımları bütün
adayı sarsıyordu. Şok dalgaları kıyıda yükseliyordu.
Kahramanlar onu görünce umarsız bir dehşetin pençesine düştüler;
tanrının muhteşem gözlerine tek bir insan dosdoğru bakmaya
cesaret edemezdi, uzakta, denizin üzerinde havada giderek
küçülürken kahramanların hepsi yere bakarak durdular.
En sonunda Orpheus dile geldi, kahramanlara hitap etti:
"Gelin, buraya Şafak Vakti Apollon'unun kutsal adası
diyelim, çünkü tanrı şafak vakti yanımızdan geçerek
burada tecelli etti; kıyıya bir sunak yapalım, elimizde
ne varsa sunalım. İleride burnumuz bile kanamadan
Thessalia'ya sağ salim dönmemizi nasip ederse
boynuzlu keçiler öldürür, butlarını ona hazırlarız.
Ama bu arada size yanmış yağla ve toprağa
şarap dökerek ona yakarmanızı öneriyorum, Merhamet et,
ey efendimiz, merhamet et, suretini bize tecelli ettiren."
Orpheus böyle dedi. Bazıları hemen yığma taşlardan
sunak yapmaya koyuldular, bazıları da adaya dağıldılar,
gözlerine geyik yavruları veya yabani dağ keçileri
ilişir mi, diye bakındılar, zira bu tür düzinelerce hayvan
ormanların derinlerinde otlardı. Leto'nun oğlu onlara
iyi bir av nasip etti, Şafak Vakti Apollon'una yakarılarla
her kurbanın iki but kemiğini de kutsanmış sunakta dindarca
yaktılar, yanan sunuların etrafına geniş bir dans pisti yaptılar,
"Selam olsun, güzel şifacı, güzel şifacı Phoibos, selam olsun"
şarkısını söylediler, Oiagros'un soylu oğlu da onlarla birlikte
Thrakia liri çaldı, bir zamanlar Parnassos'un kayalık
uçurumunun eteğinde Apollon'un henüz sakalsız bir gençken,

bukleli saçlarıyla sevinç içinde canavar Delphyne yılanını oklarıyla
nasıl öldürdüğünün şarkısını tiz perdeden söylemeye başladı.
Ey lütufkâr tanrı, affet! Saçların asla kesilmesin, asla zarar görmesin,
sonsuz yasa böyledir. Bir tek Koios'un kızı Leto şefkatli elleriyle
onları okşayabilir. Parnassos nympheleri, Pleistos'un çocukları da
"Şifacı, Şifacı!" diye eşlik ettiler, Phoibos'a ilahinin güzel nakaratı
buradan çıktı. Dans ederek ve şarkı söyleyerek tanrıya saygı
gösterdikten sonra birbirlerine gönül birliğiyle hep yardım
edeceklerine ant içerlerken ellerini kurbanın üzerine koyarak
toprağa döktükleri şarapların üzerine yemin ettiler;
Böylesine soylu bir tanrıçaya saygı davranışı
olarak diktikleri iyi kalpli Birlik'in kutsal alanı
hâlâ orada durur. Üçüncü günün sabahı şafak sökerken
sert batı rüzgârına yakalandılar,
kayalık adadan yelken açtılar. Geminin sancak
tarafında kalan Sangaris ırmağının
ağzından sonra sürülmüş bereketli Mariandyni,
Lykos halici ve Çiçekler Gölü göründü,
bunları geçtiler, hızlandıklarında rüzgârda gerilmiş
yelkenler ve bütün donatım zangırdadı.
Ama rüzgâr gece dindi, şafakta Akherousia burnuna
sığındıklarında minnet duydular, burası çıkıntı yapan
kayalarla diklemesine yükselerek Bithynia denizine
bakıyordu, aşağıda denizin yaladığı yekpare kayalar
sımsıkı kökleşmişti; dalga onların üzerine biniyor,
büyük gürültü çıkarıyordu; ama zirvede
geniş bir alana yayılan çınar ağaçları yetişiyordu, bu büyük
dağlık burundan eğim yapan, denizden uzak kısım
ağaçlık çukur bir vadiye gidiyordu, Hades'in mağarası buradaydı,
mağaranın üzerinde kayalar ve eğrelti otları
bir kemer oluşturur, soğuk kovuklarından
hep dışarı verilen nefes dört bir yanda ışıldayan daimi bir buz
tabakasını çökeltir, gün ortası güneşi bunu tekrar eritir. Bu
aman bilmez burunda sessizlik asla hüküm sürmez,
dev dalga seslerinin sürekli mırıltısı ve mağaradan gelen
rüzgârların salladığı yaprakların hışırtısı vardır.
Akheron'un ağzı da buraya akar, burnu
kat ederek Doğu denizine boşalır, derin bir koyak
onu yukarıdan aşağıya yönlendirir.
Gel zaman git zaman Nisaialı Megaralılar Mariandyni
toprağına yerleşmeye giderlerken ona yeni bir ad,
Denizcilerin Sığınağı adını verdiler; zira korkunç bir fırtınaya

tutulduklarında ırmak onları da gemilerini de gerçekten korudu.
Kahramanlar Akherousia burnunun limanına
yöneldiler, rüzgâr dinerken karaya çıktılar.
Bu ülkenin yöneticisi Lykos'la Mariandyni halkının
kahramanların geldiklerini öğrenmeleri çok sürmedi: ilkin
söylentilerde onlara Amykos'un katilleri adı verilmişti, bu nedenle,
karşılanmalarına resmi bir dostluk anlaşması dahil edildi,
Polydeukes tanrı gibi karşılandı, kalabalık
dört bir yandan çevresini sardı, çünkü mağrur
Bebrykialılarla uzun süre savaşmışlardı.
Hep birlikte kente, Lykos'un sarayına gittiler,
bu dostluk gününün ziyafet ve keyifli sohbetle
tadını çıkardılar. Aison'un oğlu, Lykos'a yoldaşlarının
her birinin adını ve soyunu, Pelias'ın emirlerini,
Lemnos kadınlarının kendilerini nasıl
ağırladıklarını, Dolionia'da Kral Kyzikos'a yaptıkları
her şeyi, Mysia'da Kios'a nasıl geldiklerini, Herakles'i
hiç istemeden orada bıraktıklarını söyledi; Glaukos'un
kehanetini, Bebrykialılarla Amykos'u nasıl öldürdüklerini
anlattı; Phineus'un acılarını ve kehanetlerini, koyu kobalt
rengi Kayalardan geçişlerini, Leto'nun oğluyla
adada karşılaşmalarını hikâye etti. Lykos dinlerken
büyülendi; ama Herakles'i bırakma meselesi
onu üzdü, hepsine birden hitap etti:
"Ah, dostlarım, böylesine uzağa,
Aietes'e kadar gitmek için nasıl
bir adamın yardımını kaybettiniz!
Onu iyi tanırım. Burada, babam Daskylos'un evinde
gördüm onu, savaşçı Hippolyte'nin ganimet olarak
aldığı kuşağını taşıyarak Asya'dan yaya gelirken
konaklamıştı; benimle karşılaştığında yanaklarında ilk tüylerim
çıkıyordu. Mysialıların öldürdükleri, halkımızın bugüne
kadar acıklı ağıtlarla hâlâ yasını tuttukları,
kardeşim Priolas'ın onuruna oyunlarda
Herakles boksta yarıştı ve güçlü Titias'ı yendi,
gençlerin en kuvvetlisi ve en yakışıklısı olan
Titias'ı, dişlerini yere döktü.
Bize komşu topraklarda oturan Mysialılarla birlikte
Mygdonialıları da babamın yönetimi altına soktu;
Rhebas halicine ve Kolone'nin yüksek kayalığına kadar
Bithynia kabilelerine ve suları koyu renkte Billaios'un
kıyrımında yaşayan, Pelops'un soyundan gelen

Paphlagonialılara savaşsız boyun eğdirdi.
Ama Herakles çok uzaktayken Bebrykialılar
ve kibirli Amykos sınır taşlarını derin akışlı Hypios
ırmağının çayırlarına kadar ileri götürerek toprağını
parçaladılar, beni yağmaladılar.
Yine de size teşekkür ederim, onları cezalandırdınız:
sen, Tyndareus'un oğlu, demedi deme, o gün
o adamı öldürüp onları savaşa sokman tanrıların iradesi
dışında değildi. Karşılığı neyse, memnuniyetle ödeyebilirim
sana. Öbürleri, daha güçlü olanlar yardım etmek için
harekete geçtiğinde güçsüzlerin görevi budur.
Bu seferde yoldaşlık ederek sizleri izlesin diye
oğlum Daskylos'u göndereceğim: o gemideyken
Thermodon halicine varıncaya kadar bu denizlerde
seyrederken herkes sizi dostça karşılar. Ayrıca
Tyndareus'un oğulları için Akherousia burnunun üzerinde
yüksek bir kutsal alan, enginlerdeki denizcilerin görecekleri ve
dualarıyla saygı gösterecekleri bir işaret dikeceğim.
Bundan sonra, kentin dışında ovanın zengin, verimli
toprağının birkaç dönümünü tanrılar kadar onlara da ayıracağım."
Böylece bütün gün ziyafette sohbet etmek hoşlarına gitti;
ama şafakta gemiye dönmek için acele ettiler, bizzat Lykos da
onlarla birlikte gitti, yolculuk için sayısız hediye getirdi,
seyirde onlara yoldaşlık etsin diye evden oğlunu gönderdi.
Sonra kaçınılmaz kaderi Abas'ın oğlu İdmon'u
yere yıktı, uzman bir kâhindi ama kehanetleri onu
korumaya yaramadı; zorunluluk onu ölüme itti.
Zira çayır nymphelerini bile dehşete düşüren, canavar gibi
ölümcül bir hayvan, beyaz sivri dişli bir yaban domuzu
böğürlerini ve kocaman göbeğini çamurda serinletiyordu,
ırmağın bataklıklarına, sazların yataklarının arasına gizlenmişti.
Hiç kimsenin onun inine dair bilgisi yoktu: bu geniş
bataklıklarda tek başına dolaşıyordu. İdmon ırmağın bu çamurlu
yüksek kıyısında giderken kocaman vahşi domuz ansızın
sazlıklardan ortaya çıkıp ona saldırdı, hızla dosdoğru
uyluğunu yardı, kemiğini ve tendonlarını parçaladı.
İdmon yüksek sesle bağırarak bayıldı. Yaralı adamın
çığlığına yoldaşları koro halinde cevap verdiler. Canavar
yaban domuzu bataklığa doğru hızla kaçarken Peleus
arkasından hemen kargı fırlattı. Yaban domuzu
yine saldırdı. Ama İdas onu delik deşik etti, yaban domuzu
hırlayarak mızrağın üzerine düştü. Hayvanı orada,

düştüğü yerde bıraktılar ama son nefesini vermek üzere olan
İdmon'u kederli yoldaşları gemiye getirdiler, yoldaşlarının
kollarında öldü. Hepsi seyahati artık unuttuklarını düşünüyordu,
üç upuzun gün orada kaldılar, ağıt yaktılar,
ölünün matemini tuttular; ama dördüncü gün ona muhteşem
bir cenaze töreni yaptılar, Kral Lykos'la halkı da törenlere
katıldı. Mezarın üzerinde sayısız koyunun boğazını kestiler,
ölülere saygı göstermek için bunu yapmak âdetti,
orada İdmon için bir tümsek ve üzerine bir işaret yapıldı,
bu toprağın üzerinde bu cenazenin anıtı olarak gelecek kuşaklar
bugün hâlâ yabani zeytinden yapılmış gemi serenini ve ondan
fışkıran yaprakları Akheron burnunun biraz aşağısında görebilirler.
Mousalardan aldığım ilhamla açıkça belirtmeliyim ki
Phoibos, Nisaialı Boiotialılara gemi serenine
benzeyen bu kadim yabani zeytin ağacının gövdesinin
yanına kurmaları gereken kentin koruyucu olarak bu kahramana
saygı göstermelerini emretse de, bugüne kadar onlar
Aiolialı İdmon'a değil, daha çok Agamestor'a saygı gösterdiler.
Ama başka kim öldü? Çünkü kahramanlar giden bir yoldaş
için yine yüksek bir tümsek yığdılar, iki adamın da işaretleri
bugün de görülmekte. Ölen Hagnias'ın oğlu Tiphys'ti,
ecelinin daha çok yolculuk etmesine izin vermediğini
ama yoldaşlarının, Abas'ın oğlunun
cesedini gömdükleri gün ani bir hastalığın onu
yurdundan çok uzakta, burada uyuttuğunu söylerler.
Üzüntüleri yetmezmiş gibi, bir de bu kayıp onlara dayanılmaz geldi;
aslında bu cenaze törenlerini yaptıktan sonra
çok geçmeden ümitsizlik ve çaresizlik içinde
harmanilerine sıkıca sarınıp, yemeye içmeye
boş verip, canları kederden sıkkın,
sessizce kıyıya uzandılar, çünkü geri dönüş
ümidi gittikçe uzaklaşıyordu. Aslında Hera Ankaios'u
aşırı cesaretlendirmeseydi hissettikleri keder onları
daha da geciktirecekti, Astypalaia Ankaios'u
İmbrasos ırmağı kenarında Poseidon'a doğurmuştu,
usta dümenciydi: hevesle Peleus'a yaklaştı:
"Aiakos'un oğlu, mücadelemizden vazgeçip sonsuza kadar
bu yabancı toprakta oyalanmanın neresi bu kadar güzel?
İason'un beni Parthenia'dan alıp Postun peşine düşürmesi birinci
sınıf savaşçılığımdan çok güverte uzmanlığımdandı: Öyleyse
gemimiz konusunda zerre kadar endişelenme. Ayrıca, burada
becerikli başka gemiciler de var, dümene onlardan birini güvenle

geçirebiliriz, yolculuğumuzu berbat etmeleri
gibi bir tehlike yok. Şimdi çabuk ol, bu mesajı ilet, kendine
güvendiğini göster, hepsini görevimizi hatırlamaya zorla."
Ankaios böyle dedi, Peleus'un yüreği sevinçle hopladı,
hiç tereddüt etmeden onlara şu konuşmayı yaptı:
"Sevgili arkadaşlar, böyle boşu boşuna gereksiz kedere
saplanmak neden? Bu adamlar kendi kaderleri olan
ölüme yenildiler ama grubumuzda çok sayıda dümenci var.
Girişimimizi ertelemeyelim, ıstırabımızı
üstümüzden atalım, canlanın, çalışın!"
Aison'un oğlu biçare haliyle ona cevap verdi:
"Aiakos'un oğlu, nerede bu senin dümencilerin? Bir
zamanlar becerikli icraatçılar diye kaydettiklerimiz
üzüntülerinin ağırlığı altında benden bile çok ezilmiş durumdalar.
Kaderimizi ölülerinki kadar meşum görüyorum: acımasız
Aietes'in kentine kadar gitmemiz ve kocaman kayaların
arasından geçerek Hellas toprağına dönmemiz mümkün olmazsa,
biz de ün kazanmadan faydasız bir yaşlılığın ardından
zavallı bir ölümle gömüleceğiz."
Aison'un oğlu böyle dedi; ama Ankaios büyük hevesle
hızla geminin dümenine geçti, zira Hera onu yönlendirdi.
Onun ardından Erginos, Nauplios ve Euphemos dümen tutacak
Olmanın heyecanıyla ayağa kalktılar; ama bu diğerleri geri
çevrildiler, mürettebatın çoğu başıyla Ankaios'u onaylamıştı.
On ikinci günün şafağında onlar için batıdan esen
güçlü bir pupa rüzgârının eşliğinde gemiye bindiler.
Hızlı kürek çekerek gemiyi Akheron ırmağından çıkardılar ve
esintiye güvenerek yelken açtılar: pruva yelkeni şişerek
iyice yayıldı, açık göğün altında kerteriz alıp rota belirlediler.
Güzel Dans ırmağı halicine çabucak vardılar,
Zeus'un oğlu Dionysos Nyseios'un Thebai'ye yerleşmek
için Hindistan'dan dönerken burada bu önemli
kutsal gecelerde kaldığı mağaranın önünde
gizli törenler ve danslar düzenlediği
söylenir, bu nedenle, yöre halkı ırmağa Güzel Dans, mağaraya da
Barınak demiştir. Sonra Aktor'un oğlu Sthenelos'un
tümseğini gördüler, Herakles'in yoldaşı
olarak Sthenelos Amazonlarla çok cesurca
çarpıştığı savaştan evine dönerken
okla vurulmuş, orada kum tepelerinin üzerinde ölmüştü.
Şimdilik daha ileri gitmediler, çünkü Persephone
Aktor'un oğlunun, kendi türünden insanları kısa süreliğine

bile olsa görmek için yalvarıp ağlayan ruhunu
serbest bırakmıştı. Tümseğin zirvesinden gemiye baktı,
tıpkı savaşa giderken göründüğü gibiydi, kırmızı
sorgucuyla dört armalı miğferi parıltıyla ışıldıyordu.
Sonra bir kez daha belirsizliğe ve karanlığa gömüldü,
kahramanlar da gördüklerine şaşırarak kalakaldılar.
Ampykos'un oğlu Mopsos tanrıların iradesini yorumladı,
gemiden inmelerini, toprağa şarap dökerek ölünün gönlünü
almalarını söyledi. Hemen yelkenleri mayna ettiler, palamarları
attılar, kıyıda Sthenelos'un mezarına saygı gösterdiler, içki sunuları
döktüler, onun ruhuna kurban kestiler. Ayrıca, Gemileri Koruyan
Apollon'a bir sunak diktiler, üzerinde but kemiklerini yaktılar,
Orpheus lirini de buraya adadı, bu nedenle burarın adı Lyra'dır.
Rüzgâr şiddetlendi, hemen hızla gemiye bindiler,
yelkeni aşağı doğru çekip eğerek iki iskotaya gerdiler;
kanat açıklığını esintiye yaymış, kanat tüylerini
hiç oynatmadan, apaçık havada dengeli ve
sessizce süzülen bir şahin gibi,
Argo da hızla engine açıldı.
Seyrederlerken, çok sakin akan
Parhtenios ırmağının denizin kuşattığı ağzını
geçtiler, Leto'nun bakire kızı avlandıktan sonra
göğe giderken onun hoş sularında bedenini serinletir.
Hava kararddıktan sonra hiç durmadan hızla daha ilerleyerek
Sesamos'u, yüksek Erythinia kayalarını, Krobialos'u,
Kromna'yı ve sık ağaçlıklı Kytoros'u geçtiler.
Güneşin ilk ışınlarıyla birlikte buradan Karambis
burnunu döndüler, ertesi gün bütün gün ve gece gemiyi sonu
gelmeyen Uzun Kumsal boyunca kürekle götürdüler.
Çok geçmeden Assyria kıyısına vardılar. Zeus Asopos'un kızı
Sinope'yi buraya yerleştirmiş, kendi sözlerinin tuzağına düşerek
onun bekaretini korumasına izin vermek zorunda kalmıştı, çünkü
aslında Zeus ona sahip olmayı çok istiyordu, Sinope'nin gönlü her
neyi arzu ederse ona hediye edeceğine söz vermişti:
bütün kurnazlığıyla Sinope kızlığını korumayı istemişti.
Keza Apollon'u da kandırmıştı, onun da tutkusu Sinope'yle
yatmaktı, onlardan sonra da Halys ırmağını... Şimdiye kadar
hiçbir erkek onu evcilleştirip tatlı tatlı sarılmamıştı.
Trikkalı soylu Deimakhos'un üç oğlu,
Deileon, Autolykos ve Phlogios, Herakles'ten
ayrı düştüklerinden beri burada oturuyorlardı;
kahramanların yolculukta buraya vardıklarını görünce

onları karşılamak için dışarı fırladılar, kimliklerini açıkladılar,
burada daha uzun zaman oyalanmayı hiç istemiyorlardı,
iyi bir kuzeybatı rüzgârı çıktığında kahramanların gemisine bindiler.
Sonra hepsini hızlı bir esinti taşıdı,
Halys ırmağını geride bıraktılar, İris'in yakındaki ağzını ve
Assyria'nın alüvyonlu deltasını geçtiler. O gün,
denize iyi dayanarak Amazonların burnunu ve limanını geçtiler, bir
zamanlar kahraman Herakles burada Ares'in kızı Melanippe'yi
pusuya düşürmüş, Melanippe'nin kardeşi Hippolyte fidye olarak
Herakles'e aşırı süslü dokunmuş kuşağını vermiş, o da esiri sağ
salim evine göndermişti. Onlar geçerlerken dalgalı deniz yükseldiği
için, bu burnun körfezinde, Thermodon'un ağzında
kıyıya çıktılar. Hiçbir ırmak Thermodon'a benzemez,
hiçbir ırmak yeryüzüne hepsi kendinden çıkan
bu kadar değişik akarsu salmaz: toplayın bir,
toplam sayı yüzden ancak dört eksiktir,
ne ki hepsinin tek bir gerçek kaynağı vardır: Bu kaynak Amazon
dağları dendiği söylenen yüksek dağlardan çıkarak toprağa iner.
Buradan dosdoğru iç kısımdaki yüksek platoya
yayılır, öyle ki akarsuları hep yılankavi kanallardan
akar, her nerede denizle hemzemin toprağa inen,
bazısı uzakta, bazısı el altında bir yol
bulurlarsa o veya bu yana kıvrılırlar.
Birçok kolu akışlarının izi sürülmeden
isimsiz kalmıştır. Ama birkaçı
Thermodon'a karışır, bu kıvrılan burunun altında
gürüldeyen açık ağzıyla Dost Olmayan Pontus'a
boşalır. Kahramanlar burada uzun zaman kalsalardı
Amazonlarla savaşa girerlerdi ve bu kan dökülmeyen bir savaş
olmazdı, zira Doiantia ovasında yaşayan bu Amazonlar
doğaları gereği ne uygar ne de yasaya saygılıydılar ama savaştan ve
büyük zorbalıktan başka hiçbir şeye önem vermezlerdi,
ırk olarak Ares'le nymphe Harmonia'nın çocuklarıydılar,
Harmonia Akmon korusunda Ares'le yattıktan sonra ona bu
savaşa doymayan kızları doğurmuştu, ama Zeus şiddetli
kuzeybatı rüzgârını yeniden gönderdi, rüzgârın ittiği gemi
Themiskyra Amazonlarının silahlandıkları değirmi kıyıdan ayrıldı,
Amazonlar aynı kenti paylaşmıyorlardı,
kırsal bölgede farklı üç kabile halinde dağınık yaşıyorlardı:
o tarihte Hippolyte'nin yönettiği Themiskyralar bir taraftaydı,
Lykastialar diğer tarafta, Khadesialar, kargı atanlar da öte tarafta.
Bir sonraki bütün gün ve ertesi gece

yola devam ettiler, Khalybes kıyısını geçtiler.
Khalybes halkı öküzle tarla sürmez, bal tadında
meyve yetiştirmekle asla meşgul olmaz,
çığın nemlendirdiği çayırlarda sürülerini
otlatmaya götürmez; daha ziyade, inatçı
toprakta demir cevherleri kazarak rızkını zorla alır.
Onlar için hiçbir sabah şafak zahmetsiz sökmez, tersine,
kurumlu alevler ve kapkara duman içinde ağır vardiyalar
halinde çalışırlar. Sonra, çok geçmeden Zeus Genetaios burnunu
döndüler, Tibarenoi ülkesini geçip yollarına devam ettiler.
Burada kadınlar erkeklere çocuk doğurduklarında
kocalar yatağa girer, başlarını sıkıca bağlar,
inleyerek yatarlar; kadınlar onlara yemek
pişirirler, onlara lohusalara uygun
banyolar hazırlarlar. Buradan Kutsal Dağ'a ve tepelerinde
Mossynoikoinin oturdukları ülkeye geldiler,
tahta kulübeleri *mossynes* adını onlardan alır.
Âdetleri ve yasaları diğerlerininkilerden tamamıyla farklıdır:
Herkesin içinde veya pazar yerinde alenen yapmanın normal
olduğu şeyleri onlar evlerinin mahremiyetinde yaparlar;
ama *bizim* mahrem tuttuğumuz her ne varsa bunları herkesin geçtiği
yollarda utanmadan yaparlar, orada birleşmekten bile
yüzleri kızarmaz: kenarda durup bakanları umursamadan
sürü halinde serbest dolaşan domuzlar gibi,
beğendikleri bir kadını alıp onunla orada, yerde birleşirler.
En yüksek *mossyn*de tahtta oturan kralları
kalabalık halkının hepsine adil adalet dağıtır, zavallı
adam; karar verirken bir hata yaptı mı,
onu alıp bütün gün yemek vermeden hapsederler.
Kahramanlar bu kıyıları geçerek Ares'in adasının
rüzgâr almayan tarafının yolunu tuttular, bütün gün
kürek çekip didindiler, zira hafif esinti şafak sökerken dinmişti.
Sonra bu adada yaşayan Ares'in kuşlarından
birinin havada uçtuğunu gördüler ansızın:
kuş hızla giden geminin üzerinde kanatlarını çırptı,
kanat tüyünün biri uçtu, soylu Oileus'un sol
omzuna diklemesine düştü. Tüy çarptığında kürek
Oileus'un ellerinden kaydı, yoldaşları ok gibi inen bu kuş tüyünü
görünce ağızları açık bakakaldılar. Oileus'un yanında oturan
Erybotes tüyü çekip çıkardı, yarayı kılıcını astığı kayışla sardı,
kılıcının kınını yanına koydu. Birincisinden sonra
alçaktan uçan başka bir kuş daha belirdi; ama

Eurytos'un oğlu kahraman Klytos kavisli yayını çekti,
hızla ok atarak kuşu vurdu: kuş hızla giden
geminin yanında dönerek denize doğru takla attı.
Bunun üzerine, Aleos'un oğlu Amphidamas onlara
şöyle hitap etti: "Ares'in adası yakınımızda, bu kuşları
gördüğünüze göre, hepiniz bunu bilmelisiniz. Ama
karaya çıkmak için galiba oklarımızın bize pek yardımı
olmayacak. Buraya çıkmak istiyorsanız, Phineus'un
öğütlerini dikkate alarak, daha etkili bir yol bulmalıyız;
zira Herakles bile Arkadia'ya geldiğinde Stymphalos'u
yüzen kuşlarından ok ve yayla temizleyememişti, ben
buna bizzat tanık oldum, yüksek bir kayanın üzerinde
durup tunç bir çıngırak salladı, onun patırtısı karşısında
kuşlar dehşet içinde umarsız çığlıklar atarak kaçtılar.
Şimdi de böyle bir entrika düşünelim,
ben zaten düşündüm, size anlatayım:
başınıza uzun sorguçlu miğferlerinizi giyin,
dönüşümlü olarak yarınız küreklerin
üzerine eğilsin, diğer yarınız perdahlı
tahta mızraklar ve kalkanlarla
gemiyi korusun, herkes koro halinde gür sesle haykırsın,
öyle ki bu olağandışı gürültü, sallanan tüyler ve
havaya kaldırdığınız mızraklardan kuşlar korkabilsin;
adaya vardığımızda kalkanlarınıza vurarak
büyük gürültü yapın." Amphidamas'ın sözleri böyleydi,
önerdiği plan hepsini etkilemiş gibi görünüyordu,
başlarına korkutucu parıltılar saçan tunç miğferlerini,
onların üzerine kızıl alazlı
sorguçlarını geçirdiler, yarısı küreklerin başına oturdu,
öbür yarısı da mızraklar ve kalkanlarla
gemilerine paravan oluşturdu.
Bir adamın evini güzel bir yuva yapmak, yağmurdan korumak
için kiremitlerle dam yaparken, her kiremidi sıra sıra
birbirine sıkı sıkı oturtması gibi, onlar da kalkanlarını birbirine
kilitleyerek geminin üzerinde bir dam oluşturdular;
ilerleyen bir savaşçı taburundan saflar çatışırken yükselen
bağırış artık gemiden yükseliyor, gökleri dolduruyordu.
Henüz hiç kuş görmemişlerdi ama adaya yaklaşıp
kalkanlarına vurduklarında binlerce yaratık havalandı,
dehşet içinde oraya buraya kaçtı, Kronos'un oğlu kentin ve yurdun
üzerindeki bulutlardan yoğun bir dolu fırtınası salıverir,
bunun altında yaşayanlar damların tepelerinde dolunun

gürültüsünü duyunca, fırtına mevsimine hazırlıksız
yakalanmadıkları, evlerinin damlarını önceden sağlamlaştırdıkları
için rahat rahat otururlar, kuşların denizin üzerinden Skythia'nın
uzaktaki tepelerine uçarken kahramanlara attıkları
kanat tüyleri sağanağı da aynen böyle çok kesifti.
Bu durumda, Phineus soylu savaşçı kahramanlar
grubuna oraya uğramalarını ne maksatla önermişti?
Arzuları doğrultusunda bundan sağlamaları gereken yarar neydi?
Phriksos'un oğulları Orkhomenos kalesine gitmek için Kytalı
Aietes'in ülkesi Aia'dan dönüyorlardı, bir Kolkhis gemisine
binmişlerdi, babalarının sınırsız zenginliğini elde etmeye
kararlıydılar: babaları ölmek üzereyken bu yolculuğu onlara
yüklemişti. Aslında o gün adaya çok yaklaşmışlardı ama Zeus
yağmurla Büyük Ayı'nın rutubetli yörüngesine işaret etti, kuzeyden
esen yoğun bir fırtına başlattı. Bütün gün rüzgâr hafif hafif
esmiş, dağların yükseltilerinde ağaçların
en dış dallarındaki yaprakları belli belirsiz oynatmıştı; ama gece
rüzgâr korkunç bir şiddetle denizde uğuldadı, patlayan rüzgâr
dalgaları zirveye çıkardı. Gökyüzü uçan köpüklerle karardı, hızlı
giden bu yoğun bulutların arasından tek bir yıldız bile
apaçık parlamadı: karanlığın kasveti her şeyi örttü.
Sırılsıklam olan, acımasız bir ecel beklentisiyle çok korkan
Phriksos'un oğullarını dalgalar oraya buraya fırlatıyordu;
fırtınanın gücünden yelkenler parçalanmıştı, gemi
dev dalgalar omurgasına çarparken ikiye ayrıldı.
Ama sonra, tanrıların telkiniyle dördü
gemi parçalandığında dağılıp yüzen, sivri kavelalarla
birbirine çivilenmiş kocaman bir kemereye ata biner gibi tırmandı;
ölüme bu kadar yaklaştıktan sonra ıstıraplı bir endişe içindeydiler,
rüzgâr ve dalga onları adaya taşıdı.
Sonra aniden büyük bir sağanak bastırdı: yağmur
denizin, adanın ve kibirli Mossynoikoi'nin oturduğu
adanın çaprazındaki bütün anakaranın üzerine boşaldı,
dalgaların gücü Phriksos'un oğullarını,
büyük ve ağır kemereyi, hepsini
gecenin karanlığında adaya attı. Zeus'un
gönderdiği tufan gün doğumunda kesildi. Çok geçmeden iki
grup birbirine yaklaşarak karşılaştı: ilk konuşan Argos oldu:
"Her Şeyi Gören Zeus'un adına, her kim olursanız olun, bize
merhametli davranmanızı, sıkıntımızda bize yardım etmenizi
rica ediyoruz sizden! denizde birdenbire
şiddetli kasırga bastırdı, zorunlu olarak

bindiğimiz, enginlerde yol aldığımız zavallı
gemimizin tahtalarını dağıttı. Şimdi size yakarıyoruz,
çıplaklığımızı örtecek giysiler bulun, bizi yanınıza alın,
size benzeyen bu talihsiz insanlara şefkat gösterin,
yabancıların ve yakarıcıların koruyucusu Zeus'un
hatırı için yabancılara ve yakarıcılara saygı gösterin.
Zeus ikisiyle de ilgilenir ve gözü şimdi pekâlâ üzerimizde olabilir."
Karşılığında, Aison'un oğlu Phineus'un kehanetlerinin
yerine geldiğine ikna oldu, ona dikkatle sordu:
"Bütün bunları size hemen sağlamaktan sevinç duyarız.
Ama gelin, şimdi hangi ülkede yaşadığınızı,
hangi zorunluluğun size denizaşırı yolculuk yaptırdığını,
hangi isimlerle tanındığınızı ve ırkınızı bana doğru söyleyin."
Argos, sıkıntı içinde, çaresiz ona cevap verdi:
"Aiolis oğullarından bir Phriksos'un Hellas'tan Aia'ya
geldiği elbette doğru, siz bunu zaten biliyorsunuz.
Bu Phriksos, Hermes'in altına dönüştürdüğü bir koça
binerek Aietes'in kalesine geldi, aslında
postunu bugün de görebilirsiniz,
sık yapraklı dallarını dört bir yana yaymış bir meşe ağacına asılıdır.
Sonra, Phriksos koçun verdiği talimatlara göre onu diğer
unvanlarının yanı sıra Kaçanların Efendisi olan Zeus'a kurban etti.
Aietes Phriksos'u sarayında ağırladı, yürekten sevinç duyarak kızı
Khalkiope'yle onun evlenmesine izin verdi, başlık parası istemedi.
Bizim ebeveynimiz onlar. Phriksos
daha geçenlerde Aietes'in evinde ileri yaşta öldü:
babamızın emrine saygı göstererek Athamas'ın
servetini ele geçirmek için hemen Orkhomenos yollarına düştük.
Aa, evet, isimlerimizi de öğrenmek istemiştiniz,
bu adam Kytissoros, öbürü Phrontis, bu da Melas: bana gelince,
Argos diyebilirsiniz." Argos bunları söyledi, kahramanlar
böyle bir karşılaşmaya sevindiler,
onları gözettiler, hâlâ şaşkındılar. Bunun üzerine İason
uygun olduğu tarzda şu sözlerle bir kere daha onlara hitap etti:
"Baba tarafımdan bizimle akraba olduğunuz için,
sıkıntılı halinizde yardım yakarışlarınıza dostça bir gözle bakıyoruz,
zira Kretheus'la Athamas kardeştiler,
Kretheus'un torunu olan ben şimdi bu yoldaşlarla birlikte
Hellas'tan Aietes'in kentine gidiyoruz.
Ama bunları sonra aramızda konuşuruz,
önce size giyecek bulalım. Herhalde
ölümsüzler yol gösterdiler de bu muhtaç

halinizde benim elime düştünüz."
Giysinler diye onlara gemiden giyecekler verdi,
sonra hep birlikte koyun kurban etmek için Ares tapınağına gittiler,
damsız tapınağın dışında duran, yığma taşlardan yapılmış
sunağın etrafına şevkle toplandılar. İçinde bir zamanlar
bütün Amazonların dua ettikleri siyah kutsal bir
taş vardı; adanın karşısında yer alan anakaradan geldiklerinde bu
bu kurban sunağında koyun veya öküz yakma âdetleri yoktu;
bir yıl boyunca besledikleri atları kurban ederlerdi.
Kurban kestikten ve ziyafet bittikten sonra Aison'un oğlu konuştu,
şöyle başladı: "Zeus gerçekten de her eylemi gözlemliyor,
ister sağlam bir dindar ister tam bir adaletsiz olalım
biz ölümlüler de onun gözünden kaçamıyoruz;
tıpkı babanızı cani bir üvey anneden kurtardığı ve
üvey annenin uzağında ona bol bir servet verdiği gibi,
sizi de öldürücü bir fırtınadan burnunuz bile kanamadan
kurtardı. Şimdi hepiniz sağ salim bu geminin güvertesinde
canınız nereye isterse oraya gidebilirsiniz, Aia'ya,
veya zengin kutsal Orkhomenos kentine.
Zira gemimizi Athena kendi elleriyle yaptı, kerestelerini
tunç baltayla o kesti, Pelion yükseltilerinden getirdi.
Argos onun yanında çalıştı. Ama Karadeniz'in dar geçitlerinde
gün boyu birbiriyle çarpışan o kayalara daha siz yaklaşmadan sert
bir dalga sizinkini parçaladı. Öyleyse, hadi, Altın Postu alıp Hellas'a
geri getirmek istiyoruz, bize yardım etme ve yolculuğumuzda
kılavuzluk etme sırası şimdi sizin, çünkü ben Phriksos'un onuruna
kefaret kurbanlarını yerine getireceğim, Zeus'un
Aiolosoğullarına öfkesini yatıştıracağım." Aison'un oğlu onları
ikna etmek için böyle dedi ama onu dehşet içinde
dinlediler, koçun Postunu alıp götürmek isterlerse Aietes'in
onları hiç hoş karşılamayacağını umuyorlardı. Argos, böyle bir
sefere kalkıştıkları için onları eleştirerek şu sözlerle onlara hitap etti:
"Dostlarım, zorunluluk baş gösterdiğinde var gücümüzle
size mutlaka hizmet etmekten asla geri kalmayacağız.
Ama Aietes'in öldürücü acımasızlığı onun korku saçan silahı:
bu nedenle, bu yolculuktan ben çok korkuyorum.
Aietes babasının Güneş olmasıyla övünüyor; dört bir yanında
Kolkhis'in sayısız kabilesi oturuyor; korkutucu sesi ve büyük
gücüyle kendini Ares'le bir tutabilir. Aslında, Aietes bir yana,
Postu ele geçirmek hiç de kolay bir iş değil, ölmeyen ve
uyumayan canavar yılan çöreklenmiş ona göz kulak oluyor,
Toprak onu Typhaon kayasının altında, Kaukasos'un

ormanlık bayırlarında doğurdu, anlatıldığına
göre, Kronos'un oğlu Zeus burada Typhaon'u yıldırımla çarptı,
güçlü ellerini onun üzerine koyarak köpüren kanını başından damla
damla akıttı; Typhaon bu yaralı haliyle Nysa dağlarına ve ovasına
gitti, bugün de hâlâ orada, Serbonis bataklığının
suları altında derinlere gömülmüş yatıyor."
Argos böyle dedi, tehlikenin büyüklüğünü öğrendiklerinde
çoğunun yanakları solup sarardı, Ama Peleus hemen
büyük bir cesaretle cevap verdi, şöyle konuştu:
"Dostlarım, hikâyelerinizle ruhlarımızı korkutmaya çalışmayın!
Aietes'in hakkından gelemeyecek, elimizde silahlarla
onunla vuruşamayacak kadar güç yoksunu değiliz:
Tam tersine, bana öyle geliyor ki onun ülkesine doğuştan veya
belki de tanrıların kanından gelen savaş tecrübesiyle gidiyoruz;
ayrıca Altın Postu bize dostça vermediği takdirde
Kolkhis kabilelerinin ona çok yardım etmeyeceklerini umuyorum."
Ziyafetten doyup uykuya çekildikleri vakte
kadar birbirleriyle böyle konuştular.
Şafakta uyandıklarında hafif bir rüzgâr esiyordu,
yelkenler, hisa ettikleri için rüzgârda şişti,
Ares'in adası geride çabucak gözden kayboldu.
Gece olurken Philyra adasına vardılar:
Ouranos'un oğlu Kronos, Olympos'ta Titanlara
hükümdarlık ettiği ve Zeus'un Krete'de o mağarada henüz
süt çocuğu olduğu, Kouretelerin ona baktığı günlerde,
Rheia'yı aldatarak burada Philyra'yla yatmıştı. Tanrıça
onları tam da o esnada yakalamıştı; Kronos yataktan
fırlayıp kaçmış, yelesi dalgalanan bir at biçimine girmişti,
Okeanos'un kızı Philyra ise utanca kapılmış,
evini ve sık gittiği sevdiği yerleri terk ederek
Pelasgia sıradağlarına gitmiş, bu kaçamak birleşmenin meyvesi,
hem ata hem tanrıya benzeyen azman Kheiron'u burada
doğurmuştu. Kahramanlar Makronların ucu bucağı olmayan
sahil şeridini, Bekheires, kendini beğenmiş Sapeire,
onlardan sonra da Byzeres halklarını geride bıraktılar;
hafif bir pupa rüzgârının itmesiyle, hızla hep daha önce ilerlediler.
Giderlerken, Karadeniz'in en uzağında
kara, onun arkasında da Kaukasia dağlarının yükselen tepeleri
gözlerinin önünde yükseldi, bu dağlarda elleri ve ayakları acı
veren tunç zincirlerle kayalara bağlanmış Prometheus,
durmadan gidip gelen kartalı karaciğeriyle beslemişti.
Bu yaratık akşam kahramanların gözlerine çarptı, bulut kadar

yüksekte, geminin gabyasının üzerinde keskin çığlıklar atarak
uçuyordu; hızla giderken kanat çırpışlarıyla bütün yelkenleri
sallıyordu. Zira gök kuşlarının doğasını paylaşmıyordu ama çırptığı
uzun telekleri perdahlı küreklere benziyordu.
Çok geçmeden Prometheus'un, karaciğeri parçalanırken,
acıdan feryat ettiğini duydular: çiğ et ziyafetinden sonra kartalın
dağdan hızla aynı yolla döndüğünü gördükleri zamana
kadar Prometheus'un çığlıkları açık havada çınladı.
En sonunda, gece olduktan sonra Argos onları Phasis
halicine ve Karadeniz'in en uzak sınırlarına beceriyle getirdi;
yelkenleri ustalıkla indirdiler, cundayı çıkararak
direğin oyuk desteğine bunları sakladılar; sonra
direği indirdiler, uzunlamasına yatırdılar, küreklere
geçtiler, ileri gitmeleri için köpürerek yol veren
ırmağın güçlü akıntısına doğru kürek çektiler. Sol taraflarında
sarp Kaukasos'la Aia'nın Kyta kalesi, diğer taraflarında
Ares ovasıyla tanrının kutsal koruluğu vardı, bu koruda
dalları yaprak dolu meşe ağacına serilmiş Posta,
her zaman tetikte bekleyen yılan yatıp göz kulak oluyordu.
Aison'un oğlu altın kaptan ırmağa, Toprağa, ülkenin
tanrılarına ve ölen kahramanların ruhlarına
bal kadar tatlı halis şarap döktü, şefkatli ve cömert
yardımlarını istedi, gemiyi bağladıkları
palamarları iyi karşılamaları için dua etti.
Bunun üzerine, aralarından Ankaios şöyle konuştu:
"Kolkhis ülkesine ve Phasis ırmağına geldik:
Aietes'i tatlı sözlerle mi deneyeceğimizi
yoksa başka bir yaklaşımla mı amacımızı
daha iyi elde edeceğimizi birbirimize danışma zamanı şimdi."
Ankaios böyle dedi; Argos'un tavsiyesiyle İason gemiyi
sık ağaçlıklı, giriş noktalarına yakın durgun bir yere
götürüp oraya demir atma emri verdi.
Geceyi burada geçirdiler, bir süre sonra
şafak hevesli gözlerine göründü.

III. Kitap

Gel artık Erato, yanımda dur, Medeia'nın aşkı sayesinde
İason'un Postu Kolkhis'ten İolkos'a nasıl getirdiğini
anlat bana: zira sen, Kypris'in gücünü paylaşıyorsun,
evlenmemiş kızları aşk ve ilgiyle büyülüyorsun,
bu nedenle aşkı anlatan bir ad sana da eklendi.
Böylece kahramanlar gözden uzak kaldılar, küme küme
sazlık yataklarında pusuya yatıp beklediler; ama Zeus'tan
ve diğer ölümsüzlerden uzakta bir odaya çekilerek müzakere
eden Hera'yla Athena onların nerede olduklarını fark etmişlerdi.
Önce Hera Athena'nın ağzını aradı: "Zeus'un kızı, önce senin
fikrinden başlayalım, ne yapılacak? Aietes'ten Altın Postu
alarak Hellas'a geri götürmeleri için bir hile
düşünecek misin? Kralı faka bastırmaları, tatlı tatlı konuşarak
anlaşmaları ihtimal dışı gibi görünüyor, doğrusu
Aietes korkunç kendini beğenmiş, yine de
hiçbir muhtemel yaklaşım denenmeden kalmamalı." Hera böyle
dedi, Athena hemen cevap verdi: "Bana sorunu pervasızca sorunu
sorduğunda, Hera, ben de kafamda bu meseleleri evirip
çeviriyordum gerçi ama şimdiye kadar kahramanların ruhlarını
canlandırmak için sayısız planı düşünüp tartmama
rağmen doğru planı bulduğumu henüz düşünmüyorum."
Bunu söyledikten sonra gözlerini ayaklarının önündeki toprağa
dikti, Hera hemen yeni bir öneri ortaya atarak
sessizliği bozuncaya kadar her biri kendi içinde düşünceye dalmıştı:
"Haydi, ikimiz de gidip Kypris'e başvuralım:
annesinin sözünü oğlunun dinleyeceğini söyleyip oklarından birini
Aietes'in büyücü kızına atmasını, İason'u cezbederek kıza
âşık etmesini söylesin, diye ısrar edelim. İason Medeia'nın
önerilerine uyarsa, tahmin ediyorum, Postu Hellas'a getirir."
Hera böyle dedi; kurnazca öneri Athena'nın hoşuna gitti,
Hera'ya hemen uyumlu bir cevap verdi:
"Hera, babam beni bu sızıları hiç bilmeyeyim, bir erkeğin
arzularını cezbetmeyeyim diye dünyaya getirdi;
yine de, bu plan senin hoşuna gidiyorsa uymak isterim, ama
Kypris'e gidip *sen* konuşmalısın."

Athena böyle dedi, ikisi de yerinden kalktı, Kypris'in
konağının yolunu tuttu, topal kocası Kypris'i gelin olarak
Zeus'un evinden ilk getirdiğinde bu konağı ona yapmıştı.
Avluya girdiklerinde odanın kemerlerinin altında durdular,
tanrıça, Hephaistos'un yatağına eğilmişti.
Hephaistos sabah erkenden örsüyle çekicini alarak
her tür tunç eseri kusursuz yaptığı Gezen adanın geniş
girintilerine gitmişti; ama Kypris evde yalnızdı,
kapının yanında dönen iskemlede tek başına oturuyordu.
Beyaz omuzlarının her birini saldığı saçları örtüyordu,
uzun buklelerini örmeden önce altın tarağıyla tarıyordu;
onları orada görünce durdu, içeri davet etti,
iskemlesinden kalkarak onları sedirlere oturttu,
sonra kendi de oturdu, henüz taramadığı saçını kurdeleyle
bağladı, gülümseyerek, inceden inceye
alay ederek şöyle hitap etti onlara: "Sevgili hanımlar,
bu kadar uzun süre yok olduktan sonra sizi buraya hangi vesile,
hangi maksat getirdi? Neden ikiniz? Şimdiye kadar beni
birkaç kere ziyaret ettiniz, ulu tanrıçalarsınız siz."
Ona, Hera cevap verdi: "Şaka yapıyorsun, elbette;
ama bizi endişelendiren ciddi bir dert var.
Çoktandır Postun sıcak takibinde olan Aison'un oğlu ve
mürettebatı gemilerini Phasis ırmağına demirlediler.
Eylem vaktinin eli kulağında olduğu için, hepsi ama
en çok da Aison'un oğlu için müthiş endişeliyiz.
İksion'u tunç zincirlerinden kurtarmak için
Hades'in yeraltı diyarlarına gitmiş olsa bile onu
kollarımın bacaklarımın iç gücüyle ben koruyacağım,
öyle ki sunuda bulunurken kendini beğenmişliğiyle
bana saygı göstermeyen Pelias, kötü kaderinden kaçarak
beni alay konusu yapamayacak. Ayrıca, bu İason çok önceden, taşan
Anauros halicinde avdan evine dönerken benimle karşılaştığından
beri insanların doğruluğunu sınıyordum, benim sevgimi kazandı:
bütün dağlara ve yüksek tepelere kar serpilmişti, aşağıdaki
sel yataklarında su gök gürültüsünü andıran
sağanak yağış halinde çağlıyordu. Yaşlı bir kadın kılığına
büründüm: İason bana acıdı, omuzlarına aldı, suyun en hızlı akan
yerlerinde beni taşıdı. O zamandan beri ona hiç azalmayan büyük
saygı besliyorum. Sen, İason'u eve sağ salim döndürünceye kadar
Pelias hakaretinin cezasını çekmeyecek." Kypris bu konuşmaya
verecek cevap bulamadı, Hera'nın kendisine yakardığını
görünce şaşırdı, kibar sözlerle karşılık verdi:

"Saygın tanrıçalar, siz istersiniz de, ellerimin,
güçsüzlüğüne rağmen yapabileceği bir şey varsa
söz veya iş olarak hafife alırsam Kypris'ten
daha kötü hiçbir şey karşınıza çıkmasın,
karşılığında hiçbir lütuf istemiyorum."
Kypris böyle dedi, Hera tedbirli bir cevap verdi:
"Gücünü veya ellerinin yardımını isteyerek sana gelmiyoruz,
sakin ol, endişelenme, sadece senin oğlana, Aietes'in
bakire kızının Aison'un oğluna ihtiras duyarak aklını almasını söyle.
Zira kız onu çok isterse ve ona iyi tavsiyelerde bulunursa
sanırım, Aison'un oğlu Altın Postu kolayca ele geçirip
İolkos'a getirir, zira bu kız becerikli."
Hera böyle dedi, Kypris şimdi ikisine de hitap etti:
"Athena, Hera! Oğlum benim emirlerimden çok elbette *sizin*
emirlerinizi yapar: bütün yüzsüzlüğüne rağmen sizin görünüşünüz
ona biraz saygı esinler; ama benimle ilgili hiçbir şeyi umursamaz,
hep üstüme varır, beni hep küçümser. Aslında, onun
yaramazlığından o kadar bezdim ki yayını ve sevimsiz ses çıkaran
oklarını herkesin içinde paramparça etmeyi
düşündüm! Kızdığında savurduğu tehditler:
Öfkesini dizginlerken ellerimi hemen ondan çekmezsem,
daha sonra çok pişman olacağını söyledi."
Kypris böyle dedi, tanrıçalar birbirlerine bakarak
gülümsediler. Kypris çok üzgün, devam etti: "Benim dertlerim
başkalarına şaka gibi geliyor. Elbette herkese bunları
anlatamıyorum: Benim bilmem zaten yeterince kötü. Ama bu,
madem ikinizin de değer verdiği bir plan, artık oğlumun gönlünü
yapmak için elimden geleni yapacağım: beni geri çevirmeyecek."
Kypris böyle dedi; Hera onun narin elini sımsıkı tuttu,
kısa süren bir gülümsemeyle kurnazca karşılık verdi:
"İşte bu kadar, Kytheralı: senin de dediğin gibi, bu işte
acele davran, öfkeye kapılarak oğluna küsme,
onunla atışma: zamanla değişecektir."
Hera böyle diyerek iskemleden kalktı, keza Athena da,
ikisi de eve koştu. Ama Kypris, Eros'u arayarak
Olympos'un kuytu yerlerine bakındı. Onu
uzakta, Zeus'un ağaçtan yana zengin meyve bahçesinde buldu,
yalnız değildi: Ganymedes ona eşlik etmeye devam ediyordu,
güzelliğiyle mest eden, ölümsüzlerin hemdemi
Ganymedes'i Zeus daha önce göklere yerleştirmişti.
Aynı evde yaşayan çocuklar gibi, ikisi altından aşık kemiği
oynuyordu; arsız Eros göğsünün altında tuttuğu

sol elinde bir avuç aşık kemiği saklıyordu; ayakta duruyor,
yanakları tatlı bir kırmızılıkla parlıyordu. Ama
Ganymedes onun yanında sessiz, keyfi kaçmış, yere
çömelmişti: sadece iki zar kalmıştı, Eros'un kıs kıs
gülmesine sinirlenerek zarları arka arkaya attı,
ikisini de bir anda kaybetti, bütün selefleri gibi
elleri boş, uzaklaştı, Kypris'in yaklaştığını
fark edemedi. Kypris oğlunun önünde durdu,
çenesinin altını okşadı, tiz bir sesle ona hitap etti:
"Neye sırıtıyorsun, küçük korkunç musibet?
Masumluğunu fırsat bilerek hileyle kazanıp yine mi kandırdın onu?
Dinle şimdi: sana söyleyeceğim işi yapmak istersen
Zeus'un en güzel oyuncaklarından birini sana vereceğim,
İda dağındaki mağarada henüz agulayan bir bebekken
sevgili dadısı Adrasteia'nın ona yaptığı yusyuvarlak topu.
Bundan daha iyi bir oyuncak bulamazsın,
Hephaistos'un elinden çıkmış olsa bile. Altın çemberlerden
yapılmış, her birinin etrafına onu örten çift halka sarılmış;
ek yerleri görülmüyor, zira bunların yüzeyini mavimtırak
bir helezon dolaşıyor. Ama bu topu atmak için ellerine
alırsan ardından yıldız gibi parlak bir iz salıveriyor havaya.
Sana bunu vereceğim, Aietes'in bakire
kızını vurur da içini İason için arzuyla
doldurursan. Yolda oyalanma, yoksa minnettarlığım
çok azalır." Kypris böyle dedi, bunları
dinleyen Eros annesinin sözlerini iyi karşıladı.
Bütün oyuncaklarını bir kenara attı, tanrıçanın
elbisesini iki avucuyla iki yanından yakaladı, ona
sımsıkı sarıldı, topu *şimdi* orada vermesi için yalvardı.
Tanrıça onun yanaklarını çimdikleyerek hoş sözler sayıp döktü,
sonra onu kendine çekti, öptü, şu karşılığı verdi:
"Senin sevgili başın ve benim başıma yemin olsun,
evet, Aietes'in kızına ok atman şartıyla bu hediyeyi sana vereceğim,
seni kandırmıyorum." Kypris böyle dedi. Eros aşık kemiklerini
topladı, dikkatle saydıktan sonra, annesinin göz
kamaştıran kucağına bıraktı,
ağacın gövdesine dayadığı sadağını altın askısından çekti,
kavisli yayını aldı, ulu Zeus'un zengin meyveyle dolu
meyve bahçesinden çıkıp hızla yola koyuldu,
gecikmeden Olympos'un havadar kapılarından
dışarı çıktı. Göklere götüren baş döndürücü yol
buradan aşağıya iniyordu: dünyanın çatısı, yani kule gibi

yükselen iki dağın tepesi doğan güneşin ilk ışınlarının
kızararak parladığı göklerin bu tonozunu destekliyordu.
Uzun uçuşu sırasında, daha aşağıda, şu anda ekilebilir arazinin
verimli uzantılarını, insanlarla dolu kentleri, ırmakların çizgisini,
şu anda da dağları ve civardaki denizi görebiliyordu.
Bütün bunlar olup biterken, ırmağın akıntısının ters
yönünde saklanan kahramanlar gemilerinde toplantı yapıyorlardı.
Aison'un oğlu onlara hitap ediyordu: her biri kendi yerine oturmuş,
ses çıkarmadan saflar halinde onu dinliyordu.
"Dostlar, size söyleyeceklerim benim şahsi görüşüm:
eylem konusunda son karar sizin.
Bu ortak bir girişim, keza konuşmak da herkesin ortak
hakkı. Kim susar da maksadını ve düşüncesini gizlerse
bilsin ki bu sadece seferden geri dönmeye engel olur.
Ben yanıma Phriksos'un oğullarıyla iki yoldaş alarak
Aietes'in sarayına giderken diğerleriniz silahlarıyla burada
güvertede ses etmeden kalın. Aietes'le karşılaştığımızda
ağzını arayarak başlayacağım, Altın Postu bize
dostça vermek istiyor mu, yoksa gücüne güvenerek
yaklaşımımızı hafife mi alacak öğreneceğim.
Kötü niyetini bu yolla ilk ondan öğrenerek
onunla çarpışmaya veya savaş çığlığı atmaktan kaçınırsak
başka bir yararlı çözüm bulmaya karar vereceğiz.
En azından önce ikna edici bir konuşma yapmadan
güç kullanarak servetini soymamalıyız: önce ona yaklaşmak,
akıllıca konuşmayla onu kazanmak çok daha iyi. Genellikle,
yiğitliğin zar zor başarabildiğini sözler görgü kurallarına uygun
tarzda rahatça yerine getirir, gerektiğinde başvurulan saldırıyla
kazanılan zaferi kolaylaştırır. Üvey annesinin oyunlarından
babası tarafından kurban edilmekten kaçan masum
Phriksos'u Aietes bir zamanlar iyi karşılamıştı,
çünkü her yerde herkes, en utanmazı bile,
Konuğun Koruyucusu Zeus'un yasalarına saygıyla uyar."
Aison'un oğlu böyle dedi, gençler hiçbir itiraz sesi
çıkarmadan onun konuşmasını ittifakla alkışladılar. Sonra kendisine
eşlik etmeleri için Phriksos'un oğullarını, Telamon'u ve Augeias'ı
çağırdı, Hermes'in haberci asasını aldı, gemileriyle kuru toprağın
arasındaki sazlığın bataklık yatağını bir çırpıda geçtiler, deniz
kıyısına çıktılar, burası Kirke'ye ait olduğu bilinen ovanın kıstağıydı.
Burada sıra sıra söğüt ve ılgın ağaçları yetişiyordu,
en üst dallarına iplerle cesetler bağlaydı,
Kolkhisliler bugün de hâlâ ölen erkekleri yakmayı

tabu kabul ederler, toprağın altına gömmelerine,
üzerine tümsek yapmalarına da izin verilmez:
sadece sepilenmemiş öküz derisine sarıp şehrin
iyice dışında, ağaçlara asarlar. Yine de toprağın
havayla hakları eşittir, çünkü kadınları
gömmeyi emrederler: oluşturdukları âdet budur.
Kahramanlar ilerlerken Hera onlara lütufta bulundu,
bütün kente yoğun bir sis yaydı. Böylece kalabalık
Kolkhislilere görünmeden Aietes'in sarayına varabilirlerdi.
Çok geçmeden açık kırları geride bıraktılar, Aietes'in
kentine ve sarayına vardılar: O zaman Hera sisi yeniden dağıttı.
Kahramanlar girişte durdular, kraliyetin avlusuna,
geniş kapılara, duvarların etrafında düzgün sıralar halinde
yükselen sütunlara, tunç başlıkların desteklediği,
çatı yüksekliğinde kornişlere ağızları açık kaldı. Engellenmeden
eşiği aştılar. Hemen yanında yeşil yapraklarla kaplı
bahçe asmaları baştan aşağı meyve doluydu, onların
altında dört çeşme her zaman köpürerek akıyordu,
kanallarını Hephaistos kazmıştı, birinden süt,
diğerinden şarap fışkırıyordu, ötekinden
mis kokulu yağ çıkarken, berikinden
saf su akıyordu, söylendiğine göre Pleiades
batarken su sıcaktı ama doğarken çukur kayadan buz
kristalleri kadar soğuk fışkırıyordu. Usta zanaatçı
Hephaistos'un Kytalı Aietes'in sarayı için yaptığı
muhteşem eserler böyleydi. Ayrıca tanrı krala
tunç toynaklı, tunç ağızlı boğalar da yaptı, ağızlarından
korkunç alev soluyorlardı, ayrıca tek parça halinde
sert adamant taşından bir saban Hephaistos
Devlerle savaşmaktan yorulduğunda onu
arabasına alan Helios'a karşılık olarak yapılmıştı.
İç avlunun kapısı da dövme demirdendi, ötesinde
iyi bir marangozlukla yapılmış çift kapılı sağlı sollu
odalar, her yanın uzunluğu boyunca zarif sıra
sütunlar vardı. İki kanadın da çaprazında daha yüksek
binalar yer alıyordu: bunlardan biri, en yüksek olanı
Kral Aietes'le eşinin oturdukları evdi,
diğeriyse Aietes'in oğlu Apsyrtos'undu.
Aietes Tethys'le Okeanos'un en küçük kızı Eidyia'yı
meşru yatak arkadaşı olarak almadan önce, onu
Kaukasialı nymphe Asterodeia doğurmuştu, genç
Kolkhisliler ona Phaethon, yani Parlak adını vermişlerdi,

çünkü yaşıtı bütün bekarları gölgede bırakıyordu.
Diğerlerinde hizmetkârlar ve Aietes'in iki kızı
Khalkiope'yle Medeia oturuyordu. Medeia, kardeşini
odasında ziyaret etmeye giderken onlarla karşılaştı:
zira Hera onu evde tutmuştu. Normalde evde
az zaman geçirirdi ama gün batımında Hekate tapınağıyla
meşgul olurdu, tanrıçanın rahibesiydi.
Onları yanında görünce bağırdı. Khalkiope onu
ayan beyan duydu. Hizmetkârlar ipliklerini ve kirmenlerini
atarak topluca dışarı fırladılar. Ama Khalkiope onlarla
birlikte kendi oğullarının orada durduğunu görünce
sevinçle kollarını salladı; keza onlar da annelerini
çok mutlu görünce ona selam verdiler,
sarıldılar. Khalkiope hıçkırarak onlara hitap etti:
"Beni pervasızca burada bırakıp gitseniz de,
en sonunda kaderinizde uzaklara gitmek yoktu ama kader sizi geri
getirdi! Ne kadar bahtsızım ben! babanız Phriksos'un emri üzerine
lanet bir sevdayla Hellas'a nasıl da üzüntü verdiniz.
Ölüm döşeğinde benim yüreğime en nefret edilesi
üzüntüleri miras bıraktı. Athamas'ın zenginliği uğruna
annenizi böyle kederli bırakıp bu Orkhomenos kentine,
Orkhomenos her neyse, neden çıkıp gitmeliydiniz?"
Khalkiope konuşurken Aietes sonunda belirdi: eşi
Eidyia çoktandır oradaydı, Khalkiope'nin sesini duyunca
koşup gelmişti. Çok geçmeden bütün avlu
insan kaynıyordu. Hizmetkârların bazısı iri yarı
bir boğayla uğraşıyor, diğerleri kuru odunları
yarıyor veya banyo suyu ısıtıyordu: Kralın emirlerine
uymayarak ağır işten kaçan hiç kimse yoktu.
Bu sırada Eros gri bir sisin içinde görünmeden geldi,
otlayan düvelere üşüşen, sığır çobanlarının büvelek
dedikleri atsineği gibi bir kaşındırma, bir ısırma.
Giriş kapısının lentosunun altında hemen yayını gerdi,
sadağından kullanılmamış, epey iniltiye yol açacak bir ok çekti;
sonra hızla yürüyerek görünmeden eşiği atladı,
keskin gözleriyle etrafa baktı, bu ufak tefek figür İason'un
ayağının dibine çömeldi; okunun çentiğini yay kirişinin
ortasına yerleştirdi, sonra iki koluyla yayı çekti,
ok Medeia'ya uçtu, sessizce kalbinden vurdu.
Eros kıkır kıkır gülerek sarayın yüksek çatısına fırladı.
Bu ok Medeia'nın genç kız kalbini ateş gibi yaktı:
parlak gözleriyle durmadan karşısındaki İason'a baktı,

sıkışan kalbi göğsünde iki misli
hızlı atıyordu, başka her şey unutuldu,
ruhu bu tatlı vecde akıyordu. Elleriyle iş yapıp geçinen,
yün eğirmekle uğraşan, sabah erken kalkan
bir kadının gece boyunca evinde ateşin
parlaklığını korumak için kızgın korun üzerine
ince tahta parçaları atması, küçük bir kordan
bütün tahta parçalarını yakıp kül eden
devasa bir alevin yükselmesi gibi, zalim aşk da
Medeia'nın yüreğinin ta derinlerinde yuva yaptı, gizlice alevlendi.
Genç kızın narin yanakları kâh soldu kâh kızardı.
Kahramanlar ılık banyolarda iyice ovalanarak temizlendikten sonra
hizmetkârlar onlara sofra hazırlamaya koyuldular,
sonra hevesle karınlarını yiyecek içecekle doldurdular;
sonra da Aietes kızının oğullarını sorguya çekti,
onlara şöyle hitap etti:
"Kızımın ve sarayıma gelen başka her konuktan daha
çok saygı gösterdiğim Phriksos'un oğulları,
sizi Aia'ya gerisingeri ne döndürdü? Bir felaket
yolculuğunuzu yarıda mı kesti? Yolculuğun sınırsız
uzunluğunu bilmeme rağmen sizi uyardığımda beni dikkate
almadınız, bir zamanlar ben de gitmiştim, batıdaki bu
ülkeye giden kardeşim Kirke'ye eşlik ederken
babam Güneş'in arabasıyla hızla yol aldık, Kirke'nin bugün yuvası
haline getirdiği, Kolkhis Aia'dan çok uzak mesafedeki
Tyrrhenia toprağının kıyısında yolculuğumuzun sonuna vardık.
Ama hikâyelerle neden zaman harcayalım? Bana açıkça söyleyin
şimdi, planlarınıza ne çelme taktı? Size eşlik eden bu adamlar
kim? Çukur geminizden nerede karaya çıktınız?"
İason'un seferi için telaşa kapılan Argos, kardeşleri
konuşmadan önce bu sorulara hemen cevap verdi,
her halükârda en büyükleri olması güven veriyordu:
"Aietes, esip gürleyen fırtına çok geçmeden gemimizi
paramparça etti, canımızı kurtarmak için kemelere
tırmandık, dalgalar gecenin tam ortasında bizi Enyalios
adasının kumsalına attı. Ama bir tanrı bizi kurtarmaya geldi,
zira o zamana kadar yuvalarını bu ıssız adada yapan Ares'in
kuşlarını bile bulamadık: Bu adamlar
sadece bir gün önce oraya çıkmalarına rağmen
onları alelacele kovmuşlar. Onları orada alıkoymak
elbette Zeus'un iradesi, bize merhameti
veya kaderin takdiriydi, çünkü Phriksos'un ve senin

şanlı adını duydukları an bize yiyecek giyecek verdiler,
zira senin kentine yolculuk yapıyorlardı.
Amaçlarını öğrenmek istiyorsan, saklamayacağım.
Bir kral Aiolosoğullarının her birini gücüyle
gölgede bırakan bu adamı baba toprağından ve servetinden
uzaklaştırmak istedi, beyhude bir maceraya atarak,
onu buraya yolculuk yapmaya gönderdi;
aslında Post Hellas'a geri getirilmeden önce,
Aiolosoğullarının amansız Zeus'un meşum öfkesinden,
dayanılmaz yüzkarasından, Phriksos'a verilmesi gereken
kefaretten kaçamayacağını iddia etti. Onların gemisini
Athena yaptı, Kolkhislilerin burada bulunan gemilerinden
çok farklı, biz en kötü gemiye rastladık, zira rüzgâr ve
sert dalga onu tamamıyla parçaladı. Ama öbür gemi
her yanından şiddetli rüzgâr patlasa da sağlam takozlarıyla
ayakta kalıyor, pupa rüzgârının önünde de,
mürettebat durmadan kürek çekerken de iyi yol alıyor.
Akhaialı çiçek gibi kahramanların hepsini bu gemide
topladı, uzun mesafe, birçok şehir, pek çok deniz kat ettikten
sonra bu hediye ümidiyle senin diyarına geldi.
Ama sen nasıl istersen öyle olsun, çünkü buraya şiddet
maksadıyla gelmedi, hayır, bu hediyenin karşılığını sana
ödemeye hazır, Sauramatai halkının senin azgın düşmanların
olduğunu benden öğrendi, onları senin idarene boyun eğdirecek.
Şimdi, misafirlerinin adlarını ve soylarını öğrenmek istersen
ki istediğinden eminim sana iyilik yapayım.
Öbürlerinin, Hellas'ta uğruna bir araya geldiği
bu adama Aison'un oğlu, Kretheus'un torunu
İason diyorlar, gerçekten Kretheus'un soyundansa
baba tarafından bizim akrabamız,
zira Kretheus da, Athamas da Aiolos'un oğulları,
Phriksos da Aiolosoğlu Atharnas'ın soyundan.
Burada gördüğün, onu duymuş olabilirsin,
Helios'un oğlu Augeias; bu da Telamon, babası
Aiakos'tu, Zeus'un döllediği Aiakos.
Öbürleri de öyle: bu arayışta onun yoldaşlarının
her biri bir ölümsüzün oğlu veya torunu."
Argos ikna edici konuştu; ama kral onu dinlerken
bu sözlerden parladı, göğsünde öfke kabardı,
hiddetle cevap verdi, hepsinden çok da Khalkiope'nin
oğullarına kızdı, çünkü kahramanların onun hatırına
geldiklerini sanıyordu; "yıkılın karşımdan, sizi küstahlar!

Biriniz bile Phriksos'un meşum Postunu görmeden önce
pılınızı pırtınızı toplayın, hilelerinizle birlikte defolun,
bu ülkeden gidin, evinize dönün! Hepiniz ta baştan beri
Hellas'ta bu komployu kurdunuz, meramınız Post değil!
Yok, hayır, benim tacım ve krallığım için buradasınız!
Size söylüyorum, şayet önce benim soframda yemek yememiş
olsaydınız dillerinizi keser, ellerinizi doğrardım, evet, ikisini de,
bundan sonra başka bir girişimde bulunmaktan uzak durasınız diye
geriye sadece ayaklarınızı bırakarak sizi gönderirdim,
zira kutsal tanrıların yüzüne karşı büyük yalanlar söylediniz."
Aietes gazaba gelerek böyle dedi, Telamon'un göğsünde
öfke şiddetle galeyana geldi, içindeki ruh cüretkâr ve ölümüne
karşılık vermeye zorladı; ama Aison'un oğlu İason onu durdurdu,
yatıştırıcı sözlerle önce kendisi konuştu:
"Aietes, bu sefer konusunda sonuçlar çıkarmak için acele etme!
Buraya, senin kentine ve evine korktuğun maksatla gelmedik,
ne de bunu seçtik. Yabancıları soymak için kim bunca denizi
geçmeyi ister? Hayır, beni buna zorlayan göklerin teşviki ve
kendini beğenmiş bir kralın soğukkanlı keyfi iradesiydi.
Size yakarılara lütufta bulun da senden övgülerle bahsedip
ününü Hellas'ta yayayım. Dahası: ister Sauramatai
ister başka halk olsun boyun eğdirmeyi, krallığınızın bir
parçası yapmak istediğiniz bir halkı savaşarak size tez elden
karşılık vermeye istekli ve hevesliyiz."
İason'un konuşması böyle tatlı ve yatıştırıcıydı; ama öbürünün
ruhu göğsünde iki yol arasında mücadele halindeydi:
ya oracıkta saldırıp onları öldürmek ya da güçlerini sınamak;
düşünürken güçlerini sınamanın daha iyi bir yol olduğunu
dikkate aldı, cevabını buna göre vardı:
"Yabancı, sonu gelmeyen ayrıntılarla bizi sıkman gerekmiyor,
gerçekten tanrıların ırkındansan veya öte yandan,
sana ait olmayan bir şeyi ele geçirmek için
benim gücüme boyun eğmeyecek bir güçle gelip Postu
istiyorsan, denenmen koşuluyla sana veririm. Zira
Hellas'ın o yöneticisi gibi cesur insanlara haset etmem.
Senin gücünü ve cesaretini deneme bir meydan okuma olacak,
tehlikelerine rağmen ben bunu silahsız yapabilirim.
Burada, Ares ovasının otlağında tunç ayaklı
iki boğam var, ağızlarından ateş soluyorlar:
Bu çifte boyunduruk vurarak Ares'in sert, ekilmemiş,
dört dönümlük tarlasını sürüyorum, köşeye
kadar evlekler açarken Demeter'in mısır tohumlarını değil,

büyüyünce silahlı adamlara dönüşen korkunç bir
yılanın dişlerini serpiyorum; dört bir yanını sararlarken
onları mızrağımla yere sererek hemen öldürüyorum.
Şafakta öküzlere boyunduruk vuruyorum, hasadımı bitirdiğimde
akşam oluyor. Sen de aynısını yaparsan sözünü ettiğin bu krala
Postu aynı gün götürebilirsin, ama o zamana kadar Postu
benim sana vermemi bekleme: kahramanlığı kanıtlanmış
bir adamın bir korkağa boyun eğdiği görülmemiştir."
Aietes böyle dedi, Ama İason bu krizde ne yapacağını bilemeden
gözlerini önüne, yere dikti, konuşmadan, hareket etmeden oturdu.
Problemi uzun uzun düşündü, her açıdan yokladı, yine de meydan
okumaya cesaretle girişmedi, iş çok büyük görünüyordu.
Sonunda kurnazca oyun oynayarak şöyle karşılık verdi:
"Aietes, bu konuda beni köşeye sıkıştırmak senin hakkın.
Senin bu çetin sınavın ölçüyü aşsa da, kaderim ölüm
bile olsa ben de cesaret edeceğim, zira hiçbir şey insanın üzerine,
kralın emriyle beni buraya gelmek zorunda bırakan
mide bulandırıcı zorunluluktan daha çok dehşet yükü bindirmez."
Biçare, şaşkın İason böyle dedi; ama Aietes sıkıntı içindeki
İason'a şu dehşetengiz sözlerle karşılık verdi: "Şimdi grubuna git,
çünkü bu sınava meydan okumaya cesaret ediyorsun!
Ama cesaretin kırılırsa, öküzlere boyunduruk vuramazsan veya
bu ölümcül hasattan geri çekilirsen, o zaman ben, başkalarını
uyaracağım ki kendilerinden daha iyi olanlara
karşı gelme düşüncesinden titresin zayıflar."
Aietes'in patavatsız sözleri böyleydi, İason iskemlesinden kalktı,
onun ardından Augeias'la Telamon da; Argos kardeşlerine
bir süre daha orada kalmalarını işaret ederek tek başına peşlerinden
gitti. Argos'la kahramanlar taht salonundan çıktılar,
Aison'un oğlu onların arasında güzelliği ve zarafetiyle fevkalade
göze çarpıyordu; parlak peçesinden çevresine göz atan genç kız
ona gizlice merakla bakıyordu, İason ayrılırken genç kızın aklı,
ürperten bir rüya gibi onun adımlarının ardından
kanat çırparken, göğsü acıdan için için yanıyordu.
Kahramanlar saraydan çıkarak büyük sıkıntıyla yollarına devam
ettiler, bu arada, Aietes'in öfkesinden çekinen Khalkiope,
oğullarını alarak hızla kendi odasına gitmişti,
Medeia da aşkın gücünün uyandırdığı bütün saplantıları
yüreğinde çok düşünerek gitti: bütün sahneyi
gözlerinin önünde tekrar tekrar yeniden oynadı,
İason'un görüntüsü, tavrı, giydiği büyük harmani,
konuşma tarzı, iskemlesine nasıl oturduğu, yürüyüş

tarzı: Medeia aklı karmakarışık, başka biri onun gibi
olamaz diye düşündü; İason'un sesi, söylediği
tatlı sözler kulaklarında durmadan yankılanıyordu,
öküzler veya bizzat Aietes'in elleri ona zeval vermesin
diye onun adına dehşete kapıldı: İason bir an zaten
katledilmiş gibi yas tuttu, onun derin merhametini
gösteren gözyaşları yanaklarından yavaş yavaş aktı.
Hafif hafif hıçkırarak şu mutsuz sözleri etti:
"Aptal yaratık, neden üzüntüye kapıldın? İster kahramanların
en cesuru ister en yüreksizi olsun, bu adam ölüme
mahkûm olmuşsa bırak ölsün! Ne var ki bunu zarar
görmeden atlatmalı! Ey, Tanrıça, Hanımım,
Perses'in kızı, bunu oldur! Ölümden kurtulup
evine dönsün! Ama öküzlere yenilmeye
mahkûmsa önce şunu öğrensin: kötü kaderine
en azından hiç sevinmeyeceğim."
Kahramanlar ovadan itibaren izledikleri yoldan
geri dönerek kentten ve halkından uzaklaştıklarında
Argos İason'a şu sözlerle hitap etti:
"Aison'un oğlu, sana vereceğim akla kusur bulacaksın;
ama krizde hiçbir öneri göz ardı edilmemeli.
Bir kız var, ondan daha önce söz ettiğimi duydun,
tılsımlı madde konusunda becerikli, Perses'in kızı Hekate'den
öğrenmiş. Onun dostluğunu kazanabilirsek mücadelede yenilme
paniği olmaz sanırım; ne ki annem bu meselede
bize yardım edemez diye müthiş korkuyorum.
Yine de geri dönüp bizim adımıza ona yakaracağım,
çünkü hepimizin üzerinde aynı ortak bela dolaşıyor."
Argos iyi niyetle böyle söyledi, İason şu cevabı verdi:
"Dostum, şayet böyle düşünüyorsan sana karşı çıkmam.
Annene hemen git, akıllı sözlerinle aklını çel,
harekete geçir: eve dönüşümüzü kadınlara
emanet ediyorsak umutlarımız gerçekten acıklı." İason
böyle dedi, çok geçmeden azmağa vardılar. Onların
geldiklerini görünce yoldaşları sevinerek sorular sordular.
Ama aklı başından giden Aison'un oğlu onlara şöyle hitap etti:
"Dostlarım, acımasız Aietes'in yüreği bize büyük gazapla dolu;
bütün ayrıntıları söz konusu etmenin
bana da size de yararı olmaz. Burada,
Ares'in ovasında ağızlarından ateş soluyan,
tunç ayaklı iki boğanın otladığını söyledi;
bu boğalarla dört dönümlük bir tarlayı sürmemi istedi,

topraktan tunç silahlı adamlar çıkarma gücüne sahip
yılanın çenesinden tohum vereceğini, aynı gün onları öldürmem
gerektiğini söyledi. Bu meydan okumayı hemen kabul ettim,
yapılacak daha iyi bir plan yoktu." İason böyle dedi. Hepsi böyle bir
sınavın üstesinden gelmenin imkânsızlığını seziyordu, birbirlerine
uzun uzun baktılar, kara kara düşünüyorlar, konuşmuyorlardı,
hüzünlüydüler, şaşkınlık içindeydiler, ne yapacaklarını
bilemiyorlardı. En sonunda Peleus, toplanan liderlerin önünde
kararlılıkla konuştu: "Şimdi eyleme geçmek için akıl alma zamanı.
Benim bakış açıma göre, konuşmak silahlarımızın gücü kadar yararlı
değil. Aietes'in öküzlerine boyunduruk vurma ve kahraman rolü
oynama niyetindeysen, Aison'un oğlu, ağır iş seni
heyecanlandırıyorsa, sözüne saygı göster, hazırlan;
ama yüreğin gücüne pek de kesin bir güven beslemiyorsa,
ne düşünceni söyle ne de diğerlerimize umutla bakarak
orada otur. Kendi adıma ben, geri çekilmeyeceğim:
başımıza gelebilecek olanın en kötüsü ölüm."
Aiakos'un oğlu böyle dedi, Telamon'un yüreği yerinden oynadı:
bütün şevkiyle hemen ayağa kalktı, ondan sonra üçüncü olarak
İdas, sonra ikiz Tyndaridai, en güzel zamanlarını yaşayan
bu kahramanların arasında sayılan Oineus'un oğlu onlarla birlikte
gururla ayağa fırladı, yanaklarında henüz ayva tüyleri bitmemiş
olmasına rağmen böylesine bir coşku ruhunu şenlendirdi.
Diğerleri geri çekilip sessiz kaldılar. Bunun üzerine Argos
gönüllülere şöyle dedi: "Dostlar, bu bizim son çaremiz. Yine de,
iyi zamanlarda annemden destek alabileceğimizi sanıyorum.
Bu nedenle, gitmeye hevesli olsanız bile eskisi
gibi gemide kalın biraz, çünkü sabretmek
kötü kaderi pervasızlıkla tercih etmekten
daha iyidir. Aietes'in evinde büyümüş
bir kız var, tanrıça Hekate,
Toprak'ta ya da Okeanos'ta yetişen büyülü otları
giderek artan bir yetenekle kullanmayı öğretti ona:
bunlarla, tükenmeyen ateşin sıcak dillerini söndürür,
ırmaklar sel halinde kükrediğinde onları o anda durdurur,
yıldızların ve Ay'ın kutsal yörüngelerini denetimi altına alır.
Biz saraydan buraya dönerken onu hatırladık:
Onun kardeşi olan annem bu macerada bize yardım
eder diye düşündük, Bu planı siz de
onaylarsanız, şansımı denemek için hemen
bugün bir kere daha Aietes'in sarayına gideceğim, belki
bir tanrı beni destekler, şansım açılır."

Argos böyle dedi, iyi niyetli tanrıları onlara işaret verdiler.
Şahinin vahşetinden kaçan sinirli bir güvercin
yüksek göklerden korku içinde uçarak İason'un kucağına atıldı,
şahin geminin kıç direğinin ucuna takıldı. Mopsos hemen
orada, hepsinin önünde kahince görüşünü bildirdi:
"İşaret, göklerin iradesiyle sizin için verildi, dostlar:
bunun anlamını, hikâyemizi kıza iletmek, her tür ikna
yoluyla kızı iyice sıkıştırmak olarak okumaktan daha
iyi bir yol yok. Sanırım, kayıtsız kalmaz, Phineus'un,
dönüşümüzün tanrıça Kypris'e bağlı olduğu sözleri
doğruysa. Ölümden kaçan bu uysal kuş Kypris'indi.
İçimdeki yürek ve ruh bu belirtiye bakarak kehanette bulunuyor,
öyleyse tamamına ersin! Gelin, dostlarım,
Kytheralıyı yardıma çağıralım ve oyalanmadan
Argos'un tavsiye ettiklerini yapalım."
Mopsos'un sözleri böyleydi, gençler Phineus'un
talimatlarını hatırlayarak alkışladılar. Bir tek, Aphareus'un oğlu İdas
ayağa fırladı, yatıştırılamayan bir öfkeyle haykırarak sesini yükseltti:
"Ne? Madem Kypris'e kurtarıcımız olması için yalvarıyoruz,
buraya kadar kadınlarla mı yolculuk ettik?
Savaş tanrısının kudretine artık güvenmiyorsunuz,
sizi mücadelelerde koruması için gözünüzü güvercinlere,
şahinlere diktiniz! Defolun, savaşta kahramanlıkları
hiç düşünmeyin, ama güçsüz kızları yakarılarınızla kandırmayı
planlayın!" İdas tutkuyla böyle dedi, yoldaşlarının çoğu alçak
sesle homurdandı, yine de kimse ona yüksek sesle bir şey demedi.
İdas bir süre sonra oturdu, hâlâ öfkeliydi, İason
teşvik etme maksadıyla ne düşündüğünü açıkça söyledi:
"Şayet hepinizin hoşuna gidiyorsa Argos gemiden inip kentin
yolunu tutsun. Biz bu koyda yer değiştirelim,
göz göre göre kıyıya demir atalım. Aslında,
çarpışmaktan sinmiş gibi gizlice uzaklaşmak artık uygun değil."
İason böyle dedi. Argos'u hemen son hızla kente gönderdi.
Aison'un oğlunun emriyle diğerleri demirleme taşlarını
gemiye taşıdılar, azmağın kısa yolunda kürek
çekerek gemiyi kıyıya getirdiler.
Bu sırada Aietes Kolkhislileri sarayının biraz ötesindeki
mutat toplantı yerinde toplanmaya çağırdı,
Minyanlıları öldürecek ve onları endişelendirecek
düzenler hazırladı. Böyle zor bir işi yapmaya girişen
adamı öküzler parçalar parçalamaz
tepeyi kaplayan geniş meşe ormanının kökünü kazıyacağına,

geminin tahtalarıyla birlikte gemiye binen herkesi yakacağına
yemin etti: böylece bu insanların serkeş hileleri unutulup gidecekti.
Zeus, Aiolos'un oğlu Phriksos'u Aietes dostça
karşılasın diye habercisi Hermes'i gökten şahsen
göndermemiş olsaydı, şiddetli ihtiyacına rağmen iyi
tavırları ve tanrıya saygısıyla bütün konukları gölgede
bırakan Phriksos'u Aietes ocağına ve evine asla kabul etmezdi.
Dahası, ülkesinin toprağına sızan, başkasının
malına el koymaktan, kuytuda pusu kurmaktan,
çobanların mahallerini düzensiz akınlarla yakıp
yıkmaktan başka bir amacı olmayan bu eşkıyalar uzun süre
cezadan kaçamazdı. Tek hedefi onun tacını ve
saygınlığını ahlaksızca elinden almak olan
vicdansız mürettebatın yardakçıları olarak
geri döndükleri için, bu Phriksosoğulları uygun bir ceza
ödeyecekler diye söylendi kendi kendine; bir zamanlar babası güneş
tanrısının kötü bir kehaneti ona büyük bir oyundan, kendi soyundan
gelenlerin entrikasından, birçok kisveye bürünmüş yıkımdan
sakınması gerektiğini bildirmişti, babalarının ricası üzerine,
onları, istedikleri gibi, Akhaia'ya göndermesinin nedeni buydu,
uzun bir yolculuk. Ama kızlarına gelince, onların veya
erkek kardeşleri Apsyrtos'un kendisine karşı iğrenç bir
komplo düzenleyeceklerinden en ufak bir korkusu yoktu,
bu laneti Khalkiope'nin oğullarının yerine getirdiğinden emindi.
Sonra ülkesinin insanlarına büyük öfkeyle önüne geçilmez
tasarılarını bildirdi, gemiye ve mürettebatına göz kulak olmalarını,
felaketten birinin bile kurtulmasına izin vermemelerini tehditlerle
emretti. Bu sırada Aietes'in sarayına dönen Argos,
Medeia'dan onların yardımına gelmesini rica etsin diye
annesine çok yakardı. Aslında Khalkiope bunu daha önce
düşünmüştü ama bir korku ruhunu durdurmuştu: ya babasının
korkunç öfkesinden korkan kızdan bunu istemek yersiz ve
boşu boşuna ya da Medeia Khalkiope'nin taleplerini
kabul ederse yapacakları gözle görülecek kadar bariz olurdu.
Genç kız, derin uykusunun onu ıstıraplarından kurtardığı
yatağına uzanmış yatıyordu. Ama aldatıcı rüyalar aşırı
heyecanlı kızı kovalarcasına ona hemen saldırıyordu.
Yabancının mücadeleye koçun Postunu alıp kaçmak
istediği için girişmediğini hayal etti,
ne de Aietes'in kentine bu nedenle gelmişti, hayır;
ama gelmesinin nedeni, evlendiği karısı olarak kendisini
memleketine götürmekti. Rüyasında boğaları kendisinin yönettiğini,

verilen görevi rahatça yerine getirdiğini gördü, ve ebeveyninin
verdikleri söze aldırış etmediğini de, çünkü öküzlere boyunduruk
vurması için meydan okudukları kendi kızları değil,
bizzat İason'du; nitekim şiddetli bir münakaşada
babasının yabancılarla arası açılıyor, kız en iyisini
düşündüğü için iki taraf da kararı ona bırakıyordu,
Medeia içgüdüsüyle ebeveynini geri çevirerek kararını yabancıdan
yana veriyordu. Şiddetli bir elem ebeveyninin içini parçalıyor,
öfkeyle bağırıyordu. Patırtı uykunun onun üzerindeki
hükmünü kaldırdı. Korkuyla titreyerek sıçradı, odasının duvarlarına
sırayla baktı; bağrındaki yüreğini eskisi gibi sakinleştirmek için
tek yapabildiği buydu. Yüksek sesle bağırdı:
"Ne kadar biçareyim! Bu kötü rüyalar bende nasıl bir
korku bırakıyor! Kahramanların gelişinin buraya
büyük bir kötülük getirmiş olabilmesinden korkarım, kalbim
yabancı için çarpıyor, buradan çok uzakta kendi halkından bir
Akhaia kızıyla evlensin, beni ebeveynimin evinde bakire bıraksın.
Artık sakınmayan yüreğime her şeye rağmen
cesaretle karşı koyacağım. Kız kardeşimi sınayacağım,
kendi oğulları için endişe ederek mücadelede benden yardım
isteyecek mi, bakayım: Yüreğimdeki keskin ıstırabı bu yatıştırır."
Böyle diyerek ayağa kalktı, odasının kapısını açtı,
yalınayak, üzerinde bir entariyle aniden
kız kardeşini görmeye karar verdi, eşiği geçti.
Ama orada, odasının dış holünde uzun süre bekledi,
utanarak durdu: fikrini değiştirdi,
içeri girdi, yine dışarı çıktı, yine içeri kaçtı, kesin karar vermeden
ayakları onu dolandırıp duruyordu. Her seferinde dışarı bir adım
attı, utanç onu engelledi, geri döndürdü;
utanç izin vermese bile gözü pek arzu yine de ileri doğru itti.
Üç kere yeltendi, üç kere kendini engelledi: dördüncüde
kıvranarak yüzüstü yatağa yığıldı. Bir gelin, odasında,
erkek kardeşleriyle ebeveyninin kendisini verdiği güçlü kuvvetli
kocasının yasını tutarken, utançtan ve tevazudan,
yine de bütün hizmetkârlarıyla konuşamaz,
ikisi de birbirinin varlıklarının zevkini çıkarma şansını
elde edemeden önce, kötü bir şans adamı yok ettiğinde
matem tutarak köşede oturur, dul yatağına bakarken
içinde yanan bütün ateşe rağmen evli kadınlar
onunla alay eder, onu yerer korkusuyla sessizce ağlar,
Medeia da öyle ağıt yakıyordu. Yasının tam ortasında
onu aniden fark eden hizmetkâr kızlardan biri çıkageldi,

tam da kız kardeşini nasıl kazanacağını
düşünerek oğullarıyla oturan Khalkiope'nin sözünü ona
hemen ileten genç bir hizmetkâr kız.
Kölenin ayrıntılı anlattığı hikâye umulmadıktı:
Khalkiope görmezden gelmek şöyle dursun, şaşkınlık içinde
kendi odasından dosdoğru Medeia'nın odasına koştu, Medeia
yanaklarını ellerinin arasına gizlemiş, ıstıraptan yıkılmış yatıyordu.
Ama Khalkiope Medeia'nın gözlerinin gözyaşlarıyla ıslandığını
görünce çığlık attı: "Vah, Medeia! Neden bu gözyaşlarını
döküyorsun? Ne oldu sana? Yüreğine hangi korkunç acı sızdı?
Bedeninin içinde göklerden gelen bir felaket mi dolaşıp duruyor?
Veya bana ve oğullarıma karşı babamdan ölümcül bir
tehdit mi işittin? Ne kadar isterdim, ebeveynimin evi ve
bu kent gözümden uzak, evim Kolkhis'in adının
bilinmediği dünyanın bir ucunda olsun!"
Khalkiope böyle dedi, kız kardeşinin yüzü kızardı: cevap
vermeyi çok istemekle birlikte, bakireliğin verdiği tevazu nedeniyle
uzun süre sessiz kaldı. Bir an sözler ayaklandı, dilinin ucuna
geldi; bir sonraki an bağrının derinlerinde yeniden pır pır ettiler.
Dile getirilmek için Medeia'nın arzulu ağzına sözler sık sık akın etti,
ne var ki sözler konuşarak açıkça ifade edilemedi; edepsiz ihtiraslar
Medeia'yı şiddetle kışkırttığından, en sonunda kurnazca şöyle dedi:
"Khalkiope, oğullarını Babamız yabancılarla birlikte
öldürür mü diye yüreğim oğulların için ıstırap çekiyor.
Tam şimdi kısa ve kesik kesik uykumda pineklerken
korkunç bir rüya gördüm, tanrı bunu gerçekleşmekten
korusun, oğullarından ötürü dert çekmeyesin!"
Oğulları adına yardım istemek için ilk hamleyi
yapacak mı diye kız kardeşini deneyerek Medeia böyle dedi;
işittikleri karşısında Khalkiope'nin yüreği
çok korkunç bir dehşet seli altında kaldı, şöyle cevap verdi:
"Ben de buraya düşünmeme katkıda bulunursun, biraz
yardım edersin umuduyla geldim. Ama Gaia ve Ouranos
üzerine yemin et, sana her söylediğimi yüreğinde
sır olarak sakla ve benimle birlikte hareket et!
Kutsal tanrılar adına, kendi adıma, ebeveynim adına
sana yalvarıyorum, dehşetengiz bir kaderle
onların korkunç ölümlerini görmeyelim, aksi takdirde,
öldükten sonra sevgili oğullarımla birlikte Hades'ten
geri dönüp seni öç tanrıçası Erinys olup takip ederim."
Khalkiope böyle dedi, birden gözyaşı selinde boğuldu,
iki koluyla kız kardeşinin dizlerine sarıldı, başını

onun kucağına koydu; sonra ikisi de birbiri için acı acı inledi,
bütün evde kadınların ıstıraplı kederinin acıklı feryadı yükseldi.
Dertli kardeşine ilk hitap eden Medeia oldu:
"Ah, canım! Korkunç lanetlerden ve Erinyslerden söz
etmene nasıl çare bulayım? Oğullarını kurtarmak
kesinlikle benim gücüm dahilindeymiş gibi!
Kolkhislilerin büyük ahdi ve bu ahit uyarınca
beni yemin etmeye zorladığın ulu Ouranos ve
tanrıların anası Gaia adına tanık ol, benden
yapılabilir bir şey istersen, bütün gücümü
kullanarak seni asla akamete uğratmayacağım."
Medeia böyle dedi, Khalkiope onu şöyle yanıtladı:
"Senden kendisi için yardım isteyen bu yabancının
bu çetin sınavın hakkından gelmesi için bir dolap çevirmenin
veya hile yapmanın bir yolunu bulmayı oğullarımın hatırı için göze
alabilir misin? Argos da onun adına senden yardım istememi rica
ederek bana geldi, çıkıp buraya geldiğimde onu odamda bıraktım."
Khalkiope böyle dedi, kızın yüreği sevinçten hopladı, güzel yüzü
hemen kızardı, içi eridi, gözlerinin önünde bir sis girdap
gibi döndü, şöyle cevap verdi: "Khalkiope, sen ve oğulların
her ne emrederseniz yaparım. Akrabadan veya oyun
arkadaşlarından öte, benim kardeşlerim olan
oğullarının ve senin hayatınızdan başka bir şeye
daha çok önem verirsem şafak bir daha gözlerime
parlamasın, yaşadığımı artık görmeyesin; ben de kendime
senin kardeşin ama kızın gözüyle de bakıyorum,
çünkü oğulların gibi beni de bebekken göğsünde
büyüttün veya annem hep böyle derdi bana.
Ama git; senin için ne yapmak istediğimi söyleme ki
ebeveynimin haberi olmadan sözümü yerine getireyim:
Gün doğarken Hekate tapınağına gidip, bu kavgaya neden olan
yabancıya boğaları efsunlaması için tılsımlı maddeler getireyim."
Bunun üzerine, Khalkiope odadan çıkıp geri döndü,
kız kardeşinin söz verdiği yardımdan oğullarını haberdar etti.
Ama utanç Medeia'yı yine eline geçirdi, babasını hiçe sayarak
bir adam için yaptığı planın dehşetinden kendini kötü hissetti.
Çok geçmeden gece yeryüzünü kararttı, yolcularla kapı
muhafızlarının gözünde uyku tüterken
Okeanos'ta gemiciler gemilerinden, Orion ve Büyük Ayı
yıldızlarına baktılar, bütün çocuklarının öldüğünü gören
anneyi bile büyük bir uyuşukluk sardı: kentin her yanında
köpekler havlamayı kesti, insanlar sessizliğe

büründüler: derinleşen hüzne sessizlik egemen oldu.
Ama tatlı uyku Medeia'yı etkisi altına alamadı, İason için
duyduğu endişe onu uyutmadı, onu özlüyor, bereketli
Ares toprağında ona makus talih getirecek boğaların
büyük gücünden dehşete kapılıyordu.
Sinesinde yüreği sıkıntılı ve hızlı çarpıyordu,
tıpkı kovaya veya kazana yeni boşaltılmış sudan yansıyan
güneş ışınının evin duvarı boyunca dans etmesi gibi:
hızla dönerek harekete geçen ışın oraya buraya seker,
parlaklığın titreşimi; onun bakire yüreği de
kaburgalarını böyle dövüyordu,
gözlerinden merhamet yaşları aktı, içindeki ıstırap
bedeninde için için tutuştu, ince sinirlerine gitti,
kafatasının altına, huzur vermeyen ihtiraslar
şiddetli acılarını duyulara şırınga ettiğinde acının çok
keskin içe işlediği derin omuriliğe iğneler batırdı.
Aklı şaştı: kâh boğaları yatıştırmak için tılsımlı malzemeyi
İason'a vereceğini, kâh onunla birlikte öleceğini,
bir an sonra ona ne yardım edeceğini ne de can vereceğini,
tersine, istifini bozmayacağını, kaderine sessizce katlanacağını
düşündü. En sonunda kararsızca oturup şöyle dedi:
"Ne kadar zavallıyım, şöyle ya da böyle başımda bir dert var,
aklımda hiçbir çare yok, benim bu acımın kesin bir ilacı yok,
hiç durmadan yakıyor; onu görmeden önce, Khalkiope'nin
oğulları Akhaia'ya gitmeden önce Artemis'in oklarıyla
çoktan ölmüş olmayı ne kadar isterdim:
onları buraya bize büyük acı versinler, bizi ağlatsınlar
diye bir tanrı ya da Erinys gönderdi. Öyleyse,
kaderinde bu verimli toprakta ölmek varsa mücadele
onu yok etsin! Zira ebeveynim bilmeden tılsımlı ilacını
nasıl hazırlayabilirim? Onlara ne masalı anlatırım?
Hangi hile, hangi dalavere planı bana yardım eder?
İason'u yanında yoldaşları yokken nasıl yalnız yakalayabilirim,
nasıl ona yaklaşabilirim? Tut ki öldü, bu kötü kaderim varken, bu
üzüntülerden kurtulamam: öyleyse,
hayatının elinden alınması bana en büyük zararı verir . . .
Ah, yıkılıp gitsin saygınlığım, yıkılıp gitsin utancım!
Müdahalemle kurtulsun yeter ki, sonra her nereyi seçerse zarara
uğramadan gitsin, mücadelesinde galip geldiği gün
ben ölümle rastlaşabilirim, ya boynumdan çatı kirişine
asılarak ya da insan ruhunu tahrip eden tılsımlar yutarak.
Yine de, öldüğümde baş sallayanlar, göz kırpanlar,

ayıplayanlar olacak, kaderim bütün kentin dört bir
yanına yayılacak, Kolkhisli kadınların ağzında adım ileri geri
veriştirilen alçakça hakaretlerle beş paralık olacak
'Yabancı bir adamdan çok hoşlanan
bu kız öldü, evine ve ebeveynine utanç veren bu kızı
şehvet düpedüz alt etti.' Her sitemin acısını çekeceğim.
Basiretsiz kara sevdamla böyle yüz kızartıcı, çok kötü
işlere girmeden önce, burada, odamda bu gece hayatı
üzerimden atmak, beklenmedik ani bir son ve
bütün kınamalardan kaçmak daha iyi değil mi?"
Böyle diyerek, içinde bazısı iyileştiren, bazısı zarar veren her tür
ilacın saklandığı kutuyu getirdi, kaderinin için için yasını
tutarken, kutuyu dizlerine koyarak ağladı, bitip tükenmeyen
gözyaşları yağmur gibi bağrına aktı, sel oldu, sağanak oldu.
Öldürücü bir tılsım seçip içme isteği onu eline geçirdi,
zavallı kız, gerçekten de kutunun kenetlerini
sabırsızlıkla açmaya başladı; ama
sonra tiksindirici Hades'in
ölümcül korkusu yüreğini ansızın kavradı,
çevresindeki hayatın bütün nefis zevkleri görüş alanını
kucaklarken uzun süre uyuşmuş, suskun, donup kaldı.
Yaşayanlar için var olan birçok hazzı hatırladı,
kendi yaşındaki mutlu ve neşeli arkadaşlarını hatırladı,
zihninde bütün bunlarla gerçekten temas kurar kurmaz
Güneş seyredilmek için her zamankinden daha tatlı büyüdü.
Hera'nın teşvikleriyle değişerek, kutuyu kucağından alıp
yerine götürdü, artık karardan karara bocalamıyordu,
şafağın hemen o an sökmesi için sabırsızlanıyordu,
böylece, söz verdiği üzere İason'a etkili tılsımları
verebilecek, onunla yüz yüze gelebilecekti.
Defalarca sürgüyü çekip kapıyı açtı,
ilk ışığı gözetledi, tanyeri gökyüzünü aydınlatıp
insanlar kentte kıpırdanmaya başlayınca mutlu oldu.
Bu sırada, Argos kardeşlerine oldukları yerde kalma talimatı verdi,
böylelikle Medeia'nın niyetinden ve aracılığından emin
olabileceklerdi, kendisiyse kardeşlerinden ayrıldı, gemiye yöneldi.
Genç kız, şafağın ilk ışınlarını belli belirsiz gördüğünde,
özensizce darmadağın dökülen, salıverdiği
sarı saç lülelerini iki eliyle toplayıp bağladı,
yanaklarını ovuşturarak kuruttu, tenini kokulu
yağla parlattı, sonra şahane bir elbise giydi,
iyi işlenmiş zarif iğnelerle tutturdu, güzel başını

gümüşlü bir örtüyle bağladı, odasında
parmaklarının ucuna basarak döndü,
göklerin gönderdiği, şimdi peşini bırakmayan, arkasından
başkalarının da geleceği üzüntülerini unutarak yere basıyordu.
Hizmetkârlarını çağırdı, esans kokan odasının dışında, koridorda
uyuyan kendi yaşında ama yataklarını henüz erkeklerle
paylaşmamış toplam on iki hizmetkârı olduğu söylenir,
Hekate'nin olağanüstü tapınağına gitmek için
hemen katırlarına boyunduruk vurarak arabaya
koşmalarını söyledi. Sonra hizmetkârların arabayı
hazırladıkları sırada Medeia kutunun dibinden
Prometheus tılsımı denen özel bir iksir aldı.
Şayet bir adam annesinin tek evladı Bakire Hekate'yi
gece sunusuyla yatıştırdıktan sonra, tunç darbelerinden
zarar görmemenin güvencesi olarak sunuyu vücuduna bularsa
alev alev yanan ateşten korkmazdı: tam tersine, o gün
hem yiğitlikte hem fiziksel güçte başka herkesi geçerdi.
Bitki ilk defa, et yiyen kartal Prometheus'un kıvranarak
akıttığı kanlı cerahati Kaukasos'un ağaçlıklı yamaçlarından
yeryüzüne yağmur gibi gönderdiğinde bitmişti.
Çiçeği bir dirsek yüksekliğinde büyüyordu,
görünüşü ve rengi Korykos safranına çok benziyordu,
iki saptan çıkıyordu; ama toprak altındaki kökü
yeni kesilmiş et kıvamındaydı. Medeia denize dökülen,
tükenmez yedi akarsuda yıkandıktan ve siyah pelerine
sarınarak aysız bir gecede yedi defa Brimo'ya, kükreyen
ve besleyen, geceleri dolaşan, dünyanın altındaki ölülerin
hükümranı Brimo'ya seslendikten sonra tılsımı yapmak
için bitkinin dağ meşesi kabuğunun suyuna benzeyen
siyahımsı özsuyunu Kaspian deniz kabuğunun içine topladı.
Titan'a dayanan kök bölünürken yeraltından gelen bir feryat
çığlığı karanlık yeryüzünü titretti; İapetos'un oğlu
vücudu bıçakla kesilirken duyduğu acıdan yüksek sesle inledi.
Medeia kökü çıkardı, tanrısal güzellikte sinesine
sardığı hoş kokulu bağın içine sakladı.
Acele etti, hızlı giden arabasına bindi, her biri bir yanında,
iki hizmetkâr onunla birlikte gidiyordu,
ama elle işlenmiş kamçıyı sağ elinde tutarak dizginleri eline aldı,
kentin bir ucundan diğerine arabayı sürdü, diğer
hizmetkârlar geniş caddede, arabaya bağlanmış hasır sepetin
arkasından koşuyorlardı, ince kumaştan etekleri
butlarına sarılıyordu. Leto'nun kızı,

Partheneios'un ılık sularında veya Amnisos
ırmağında yıkandıktan sonra tepelerin arasında
hızlı giden dişi geyiklerin çektiği altın arabasıyla kesif
bir yağ kokusunun çıktığı yüz öküzün
kurban edildiği yere böyle gelir, bazıları Amnisos ırmağının
kaynağında toplanan, bazıları ağaçlık arazilerden ve uçsuz bucaksız
derelerin bulunduğu tepelerden gelen bakıcıları nympheler onu
takip eder, o geçerken etrafını çeviren vahşi hayvanlar
inleyerek dehşet içinde kuyruk sallarlar:
onlar da kentten böyle hızla geçtiler, iki yanda da
halk kraliyet ailesinden genç kızın
bakışlarından kaçınarak geri çekildi. Ama kaldırım
döşeli kent sokaklarının dışına
çıkıp ovadan giderek tapınağa vardıklarında hızlı giden
arabasından sabırsızlıkla çabucak indi, bakıcılarına şöyle dedi:
"Dostlarım, bu yabancıların arasından geçip buraya
gelmemem gerektiğini idrak etmemekle korkunç bir hata
yaptım, kırsal bölgenin her yerine dağılmışlar, bütün kent
paniğe kapıldı. Eskiden burada her gün toplanan kadınların
hiçbiri bu nedenle şimdi ortalıkta görünmüyorlar.
Yine de bu yolculuğu yaptığımız ve etrafta hiç
kimse bulunmadığı için, zevkli oyunlarla son haddine
kadar eğlenelim, çimenlerle kaplı bu çayırda çiçek
toplayalım, mutat zamanda yola çıkıp dönelim. Dahası,
içime sinen bu plana destek verirseniz hepiniz bugün
bir yığın hediyeyle evlerinize gidebilirsiniz.
Zira Argos konuşmalarıyla beni kandırmaya çalışıyor,
kız kardeşim Khalkiope de, ama şimdi size söyleyeceğim şeyler,
babamın kulağına gitmesin diye ağzınıza kilit vurun.
Boğalarla ilgili çetin işi kabul eden yabancıyı hediyeler
karşılığında böyle ölümcül bir mücadeleden kurtarmam
gerektiğini söylüyorlar. Tamam, onların teklifini kabul ettim,
ona yoldaşları yokken benimle yalnız buluşmasını söyledim;
armağanlar getirirse onları aramızda paylaşacağız ve
karşılığında ona farklı, daha amansız bir iksir vereceğiz.
O halde, o gelince huzurumdan çekilin. "
Medeia böyle dedi, bu kurnazca teklif hepsinden övgü aldı.
Argos, Medeia'nın günün ilk ışığında kutsal Hekate
tapınağına gittiğini kardeşlerinden öğrendiği an
İason'a gitti, yoldaşlarından ayırarak bir kenara çekti,
ovaya götürdü; kuşların işaretlerinin anlamını okuma ve
yolculuğa çıkanlara tavsiyede bulunma yeteneğine

sahip Ampykos oğlu Mopsos onların peşi sıra geliyordu. Zeus'un
karısı o gün İason'u hem dış görünüşünde hem de konuşmasının
çekiciliğinde öyle bir duruma getirmişti ki eski zaman
insanları arasında ne Zeus'un soyundan
gelen ne de başka ölümsüzlerin kanından
doğan böyle bir adam hiç olmamıştı. Kendi
yoldaşları bile ona bakınca ışık saçan
zarafetine şaşırdılar, yol boyunca Mopsos neşe doluydu,
zira az sonra ne olacağını önceden görüyordu.
Ova yolunda, tapınağın yanında yoğun yapraklarla kaplı
bir kavak ağacı vardı, sürekli öten kargalar burada toplanır,
tüneyecek yer bulurlardı, birçoğunun arasından biri,
en üst dallarda kanatlarını çırptı, Hera'nın
kışkırtmasıyla alay ederek öttü: "İşte mankafa
bir bilici, bir kızın, genç erkeğe, yanında
yabancılar varken sevgisini veya aşkını
belirten sözleri asla söylemeyeceğini küçük
çocuklar bile bilirken, o anlayamaz!
Kaybol, kötü ağızlı, kötü kahin: ne Kypris
ne tatlı Eros seni lütufla veya esinle dolduracak!"
Karga onu beğenmeyerek böyle öttü; ama Mopsos
tanrının gönderdiği bu doğrucu kuşu işitince gülümsedi,
şöyle dedi: "Tanrıçanın tapınağına koş şimdi, Aison'un oğlu,
kızın seni beklediğini göreceksin, tıpkı Agenor'un oğlu Phineus'un
söylediği gibi, sana mücadelede yardım edecek Kypris'in
teşvikleriyle seni çok sıcak karşılayacak. Ama bu sırada
biz ikimiz, Argos'la ben burada kalıp senin sağ salim
dönmeni bekleyeceğiz. Sen kızla tek başına ilgilenmeli,
ona yakarmalı, onunla akıllıca konuşmalısın."
Mopsos böyle bilgece konuştu, ikisi de hemen uzlaştı.
Medeia ne oyun oynarsa oynasın İason'dan başka bir şey
düşünemiyordu; giriştiği tek bir oyuna bile dikkatini uzun süre
veremiyordu. Bunları hemen sıkıcı buluyordu, çaresizlik içinde
yarıda kesiyor, değiştirip duruyordu. Gözlerini sakin sakin
bakıcılarının üzerinde tutamıyordu ama daima yola bakıyor,
dikkatle uzaklara dikiyordu. Hızla geçip gittiğini duyduğu
gürültünün rüzgâr mı yoksa ayak sesi mi olduğundan
emin olamadığı zamanlarda göğsünde yüreği parçalanacak gibi
çarpıyordu! Ama çok geçmeden özlediği İason ona, Okeanos'tan
doğup göğe yükselen Seirios gibi göründü, yükselirken
gözlendiğinde çok parlak ve harika, yine de sözlerle
anlatılamayan bir sürü felaketin işareti:

Medeia'nın istekli gözüne İason böyle parlak göründü,
yine de gelişiyle ihtirasın talihsiz acıları başladı.
Göğsündeki yürek çarpıntısı kesildi, gözlerini
karanlık bürüdü, yanaklarını yakıcı bir kızarıklık
kapladı. Dizlerinde ne ileri ne geri gidecek güç vardı,
ayakları yere çakılıp kaldı. Bu sırada bakıcılarının
hepsi ikisinden de epeyce uzağa çekildiler. İkisi de karşı karşıya
sessiz, suskun duruyordu, tıpkı dağlarda kökleşmiş meşe veya
yüksek çam ağaçlarının, sakin bir durgunluk hüküm sürerken,
sessizce yan yana durması ama sonra rüzgârın çıkıp onları sonu
gelmeyen uğultulu bir sohbete teşvik etmesi gibi: aşk rüzgârlarının
harekete geçirdiği bu ikisi de birbiriyle böyle konuşacaktı.
İason, Medeia'nın göklerden zihnine gönderilen bir kasırganın
kurbanı olduğunu anlayarak, rahatlatan bir pohpohlamayla
ona hitap etti: "Küçük hanım, neden karşımda
böyle huzursunuz? Yalnız olduğum için mi? Ben, etrafınızda
gördüğümüz ağzı kalabalık palavracılardan değilim,
ne de eskiden ülkemde yaşarken öyleydim. Öyleyse böyle tevazu
göstermeye hiç gerek yok, küçük hanım, aklınızda ne varsa bana
sormaya veya anlatmaya çekinmeyin. Hayır, kandırmanın
düşünülemeyeceği kutsal yerde dostça saiklerle bir araya
geldiğimiz için açık konuş, ne soracaksan sor, yeter ki
tatlı sesinle konuşarak beni aldatma, çünkü daha en başta
kız kardeşine, bana gücümü artıracak
tılsımlar vermeyi vadettin. Ama ebeveynin adına,
Hekate adına, konuklarına ve kendisine
yakaranlara elini uzatan Zeus adına senden rica ediyorum,
senin önüne hem yakarıcı hem de konuk olarak geldim,
ihtiyacım olduğu için önünde diz çöküyorum,
çünkü sensiz, tek başıma bu büyük mücadelenin
altından asla kalkamam. Uzakta oturanların
yapmalarının doğru ve uygun olduğu üzere, ününü ve
saygınlığını tanıtarak daha sonra yardımının karşılığını
sana ödeyeceğim; öbür kahramanlar da Hellas'a döndüklerinde
senin şöhretini yayacaklar, belki çoktandır deniz kıyısında
oturup bizim için ağıt yakan kahramanların eşleri ve anneleri de:
onların bunaltıcı keder yükünü rüzgârlara savurabilirsin.
Aslında, Güneş'in çocuğu Pasiphae'yle Minos'un bakire kızı
Ariadne'nin merhametiyle, Theseus da bir zamanlar pis bir
çetin işten kurtuldu; ama Minos'un öfkesi yatıştıktan sonra
Ariadne Theseus'la gemiye binerek ülkesine kaçtı.
Ölümsüzler bile Ariadne'yi çok sevdiler, göğün ortasında,

insanların artık Ariadne halesi dedikleri yıldızlı halenin
tanıklık ettiği gibi, gökyüzündeki takımyıldızların
arasında bütün gece yörüngesinde döner.
Böylesine büyük bir mürettebatı, bütün kahramanları kurtarırsan
tanrılar sana da duyulan minneti artırır; zira senin görünüşün
mizacının tatlı, dostça olduğunu akla getiriyor."
İason, onu pohpohlayarak böyle dedi; Medeia bakışlarını yere
indirerek nektar kadar tatlı gülümsedi; içinde yüreği eridi,
İason'un övmesi onu havalara uçurdu, başını kaldırıp doğrudan
İason'a baktı, yine de tartışmaya nasıl başlayacağına karar veremedi
ama her şeyi bir anda düşünmeden söyleme zorunluluğu
hissetti. Gerçi önce, hiç tereddüt etmeden tılsımı kokulu
göğüs bağından çıkardı, İason sevinçle onu eline aldı.
Aslında Medeia göğsündeki bütün canı çıkarıp ona vermiş,
İason'un ona çok ihtiyacı olmasına sevinmişti:
Eros İason'un sarı saçlı başından çok tatlı bir alev gönderdi,
Medeia'nın gözlerindeki parlak bakışları gasp etti:
yüreği içinde ısınarak eridi, tıpkı gül ağaçlarının
gerdanlığı olan çiğ damlalarının
sabah güneşinde ısındığında eriyip yok olması gibi.
İkisi de şimdi tevazudan başlarını yere eğmişti,
birbirlerine çaktırmadan bakıyorlardı,
parlak kaşlarının altında özlemle birbirlerine gülümsüyorlardı.
En sonunda, genç kız büyük bir gayretle İason'a şöyle hitap etti:
"Dikkatle dinle. Seni şöyle kurtarmaya çalışacağım.
Babama gidince sana ekmen için ejderhanın
ölümcül dişlerini verdiğinde ilerleyen geceyi
tam ikiye bölen anı bekle, hiç durmayan
ırmağın akıntısında diğerlerinden ayrı, tek başına
yıkandıktan sonra koyu renk harmaniye sarın,
yuvarlak bir çukur kaz, çukurun üzerinde bir dişi koyunu
boğazını keserek kurban et, çukurun kenarına
yığdığın yüksek odun yığınının üzerinde bütün cesedi yak,
arıların kovanda biriken ürününden bir kap dökerek
Perses'in tek kızı Hekate'yi sunularla tatlandır.
Hiçbir şeyi unutmadan tanrıçayı yatıştırdıktan sonra,
arkanı dön, odun yığınından uzaklaş. Tılsımı yarım
bırakmayasın ve yoldaşlarına iyi bir halde dönebilesin
diye ayak sesleri de, köpeklerin havlaması da seni arkana
bakmak için geriye dönmek zorunda bırakmamalı.
Sonra, şafakta bu tılsımı suya koy, çırılçıplak soyun,
bütün vücudunu yağ gibi onunla ov: onun içinde büyük

bir güç ve sınırsız cesaret var, insanlarla değil,
ölümsüz tanrılarla aşık attığını düşüneceksin.
Üstüne üstlük mızrağınla kalkanının parıldadığını gör,
kılıcının da: o zaman, topraktan doğan insanların sivri
mızraklarına, öldürücü boğalardan çıkan karşı
konulamayan alevlere karşı dayanıklı olacaksın.
Ne var ki bağışıklığın uzun değil, tek bir gün sürecek:
yine de mücadeleden vazgeçme. Sana yardım
edecek başka bir şey söyleyeyim: Dirençli
öküzlere boyunduruk vurur vurmaz ve bu inatçı nadası
var gücünle hızla sürer sürmez kara toprağa
ekilen yılanın dişlerinden devler bittiğinde,
sürülmüş topraktan kitle halinde çıktıklarını
gördüğün anda gizlice onlara kocaman bir taş at:
avlarının çevresinde dönüp duran kızgın köpekler gibi
taş için birbirlerini öldürecekler; o zaman bütün
hızınla savaşa gir. Böylece Altın Postu alıp Aia'nın
çok uzağındaki Hellas'a götürebilirsin. Yine de buradan
ayrıldıktan sonra dilediğin yere git, keyfin seni nereye götürürse."
Medeia böyle dedi, sessizce gözlerini indirip yere baktı,
İason çok geçmeden uzaklara gidecek, denizlerde dolaşacak diye
sıcak gözyaşları kederle aktı, açık renkli tatlı yanaklarını ıslattı.
Sonra acı sözlerle ama yüz yüze İason'a hitap etti yine, sağ
elini tuttu, zira utanç Medeia'nın gözlerinden gitmişti artık:
"Bir gün eve dönüş yolculuğunu tamamlarsan, Medeia adını
hatırla, ne kadar uzakta olursam olayım benim
senin adını elbet hatırlayacağım gibi.
Lütfen söyle, evin nerede? Hangi deniz yolundan
gemini götüreceksin? Zengin Orkhomenos'un
yakınına gelecek misin yoksa Aia adasının
çevresinden mi geçeceksin? Aa, evet, daha önce
söz ettiğin bu genç kız, babamın yakını
Pasiphae'nin bu parlak ve ünlü kızı kim?"
Medeia böyle dedi, ama genç kızın gözyaşlarıyla
birlikte Eros da İason'un içine işledi,
ona şöyle söyletti:
"Söz olsun, ne gece ne gündüz seni hiç
unutmayacağım, yeter ki Aietes önümüze
daha kötü bir iş koymasın da Akhaia'ya
gerçekten burnum bile kanamadan varayım.
Ama ülkemi tanımak hoşuna giderse
sana anlatırım, zira yüreğim beni buna zorluyor.

Etrafı ulu dağlarla çevrili, koyunlar ve sığırlarla dolup
taşan, İapetos oğlu Prometheus'un soylu Deukalion'u
vücuda getirdiği bir ülke, kentleri ilk kuran, ölümsüz tanrılar
için ilk tapınakları diken, insanların ilk kralı olan
Deukalion: sınır boylarında oturanlar ona Haimonia derler,
benim kentim İolkos, ayrıca başka birçok kent de orada yer alır,
buralardaki insanlar Aia adasının adını bile duymamışlardır:
yine de Minyas'ın, Aiolos'un oğlu Minyas'ın, buradan
yola çıkıp Orkhomenos'u, Kadmos halkının komşu
kentini kurduğuna dair bir hikâye vardır.
Ama ülkemle ve Minos'un çok ünlü kızı Ariadne'yle,
ki sorduğun güzel genç kıza bu harika unvanı
veriyorlar, ilgili bu işe yaramaz dedikoduları
sana neden anlatıyorum? O zamanlar Minos'un
Ariadne için Theseus'la uzlaştığı gibi
babanın da bizimle dost olmasını isterdim."
İason Medeia'yı tatlı önerileriyle avutarak böyle dedi.
Ama üzüntü ve kederin çok acı sızıları Medeia'nın yüreğine
azap veriyordu, önemli sözler söyleyerek İason'a sarıldı:
"Hellas'ta sözleşmelere uymak belki adildir ama
Aietes, beni inandırmaya çalıştığın Pasiphae'nin kocası
Minos gibi biri değil, ben de kendimi Ariadne'yle
kıyaslayamam; bu nedenle, lütfen konuk sevgisinden söz etme.
Hayır: Tek istediğim, İolkos'a döndüğünde, ebeveynime rağmen
benim seni hatırlayacağım gibi sen de beni hatırla.
Beni unutursan tanrısal bir ses, kanatlı bir ulak
uzaklardan bana ulaşsın, şiddetli fırtınalar beni
yakalayıp göklere kaçırsın, sana yüz yüze serzenişte
bulunayım, benim sayemde kaçtığını hatırlatayım diye,
enginleri aşırıp beni İolkos'a götürsün.
Aa, evet, işte o zaman ocağında ve evinde
apansız iddiada bulunmayı isterdim!"
Medeia böyle dedi, yürek parçalayan gözyaşları
yanaklarına akıyordu; sonra İason ona kurnazca cevap verdi:
"Aptal kız, fırtınalar nerede eserse essin,
kanatlı ulağın da: boş laflar ediyorsun! Yolun
düşer de Hellas ülkesine gelirsen kadınlar ve
erkekler sana saygı gösterirler: aslında,
sana tanrıça gibi taparlar, çünkü senin sayende
çocukları eve dönüş yolculuğunu tamamladı,
erkek kardeşler, başka akrabalar ve bir grup
yürekli koca felaketten kurtuldu; gelin odamızdaki

yatağı sen hazırlayacaksın, kaderin emrettiği
ölüm bizi kucaklayıncaya kadar başka hiçbir
şey aşkımızı engellemeyecek!"
İason böyle dedi, bu sözler Medeia'nın yüreğini eritti,
yine de böyle yok edici işleri düşünmek onu ürpertti.
Zavallı yaratık! Çok geçmeden Hellas'ta yaşamayı reddetmeye
mahkûm olacaktı, zira arabulucu Hera, Aialı Medeia'nın
doğduğu ülkeden vazgeçerek Pelias'ın rahatını
kaçırmak için kutsal İolkos'a gelebilmesini
planlıyordu. Medeia'yı uzaktan seyreden
hizmetkârları artık yavaş yavaş
endişe duyuyorlardı: kızın eve dönüp annesine
kavuşma zamanı yaklaşıyordu. Ama Medeia henüz gitmeyi
düşünmüyordu, yüreği İason'un fiziksel güzelliğinden ve ikna edici
konuşmasından büyük sevinç duyuyordu, İason geç de
olsa tedbirli davranarak sessizliği bozdu: "Artık gitme zamanı,
yoksa biz fark etmeden güneş batar ve bir yabancı her şeyi fark eder.
Ama geri döneceğiz, yine burada buluşacağız."
O zamana kadar ikisi tatlı tatlı sohbet ederek birbirini denedi,
sonra ayrıldılar, İason neşe içinde gemisine ve
yoldaşlarına koştu, Medeia da hizmetkârlarına.
Hizmetkârlar koşarak gelip Medeia'nın etrafına
doluştular ama Medeia onların varlığını fark etmedi,
ruhu kanatlanıp bulutlara yükselmişti, ayakları
kendiliğinden giderek onu hızlı giden arabaya bindirdi.
Katırları sürmek için bir eliyle dizginleri, diğeriyle kakmalı
kamçısını tuttu. Dört nala kente, saraya gittiler.
Saraya vardıklarında Khalkiope oğulları için çılgına
dönmüştü, ona sorular sormaya çalıştı ama hızla
değişen düşünceleri Medeia'nın sınırlerini bozmuştu,
ne onun sözlerini işitti ne de onun sorularına
cevap vermek istedi. Yatağının ayak ucunda alçak
bir tabureye oturdu, öne eğildi, yanağını
sol eline dayadı, tavsiyeleriyle ne kadar kötü bir işe
dahil olduğunu düşünürken gözleri yaşlarla ıslandı.
Ama Aison'un oğlu macerasına tek başına giderken
yoldaşlarını bıraktığı yerde onlara tekrar katıldığında
birlikte yeniden yola koyuldular, olan biten her şeyi
öbür kahramanlara anlattı. Hep birlikte gemiye
yaklaştılar, ortaya çıktıklarında geri kalan mürettebat
onları karşıladı, birçok soru sordu. İason, Medeia'nın
kurnaz planını anlattı, korkunç tılsımı gösterdi: ama İdas

arkadaşlarının uzağında, tek başına oturdu, öfkeyle kendini
geri çekti. Diğerleri, gece karanlığının kendilerini
alıkoymasından mutlu, kendi işlerine baktılar. Ama tan vaktinde
Aietes'e gidip tohumları sorması için iki temsilci gönderdiler:
İlki Ares'in sevdiği Telamon ve onunla birlikte
Hermes'in meşhur oğlu Aithalides.
Onlar gittiler ve boşu boşuna bir görev olmadı bu:
Geldiklerinde önder Aietes bu güç iş için onlara
Aonia ejderhasının tehlikeli dişlerini verdi,
Kadmos Europa'yı ararken geldiği Ogygia Thebai'de
Ares'in pınarına göz kulak olurken ejderhayı öldürmüştü.
Apollon'un kehanetinde ona yol göstermesi için verdiği düvenin
rehberliğiyle oraya yerleşmişti. Ama Tritonialı tanrıça
ejderhanın çenesinden söküp çıkardığı dişlerin yarısını
hediye olarak Aietes'e, yarısını onu öldürene vermişti.
Agenor'un oğlu Kadmos kendi payını Aonia ovasına ektikten
sonra, Ares'in hasadının ardından mızraktan kaçan
topraktan doğmuş insanlar görmüştü:
Ama şimdi Aietes, öküzlere boyunduruk vursa bile İason'un bütün
görevi asla yerine getiremeyeceğine inanarak,
kendisininkini gemiye götürülsün diye çekinmeden veriyordu.
Güneş çok uzaklarda, kararmış yeryüzünün altında,
Ethiopia'nın uzak tepelerinin ardında batıdan batıyordu,
Gece atlarını boyunduruğa vuruyordu, kahramanlarsa
palamarlarının yanında, açık havada yataklarını hazırlıyorlardı.
Ama ışıl ışıl parıldayan Helike'yle Ayı yıldızları alçaldığında
ve hava hâlâ göklerin yüksek kemerindeyken İason
ihtiyacı olan her şeyle birlikte kaçak bir haydut gibi
yalnız başına bir yere gitti. Gün içinde her ayrıntıyı önceden
belirlemişti: Argos'un ona getirdiği sürüden bir dişi koyun,
ayrıca süt; geri kalanları gemide kendisi bulmuştu.
Ama insan kalabalığından iyice uzakta, açık havanın
altında, temiz ırmağın çayırlarında bir yer görünce,
her şeyden önce kutsal ırmakta ritüel olarak yumuşacık,
düzgün bedenini yıkadı, bir zamanlar Lemnoslu Hypsipyle'nin
kendisine hediye ettiği çok sevişmenin yadigârı
koyu renk harmaniye sarındı. Sonra yere bir dirsek
derinliğinde çukur kazdı, yakmalık odun yığdı,
üzerinde koyunun boğazını kesti, odun yığınının tepesine
derli toplu yatırdı, alttan meşaleyle tutuşturup yaktı,
Kükreyen Hekate'yi mücadelesine yardıma
çağırarak toprağa karışık şaraplar döktü.

Sonra yakardı, geri çekildi; korkulan tanrıça
onu çok derinlerden işitti, İason'un sunduğu kurbana
yaklaştı. Tanrıçanın etrafı korkunç yılanlarla ve
meşe ağacının dallarıyla sarılıydı: dört bir yanında
bir yığın yaygaracı cehennem köpekleri acı acı
ulurken sayısız meşale göz kamaştırarak parlıyordu.
Bütün çayırlar onun ayak sesiyle sarsıldı, bataklık ve
ırmak nymphelerinden huşu içinde bir inilti yükseldi,
Amarantes Phasis çayırlarında dans edenlerin hepsinden.
Aison'un oğlunu korku ele geçirdi, yine de yoldaşlarının
yanına gidinceye kadar ayağı onu arkasına bakmadan
uzaklara götürdü; karlı Kaukasos'un tepesinde çoktan
yükselmiş erkenden doğan şafak ışığıyla aydınlatmıştı.
Aietes sarayında, Phlegralı Mimas'ı kendi
elleriyle öldürdükten sonra Ares'in ona verdiği
kaskatı zırhı giydi, dört sorguçlu miğferini başına taktı,
miğferin parlaklığı, Okeanos'un üzerinde Güneş'in
ilk tırmanışında göz kamaştıran haleli ışıldamasına denkti;
korku saçan eşi benzeri görülmemiş mızrağının yanı sıra
kat kat hayvan derisiyle yapılmış kalkanını da
sağa sola salladı, kahramanların hiçbiri
o mızrağa dayanamamış, Herakles'i yıllar önce çok uzaklarda
terk etmişlerdi: bir tek Herakles savaşta bu mızrakla
aşık atabilmişti. Yanında Phaethon duruyor, binmesi için tez
ayaklı atların koşulduğu sağlam yapılı arabasını hazır tutuyordu;
Aietes bindi, dizginleri eline aldı, sınamada hazır bulunmak
isteyerek, arabasını kentten geniş karayoluna sürdü;
arkasından büyük bir kalabalık onu takip etti.
Tıpkı Poseidon'un arabasına binerek Isthmos,
Tainaron festivallerine, Lerna sularına, Hyntes
Onkhestos korusuna gitmesi, sonra çok defa
Kalaureia'ya, Thessalia'da Petra'ya veya
ormanlık Geraistos'a sürmesi gibi: Kolkhislilerin
kabile reisi Aietes böyle dikkate alınacak biriydi.
Bu sırada, Medeia'nın talimatlarını uygulayan İason
tılsımları suya koydu, böylelikle kalkanı ve
kocaman mızrağı, ama hepsinden çok kılıcı parıldadı;
etrafındaki yoldaşları İason'un kollarına güç uyguladılar,
yine de bu mızrağı biraz olsun eğemediler, şiddete başvursalar da
mızrak kırılmazlığını ve sertliğini eskisi gibi korudu. Sonra,
Aphareus oğlu İdas, hâlâ doymak bilmeyen bir öfkeyle onlara
saldırıp kocaman kılıcını mızrağın kabzasına savurdu: ama kılıcın

kenarı örsten tepen çekiç gibi geri teperek fırladı. Mücadeleden
çok umutlu olan kahramanlar hep birlikte sevinçle bağırdılar.
İason tılsımı bütün vücuduna bulamıştı; içinde dehşetengiz,
korkusuz, kelimelerle ifade edilemeyen bir güç kuvvet
akıyordu. Erkekliğin bütün gücüyle, içinden dinçlik
fışkırarak kollarını öne arkaya salladı. Yeri eşeleyen,
yarım çark hareketi yapan, kişneyen, gururla boynunu
kabartan, kulaklarını sivriltip diken, gücünden
keyif alan savaşa istekli bir savaş atı gibi Aison'un oğlu da
bacaklarının gücüne seviniyor, orada burada tekrar tekrar
yükseklere sıçrıyor, elleriyle tunç kalkanını ve dişbudak
ağacından mızrağını okşuyordu. Derdiniz ki bir kış şimşeğiydi bu,
alçalan göklerden inerek hızla her yöne doğru kollara ayrılan,
gelmekte olan yağmur fırtınasıyla yüklü zift karası bulutlardan
çıkan parlak bir zikzak. Artık sınama anını ertelemeyi düşünen
kahramanlar yoktu, sıralarına düzen içinde oturmuş, gemilerini
Ares ovasına doğru hızla götüren kahramanlar vardı.
Önlerinde kentin karşı yakası uzanıyordu, ölen bir
kralın akrabalarının onun onuruna koşu ve at yarışı
ödülleri verdiklerinde, araba için başlangıç kapısından
kazanma noktasına kadar bir mesafeydi. Aietes'le
diğer Kolkhislileri burada buldular:
Kral ırmağın kıyısında bir aşağı bir yukarı volta atarken
Kolkhisliler dağ yamacındaki çıkıntılarda durmuş seyrediyorlardı.
İason, yoldaşları kış halatını bağladığı anda gemiden atladı,
kalkanını ve mızrağını taşıyarak mücadeleye doğru ilerledi; sivri
uçlu dişlerle dolu ışık saçan tunç miğferiyle kayışından sarkan
kılıcını da yanına aldı: beline kadar soyunmuştu,
kâh Ares'e kâh altın kılıçlı Apollon'a benziyordu.
Çayıra dikkatle bakınca boğaların tunç boyunduruklarını
fark etti ve onların yanında adamant taşından
sert, tek parça halindeki sabanı da.
İason yaklaştı, kocaman mızrağını kabzasından
dimdik yere sabitledi, miğferini çıkararak mızrağına dayadı.
Sadece kalkanıyla gidip boğaların sayısız
izlerini inceledi. Sağlam yapılmış ahırlarının bulunduğu
gizli bir yeraltı mağarasından kızıl, yoğun koyu dumanlar
halka halka yükseliyordu, ikisi de burnundan yanan ateşler
soluyarak birlikte ortaya çıktı. Onları görünce
kahramanların hepsi titredi: ama İason ayaklarını iki yana
sıkıca açıp boğaların saldırısına karşı koydu, tıpkı denizde
sıra kayaların patlayan sayısız dalgaya karşı koyması gibi.

Boğaların önüne kalkanını attı, ikisi de böğürerek geldi,
güçlü boynuzlarıyla kalkana saldırdı; ne var ki bütün saldırılarına
rağmen kalkanı zerre kadar yerinden kıpırdatamadılar. Tunç
ustasının sert deriden yapılmış körüklerinin son raddede alev
aldığında fırının deliklerinden kâh kıvılcım sağanağı çıkarması
kâh kıvılcımların uçuşmasının durması ve fırının ızgarasından
yukarıya doğru yükselen ateşten korkunç bir kükreme gelmesi
gibi, boğalar da ağızlarından hızla ateş patlamaları
soluyordu, tehlikeli bir ateş topu İason'u yutuverdi,
şimşek gibi çarptı ama kızın tılsımları onu korudu.
Sonra sağındaki boğayı boynuzunun ucundan yakalayarak
tunç boyunduruğun altına getirinceye kadar bütün gücüyle
ustalıkla sürükledi, ani bir tekmeyle yere diz çökmeye zorladı,
tunç ayağa karşı insan ayağı . . . Keza diğerini de yere serdi,
tek bir darbeyle devirdi, geniş kalkanını bir kenara attı,
biri bir yanında, diğeri öbür yanında ikisine de
diz üstü yığıldıkları yerde boyun eğdirdi. Alevlerin
arasından öne doğru eğildi, onun cesaretine Aietes
ağzı açık bakakaldı. Bu sırada Tyndareus'un oğulları
uzun zaman önce kendilerine böyle emredildiği için,
boyundurukları aldılar, takması için ona getirdiler.
İason, boyundurukları boğaların kambur boynuna sıkıca taktı;
sonra aralarındaki tunç dikmeyi kaldırarak altın ucunu
boyunduruğa bağladı. İki yardımcısı alevlerden geri çekilip
gemiye döndüğünde, İason kalkanını aldı, omzuna vurdu,
karşı konulmaz mızrağının yanı sıra keskin dişlerle dolu
güçlü miğferini de aldı. Thessalialı çiftçilerin öküzlerini
dürttükleri gibi, mızrağını üvendire gibi kullanarak boğaların
böğürlerini dürttü, adamant taşından yapılmış,
iyice dövülmüş sapanın sapıyla yol gösterdi.
Bütün bu süre içinde boğalar giderek öfkelendi, İason'a
hiddetle alev alev ateş soludular; gemicilerin
çok korkarak geniş yelkenlerini sardıkları şiddetli esen
rüzgârın kükremesi gibi solukları aniden arttı, ama çok geçmeden
boğalar mızrağın dürtmesiyle hareket etmek zorunda kaldı,
yola koyuldular, güçlü boğalarla gürbüz rençperlerin biçtikleri
arkalarındaki taş gibi sert nadasa bırakılmış toprak dağılıp
parçalandı; insan büyüklüğünde toprak parçaları yarılırken
sabanın açtığı evlekten korkunç bir kütürtü sesi yükseldi; İason
ayağını sabanın bıçağına sıkı basarak peşlerinden gitti,
rençperin çok uzağında, yeni açılmış toprak parçaları boyunca
dişleri serpmeye devam etti, topraktan doğan

adamların ölümcül hasadı çok geçmeden üstüne çullanırsa diye
defalarca arkasına baktı; boğalar tunç toynaklarıyla ağır ağır
yürüyerek çalışıp didindi. Ama gün şafaktan giderek uzaklaşıp
geriye yorgun rençperlerin boyunduruktan çıkmanın
tatlı saatini sabırsızlıkla bekledikleri son üçüncü
dilimi kaldığında dört dönüme yayılmasına
rağmen bütün iş bitmişti; öküzleri sabandan
çözdü. Hayvanları korkuttu, koşturarak ovaya gönderdi;
evleklerin henüz topraktan doğan adamlarla dolmadığını görünce
kendisi de gemiye döndü, yoldaşları yüreklendiren haykırışlarıyla
etrafını sardılar. İason ırmağa gitti, miğferini suyla doldurdu,
susuzluğunu dindirdi, dizlerini esnetinceye kadar büktü,
güçlü yüreği cesaretle doldu, kendisini yakalamaya gelen
adamlara, çenesinden bol bol öfke salyaları yere
damlarken, dişlerini bileyen yaban domuzu gibi
öfkeliydi. Topraktan doğan adamlar sürülmüş
dönümlerin her yerinde artık bitiyordu,
insan katleden Ares'in kutsal alanının etrafı
sağlam kalkanlar, iki uçlu mızraklar ve parıldayan
miğferlerle doldu: parıltı havayı şimşek gibi
yararak yerden ulu Olympos'a kadar ulaşıyordu.
Toprağa bol bol kar düştüğünde, fırtınalar
aysız bir gecede kış bulutlarını dağıttığında,
gökteki bütün yıldızlar karanlığın arasından parlak
ışık saçtığında olduğu gibi: bu savaşçılar da
topraktan peyda olurken parlıyordu. Ama İason kurnaz
Medeia'nın kendisine yaptığı danışmanlığı hatırladı.
Ovadan Savaş Tanrısı Ares'in oyunda kullandığı
korkunç halkayı, kocaman yuvarlak kaya parçasını kaptı;
güçlü kuvvetli dört genç onu yerden az bile olsa kaldıramazdı;
ama İason kolayca kaldırdı, koşup tam ortalarına fırlattı,
bütün cesaretiyle mızrağının arkasına görülmeden çömeldi.
Denizin sivri uçlu sıra kayalara çarparak kükremesi gibi
Kolkhisliler yüksek sesle bağırdılar. Aietes kocaman halkanın
atılmasına şaşırdı, dili tutuldu. Tez ayaklı av köpekleri gibi
savaşçılar birbirlerinin üzerine atladılar, birbirlerini
öldürmek için bağrıştılar, mızrak darbeleri alarak
toprağın üzerine yuvarlandılar. Şiddetli rüzgârda
yere yığılan çam veya meşe ağaçlarına benziyorlardı.
Göklerde kıpkırmızı bir göktaşının, arkasında bir ışık izi
bırakarak parıldarken, karanlık gökyüzüne parıltı fırlattığını
görenler için bir işaret olması gibi, Aison'un oğlu da

topraktan doğan savaşçılara böyle saldırdı,
yalın kılıcını kınından çekerek rastgele savurdu,
karınlarına veya böğürlerine, bazısını bellerine,
bazısını dizlerine kadar biçti, bazısı topraktan henüz
tam olarak çıkmıştı, bazısı çoktandır ayaklarının
üzerinde duruyor, dövüşe katılmak için acele ediyordu.
Komşu iki halk arasında savaş çıktığında düşmanın ürünü
kendisinden önce biçmesinden korkan çiftçinin eline yeni
bilenmiş kavisli bir orak alarak, güneşin mevsimi
gelince güneşin kurutmasını beklemeden, ekin henüz
olgunlaşmamışken aceleyle biçmesi gibi, şimdi
İason da topraktan doğan ürünü biçiyor, tarla kanallarının
pınar suyuyla dolması gibi, evlekler kanla doluyordu.
Bazısı sert toprak yığınlarını dişleriyle ısırarak yüzükoyun,
bazısı sırt üstü, bazıları dirseklerinin üzerine veya yanına düştü,
görünüşte kumsala vurmuş ölü deniz canavarlarına benziyorlardı;
toprağa adım atmadan önce ölen birçoğu yere yığılıyordu,
göklere uzanan gövdeleri güçsüz ve ağır başlarının ağırlığı
altında eğiliyordu, Zeus şiddetli yağmur gönderince
yeni ekilmiş bağ filizlerinin zarar görüp
köklerinden kopması çiftçi için ne kadar
üzücüyse o sırada sıkıntı ve amansız kederi
yüreğinde bulan Kral Aietes'in
duyduğu ağır keder de öyleydi,
en kısa sürede kahramanların hakkından nasıl
gelebileceğini kara kara düşünerek bütün
Kokhislilerle birlikte kente geri döndü.
Gün bitti, İason'un çetin işi sona erdi.

IV. Kitap

Ey Tanrıça, Zeus'un kızı, Mousa'm benim, Medeia'nın ettiklerini ve
planlarını şimdi sen dile getir: zira kendi payıma ben dile getiremiyorum:
içimdeki düşünceler suskun bir sıkıntıyla dönüp duruyor,
buna kötü başlayan bir karasevda mı yoksa onu ülkesi Kolkhis'ten süren
utanç verici bir panik mi diyeyim, kararsızım.
En iyi savaşçılarının desteklediği Aietes bütün
geceyi kahramanlar için tam bir felaket planlayarak
geçirdi, mücadelenin menfur sonucuna haddinden
fazla öfkeliydi: ayrıca, bunların hiçbiri
kızının bilgisi olmadan yapılmış olamazdı.
Medeia'nın yüreğine Hera en dehşetengiz korkuyu saldı:
derin bir korulukta çalılıkların arasında av köpeklerinin
ulumasıyla dehşete kapılan atik bir geyik yavrusu gibi titredi
Medeia, zira yaptığı yardımın babasının gözünden kaçmayacağını,
çok geçmeden üzüntü kadehini dolduracağını hemen tahmin etti.
Hizmetkârlarından korktu: çok şey biliyorlardı. Gözbebekleri
yanıyordu, kulak zarlarında korkunç bir uğultu çınlıyordu;
kendi boğazına defalarca sımsıkı yapıştı veya kederden kıvranarak
inledi, saçlarını kökünden yoldu. Kafası karışıkken Hera onu
Phriksos'un oğullarıyla birlikte kaçması için harekete geçirmeseydi,
aslında, hemen oracıkta kendi tılsımlarının bir dozuyla
kaderini hükümsüz kılarak ölür, tanrıçanın planlarını
boşa çıkarırdı: göğsünde çırpınan yüreği ferahladı,
elbisesinin kıvrımında biriktirdiği bütün
tılsımları aldı, hepsini birlikte yeniden kutuya koydu.
Sonra yatağını, çifte körüklü kapılarının dik pervazlarının
iki yanını öptü, duvarlara dokundu, iki eliyle uzun bir saç
lülesi kesti, bekaretinin yadigarı olarak annesi için orada,
odada bıraktı, derin üzüntüyle şöyle dedi:
"Giderken yerime yayılmış bu saç lülesini bırakıyorum,
anne: elveda, uzun bir yola gideceğim.
Elveda Khalkiope ve bütün evim. Ah yabancı,
Kolkhis'e ulaşmadan deniz seni yok etmeliydi!"
Medeia böyle dedi, göz kapaklarından yaşlar sel gibi aktı.
Kaderinin, doğduğu ülkeden yakın zamanda ayırdığı,

henüz büyük bir meşakkat sınavına girmemiş ama
yoksullukla da eğitilmemiş, kölece işlerden dehşet içinde
kaçınan, zengin bir evden sessizce sıvışan ve bir ev sahibesinin
acımasız ellerinde işe başlayan esir kadın gibi,
bu büyüleyici genç kız da evinden hızla uzaklaştı,
kapıların sürgüleri gönüllü olarak ona boyun eğdi,
hızla geri açıldı, onun büyülü sözleriyle hareket etti.
Dar ara sokaklardan yalınayak koşuyor,
yüzünü ve tatlı yanaklarını gizlemek için sol
eliyle pelerinini kaş hizasında tutuyordu, sağ
eliyle de eteğinin kenarının ucunu kaldırıyordu;
geniş kentin kulelerinin dışında, karartılmış yol
boyunca dehşete kapılarak hızlandı, tek bir gözcü
onun geçtiğini görmedi: onlara görünmeden hızla
geçti. Buradan gemiye gitme niyetindeydi, tılsımlı
maddeler yapmakta becerikli kadınlar gibi, o da
cesetler ve zehirli kökler arayarak sık sık dolaştığı
için oraya giden bütün yolları iyi biliyordu; ama şimdi
ruhu dehşete kapılmış, ürperiyordu. Titan tanrıçası Ay
ufukta yeni doğuyordu, Medeia'nın çılgın gibi kaçtığını
gördü, hoşuna giderek sevindi, kendi yüreğiyle konuştu:
"Demek, Latmos'un mağarasına koşan bir tek ben değilim,
yakışıklı Endiymion için yanıp tutuşurken de yalnız değilim!
Seni kancık, zevk aldığın bu tılsımlı hileleri boş zamanlarında
yaparken söylediğin kalleşçe büyülü sözler
kaç defa beni aşkın özlemine gark etti!
Ama şimdi sanırım, sen de benzer bir tutkunun tuzağına düştün,
gaddar bir tanrı büyük bir üzüntü olarak sana
İason'u verdi. İyi o zaman, katlanmayı öğren:
bütün zekiliğine rağmen gözyaşlarına ve acıya dayanmalısın."
Ay böyle dedi; ama Medeia hızla yoluna gitti, ırmağın
kıyısına geldiğinde, daha ileride, kahramanların zaferlerini
kutlamak için bütün gece yanık tuttukları kamp ateşini
görmek onu sevindirdi. O zaman Phriksos'un en küçük
oğlu Phrontis'e karanlıkta tiz, keskin tonlarda yüksek
sesle ırmağın karşı kıyısından bağırdı; Phrontis,
kardeşleri ve İason genç kızın sesini tanıdılar.
Meselenin doğrusunu anlayınca yoldaşların
hepsinin şaşkınlıktan dili tutuldu. Medeia üç kere
seslendi; mürettebatın zorlamasıyla Phrontis
üç kere bağırdı, bu sırada kahramanlar kürek çekmek
için yerlerine oturdular, Medeia'yı almak için

hızla kürek çektiler, tez ayağıyla İason, yüksek
güverteden kıyıya atladığında, arkasından
Phriksos'un iki oğlu Phrontis'le Argos karaya
çıktığında palamarlar karşı kıyıya henüz atılmamıştı,
Medeia iki eliyle onların dizlerini tutarak şöyle
hitap etti: "Beni buradan götürün dostlar, talihsizin
teki olan beni ve kendinizi Aietes'ten kurtarın:
zira her şey gün yüzüne çıktı, hiçbir çaresi de yok.
Aietes hızlı atlarını koşamadan önce gemiyle kaçalım!
Ah, Altın Postun muhafızı yılanı yatıştırıp uyuttuğumda
Postu size vereceğim, ama sen, yabancı, yoldaşlarının huzurunda,
tanrıları bana ettiğin kutsal yeminlere tanıklığa çağır;
buradan uzaklara gittiğimde de muhafızlarım olmadığı için
beni küçümseme ve onurumu lekelemeden bırak."
Kederli Medeia böyle dedi; ama Aison'un oğlunun yüreği
büyük sevinci tattı, Medeia önünde diz çökünce onu
kibarca kaldırarak sarıldı, rahatlatan sözler söyledi:
"Zavallı kız, Olymposlu Zeus'la Zeus'un yatak
arkadaşı, evlilik tanrıçası Hera bana tanık olun, yolculuğumuz sona
erip Hellas ülkesine vardığımızda seni evime evlendiğim eş olarak
yerleştireceğim." İason böyle dedi, hemen Medeia'nın sağ elini kendi
eliyle kavradı: bunun üzerine Medeia hızlı giden
gemiyi hemen kutsal mağaraya götürmelerini
söyledi, öyle ki hava henüz karanlıkken Postu ele geçirebilirler,
Aietes'in iradesi hilafına alıp götürebilirlerdi.
Gayretli kahramanlar için söz ve iş birdi:
Medeia'yı gemiye aldılar, hemen gemilerini
kıyıdan götürdüler, hepsi oturup küreklere saldırdığında
kürek sesleri gürültü kopardı. Medeia ellerini kıyıya doğru
uzatarak büyük bir umutsuzlukla arkasına baktı; ama
İason ona rahatlatıcı sözler söyledi, üzüntüsüne gem vurdu.
Tazılarına güvenen avcılar gözlerinden uyku
aktığı saatte şafak meltemi yaklaşıncaya kadar gece
asla uyuklamazlar, av hayvanının izi ve kokusu
silinmesin diye ilk ışığın solgun beyaz ışığın
vurmasını beklerler, Aison'un oğlu İason'la
Medeia gemilerinden kıyıya, Koçun Dinlenme
Yeri denen çayıra ayak bastılar, hayvan
Athamas'ın oğlu Minyan'ı sırtında taşırken yorgun dizlerini
ilk defa burada bükmüştü. Çok uzun zaman önce Aiolosoğlu
Phriksos'un, kaçakların yardımcısı Zeus için diktiği sunağın ateşten
kararmış kaidesi çok yakındaydı, yolda karşılaştığı

iyiliksever Hermes'in ona söylediği gibi, her tarafı
altından harika yaratığı kurban etmişti; Argos'un
tavsiyeleriyle kahramanlar şimdi onları burada
indiriyorlardı. Batan güneşin kıpkırmızı ışınlarına
yakalanmış kırmızı altın misali parlayan bulutu andıran
Postun üzerinde serili durduğu büyük meşeyi
ararlarken, ikisi kutsal mağaraya giden yolu takip etti.
Ama tetikte bekleyen yılan, kocaman boynunu uzatmış,
tam önlerinde uykusuz gözlerle nöbetteydi, onların ilerlediklerini
fark etti, korkunç tısladı. Yankısı geniş mağaranın dört bir
yanında, uzun ırmakların aktığı çayırlara kadar çınladı.
Titan Aia'nın çok uzağında, Lykos halici yakınında
Kolkhis bölgesinde oturan insanlar duydular,
Lykos, yüksek sesle akan Arakses'in bir kolunu oluşturan,
onun kutsal sularını Phasis'e taşıyan ırmak; sonra
ikisi birlikte akarak sularını Kaukasia Denizi'ne boşaltır.
Yeni doğum yapmış anneleri korku bastı, kucaklarında
hâlâ uyuyan minik bebeklerine üzüntü içinde kollarıyla sarıldılar,
tıslama bebekleri titretti; için için yanan çalılıktan
is karası sayısız duman burgacının göğe doğru helezonlar yapması,
alttan halka halka yukarıya sürüklenen
her burgacın her birinin birbiri ardına göğe yükselmesi gibi,
canavar da kuru, sert pullardan koruyucu zırhla kaplı
kocaman kıvrımlarının üzerinde süzülerek gitti.
Yılan kıvrılırken Medeia gözleriyle onu durmaya zorladı,
tatlı sesiyle tanrıların en ulusu Uykuyu canavarı efsunlasın
diye yardıma çağırdı, sonra girişiminde başarılı olmak
için geceleri dolaşan Yeraltı Dünyasının Kraliçesine yakardı.
İason, arkasında durmuş onu dehşetle izliyordu; ama zaten
onun büyüleriyle efsunlanmış ejderha, engin, durgun
okyanusa gürültü etmeden gizlice devrilen siyah bir dalga gibi,
sırtının sayısız kıvrımını uzatarak topraktan çıkmış
yılankavi bedenini yayıyordu;
yine de korkunç başını kaldırmak için hâlâ mücadele
veriyordu; katil çenesiyle ikisini birlikte acele
sarmakta hâlâ inat ediyordu.
Ama Medeia iksirine batırdığı yeni koparılmış
bir ardıç dalıyla, güçlü büyüler terennüm ederek
kıvamına gelmiş tılsımlarını yılanın gözlerine serpti,
tılsımların çok güçlü kokusu onu uyuttu, bilinçsiz yattı.
Son bir spazmla yattığı yerde çenesi sarktı, bol
ağaçlıklı ormanın çok ötesinde yılanın sayısız

kıvrımı uzanıp kaldı. Kızın söylemesiyle, İason
meşe ağacına uzantı, Altın Postu indirdi; ama İason
gemiye dönmek için Medeia'yı zorlayıncaya kadar
kız canavarın başına merhem sürerek yine de
orada durdu, Ares'in gölgeli korusundan hızla
uzaklaştılar. Göğe tırmanan dolunayın yükselen
parıltısını fark eden bir genç kızın ince geceliğiyle
yüksek tavanlı yatak odasından o dolunayı izlerken
yüreğinin ışıltılar sayesinde sevinmesi gibi,
İason da kocaman Postu eline alınca sevinçle doldu,
Postun dokusunun parlak ışıltısı İason'un açık tenli
yanaklarını ve alnını alev gibi kıpkırmızı kesti.
Post bir yaşında bir öküzün veya avcıların
kızıl geyik dedikleri erkek geyiğin derisi kadar büyüktü,
boyutları böyleydi ve baştan ayağı altındı,
tiftik yünüyle yoğun kaplı, ağırdı. İason ilerlerken ayağının
önünde yeryüzü parlak ışıyordu. Kâh ense kökünden ayak
bileklerine kadar sol omzuna sarkıttığı Postu giyiyor, kâh onu
hissetmek için devşirerek ellerinde sımsıkı tutuyor,
tanrı veya insan bir varlık gelir de onu alıp
kaçırır diye çok korkuyordu.
Gruplarına döndüklerinde yeryüzünde çoktan şafak söküyordu.
Zeus'un şimşeği gibi parlayan kocaman Postu görünce
gençler şaşırdılar; her biri ona dokunmak, eline almak
isteyerek öne doğru yürüdü. Ama İason Postun üzerine yeni
dokunmuş bir harmani atarak diğerlerini alıkoydu. Sonra
geminin kıçına yaydı, Medeia'yı üzerine oturttu, onlara
şöyle hitap etti: "Artık oyalanmak yok dostlarım:
Çabuk eve kürek çekelim! Acı bir yürek üzüntüsüyle
zahmetini çekerek, cesaretle giriştiğimiz bu tehlikeli
yolculuk çabası bu küçük harımın bütün tavsiyeleri
sayesinde sonunda kolayca gerçekleşti. Arzusuna uyarak,
onu eve götürecek, evlendiğim kadın yapacağım.
Sizin ve bütün Akhaia'nın kurtarıcısı o,
bu yüzden onu korumalısınız: zira, eminim, Aietes büyük
hengameyle ırmaktan denize çıkan yolu kapatacaktır.
Şimdi, yarınız geminin uzunluğunca küreklerde düzen içinde
yan yana oturun; geri kalanlar öküz derisi kalkanlarını
ellerine alsınlar, düşman saldırılarına karşı çabuk
bir mania, eve dönmemiz için koruma. Artık
her şeyin akıbeti bize bağlı, çocuklar, sevgili ülkemiz,
yaşlı ebeveynler; Hellas'ın kaderi, başarısızlığın

utancının mı yoksa büyük bir şöhretin mi
semeresini toplayacağı bizim bu girişimimize bağlı."
İason böyle dedi, zırhını giydi, hepsi coşkulu
bir gayretle onu teşvik etti. İason kınından
kılıcını çekti, geminin kıç palamarlarını kesti,
Medeia'nın yakınında, dümenci Ankaios'un yanında
silahlı olarak yerini aldı, kürekçileri ırmaktan çıkmak için
adaleleri patlayarak gemiyi ileriye doğru götürüyorlardı.
Zorba Aietes'le Kolkhis'teki herkes Medeia'nın ihtiraslarıyla ve
eylemleriyle ilgili hakikati öğrenmişti artık. Tıpkı kış fırtınalarının
hızlandırdığı denizde zirveye çıkan sayısız köpüklü dalga veya
yaprak dökme ayında ormandaki sıkışık dallardan yere dökülüp
biriken yapraklar gibi silahlarını alarak toplanmak için akın akın
geldiler, toplam sayılarını kim hesap edebilirdi? Saymakla
bitmeyen bu kalabalık ırmağın kıyısı boyunca öfkeyle
bağırarak akın akın geldi, Aietes hepsinin yukarısında,
hızı şiddetli fırtınaya benzeyen atların çektiği,
Helios'un verdiği iyi yapılmış arabasında duruyordu,
sol eliyle yuvarlak kalkanını, sağ eliyle kocaman çam
meşalesini yukarı kaldırıyordu, yanında yere indirip
hazır tuttuğu muazzam mızrağı vardı. Apsyrtos atların
dizginlerini sımsıkı tutuyordu. Ama gemi adaleli
kürekçilerin ve büyük ırmağın denize akıntısının
itmesiyle çoktan denizin yolunu tutmuştu;
aşırı kederli kral kollarını göğe kaldırdı,
Zeus'u ve Güneş'i bu kötü işlere tanıklığa çağırdı,
bütün halkına korkunç tehditler yağdırdı:
kara boyunca ya da açık denizde
giden gemiyi bulup, canları pahasına
kızı kendisine getirmezlerse bütün bu işlerin
öcünü almak isteyen ruhunu doyurabilmesi
için bütün öfkesini onlardan çıkaracaktı.
Aietes böyle dedi, aynı gün Kolkhisliler gemilerini
kızaktan denize indirdiler, donatımları gemilere yüklediler
ve aynı gün denize açıldılar: böyle bir kuvvetin filo
olduğunu söyleyemezdiniz; hayır, daha çok, art arda uçan,
çığlık atan uçsuz bucaksız bir kuş sürüsüne benziyordu.
Tanrıça Hera'nın arzuları uyarınca, hemen dalgaların
yönünden sert bir rüzgâr esti, Medeia'nın Pelasgia
ülkesine gidişini çabuklaştırdı, Pelias ve evi için bir
felaketti bu. Üçüncü gün Paphlogonia kıyısında
Halys ırmağı ağzına palamar attılar:

zira Medeia gemiden inerek Hekate'yi yatıştırmak
için kurban kesmelerini söylemişti. Genç kızın bu sunuyu
hazırlamakta bütün niyetini açığa vurmaktan huşu içinde
çekinirim, hiç kimse özünü bilemiyordu, ruhum bunu
dizelere dökmeme asla izin vermesin; yine de
kahramanların tanrıça için dalgakıranın ucuna yaptıkları
kutsal alan bugün de durur, daha sonraki çağın insanları için
görülecek bir şey. İason ve onunla birlikte diğer bütün kahramanlar,
Phineus'un Aia'dan dönüşte başka bir yoldan ama hiçbirinin
bilmediği bir yoldan gitmelerini söylediğini birden hatırladılar.
Argos onlara hitap ettiğinde hepsi seve seve dinledi.
"Orkhomenos'a gidiyoruz, daha önce karşılaştığınız
o yanılmayan kâhin karayı göreceğinizi söylemişti. Zira
Tritonialı Thebai'de doğan ölümsüz tanrıların rahipleri
başka bir deniz yolu daha olduğunu duyurdular.
Gökte dönüp duran bütün yıldız kümeleri o zaman yoktu,
bu nedenle, hiç kimse kutsal Danaoi ırkıyla ilgili sorulara
cevap veremiyordu. Sadece Arkhadialılar vardı,
Arkhadialılar söylentiye göre tepelerde palamut yiyerek
aydan bile önce yaşarlarmış. Pelasgia ülkesini henüz
Deukalion'un önder soyu yönetmiyordu: Daha eski
ölümlülerin anası Aigyptos'un, bereketli hasatlardan
yana zengin Sisler Ülkesi diye bilindiği ve uçsuz
bucaksız akan Nil ırmağının bütün Sisler Ülkesini
suladığı zamanlardı; Zeus buraya asla yeterli
yağmur göndermez; Nil'in bereketi ekinleri büyütür.
Derler ki bir adam bütün Avrupa ve Asya'yı dolaşmaya
buradan başladı, halkının gücüne, kuvvetine ve cesaretine
güvendi: yol aldıkça sayısız kent kurdu, bunların
bazısında hâlâ oturuluyor, bazısında oturulmuyor:
o tarihten beri yüzyıllar geçti. Aia'yı kurmak için
oraya yerleşenlerin torunlarının yanı sıra Aia da hâlâ
yerli yerinde duruyor: aslında bu insanlar atalarının
yazılı belgelerini, tabletlerini saklıyorlar,
dolaşanlar için suyun ve kuru toprağın tüm yollarıyla
sınırları bunların üzerine işaretlenmiş.
Tüccarların gemileriyle gidebilmeleri için geniş ve
yeterince derin bir ırmak var, Okeanos'un en kuzey
kolu; İstros diyorlar ona, en uzak rotasının haritasını çıkarmışlar.
Uzun bir yol kat ettikten sonra bu ırmak tarıma elverişli sınırsız
araziyi tek başına kestirmeden geçer; çok uzaklarda,
Kuzey Rüzgârının fırtınalarının ötesinde, ırmağın kaynakları

Rhipaia dağlarında birdenbire kükreyerek ortaya çıkar;
ama Thrake ve Skythia sınırlarına vardığında burada ikiye ayrılır:
bir akarsu sularını doğu denizine boşaltır, diğeri geriye kıvrılır,
Trinakria denizinin yukarıya yönelen derin körfezine döner,
senin toprağının bitişiğindeki denizdir bu, şayet Akhelous
gerçekten senin ülkenden çıkıyorsa."
Argos böyle dedi, tanrıça onlara iyi bir belirti lütfetti,
bunu görünce hepsi haykırarak onayladı,
tutmaları gereken yol buydu: önlerinde
göksel bir ışığın izi, geçebilecekleri yerin işareti belirdi.
Lykos'un oğlunu burada bıraktılar, büyük bir sevinçle
yelken açtılar, Paphlogonia dağlarına göre
rotalarını belirleyerek denize açıldılar; ama Karambis Burnu'nu
dönmediler, zira onlar İstros'un büyük halicine varıncaya kadar
rüzgâr ve göksel alevin izi kıpırdamadan yerinde durdu.
Bazı Kolkhisliler anlamsız bir maceranın peşine düşerek
koyu kobalt rengi Kayalıkların arasından Karadeniz'e yelken açtılar;
ama Apsyrtos'un komutasındaki diğerleri ırmağın yolunu tuttular,
Güzel Ağız'dan girerek kestirmeden gittiler,
bu kara boğazını geçtikten sonra Ionia sularının çok
uzağındaki körfeze gelerek kahramanların önüne çıktılar.
İstros'un çerçeve içine aldığı, üç köşeli bir ada,
Peuke adası vardı, geniş tabanı deltaya uzanıyor,
zirvesi akarsuya bakıyor, akarsuyun ağzını
farklı iki akıntıya ayırıyordu: birine Nareks,
diğerine, güney akıntıya, Güzel Ağız diyorlardı.
Apsyrtos'la Kolkhislileri hızla bu kanala vardılar,
Argonautlar uzun bir yol kat ederek adanın en kuzeydeki
kıyısını dönerken onları beklediler. Köylü çobanlar gemileri
görünce dehşete kapıldılar, kalabalık sürülerini bırakarak
ırmağın otlaklarından kaçtılar, gemilerin canavar kaynayan
derinlerden çıkan yaratıklar olduğuna inanıyorlardı,
zira hiçbiri daha önce denizde giden gemi görmemişti,
ne Thrakialılarla karışan Skythler, ne Sigynnler, ne Graukeniler,
ne de bugün Laurion çevresinde bulunan geniş bozkırdaki Sindiler.
Angouron Dağı yakınından ve Angouron'un çok ötesindeki
Kauliakos sırtını (sırtın çevresinde İstros akarsuyu ikiye ayrılır, biri
bir yana, diğeri denize akar) ve Laurion ovasını
geçtiklerinde Kolkhisliler en sonunda Kronos
denizine açıldılar ve düşmanlarının kaçmalarını
önlemek için bütün yolları kestiler.
Kahramanlar ırmağı izleyerek, hemen yakındaki

Artemis'in iki Brygeides adacığına kadar geldiler
Adacıklardan birinde kutsal alan vardı; Apsyrtos'la halkından
kaçarlarken çıktıkları öbür adaydı, çünkü onları
takip edenler Zeus'un kızına saygılarından birçok ada
arasında bunların kutsallığını korumuşlardı; Kolkhislilerin
doluştuğu diğerlerinde denize her çıkış engellenmişti,
Apsyrtos Salangon ırmağına ve Nestis sınırına kadar
komşu adaların kıyılarına adamlarını yığmıştı.
O tarihte orada, Kolkhisliler karşısında az sayıda olan Minyanlar
amansız bir savaşta kaybedebilirlerdi: ama o andan
önce anlaşmaya vardılar, böylece büyük bir çarpışmayı önlediler,
Altın Postu ister hileyle ister krala rağmen açıkça
ele geçirsinler tüm haklarıyla sonsuza kadar
koruyacaklarına yemin ettiler, çünkü bizzat Aietes
bütün yarışmalarını kazanırlarsa bunu vadetmişti,
ama Medeia, zira gerçek anlaşmazlık nedeni buydu,
ayrı tutulmalı, Leto'nun kızının korumasına verilmeliydi,
ta ki kralın yasa koyucularından biri onun babasının evine
veya zengin, kutsal Orkhomenos kentine
dönmesi veya Hellas ülkesine kadar kahramanların
peşinden gitmesi gerektiğine dair ferman çıkarıncaya kadar.
Medeia bütün bunları zihninde hesapladığında
sıkıntının keskin sancıları gelip şiddetle yüreğini sarstı,
İason'u hemen bir kenara çekti, yoldaşlarından uzaklaştırdı,
aralarına mesafe girinceye kadar onu uzağa götürdü; sonra
kırıcı sözlerle ona yüz yüze hitap etti: "İason, hepiniz benim
adıma ne dalavere çeviriyorsunuz? Başarı seni çok mu unutkan
yaptı? Bana muhtaçken benimle yaptığın
bütün konuşmaları hiç umursamıyor musun? Yakaranların
Zeus'una yeminlerin nerede? Bal tadında vaatlerin nerede?
Bunların uğruna, utanmazca bir kararlılıkla
ülkemi, evimin hatta ebeveynimin itibarını, benim için
çok değerli olan şeyleri bıraktım; sen öküzlerle ve topraktan
doğan insanlarla mücadele ederken hayatını kurtarabileyim diye,
hüzünlü iskele kuşlarıyla birlikte tek başıma denizde
sürükleniyorum, her şey senin sınanmalarından ötürü.
Son olarak, her şey ortaya çıktığında Postu da
benim delicesine sevdam sayesinde ele geçirdin,
her yerde kadınlara öldürücü bir utanç verdim!
Sana söylüyorum, senin karın, kızın, kız kardeşin
olarak Hellas'a kadar artık peşinden geleceğim!
Beni her zaman seve seve savun, beni terk etme, kraliyet

yargıçlarına gittiğinde beni geride bırakma, koru beni sadece!
Birlikte yaptığımız adil sözleşmeye bağlı kal, aksi takdirde
kılıcını tereddüt etmeden çek, boğazımı kes,
deliliğimle yaptığım hareketleri ödüllendir! Zavallı biçare,
ikinizin de bu kadar acımasız arabuluculukta güvendiğiniz
bu yasa koyucu kral benim erkek kardeşime ait olmam
gerektiği hükmünü verirse? O zaman babamın yüzüne
nasıl bakarım? Gerçekten de parlak bir itibar!
Sen evine varmanın keyfini sürerken işlediğim bu
ağır suçlar için ben en büyük azarı ve cezayı çekeceğim.
Zeus'un hayat arkadaşı, onun desteğinden gurur duyduğun
Göklerin Kraliçesi seni bundan esirgesin! Bir gün elem
sana eziyet ettiğinde beni hatırla: O zaman Post
yeraltı dünyasının karanlığında kabus gibi solup gider! Memleketine
vardığın an inatçı acımasızlığından çektiğim her şeyin öcü olarak Öç
Tanrıçalarım seni yine dışarı göndersinler! Sözlerim yerde kalmasın
bedeli ödenmedikçe, zira sen katı yürekliliğinde güçlü bir yemini
bozdun: yemin ettiğin bütün antlaşmalara rağmen benimle uzun
süre alay edemeyeceksin, huzur içinde kalmayacaksın"
Şiddetli öfkenin galeyana gelip köpürmesi üzerine Medeia böyle
dedi, gemiyi ateşe vermeyi, her şeyi apaçık yakmayı, sonra da
kendini denetlenemeyen ateşe atmayı düşünüyordu. Ama İason,
telaşa kapılarak bal tadında sözlerle ona şöyle hitap etti:
"Sakin ol, sevgili hanımım: Bu işten ben de hoşlanmıyorum,
ama savaşmaktan kaçınmak için çıkış yolu arıyoruz,
sana göre, ateşe benzeyen uçsuz bucaksız bir düşman bulutu
etrafımızı sarıyor. Bu ülkede yaşayan herkes senin köle gibi
eve götürüldüğünü, babana geri verildiğini görmek için Apsyrtos'a
yardım etmeye can atıyor, biz onlarla dövüşmeye başlasaydık
çoğumuz en korkunç ölümlerle yok olup giderdik,
katledilmemiz ve seni onlara av olarak bırakmamız
daha da acı olurdu. Ama bu anlaşma tuzak bir plan olacak,
onu tuzağa düşürüp yıkacağız, koruyucun, kan kardeşin,
artık onun etrafındaki halkla beraber olmadığında halk
senin yüzünden Kolkhislilere yardım edecek kadar düşman olamaz.
O zaman geriye bir tek Kolkhisliler kalıyor, serbestçe
geçmemi kabul etmezlerse onlara karşı
kafa kafaya savaşa girmekten kaçınmam."
İason bu sözlerle yaltaklandı, Medeia amansız bir cevap verdi:
"Şimdi iyi dinle: böyle üzücü işler yapıldıktan sonra
üzücü bir tavsiyeye ihtiyacımız olmalı, çünkü ta baştan
hata yaptım ben ve göklerin iradesiyle kötü arzuları yerine

getirmeyi başardım. Ben tatlı tatlı konuşarak onu kendisini
senin ellerine bırakmaya ikna ederken savaşın baskısıyla sen
Kolkhislilerin mızraklarından kaçın. Onu iyi karşıla, zengin
hediyeler ver, giderlerken belki habercilerin gönlünü yaparım,
teklifimi kabul etsin diye onu benimle yalnız bırakırlar. O zaman,
iş senin hoşuna giderse onu öldür, Kolkhislilerle
savaş çıkar, umurumda olmaz benim."
Böylece bu ikisi suç ortaklığına girerek
Apsyrtos'a büyük bir tuzak kurdular, ona bol bol
konuk hediyeleri verdiler, bunların arasında
Hypsipyle'nin kutsal mor elbisesini de ona verdiler,
o tanrıçalar, Kharitler, Dionysos için etrafı denizlerle
çevrili Dia'da o elbiseyi dikmişlerdi, daha sonra Dionysos onu oğlu
Thoas'a verdi, o da Hypsipyle'ye bıraktı, Hypsipyle de başka
birçok zengin eşyayla birlikte alıp götürsün diye onu zarif
işlenmiş bir konuk hediyesi olarak İason'a devretti. Ona el sürmenin
veya bakmanın zevkini asla tam olarak alamazdınız,
şarap ve nektardan yarı sarhoş Nysa kralı, Theseus'un
Knossos'tan itibaren peşine düşen ve onun tarafından
Dia'da terk edilen Minos'un bakire kızının güzel memelerine sıkıca
sarılıp uykuya yattığında göksel koku hâlâ elbisenin üzerindeydi.
Ama Medeia habercilere yalan bir hikâye anlattı,
kararlaştırıldığı gibi, tanrıçanın tapınağına ulaşır ulaşmaz
erkek kardeşi gelecek ve gecenin karanlığı onları sardığında
kudretli altın postu alıp Aietes'in evine dönmesi için
kardeşiyle birlikte kurnazca bir plan tasarlayabilecekti, zira
Phriksos'un oğullarının kendisini bu yabancılara
alıp götürsünler diye kaba kuvvetle verdiklerini söyledi;
onları böyle kandırdıktan sonra güçlü iksirlerini,
uzaktaki bir av hayvanını en sarp dağ yamacından
getirebilen iksirlerini rüzgâra savurdu.
Acımasız aşk, büyük dert, bütün insanlığın büyük felaketi,
lanet kavgalar, zorluklar ve feryatlar senden gelir, sayılamayacak başka
kederler bunların üzerine dalga dalga yayılır: ey tanrı sen, bir zamanlar
Medeia'nın yüreğine menfur bir cinnet soktuğun gibi,
düşmanımın oğullarına karşı silahlan! Apsyrtos geldiğinde Medeia onu
hanice nasıl öldürdü? Hikâyemin bundan sonraki temasını bu oluşturuyor.
Anlaşmanın gerektirdiği gibi, Medeia'yı
geride, Artemis tapınağında bıraktıklarında
her grup gemisini kıyıya ayrı ayrı çekti;
ama İason Apsyrtos'u ve kendi
yoldaşlarını bekleyerek pusuya yattı.

Medeia'nın en korkunç vaatlerinin tuzağına düşen Apsyrtos
gemisiyle bulanık denizi çabucak geçti,
karanlık gecede kutsal adaya çıktı.
Buluşmaya tek başına gitti, kız kardeşi
yabancıları tuzağa düşürmenin bir yolunu acaba
buldu mu diye, kışın büyüklerin geçemedikleri kabarmış
bir taşkına yaklaşan çıtkırıldım bir çocuk gibi, onun ağzını
aramaya başladı; ikisi her ayrıntıda görüş birliğine vardı,
o anda İason çektiği kılıcını bir eliyle havaya kaldırarak
yakındaki pusudan fırladı. Medeia yüzünü peçesinin ardında
gizleyerek hemen bakışlarını kaçırdı, kardeşinin kesildiğini,
öldürüldüğünü görmeyecekti, anakaranın karşısındaki Brygoi'nin
bir zamanlar Artemis için diktikleri kutsal alanın yanında,
İason, kocaman boynuzlu boğaya baltasını indiren kasap gibi
onu hedef alarak vurdu, kutsal alanın sütunlu girişinde
diz çöken kahraman son nefesini verdi, yarasından
fışkıran simsiyah kan iki avucunu doldurdu, geri
çekilen kız kardeşinin gümüş beyazı peçesine ve
elbisesine sıçrayarak kırmızıya boyadı.
Her şeye gücü yeten acımasız Öç Tanrıçası
yan yan bakarak onların yaptıkları öldürücü işi gördü;
ama kahraman İason cesedin elleriyle ayaklarını kesti,
üç defa kan yaladı, üç defa kiri dişlerinden tükürdü,
hain katiller için doğru kefaret buydu, sonra soğuk ve nemli
cesedi, bugün de kemiklerinin Apsyrtialıların
memleketinde yattığı gözden uzak bir yere gömdü.
Argonautlar, yaklaşmaları için Medeia'nın yukarıya
kaldırdığı meşalenin ışığını gördüklerinde, hep beraber
gemilerini Kolkhislilerinkinin yanına getirdiler,
güvercinlerin üzerine atılan şahinler veya
kalabalık bir koyun ağılına saldıran, sürülere zarar veren
vahşi aslanlar gibi bütün kahramanlar Kolkhisli mürettebatı
katlettiler. Biri bile ölümden kaçamadı, seri katil olarak çoğunun
arasına ateş gibi daldılar. En sonunda İason onlara
katıldı, kimseye ihtiyaç olmadığı yerde yardım etmeye istekliydi
ama bu defa Argonautlar onun hesabına endişeliydiler.
Bu nedenle, oturup yolculukları konusunda en bilge
görüşü tartıştılar, Medeia da denk geldi, tartışmalarına
katıldı. Önce Peleus konuştu: "Size söylüyorum,
henüz hava kararlıkken, hemen şimdi gemiye binip
küreklere geçin, düşmanlarımızın kontrolündeki bölgeden
iyice çıkalım. Zira şafakta kötü durumda olduklarını görünce,

tahmin ediyorum, onları bizim peşimize düşmeye zorlayacak
hiçbir kelimenin geçerliliği olmayacak: liderlerini
kaybettiklerinde insanlar amansız hiziplere bölünecekler,
kuvvetleri bölündüğünde daha sonra
tekrar gelmek, geçitten geçmek bizim için kolay."
Peleus böyle dedi, Aiakos'un oğlunun sözlerini gençler alkışladılar,
hemen gemilerine bindiler, Eridanos ırmağı yakınında,
kuzey zincirinin sonuncu kutsal adası Elektris'e
varıncaya kadar küreklere gayretle eğildiler.
Kolkhisliler prenslerinin öldürüldüğünü anladıklarında
Kronos Denizi boyunca Minyanları ve *Argo*'yu
öfkeyle takip ettiler; ama Hera gökyüzünün kemerinden
parlak ve korkunç bir yıldırımla onları durdurdu.
En sonunda, memleketleri Kolkhis'i, Aietes'in vahşi
öfkesinin korkusunu düşünmek onları hasta ettiği için,
bazıları oraya buraya dağıldı, kalıcı yerleşimler kurdular.
Bazıları kahramanların çıktıkları aynı adalara ayak bastılar,
Apsyrtos'un adı verilen yörede bugün de yaşayanlar vardır;
diğerleri İllyria ırmağının karanlık derinliklerinin yanında,
Kadmos'la Harmonia'nın mezarının yakınında bir kale inşa ettiler,
Enkhelees halkının arasında oturdular; diğerleri "Gürleyenler"
Adıyla bilinen dağlarda kendilerine ev kurdular, hep orada
yaşadılar, çünkü Kronos oğlu Zeus yıldırımlarıyla
onları karşı adaya gitmekten alıkoydu.
Ama kahramanlar geri dönüşün hiçbir tehlike getirmeyeceğinden
emin olduklarında yola koyuldular, Hyllees kabilesinin toprağına
vardıklarında palamarlarını tez elden kıyıya attılar, çünkü ırmakta
ada sayısı çok yoğundu, buradan geçenler için yolu tehlikeli
hale getiriyordu, ortadaki tek bir dar geçitten gidiliyordu; daha önce
onlara kötülük planlamış olan Hyllees kabilesi şimdi dostluk
gösterdi, rotalarında onlara yardım etti ve ödül olarak Apollon'un
büyük boy üçayağını aldı. Bu üçayaklardan bir çiftini Phoibos,
kendisini bekleyen seyahat konusunda Pytho'ya soru sormak için
Delphoi'ye geldiğinde zorla çıktığı uzak seyahate götürmesi için
İason'a vermişti: Üçayaklar her nereye koyulursa ülkeye hiçbir
zaman saldırılmaması, düşman saldırılarında tahrip edilmemesi
kaderin takdiriydi. Bu nedenle, bu üçayak bugün bile
Hyllos'un güzel kentinin yakınında, ölümlülerin
göremeyecekleri kadar toprağın çok altında saklı durur.
Ama kentin yöneticisi Hyllos artık burada değildir,
Herakles, çocuklarının korkunç cinayetinden aklanıp
yıkanmak için Nausithoos'un evine ve Dionysos'a

bakıcılık yapan Makris'e geldiğinde, güzel Melite onu
Phaiakların ülkesinde Herakles'e doğurmuştu: Herakles
Aigaios ırmağının kızı Naias Melite'yi ateşli bir ihtirasla
baştan çıkardı, o da Herakles'e kudretli Hyllos'u doğurdu.
Ama Hyllos delikanlı olduğunda azametli Nausithoos'un
yönetiminde adada kalmak istemedi, zira hakiki kahraman
Nausithoos yolculuğunda onun ihtiyaçlarını sağlamaya yardım
ettiği için yerel Phaiaklardan bir grup oluşturduktan sonra Kronos
Denizi'ne açıldı, buraya yerleşti, otlağındaki öküzleri için
mücadele ederken İstrialı kabile halkı tarafından katledildi.
Ama tanrıçalar, bu denizin ötesinde, Ausonia kıyısı boyunca,
Ekhelon diye bilinen bu Liguria adaları arasından
Argo'nun geçtiğine dair bunca kesin iz nasıl oldu da
bugüne kadar geldi? Hangi acil zorunluluk onun mürettebatını
buraya getirdi? Hangi rüzgârlar onları götürdü?
Apsyrtos'un ölüme yenildiğini gören tanrıların
kralı Zeus onların yaptıklarına öfkelendi,
Aialı Kirke'nin tavsiyeleriyle korkunç kan lekesinden
arınacakları ve geri dönmelerinden önce sayısız
üzüntü çekecekleri yolunda hüküm verdi. Kahramanların
hiçbiri bunu bilmiyordu: rüzgârın önünde seyrediyorlardı,
Hyllees ülkesi çok geride kalmıştı, önceleri Kolkhislilerin
üşüştükleri, denizle çevrili Liburnia adalarını,
İssa, Dyskelados ve büyüleyici Pityeia'yı geçtiler.
Bunlardan sonra Kerkyra sahiline geldiler, Poseidon
Asopos'un kızı güzel saçlı Kerkyra'yı aşık olup kaçırdığında,
burada Phleious toprağından uzakta, ona ev kurmuştu.
Denize epeyce açıklarında gemiciler Kerkyra'nın sahil
şeridini Kara Kerkyra adı verilen gölgeli bir ormanın
kararttığını gördüler. Sıcak deniz meltemlerinde
mutlulukla ısınarak Melite'yi, dimdik yarlarıyla
Kerossos'u ve ufukta, bir zamanlar Atlas'ın kızı
Kalypso'nun oturduğu Nymphaia'yı geçtiler;
sisli Gürleyen dağlarını gördüklerini sandılar.
Zeus'un onlarla ilgili planlarını, büyük öfkesini
anlayan Hera onların sağ salim evlerine
dönmeleri için plan yaparak onları sürekli döndüren,
Elektris'in kayalıklı adasına apar topar geri götüren
bir kasırga patlattı. Athena'nın
baş bodoslamasının ortasına diktiği Dodonia meşesinden
yapılmış gemi kemeresi hemen o anda insan sesiyle konuşarak
onlara seslendi, sesi ve Zeus'un şiddetli öfkesini

dinlerlerken ölümcül bir dehşet onları ele geçirdi: zira
Apsyrtos'u gaddarca katletmekten anınmak için Kirke
onları yıkayana kadar engin denizin zorluklarından da,
fırtınaların aksiliklerinden de kaçamayacakları anlaşıldı;
Polydeukes'le Kastor'a ölümsüz tanrılara, Perse'yle
Güneş'in kızı Kirke'ye ulaşacakları Ausonia sularına
salimen geçmelerini sağlasınlar diye dua etmelerini söyledi.
Akşam karanlığı çökerken *Argo*'nun sözleri böyleydi.
Tyndareus'un oğulları ölümsüzlere yakarmak için
kollarını havaya kaldırarak ayağa fırladılar, eksiksiz dua ettiler;
ama *Argo* yelkenlerini açmış hızla ilerlerken
Minyas soyundan gelen öbür kahramanları keyifsizlik
ele geçirdi, onları ırmağın yukarısına, Eridanos'a
götürdü, bir zamanlar göğsüne kızgın bir yıldırım çarpan
Phaethon, Güneş'in arabasından bu derin halicin alanına
yarı yanmış durumda dimdik düşmüştü: için için
yanan yarasından göğe doğru hâlâ, ağır bir duman çıkar,
suyun bu uzantısının üzerinden hiçbir kuş hafif kanatlarını
yayarak geçemez, yolun tam ortasında bir yerde sendeler,
kızgın kazanın içine düşer, etrafları uzun kavaklarla çevrili
Güneş'in bakire kızlarıysa dört bir yanda hüzünlü ağıtlar
yakarak ağlarlar, kederli gözkapaklarından yeryüzüne doğru
parlak amber damlaları halinde yağan yağmur
kuma düşer, burada güneş onu kurutur; ama uğuldayan
rüzgâr patlamadan önce, karanlık gölün suları her ne
zaman sahile taşsa, kabaran gelgitle birlikte bunlar
öbek halinde Eridanos'a yuvarlanır. Keltler bu efsaneyi
onlara atfetmiştir, bunlar Leto'nun oğlu Apollon'un
anaforlarca taşınan gözyaşlarıdır; Koronia, Amyros'un ağzında
parıldayan Lakereia'da Apollon'a bir oğlan doğurduğu için
gazaba gelen Zeus'un azarlaması üzerine
ışıltılı göğü terk ettiğinde ve kutsal Hyperboreoi ırkına
geldiğinde döktüğü saymakla bitmeyen
gözyaşları: bu halkın anlattığı hikâye böyledir.
Ama kahramanlar yeme içme arzusu duymuyorlardı,
yürekleri zevke karşı duyarsızdı. Ama Eridanos'un
akarsularından yükselen, yanık Phaethon'un yaydığı
dayanılması zor, ağır, yüreğe baygınlık veren
kötü kokudan gün boyunca etkileniyorlardı,
geceyse Güneş'in acı acı ağıt yakan
kızlarının içe işleyen feryatları kulaklarına
saldırıyordu, kederli gözyaşları suyun yüzeyinde

yağ damlaları gibi gidiyordu.
Rhodanos'un Eridanos'a açılan derin akışlı boğazına
buradan girdiler, karışan akarsular birleştikleri yerde
kaynayarak gürler. Gecenin kapılarının ve temellerinin
bulunduğu Yeryüzünün en uzak girintilerinde
Rhodanos doğar; bir kolu Okeanos'un kıyılarına
boşalır, öbürüyse İonia denizini besler; üçüncüsü
yedi ağzıyla Sardinia denizine ve geniş
körfezine akar. Bu ırmaktan Keltler toprağında
her daim uzanan fırtınalı göllere doğru kürek çektiler.
Burada başlarına neredeyse bir felaket geldi, zira
ırmağın takip ettikleri kolu Okeanos'ta körfeze açılıyordu.
Hiçbiri nereye gittiklerinin, buradan asla sağ dönmeyeceklerinin
farkında değildi. Ama gökten ok gibi fırlayan Hera
Herkynia burnundan bağırdı, gökyüzünün geniş
tonozunda öyle korkutucu yankılandı ki
bu çığlık üzerine hepsi dehşete kapılarak titredi: tanrıça yolu
bulmaları için onları geri döndürdü, böylece
memleketlerine dönmeleri güvence altına alındı.
Sayısız Liguria ve Keltler kabilelerinin arasından geçerek,
uzun bir yolculuktan sonra Hera'nın tavsiyesiyle dalgaların
yükseldiği sahil şeridine salimen vardılar, zira onuruna
kutsal alanların ve sunakların yapıldığı ve bugüne geldiği
Zeus'un oğulları sayesinde sağ salim çıktıkları Ekhelon adalarının
tam ortasındaki boğazdan denize doğru dümen kırıncaya kadar
yolculuklarının her gününde tanrıça esrarengiz tuhaf
bir sis yaydı: Zeus'un oğulları yalnızca denizcilerin
yardımına koşmuyorlardı; Zeus onlara geleceğin
denizcileri için gemiler de vermişti. Ekhelonlardan
Aithalia adacığına gitmek üzere yola koyuldular:
yorgunluklarının terini burada bol bol çakıl taşlarıyla
kazıdılar. Ten rengi çakıl taşları kıyıya dağılmıştır;
bugün Argo Körfezi diye bilinen limanda bunların
halkaları ve harika zırhları vardır. Ausonia'nın
Tyrrhenia kıyılarını seyrederek buradan hızla geçtiler;
meşhur Aiaias limanına geldiler, gemiden kıyıya,
muhteşem limana palamar attılar. Uyurken kendisini
rahat bırakmayan kabus gibi gece korkularından arınmak
için başını deniz suyunda yıkayan Kirke'yle rastlaştılar burada:
Kirke rüyasında evinin her odasından, her duvarından kan
damladığını görebilmiş, şimdiye kadar yoluna çıkan her
yabancıyı efsunladığı sayısız iksirini ise alevler yakıp yok etmişti;

ama sonra bu kırmızı şenlik ateşini ellerinin içinde topladığı
kurban kanıyla söndürmüş, ölümcül dehşet yakasını bırakmıştı.
Bu nedenle, şafak sökerken uyanmıştı, dev dalgaların
serpintisinde elbiselerini ve saçını yakıyordu.
Hayvanlar, görünürde tamamıyla vahşi hayvanlara
benzemeyen, ancak vücudu insana da benzemeyen ama kollarıyla
bacakları ikisinin karışımı olan hayvanlar, ağıldan çıkan koyunların
çobanlarının arkasında toplanması gibi Kirke'nin etrafını sarıyordu.
Toprak yağmursuz gökyüzünün altında henüz katılaşmadığında,
ne de yakıp kavuran güneşin ışınları yüzünden nemini
kaybetmemişken kollarıyla bacakları karmakarışık olan böyle
yaratıkları bizzat ilkel çamurdan üretti. Zaman bu biçimleri
birleştirdi, aşamalarına göre sıraya koydu; bu biçimsiz canavarlar bu
yolla onun peşinden gitti; kahramanları sınırsız bir şaşkınlık ele
geçirdi: her biri Kirke'nin dış görünüşünü ve gözlerini yakından
incelediğinde onun Aietes'in kardeşi olduğunu bir anda anladılar.
Ama Kirke gece görümlerinin korkusunu atınca hemen
geriye dönüp yürüdü, sevecen bir el hareketiyle onları
kendisini takip etmeye zorladı, kurnazca yönlendirdi.
Sonra grup İason'un emirleriyle salona gidip bekledi,
İason'sa Medeia'yı ileri doğru sürükledi, ikisi de
Kirke'nin büyük salonuna gelinceye kadar yol boyunca
Kirke'yi takip etti, onların gelişi Kirke'yi çok şaşırttı,
parafinli ve cilalı iskemlelere oturmalarını söyledi
ama onlar konuşmadan sessizce kendilerini ocak taşına
atıp oraya çömeldiler, zavallı yakarıcılar için uygun bir ritüeldi bu,
Medeia yüzünü iki eliyle gizliyordu, İason kocaman kabzalı
kılıcını, Aietes'in oğlunu öldürdüğü kılıcı yere saplamıştı;
ikisi de Kirke ile göz göze gelmeye cesaret edemiyordu
gözkapaklarını indirmiş, yere bakıyorlardı.
Kirke bir anda onların kötü kaderini, onları kirleten
cinayeti anladı. Bu nedenle Kirke, gazap tanrısı, yine de
insan öldürenlerin kudretli yardımcısı, yakarıcıların
tanrısı Zeus'un hükümlerine saygı gösterdi, merhametsiz
yakarıcıların aklanması için yapılan ritüele başladı,
ocağı onların kutsal alanı olarak kullandı.
İlkin, onulmaz cinayetin kefareti olarak genç,
yeni doğum yapmış, memeleri henüz şiş
bir dişi domuzu başlarının üzerinde tuttu,
hayvanın boğazını keserken kanı onların
ellerine aktı. Sonra başka içkiler sunarak yatıştırırken
cinayetin lekelediği yakarıcıları koruyan, Temizleyen

Zeus'a başvurdu: Her şeyde ona hizmet eden
yardımcıları Naiaslar bütün kirleri toplayarak atıyorlardı.
Bu arada Kirke, ocağın içinde şarapsız sunular, undan
yapılmış kekler, zeytinyağı ve bal yaktı, dehşetengiz
Öç Tanrıçalarının gazabı dinsin, Zeus onlara sevecenlikle
baksın, ikisine de hoşgörü göstersin diye dualar etti,
elleri ister bir yabancının, ister bir akrabanın kanıyla
lekelenmiş olsun, ondan lütuf dilemeliydiler.
Ancak her şey bittiğinde Kirke onları ayağa kaldırdı.
Sonra cilalı iskemlelerine oturttu, yüzü onlara dönük,
yanlarına oturdu, doğrudan konuya girerek
ayrıntılı sorular sordu, yolculukları neyin yararınaydı,
nereden gelmişlerdi, onları buraya, onun evine ne
getirmişti, neden onun ocağına oturmuşlardı?
Kirke bunları merak ederken o kâbusların dehşetengiz
hatırası zihnine hücum etti, Medeia'nın gözlerini yerden
kaldırdığını gördü, onun sesini duymak istiyordu, elbette,
o akrabasıydı, zira Güneş'in soyundan gelenler
hemen fark edilirler, çünkü gözkapaklarının
altından önlerine ışık, altına benzeyen bir parıltı
salarlardı. Vahşi yürekli Aietes'in kızı Medeia
Kirke'nin sorduğu her soruya cevap verdi, gönlünü
hoş etmek istiyordu, Kolkhis dilinde konuşarak seferi ve
kahramanların dolaşmalarını, bu dikenli rekabetlerde
gösterdikleri bütün gayreti, mutsuz kız kardeşinin
zorlamasıyla yaptığı hatayı ve Phriksos'un oğullarıyla
beraber babasının acımasız tehditlerinden korkarak nasıl
kaçtığını anlattı. Ama Apsyrtos cinayetinden hiç söz etmedi,
yine de Kirke'nin gözünden kaçmadı, her şeye rağmen Kirke
ağlayan genç kıza acıdı, şöyle dedi: "Biçare yaratık,
giriştiğin kötü ve utanç verici bir yolculuk: sanırım, Aietes'in
şiddetli gazabından kaçman uzun sürmez. Öldürülen oğlunun
öcünü almak isteyerek çok kısa süre sonra senin memleketine,
Hellas'a gelecek: işlediğin bu suç tahammül edilebilir gibi değil.
Ama sen bana yakardığın ve akrabam da olduğun için,
sana başka bir dert çektirmeyeceğim. Babana nispet yapmak için
seçtiğin tanınmayan bu yabancı her kimse onu da al, git!
Ocakta dizlerime yapışma: Senin planladığın ve yaptığın işlere,
yüz kızartıcı kaçışına ben asla göz yumamam."
Kirke böyle dedi, büyük bir elem Medeia'yı ele geçirdi:
yüzünü elbisesiyle kapadı, kahraman,
korkudan titreyen Medeia'yı elinden tutarak büyük salondan

çıkarıncaya kadar hıçkırarak ağladı, Kirke'nin evinden böyle gittiler.
Ama Zeus'un karısının dikkatinden kaçmadılar, geminin yolunu
tuttukları anda Hera onlara göz kulak olunmasını emrettiği için
İris, onların saraydan çıktıklarını görür görmez ona söyledi.
Hera yeni talimatlar verdi: "Sevgili İris, emrimi yerine
getirdiysen gel, hafif hızlı kanatlarınla çabucak Thetis'e git:
denizin tuzlu derinliklerinden çıkıp buraya, bana
gelmesini söyle, çünkü ona çok ihtiyacım var.
Sonra Hephaistos'un tunç örslerine kudretli çekiç
darbelerinin indiği o adanın kıyılarına gitmelisin:
Argo yanlarından salimen geçinceye kadar Hephaistos'un
ateşi söndürmesini söyle. Sonra Aiolos'a, apaçık göklerde
doğan bütün rüzgârların efendisi Aiolos'a da git,
maksadımı anlat ona: onlar Phaiakların Alkinos adacığına
varıncaya kadar, hafif hafif esen pupa rüzgârı haricinde
havanın her hareketini iyice engellesin,
en küçük bir esinti enginleri dalgalandırmasın."
Hera böyle dedi, İris Olympos'tan hemen fırladı,
hafif kanatlarını yaydı, havayı bıçak gibi yardı,
Nereus'un bölgesi olan Aigaia sularına daldı.
Önce Thetis'i ziyaret etti, Hera'nın, onun gelmesini
emrettiği, ona verdiği bütün mesajı iletti;
sonra Hephaistos'u arayıp buldu, demir çekiçlerini
o anda susturdu, duman çıkaran körüklerin
patlamasını dizginletti. Üçüncü olarak, İris
Hippotas'ın çok ünlü oğlu Aiolos'a uğradı. Mesajını ona da
verip yolculuğunun yorgunluğunu atarken Thetis
hem Nereus'u, hem de kız kardeşlerini geride bırakarak
denizden çıkıp Olympos'a, tanrıça Hera'ya gitti,
Hera onu yanına oturttu, niyetlerini açıkladı:
"Sana söylemem gerekenleri iyi dinle Tanrıça Thetis.
Kahraman İason ve macerasındaki diğer bütün
yoldaşlarını ne kadar yürekten beğendiğimi,
korkunç şiddetli fırtınalarda ve sarp kayalıkların
çevresinde köpüklü dalgaların kükrediği Gezen
Kayaların aralarından geçerlerken onlara nasıl
yardım ettiğimi bilirsin, ama şimdi geniş Skylla
kayasının yanından ve Kharybdis'in korkunç
püskürtmelerinin arasından gitmeleri gerekiyor. Unutma Thetis,
çocukken seni nasıl yetiştirdim ve Zeus'un bütün arzusuna
rağmen onunla yatmadığın için seni tuzlu derinliklerde yaşayan
diğer bütün deniz nymphelerinden daha çok sevdim,

ah, Zeus'u tanırım ben, ölümlü ölümsüz kadınlarla
ilişkiye girmenin peşindedir hep, ama bana saygından
ve sen korktuğun için onu yaklaştırmadın;
sonra Zeus büyük yemin etti, hiçbir ölümsüz tanrı sana
'karım' demeyecekti. Buna rağmen, saygın Themis meselenin
gerçeğini ona bir bir anlatıncaya, kaderinde babasından
daha iyi bir oğul doğurmak yazdığını söyleyinceye kadar
senden hiç vazgeçmedi. Seni hâlâ istese de
korkudan vazgeçti, tanrıların kralı olarak bir rakibin
kendisinin yerini almasından korktu: hükümranlığını
sonsuza kadar sürdürmek istedi. Ama yüreğine haz
veren ve çocuklar doğurduğun evliliğin tadını çıkar diye
dünyevi insanların en iyisini sana koca olarak verdim;
düğün şölenine bütün tanrıların katılmasını istedim,
düğün meşaleni kendi ellerimle havaya kaldırdım,
bunların hepsi bana saygı gösterdiğin içindi.
Şimdi sana bir sır vereyim:
Kentaur Kheiron'un evinde oturan, Naiasların
bakıcılık yaptığı, ana sütü hasreti çeken senin bu oğlun
Elysion ovasına geldiğinde kaderinde Aietes'in kızı
Medeia'nın kocası olmak var: git, müstakbel gelinine ve
Peleus'a da yardım et. Ona karşı bu inatçı öfke neden?
Peleus ahmaktı: fakat bu ahmaklık bazen tanrıları da
kör eder. Benim ısrarım üzerine Hephaistos'un akkor
üfürmeyi keseceğinden elbette eminim,
Hippotas'ın oğlu Aiolos da bütün rüzgârlarının
hızlı akımlarını engelleyecek, onlar bir Phaiak
limanına varıncaya kadar batıdan esen sakin pupa rüzgârını
koruyacak. Sen onlara risksiz bir seyahat sağlarsın: senin tek
meşgalen kayalar ve zorba dalgalar, kardeşinle sen
böyle tehlikeleri pekâlâ bertaraf edebilirsin.
Kharybdis onları sonsuza kadar yutmasın diye, onun
derinlerine dalmalarına veya Skylla, Kratais diye
bilinen, gece dolaşan Hekate'nin bir zamanlar Phorkys'e
doğurduğu Ausonialı acımasız Skylla, korkunç çenesiyle
üzerlerine atlayıp baş kahramanı öldürmesin diye, saklandığı
iğrenç yerin çok yakınından geçmelerine düpedüz sorumsuzluk
ederek izin verme. Onları mahvolmaktan kıl payı kurtaracak
bir rotadan gemilerini götürmeleri için onlara yol göster."
Hera böyle dedi, Thetis şu sözlerle ona cevap verdi:
"Eğer azgın ateşin gücü ve bu şiddetli fırtınalar gerçekten
dinerse, dalgalar ters yönde bile olsa gemiyi

kurtaracağıma kendimden emin olarak vaatte bulunabilirim:
bana tek gereken hafif batı meltemi. Ama bana yardım
edecek kardeşlerimi aramak için ölçülemeyecek kadar uzun bir
yola ve geminin palamarlarının bağlandığı yere
gitmemin tam zamanı, öyle ki şafağın ilk ışıklarında
mürettebat denize açılmayı düşünebilsin."
Bunları söyledikten sonra Thetis fırladı, kardeşi
Nereus kızlarını yardıma çağırarak, göklerden
kobalt rengi denizin girdabına bir çırpıda iniverdi;
Nereus kızları onun çağrısını duyunca koşup etrafını
sardılar. Thetis Hera'nın emirlerini duyurdu, her birini
hemen Ausonia Denizine gönderdi, kendisiyse çakan
ışıktan veya ufuktan fırlayan güneş ışınlarından daha
hızlı, Aia'nın sahil şeridine, Tyrrhenia toprağına
varıncaya kadar suda yol aldı. Kahramanları
gemilerinin yanında buldu, ok ve halka atarak
dinleniyorlardı; onlara yaklaştı, elini uzattı ve Aiakos'un
oğlu Peleus'un yani kocasının eline hafifçe dokundu.
Yine de hiç kimse Thetis'i fark etmedi, ancak
Peleus'a apaçık görünüyordu, ona şöyle hitap etti:
"Bu Tyrrhenia sahilinde artık zaman harcama ama sana yardım
eden Hera'ya itaat ederek, şafağın ilk ışıklarında hızlı giden
geminizin palamarlarını çöz; zira Hera'nın emriyle, gemicilerin
Gezenler diye bildikleri bu kayaların arasından geminizi salimen
geçirmek için bütün Nereus kızları hep birlikte toplanıyorlar:
Kaderinizdeki deniz yolu budur. Ama bizim hep birlikte
yaklaştığımızı görünce benim burada olduğumu hiç kimseye
açık etme: sesini çıkarma yoksa başka bir olayda düşüncesizliğinle
beni kızdırdığından daha çok kızdırırsın."
Thetis böyle diyerek denizin derinlerine daldı, gözden kayboldu.
Ama şiddetli bir üzüntü Peleus'un içine işledi, zira Thetis
bebeği olağanüstü Akhilleus yüzünden öfkeyle yatağından ve
odasından kaçtığından bu yana onu o ana kadar hiç görmemişti;
gecenin karanlık saatlerinde Akhilleus'un ölümlü bedenini
ateşe tutup alazlıyor, onu ölümsüzleştirmek, cildini yaşın
hasarlarından korumak için nazik bedenini gündüzleri de nektarla
ovuyordu. Ama Peleus uykudan uyandı, sevgili çocuğunun
alevlerin içinde debelendiğini görünce yerinden fırladı:
gördükleri karşısında korkunç feryat etti, koca aptal, bunu
duyan Thetis bebeği kaptı, bağırarak yere fırlattı,
kendisi de vücut bulmuş rüzgâr, kısa süren bir rüya gibi
hızla evden çıktı, kendini öfkeyle denize attı: bundan sonra

Thetis bir daha asla geri dönmemişti. Şimdi düpedüz bir
şaşkınlık Peleus'un tepkilerini dondurdu: buna rağmen
Thetis'in bütün isteklerini yoldaşlarına yine de bildirdi,
oyunlarını hemen bıraktılar, her günkü istekle oyun
oynamaktan vazgeçtiler, yemek hazırladılar,
yere yataklarını yaptılar, karınlarını doyurdular,
her zamanki gibi bütün gece uyudular.
Batıdan gelen esintinin canlanmaya başlamasıyla birlikte,
ışığı getiren şafak göklerin kenarına dokunurken, kupkuru
toprağı bırakıp geminin sıralarına gittiler, derinlere
attıkları demiri sevinçle çektiler, halat takımının geri kalanını
düzgün sardılar, büyük yelkeni hisa ettiler, cundanın yelkenleri
yukarı kaldırmak için kullanılan halatlarıyla büyük yelkeni iyice
gerdiler, gemi sabit rüzgârla gidiyordu. Akheloos'un kızları
berrak sesli Sirenlerin baştan çıkarıp büyüleyen şarkılarıyla
gelen herkesi mahvettikleri güzel Anthemoessa adasını
gördüler çok geçmeden. Mousalardan biri olan, güzel yaratık
Terpiskhore Akheloos'la yattıktan sonra Sirenleri doğurmuştu;
zamanı geldi Demeter'in o zaman henüz evlenmemiş olan
güçlü kızına yardım ettiler, onun oyununu paylaştılar: o tarihte
görünürde kısmen kuşa, kısmen genç kıza benziyorlardı.
Limanın üzerindeki gözetleme yerinden her zaman bakarak
birçok insanı bal tadında eve dönüşten yoksun bırakırlar,
iradelerini ellerinden alırlar. Şimdi, bu yeni
gelenlere de tertemiz sesleriyle hiç acımadan
sesleniyorlardı, Oiagros'un oğlu olmasaydı neredeyse
kıyıya palamar atacaklardı, Thrakialı Orpheus
hemen yerel lirini kaparak tellerine dokundu,
hayat dolu bir tema tıngırdattı, onların dinleyen
kulaklarını vızıltılı ve tıngırtılı telli çalgıyla doldurmak için
hızlı ritimdeydi, öyle ki lirin sesi Sirenlerin
şarkısını bastırıyordu. Gemilerini, pupadan gelen
batı rüzgârı ve yankı yapan dalgalar götürüyor, şarkı
gücünü kaybediyordu. Her şeye rağmen, Sirenlerin
çok net çağrısı yoldaşlardan birinin, Teleon'un soylu
oğlu Boutes'in ruhunu eritti, yoldaşları
durduramadan Boutes cilalı sırasından denize,
yükselen dalgalara atladı, kıyıya doğru gitti.
Zavallı biçare Boutes anaforlarda çırpınırken Eryks'in koruyucusu
tanrıça Kypris ona acıyıp yardımına koşmasaydı, Lilybeon
Burnunda yaşasın diye onu kapıp kurtarmasaydı, Sirenler
hemen orada onu memleketine dönmekten mahrum bırakacaklardı.

Elemin pençesine düşen kahramanlar Sirenleri geride bıraktılar;
ama gemilere zarar veren daha da kötü başka tehlikeler denizlerin
birleştiği yerde onları bekliyordu, bir yanda dimdik düz Skylla
kayasını gördüler, öte yanda Kharybdis'in sonu gelmeyen
kükremesi ve yükselmesi, bunların ötesinde, kocaman dev
dalgaların altında Gezen Kayaların gök gürültüsünü andıran sesi
geliyordu, burada, yanan ateş yalçın kayaların tepesinden
fışkırmadan önce, duman havayı puslandırdığında güneş ışığını
göremezdiniz. Şimdi bile, Hephaistos'un çalışmayı
durdurmasına rağmen deniz hâlâ sıcak buharla fokurduyordu.
Nereus kızları şimdi dört bir yandan onlara yardıma gelmişlerdi,
onların arkasında tanrısal Thetis bir eli kumanda küreğinde
Gezenlerin resiflerinin arasından onlara yol göstermek için
duruyordu; iyi havada yunus sürülerinin derinlerden çıkması, gemi
hızla giderken kah önünde, kah arkasında, kah yine yanında
görünerek oynamaları, denizcilerin de bundan keyif almaları gibi,
Nereus kızları da derinlerden yukarıya sıçrıyorlar, *Argo* gemisinin
etrafında gruplar halinde daire oluyorlar, Thetis de geminin rotasını
belirliyordu. Gezenlerin yakınına geldiklerinde, eteklerinin kenarını
beyaz dizlerine kadar hemen yukarı çektiler, vuran dev dalgaların
arasındaki resiflerin arasından ayrı gruplar halinde
sağa ve sola gittiler. Akıntı gemiye vururken gemi yukarıya
kalkıyordu, dört bir yanda artan azgın dalga Gezen
kayalara çarpıyordu, Gezenler kimi zaman yükselen sarp
kayalıklar gibi gökyüzüne değiyor, kimi zaman
derinlere iniyor, denizin en dibindeki temellerin altına
hızla kök salıyor, öfkeli dalgalar sel gibi üzerlerine akıyordu.
Nereus kızlarıysa gözlerden uzak bir sahilin kumsalındaki
kızlar gibi eteklerini yukarı kaldırarak kuşaklarının içine
sokmuşlar, yuvarlak güzel bir topla oynuyorlardı, her
biri sırayla diğerinin attığını yakalıyor, havaya
atarak topu başkasına geçiriyordu, bu durumda top asla
yere düşmüyordu, böylece Nereus kızları hızlı giden gemiyi
dalgaların tepesinden sektirerek sırayla birbirlerine aktarıyorlar,
kükreyen akıntı etraflarında köpürürken gemiyi kayalardan
uzak tutmaya dikkat ediyorlardı. Gözcüleri vardı, sarp
uçurumun tepesinde dimdik durmuş, adaleli omzunu
çekicinin sapına dayamış tanrı Hephaistos seyrediyordu;
ışıltılı göklerin çok üzerinde Zeus'un hayat arkadaşı
duruyordu, gördüklerinden öylesine korkmuştu ki
kollarını dehşet içinde Athena'ya dolamıştı.
Kahramanlar yine rüzgâra yakalanıp

hızla ilerleyinceye, güneş tanrısının sığırlarının otladığı
Thrinakia otlakları sahilini hızla geçinceye kadar
ilkbaharda günün süresi elverdiğince Nereus kızları
çalıştılar, gemiyi gök gürültülü kayaların uzağına fırlattılar.
Hera için yaptıkları işi bitiren Nereus kızları
çoğu yelkovankuşu gibi burada denizin derinlerine
daldılar. Aynı zamanda kahramanların kulaklarına
sisin içinde koyunların melemesi geldi, yakın bir yerlerde
ineklerin böğürmesi de kulaklarına çarptı.
Helios'un en küçük kızı Phaethusa elinde tuttuğu gümüş
çoban değneğiyle çiyle kaplı otlağında koyun bakıyordu;
sığırların peşinden giden kardeşi Lampetie dağ bakırından
yapılmış, parlak cilalı öküz üvendiresini sağa sola sallıyordu.
Kahramanlar bu sığırların ırmağın akıntısının yanında,
ovada ve sulak çayırda beslendiğini gördüler;
sığırların birinin bile rengi koyu değildi, hepsi süt
gibi beyazdı ve altın boynuzlarıyla güzel görünüyorlardı.
Onların yanından gündüz geçtiler ama hava
karardığında sabahın kızı Şafak yolculuklarını bir defa
daha aydınlatıncaya kadar keyifle açık denize çıktılar.
Keraunia sularında İonia boğazına bakan büyük, verimli
bir ada vardır; altında, hikâyede böyle anlatılır, Kronos'un
babasının mahrem organlarını acımasızca kestiği orak
durur. Mousalar, antik hikâyeyi yine gönülsüzce
anlattığım için bağışlayın beni! Gerçi başkaları ona
Khthonia tanrıçası Demeter'in orağı derler; zira aslında bir
zamanlar Demeter bu ülkede yaşamış, Makris'e sevgisinden,
Titanlara buğday başaklarını biçmeyi öğretmişti.
Bu nedenle, bu adaya Phaiakların kutsal bakıcısı
Drepane'nin adı verildi, yani "Orak" oldu, bugün Ouranos'un
kanından geldiklerini iddia edeler. Birçok dert yüzünden
geciken *Argo* hoş bir esintiyle Thrinakia
Denizinden buraya geldi. Alkinoos'la halkı
onların gelişini uygun kurbanlar keserek sevinçle
karşıladılar: bütün kent onların onuruna bayram
yaptı, kendi oğullarını ağırladıklarını sanırdınız,
kahramanlar da sanki Thessalia'nın tam ortasında
karaya çıkmışlar gibi kalabalıktan büyük keyif alıyorlardı.
Ama çok geçmeden silahlarına sarılıp savaş çığlığı attılar;
Karadeniz'in ağzını ve koyu kobalt rengi kayalıkları geçerek
kahramanların izini süren Kolkhisliler büyük kalabalık
halinde çok yaklaşmışlar, iyiden iyiye ortaya çıkmışlardı,

Medeia'yı babasının evine götürmekte kuşkusuz ısrarlıydılar:
aksi takdirde hem şimdi hem de Aietes geldikten sonra
en kanlı savaşı başlatmakla, korkunç acımasızlık ve katliam
yapmakla tehdit ettiler. Ama asil Alkinoos onların
savaş heveslerini frenledi, silahlı çatışmaya girmeden
bu şiddetli kavgada iki tarafı da uzlaştırmakta kararlı
davrandı. Ölümcül dehşetin pençesine düşen Medeia
İason'un yoldaşlarına defalarca yalvardı, Alkinoos'un karısı
Arete'nin dizlerine kollarını defalarca doladı:
"Kraliçem, sana yakarıyorum, bana merhamet et,
beni gemiye bindirip babama götürecek olan bu
Kolkhislilere teslim etme, şayet sen de,
hafif suçluları mahvetmek için yüreği acele
eden ölümlüler ırkından değilsen. Zira sağduyum
beni yüzüstü bıraktı, ama şehvet nedeniyle değil!
Güneş tanrısının kutsal ışığı, Perses'in kızı gece dolaşan
bakirenin törenleri üzerine yemin ederim ki
yabancı ırktan insanlarla birlikte Kolkhis'ten
isteyerek, kendi seçimimle gitmedim: hata yaptığımda
iğrenç bir korku bu kaçışa başvurmak zorunda bıraktı beni,
başka çıkış yolu yoktu. Bekaretim, babamın evinde olduğu gibi,
hâlâ lekelenmeden, el değmeden duruyor. Acı bana,
hanımım, benim için kocana rica et, ölümsüzler
sana mükemmel hayat, neşe, çocuklar ve asla
fethedilmeyen bir kentin gururunu bahşetsinler."
Medeia gözyaşları dökerek Arete'ye böyle yakardı;
kahramanlar zümresinin her bir savaşçısına da sırayla:
"Sen, evet sen, en iyileri, en cesurları, cüret ettiklerin
aklımı başımdan aldı, suç ortaklığım sayesinde boğalara
boyunduruk taktığın, topraktan doğan insanları ölümcül hasat
ettiğin ben; sayemde Altın Post'la birlikte memleketinin,
Thessalia'nın yolunu tuttun; ülkesini terk eden ben
ebeveynimden, evimden, hayatı yaşanır kılan her şeyden ayrıldım;
ne var ki sen geri dönüyorsun, yeniden kendi evinde yaşayacaksın,
benim sayemde! Ebeveynini kendi gözlerinle bir defa daha
görmenin sevincini yaşayacaksın, ama zalim bir tanrı benim bütün
sevincimi elimden aldı; yabancılarla dolaşıyorum ben, lanetli
bir iş. Ben Aietes'in ellerine düşüp can çekişerek, onursuzca
ölürsem antlaşmandan, yeminlerinden kork, yakaranların öcünü
alan Öç tanrıçasından, göklerin cezasından kork! Hiçbir tapınak,
hiçbir sur benim değil: sizin kişilikleriniz dışında kalkanım olarak
tutunabildiğim başka hiçbir korumam yok. Gaddar, acımasız,

katı kalpli, yabancı bir kraliçenin dizlerine sarılmak için
kollarını uzatmış, beni bu kadar çaresiz görünce
gizli bir utanç duymadın mı? Postu ele geçirmek
istediğinde bütün Kolkhis ordusuyla ve gururlu
Aietes'le karşı karşıya gelirdin: ama şimdi
onlardan birkaçı karşısında cesaretini unuttun sen!"
Onlara hitap ederek Medeia böyle dedi; yanına yaklaştığı
her adam ona rahatlatıcı sözler söyledi, üzüntüsünü
gidermeye çalıştı: keskin mızraklarını tutup
avuçlarında sağa sola çevirdiler, kınından çıkardıkları
kılıçlarını salladılar, haksız bir yargıya varılırsa onu
korumaktan geri kalmayacaklarına yemin ettiler.
Medeia kalabalığın içinde kıvranırken Gece,
insanların işlerine ara veren Gece sessizce yaklaştı,
bütün yeryüzüne uyku veren bir huzur yaydı. Yine de,
Medeia bir an olsun dinlenmedi: çalışan yoksul bir kadının,
kocasız dulluğunda yetim çocukları sızlanırken bütün gece
çıkrığını döndürmesi gibi, bağrında yüreğini
elem burkuyordu: kendisini ele geçiren kötü kadere
ağlarken gözyaşları yanaklarından süzülüyordu,
bu gözyaşları Medeia'nın yanaklarını ıslatıyor, içindeki ruh
korkudan siniyor, en keskin acıya yol açan bıçak ucuyla deliyordu.
Kentte, kraliyet çifti, asil Alkinoos'la eşi büyük hanımefendi Arete,
eskisi gibi saraylarına çekilmiş, yatakta, karanlıkta Medeia'dan söz
ediyorlardı; Arete evli bir kocanın eşi olarak kocasına sarılmış,
sevecenlikle yakarıyordu: "Lütfen sevgilim, harekete geç,
bu mağdur kızı Kolkhislilerden koru, Minyanlara
dostça bir karşılık ver, zira Argos'la Thessalialı
savaşçılar bizim adamıza yakın olabilirler
ama Aietes bize hiç de yakın bir yerde yaşamıyor,
aslında Aietes hakkında söylentilerden başka hiçbir şey
bilmiyoruz. Ama bu çok talihsiz genç kadın yakarılarıyla
beni üzdü: ah efendim, onu sürükleyerek babasına
geri götürsünler diye Kolkhislilere teslim etme!
Öküzleri boyunduruk altına alması için büyüleri bu adama
ilk defa verdiğinde karasevda onu yanlış yönlendirdi,
zorba babasının gazabının ağırlığından kaçarak
başımız derde girince çoğunlukla yaptığımız gibi
kötüyü kötüyle tamir etmeye çalıştı. Ama İason,
duyduğum kadarıyla, onu evlendiği eşi,
sarayının kraliçesi yapmak için ona yeminler etti. Bu nedenle,
sevgilim, İason'un yeminini yerine getiremeyeceği bir yolu

seçme, ne de suç ortağı olup bu babanın acımasız içerlemesinin
bu çaresiz çocuğun haklarını çiğnemesine izin ver!
Zira babaların kızlarını kıskanmaları kusurdur,
Nykteus'un güzel Antiope'ye nasıl davrandığına bir bak,
Danae engin denizde babasının delice öfkesine ne sıkıntılar
çekerek katlandı, yakınlarda, buradan çok
uzak olmayan bir yerde şiddet eğilimli Ekhetos, kızının
gözbebeklerine tunç iğneler batırdı: karanlık ambarda
tunç mısır kabuklarını öğütürken kötü kaderi kızı solduruyor."
Arete Alkinoos'a böyle yalvardı, karısının sözleri Alkinoos'un
yüreğini zevkle ısıttı, ona şöyle cevap verdi:
"Arete, genç kızın hatırına kahramanlara lütufta bulunarak
bu Kolkhislileri dışarı atmak için silahlı kuvvet toplayabilirim.
Ama Zeus'un haklı yargısını hiçe saymaktan korkarım.
Senin dediğin gibi, Aietes'i göz ardı etmek akıllıca değil,
zira Aietes'ten daha kudretli bir kral yaşamıyor,
uzakta olsa da, isterse kan davasını Hellas'a getirebilir.
Bu durumda, benim için doğru olan, herkesin onayını alacak
bir yargıya varmam: Senden saklayacak değilim. Kız hâlâ bakireyse
babasına götürülmesinden yana hüküm veririm; ama bir erkeğin
yatağını paylaşıyorsa onu kocasından ayırmayacağım;
karnında çocuk taşıyorsa düşmanları onu benden alamayacaklar:"
Alkinoos böyle dedi, hemen uykuya yenildi.
Ama Arete Alkinoos'un dirayetli sözlerini ciddiye aldı, hemen
yataktan kalktı, koridorda hızla yürüdü. Ona hizmet eden
kadınlar koşarak geldiler, hanımlarına canı gönülden seğirttiler.
Arete eliyle işaret ederek habercisini sessizce çağırdı, Aison'un
oğluna iletmesi için ona bir mesaj verdi, düşünceli bilgeliğiyle
ona kızla yatmasını ve planladığı gibi Alkinoos'a başvurmaktan
vazgeçmesini tavsiye etti – "zira kral Kolkhislilere hükmünü
bildirecek, kız hâlâ bakireyse onu babasının evine
geri gönderecek, ama bir erkeğin yatağını paylaşıyorsa
onu evlilik ihtirasının sevinçlerinden koparmayacak."
Arete böyle dedi, tanrıdan korkan Alkinoos'un hükmüyle
birlikte Arete'nin cesaret veren sözlerini İason'a
iletmek için, haberciyi hemen gönderdi.
Kahramanları kentin yakınında Hyllos limanında
gemilerinin yanında silah altında ve nöbette buldu.
Onlara Arete'nin bütün mesajını söyledi, her kahramanın
yüreği sevindi, zira getirdiği haber çok hoşlarına gitti.
Kutsal tanrılar için hemen usulüne uygun bir kâse
şarap karıştırdılar, koyunu saygıyla sunağa sürüklediler,

hemen o gece Medeia'ya bir zamanlar Makris'in
evi olan kutsal mağarada gelin yatağı hazırladılar,
Aristaios'un kızı Makris becerikliydi, arı
yetiştirmenin ve zeytinden yağ çıkarmanın ilk öncüsüydü.
Her şeyden önce, Abantis Euboia'da, Hermes ateşten
kurtarır kurtarmaz Zeus'un Nyseioslu çocuğunu
kucağına alan, çocuğun kurumuş, çatlamış dudaklarına
bal süren Makris'ti; ama Hera Makris'i gördü,
gazaba gelerek onu adadan kovdu. Bunun üzerine Makris
uzaklara, Phaiakların arasına, onların kutsal mağarasına
yerleşti ve burarın sakinlerine muazzam bir zenginlik getirdi.
Büyük bir düğün yatağı yaptılar, bu evliliği onurlandırmak ve
hikâyede onu meşhur etmek için yatağın üzerine parıldayan
Altın Post'u yaydılar. Nympheler onlar için her renk
yabani çiçek topladılar, beyaz sinelerinde buket
buket çiçek getirdiler. Etraflarında alev ışığı gibi bir
parıltı vardı, Postun altın püsküllerinden yansıyan
ışık o kadar parlaktı. Onların gözlerinde bu tatlı bir
hasreti alevlendiriyordu: her biri elini uzatıp dokunmayı
istese de, korku onları engelliyordu. Aralarında Aigaios
ırmağının kızları, Melite denen dağın tepelerinin çevresinde
yaşayan diğerleri, ovalardan gelen orman nympheleri gibi bazı
tanıdıklar vardı: zira onları Zeus'un hayat arkadaşı Hera İason'u
onurlandırmak için göndermişti. Bu kutsal mağara bugün de Medeia
Mağarası adıyla bilinir, nympheler hoş ve güzel kokulu çarşaflar
sererek bu ikisini bir araya getirdiler, kahramanlar da gizlenmiş
bir düşman kitlesi aniden ortaya çıkar da gafil avlayarak saldırır
diye yumruklarını sıkmış, savaş mızraklarını sağa sola sallıyorlardı,
başlarında yapraklı asma filizlerinden çelenkler vardı,
gelin odasının eşiğinde düğün şarkısı söylüyorlar,
Orpheus'un berrak ve ahenkli lirine eşlik ediyorlardı,
gerçi İason bu düğünün burada, Alkinoos'un ülkesinde değil,
İolkos'a sağ salim döndüğünde babasının evinde yapılmasını
istiyordu; Medeia da onun gibi düşünüyordu; ama zorunluluk
şimdi birleşmelerini gerektiriyordu. Zira şu doğru ki biz biçare
ölümlüler kuşağı ayağımızı mutluluğa sağlam basmayız:
sevincin tam ortasında tatsız bir üzüntü sinsice sızmaya çalışır hep.
O ikisi için de böyleydi: tatlı ihtiraslarının
ateşinde erimelerine rağmen yine de korkunun
pençesindeydiler, Alkinoos o kararı verecek miydi?
Ölümsüz ışımasıyla yeniden dirilen Şafak sabah
sisinin arasından siyah geceyi dağıttı, adanın kumsallarıyla

ovanın çok ötesinde çiy yağmış yollar güneşte güldü,
sokaklar seslerle doldu: kentte halk yataktan kalkmıştı,
Makris yarımadasının en ucundaki Kolkhisliler de keza,
Alkinoos, yapmaya karar verdiği gibi, Medeia'yla
ilgili hükmünü hemen ilan etmek için yola çıktı.
Bir elinde altın adalet asasını tutuyordu: bütün kentte
adaletin hegemonyasında kralın halkı için doğru hükümler
veriliyordu. Onun arkasında kabile reisleri, Phaiakların
en iyi savaşçıları savaşa gidiyormuş gibi silahlanmış,
sıkışık düzende sıra halinde yürüyordu.
Surların ötesinde kadınlar kahramanları bir an
görebilmek için kalabalıklar halinde koşuyorlardı,
tarla işçileri öğrendiklerinde gelip onlara katıldılar,
zira Hera ne olup bittiğinin haberini yaymıştı.
Biri sürüsünün en iyisi olan seçtiği koçu, biri hiç kullanılmamış
bir düve getirdi; diğerlerinin rahatça karıştırmak için hazır
tuttukları şarap kapları vardı; çok daha ötede yanan sunuun
dumanı girdap gibi dönüyordu. Kadınlar âdetleri olduğu
üzere ince dokunmuş kumaşlar, altın sunular getiriyorlardı,
ayrıca yeni evlilere her tür ziynet eşyası sağlanıyordu.
Eşsiz kahramanların hoş görünüşlerine ve yakışıklı yüzlerine
şaşkınlık içinde, kendilerinden geçerek baktılar, kahramanların
arasında Orpheus hızlı ve yetenekli parmaklarıyla liriyle
tatlı bir müzik çalıyor, ince işçilikle yapılmış sandaletinin
içinde ayağını yere vuruyordu; düğün müziği çaldığında
tatlı düğün şarkısını bütün nympheler birlikte söylediler.
Sonra daire oluşturup dans ettiler, Hera'yı onurlandırmak için
şarkılara eşlik ettiler: zira Arete'nin yüreğine
Alkinoos'un bilgece sözünü ilan etmeyi o koymuştu.
Kral da doğru yargısının kararını ilan ettiği,
evliliğin tamamlandığı aşikâr olduğu andan
itibaren sözünü tuttu. Ne ölüm korkusu
ne de Aietes'in öfkesinin ağır yükü onu değiştirebildi,
kararına geri dönülmez yeminlerle bağlı kaldı.
Kolkhisliler taleplerinin çaresi olmadığını öğrendiklerinde
kral onlara ültimatom verdi: ya kararına saygı gösterecekler ya da
gemilerini alıp onun limanlarından ve ülkesinden gideceklerdi,
kendi krallarının gazabından korkan Kolkhisliler,
kendilerinin bu ülkeye kabul edilmeleri için yalvardılar.
Bu durumda, Phaiaklarla birlikte yıllarca yaşadılar,
ta ki Bakkhis oğulları klanı atalarının yurdu Ephyra'dan
zamanı geldiğinde yerleşimci olarak buraya

gelinceye kadar; sonra anakaraya göç ettiler.
Keraunia dağlarında yaşayan Abanteslerle Nestaioi ve
Orikon halklarına ulaştılar: ama bütün bunlar uzun
yüzyıllar geçtikten sonra oldu. Kader tanrıçalarıyla
nympheler orada, İyi Çoban Apollon'un
kutsal alanında Medeia'nın diktiği sunaklarda
hâlâ yıllık sunular alırlar. Giden Minyanlar
Alkinoos'tan pek çok konuk hediyesi aldılar, sarayından on iki
Phaiak köleyi Medeia'ya hizmetçi olarak veren Arete'den de.
Yedinci gün Drepane'den ayrıldılar: şafak vakti berrak
gökyüzünde serin bir rüzgâr esiyordu, pupa rüzgârını
arkalarına alarak hızlandılar; ama Libya'nın en uzak
sınırlarında daha çok acıya katlanıncaya kadar Akhaia
sahillerine varmaları kahramanların kaderinde henüz
yazmıyordu. Ambrakialıların adını taşıyan körfezi çoktan
geçmişlerdi, yelkenler iyice gerilmiş, Kouretelerin ülkesinin,
sarhoş Ekhinades'in ve adacıklarının açığında yolculuk
yapıyorlardı, Pelops'un ülkesi henüz görünmüştü, yolun
yarısında ansızın öfkeli bir kuzey rüzgârı onları yakaladı,
sonunda Syrtes açıklarına götürünceye kadar tam dokuz gün
dokuz gece boyunca Libya denizine sürükledi, gemi bir kez
körfezin girişinden geçmek zorunda kaldı mı, Syrtes'ten
geriye dönüş yoktu: zira her yerde resifler vardı, her yerde
dipten büyüyen deniz yosunu yığınları vardı; her şeyin üzerini
sessiz bir köpük tabakası örtüyordu, kum uzaklarda sisin
içinde uzanıyordu. Burada hiçbir canlı kımıldamıyordu,
ne kanatlı ne de sürünen bir yaratık. Sonra kabaran denize
yakalandılar, zira bu sular körfezde düzenli olarak
alçalıyor, sonra gök gürültüsünü andıran şiddetli bir
kükremeyle sahil şeridinde yeniden kabarıyordu, sahile öyle
kuvvetle çekiliyorlardı ki geminin omurgası suya pek az değiyordu.
Gemiden atladılar. Uzaklara kesintisiz uzanan geniş
manzarada dağ sıralarına ve sisli gökyüzüne bakarlarken
üzüntü onları ele geçirdi; yakında veya uzakta seçebildikleri
hiçbir vaha, yol, çobanların çiftlik kulübesi yoktu: düşünceye
sevk eden sessizlik her şeyin üzerini örtüyordu,
bir kahraman derin sıkıntı içinde öbürüne soruyordu:
"Buraya ne ülkesi deniyor? Fırtına bizi nerenin kıyısına
savurdu? Bu kayaların arasından geçip ölümcül
dehşetimizin üstesinden gelmeli, memlekete giden aynı
rotayı izlemeliydik: Zeus'un iradesini yok saymak,
büyük bir işe girişerek ölmek daha iyiydi. Ama şimdi

rüzgârlar kısa süreliğine bile bizi burada tutarsa ne
yapabiliriz? Önümüzde uzanan bu uçsuz bucaksız
arazinin sahili ne kadar da çorak ve ıssız!" Kahraman böyle dedi,
ondan sonra dümenci Ankaios, durumun kötülüğünün çaresizliği
içinde kederli yoldaşlarına hitap etti:
"Çok dehşetengiz bir kader bizi gerçekten bitirdi, bu yıkımdan
kaçmamızın yolu yok; kuvvetli bir rüzgâr kıyıdan esmeye
başlasa bile kötüye dayanmaktan, bu çorak sahilde
çömelmekten başka umut yok; zira bu sahilde uzak yakın
dört bir yana bakıyorum, resifleri ve gri renkli sığlıkların
üzerinde, denizin ince üst tabakasının uzandığını görüyorum.
Dahası, bu kutsal gemimiz sahilden uzakta çoktan
parçalanmış olurdu; ama gelgit onu derin denizden
yüksek karaya taşıdı. Gelgit şimdi hızla denize dönüyor,
yol almak için çok sığ olan
deniz suyu gemiyi yalayıp duruyor. Bu nedenle
size denizde seyretmek ve eve dönmek için
hiçbir umut kalmadığını söylüyorum. Şayet başka
biri bizi kurtarmayı aklına koyduysa uzmanlığını
göstersin, kürek-dümene geçsin!
Ama şu belli ki bu kadar gayretimize rağmen Zeus
geri dönmeyi hayata geçirmemizi istemiyor."
Kahraman ağlayarak böyle dedi, usta denizci olan herkes
onun sıkıntısını paylaştı, onunla fikir birliği etti: her birinin
yüreği dondu, yanaklarına yeşilimsi bir solgunluk yayıldı.
Suretler kendiliğinden terleyip kanla birlikte
aktığında, tapınaklardan feryatlar işitildiğinde
veya gün ortasında güneş göklerden geceyi çektiğinde,
sisin arasından yıldızlar parladığında, kimi kez
cansız hayaletler gibi kentlerinin sokaklarında
savaşın, vebanın çıkmasını veya saban süren pek çok öküzün
işgücünü dehşet verici selin basmasını korkuyla bekleyerek
dolaşan insanlar gibi, kahramanlar da uçsuz bucaksız sahil boyunca
umutsuzluktan tembel tembel yürüyerek dolaşıyorlardı.
Çok geçmeden akşam indi. Yürek parçalayıcı şekilde
birbirlerine sarıldılar, kumda yatmak ve ruhunu vermek için
her biri ayrı ayrı yollardan gitmeden önce gözyaşları içindi
vedalaştılar. Şuraya, buraya, ıssız dinlenme yerlerine
dağıldılar, başlarını harmanilerine sardılar, yiyecekleri yoktu,
açtılar, gün doğumuna kadar bütün gece orada yattılar,
acınası bir ölüm bekliyorlardı. Kadınlar birbirlerine sokulup
sarılmış, Medeia'nın etrafında figan ediyorlardı.

Tüysüz yavru kuşların kayalardaki kovuk cepten düştükten sonra
yalnız başına kalıp tiz sesle cıvıltı tutturması veya kudretli
Paktolos ırmağının üzerinde çıkıntı yapan kayada kuğuların
yükselttiği çığlıkların çiyden parlayan otlaklarda ve ırmağın
hoş sularında yankılar yapması gibi, bu kadınlar da açık
kahverengi saçlarını toprakta kirletip, yürek parçalayıcı
şekilde feryat ederek gece boyunca figan ettiler.
Aslında hepsi, kahramanların en cesurları, maceraları henüz
bitmeden, ölümlü insanların haberi olmadan, bilinmeden
orada hayattan kopardı; ama çaresizlikleri, uğradıkları
itibar kaybı Libya'nın koruyucu-kadın kahramanlarının
merhametini uyandırdı, çok uzun zaman önce Athena babasının
başından parıldayarak çıktığında onunla karşılaşmışlar,
Triton Gölü'nün sularında onu yıkamışlardı. Tam öğle
vaktiydi, güneşin kuvvetli ışınları Libya'yı kavuruyordu.
İason'un yanında toplandılar, harmanisini başından elleriyle
yavaşça çektiler. Ama İason bu tanrıçalara duyduğu huşu nedeniyle
bakışlarını başka yöne çevirdi; zira onları bir tek o görebiliyordu,
İason şaşkınlık içindeyken, ona yatıştırıcı sözler söylediler:
"Zavallı biçare, mutlak çaresizlik sana neden böyle
darbe vurdu? Altın Postu aramaya nasıl gittiğini biz
biliyoruz; zorlu sınavlarının her çetelesini,
hem karada, hem denizde dolaşırken insanüstü
işler yaptığını biliyoruz. Biz koyun güden, insan sesli,
çöl tanrıçalarıyız, Libya'nın koruyucu-kahramanları
ve kızlarıyız. Artık hazırlan, ağlayıp sızlayarak kendine
acıdığın yeter, yoldaşlarını uyandır. Amphitrite,
Poseidon'un hızlı giden arabasının boyunduruğunu
çıkardığında, annene, seni karnında taşırken
uzun süre çektiği bütün ağrıların tam karşılığını
vermelisin; memleketine, kutsal Akhaia'ya gideceksin. "
Tanrıçalar böyle dediler, durdukları yerde gözden
kayboldular, sesleri iyice azaldı, sessizliğe dönüştü.
İason yerde otururken çabucak göz gezdirerek şöyle dedi:
"Merhamet edin, büyük çöl tanrıçaları: eve dönüşümüzle
ilgili söylediklerinizi tam anlayamadım: yoldaşlarımı toplayıp
onlara anlatacağım. Rotamıza değinen bir işaret belki
bulabiliriz: ne kadar çok baş o kadar iyi yargı."
Bunu söyledikten sonra ayağa fırladı, kir içindeydi, güneşte
yanmıştı, ormanda eşinin arkasından kükreyerek giden
aslan gibi yüksek sesle yoldaşlarına seslendi; bu derin ve
korkunç ses uzaktaki dağların küçük vadilerinde yankılandı,

otlaktaki sığırlar, evet, ve sığır çobanları paniğe kapılıp titrediler.
Gerçi onları kaygılandıracak hiçbir şey yoktu,
arkadaşlarını çağıran yoldaşlarının sesiydi,
İason'un çevresinde toplandılar, neşesizdiler,
onları, zavallı grubu, kadınlarla erkekleri birlikte
gemilerinin yanına oturttu, bütün meseleyi
önlerine koydu. "Dinleyin, dostlarım: Umudumu
kestiğimde, kadın suretinde, boynularından
sırtlarına ve kalçalarına inen keçi derileri giymiş
üç tanrıça yanıma geldi, başımın üzerinde durdular,
nazik elleriyle harmanimi çekiştirip üzerimi açtılar,
ayağa kalkmamı, gidip sizi uyandırmamı,
sonra da Amphitrite, Poseidon'un hızlı giden
arabasının boyunduruğunu çıkarır çıkarmaz
annemize, bizi karnında taşırken uzun süre çektiği
bütün ağrıların tam karşılığını vermemizi emrettiler.
Bu kehanetin neye işaret ettiği konusunda hiç fikrim yok.
Kendilerinin Libya'nın koruyucu-kadın kahramanları
ve kızları olduklarını söylediler; geçmişte ister kuru
toprakta, ister denizde olsun katlandığımız
her şeyi her ayrıntısıyla bildiklerini söylediler.
Ama onları durdukları yerde artık göremedim, zira bir tür sis
veya bulut aramıza girdi, onları görünmez yaptı."
İason böyle dedi; dinleyen herkes şaşkınlığa kapıldı.
Belirtilerin en tuhafına Minyanlar tanık oldular:
denizden çıkan canavar gibi bir at karaya doğru fırladı,
boynunda havalara uçuşan altın yelesiyle dev gibiydi;
rüzgâr hızıyla dört nala koşmaya başlayınca çevresindeki
tuzlu su akıntılarını hafifçe sarstı. Sonra Peleus
toplanan yoldaşlarına sevinçle hemen duyurdu:
"Poseidon'un karısı, tanrının arabasının boyunduruğunu
tam şu anda kendi elleriyle çıkardı, sanıyorum;
tahmin ediyorum, annemiz içinde yol aldığımız bu
gemiden başka bir şey değil: sonsuza kadar
bizi karnında taşıdığı, ona verdiğimiz sıkıntılı işlerden
inlediği doğru. Şimdi kararlı bir güç ve inatçı omuzlarla
onu yukarı kaldıralım, tez ayaklı atın önümüzde gittiği
çöl toprağının iç kısmına götürelim, zira at kumun
altına dalmayacak ve izlediği yol, umarım, ülkeyi boydan
boya geçerek bizi iç denizde bir lagüne götürecek." Peleus böyle
dedi, onun tavsiyesini herkes beğendi, hemen karar verdi.
Bu hikâye Mousalara ait: ben, Pierialı hanımlara

itaat ederek bu şarkıyı söylüyorum; benim doğru olduğunu
duyduğum hikâyede, sen, ey kraliyetin bütün oğullarının
fersah fersah en cesuru, gücünle, dayanıklılığınla Libya çölünde
kum tepelerinin üzerinden gemini götürdün, geminin taşıdığı
bütün donanımı omuzlarına alıp kaldırdın,
arka arkaya tam bir düzine gün ve gece boyunca.
Tam olarak çektikleri acının ve zorluğun ölçüsünün
çetelesini kim tutabilirdi? Zorunluluktan kaynaklanan,
üstlendikleri öyle bir görevdi ki elbette ölümsüzlerin
kanından olmalıydılar: gemiyi Tritonia gölünün sularına
götürüp suya bırakıncaya, heybetli omuzlarından indirinceye
kadar sevinçle çalışıp didindiler. Öfkeli köpek sürüsü gibi
dağılarak bir pınar aramaya gittiler, zira bütün ıstıraplarının ve
sıkıntılarının yanı sıra susuzluktan yanıyorlardı: yolda hiç
oyalanmadılar. Kutsal ovaya geldiler, Khthonia'nın yaşlı yılanı
Ladon düne kadar burada Atlas'ın arazisinde en saf altından
elmaları koruyor, nympheler, Hesperidler etrafında tatlı tatlı
şarkı söyleyip dolaşıyorlardı; ama onlar geldiklerinde
Ladon Herakles tarafından çoktan yere serilmiş,
bir elma ağacının gövdesinin yanına uzanmıştı: sadece
kuyruğunun ucu hâlâ seğiriyordu, başından itibaren koyu
renkli sırtı boyunca Ladon cansız yatıyordu. Herakles'in okları
kanına Lerna Hydrası'nın kötü zehrini bırakmıştı,
çürüyen yaralarının üzerinde sinekler kuruyup ölüyordu.
Hesperidler yanında duruyorlar, altın başlarının üzerinde beyaz
kollarını sallıyorlar, acı acı bağırarak figan ediyorlardı. Minyanlar
ansızın hep birlikte onlara yaklaştılar. Bu hızlı hareket üzerine
nympheler hemen orada bir anda toz toprak haline geldiler. Ama
Orpheus onların ilahi büyüsünü gözlemledi, durup onlara dua etti:
"Güzel ve iyiliksever ruhlar, ister gökyüzü, ister yeraltı diyarının
tanrıçaları arasında sayılın, ister koyun güden bozkır
nympheleri olarak tanınır, merhamet edin ey hanımlar: gelin,
ey nympheler, Okeanos'un kutsal dölü, kendinizi bize gösterin,
kayadan fışkıran bir pınarı, yeryüzünden kaynayarak çıkan bir
kutsal ırmağı hasret çeken gözlerimizin önüne serin, doymak
bilmeyen yakıcı susuzluğumuzu dindirebilelim, ey tanrıçalar.
Akhaia ülkesine yolculuğumuzda evimize ulaşırsak, öbür bütün
tanrıçaların arasında öncelikle size minnetle sunularda bulunacağız,
sayılamayacak hediyeler, şerefinize toprağa dökülecek
şaraplar, şölenler." Orpheus'un aceleyle ettiği duası böyleydi;
nympheler onların çektiklerine hemen acıdılar. Önce, yeryüzünde
fideler büyüttüler; sonra bu fidelerden yukarıya uzanan

uzun filizler, sonra yeryüzünden yukarıya, dümdüz
uzanan uzun, yemyeşil körpe ağaçlar gelişti:
Hespere kavak, Erytheis karaağaç, Aigle söğüdün
kutsal kütüğü oldu. Sonra bu ağaç formlarından
görünür şekilde değiştiler, eskisi gibi yine aynı
nympheler oldular, ender bir mucize.
Aigle tatlı sözlerle kahramanlara umdukları cevabı verdi:
"Bir utanmaz adamın burada ortaya çıkması,
koruyucu yılanımızın canını alması, tanrıçanın
altın elmalarını çalıp kaçması sizin dertleriniz
için elbette büyük bir yardım ama
biz kendi iğrenç kederimize terk edildik.
Yabancı dün geldi, hem fizik hem mizaç açısından
katildi, çatık kaşlarının altında acımasız gözleri
kıvılcım saçıyordu, sepilenmemiş ham deriden
kocaman bir aslan postu giyiyordu; zeytin dalından
kalın bir sopası ve bu yaratığı vurup öldürdüğü okları vardı.
Bu ülkede bütün yaya dolaşanlar gibi o da buraya
geldiğinde susuzluktan kavrulmuş, her yerde
su arayarak esip gürlemişti. Belli ki hiç bulamamıştı.
Ama burada Tritonia gölünün yanında duran
bir kaya var, ayağıyla kayanın dibine tekme
attı, kendi mi düşündü? bir tanrı mı teşvik etti? Bol su fışkırdı.
Sonra göğsü ve iki eliyle toprağa bastırarak eğildi,
kocaman karnını yük hayvanı gibi doyuruncaya kadar
kayadaki yarıktan büyük yudumlarla bol su içti."
Aigle böyle dedi, hepsi Aigle'nin yolunu gösterdiği
arzulanan pınarı buluncaya kadar heyecanla koştu;
dar yarığın etrafında çukur kazan kalabalık arı
kitlesi veya küçük bir tatlı bal lekesine inerek
açgözlülükle üzerine doluşan sinekler gibi,
hepsi bir araya toplanan Minyanlar kayadan çıkan
pınarın etrafında itişip kakışıyorlardı; biri, dudakları
iyice ıslanmış, sevincini ifade etti: "Tuhaf şans:
Herakles uzakta olmasına rağmen yoldaşları
susuzluktan bittiğinde onları kurtardı! Kara yolundan
yaptığımız yolculukta onu bir şekilde bir yerde bulabilsek keşke!"
Bunun üzerine, konuşurlarken böyle bir göreve çok uygun olanlar
arayışlarını hızlandırdılar, her yöne dağıldılar, zira yer
değiştiren kumun üzerinde gece esen rüzgârlar izleri silip
yok etmişti. Boreas'ın iki oğlu kanatlarından emindi,
Euphemos ayağının tezliğine, Lynkes uzağı görmesine,

görüşünün keskinliğine güveniyordu. Onlarla birlikte
beşinci olarak Kanthos da fırladı, tanrıların kararı ve
kendi cesaretiyle, Polyphemos'u nerede bıraktığını
Herakles'ten kesin olarak öğrenebilirdi, yoldaşı
hakkında her ayrıntıyı ona sormaya kararlıydı,
aslında yoldaşı çok meşhur Mysia kentini kurduktan sonra
deniz kıyısındaki Khalybes ülkesine varıncaya
kadar maceraya katılma umuduyla uzunca bir kara
yolu kat ederek Argo'yu aramaya gitmişti; kader onu
Khalybes'te felakete sürüklemişti, uzun beyaz bir
kavak ağacının altındaki mezar taşı denize bakar.
Ama şimdi sadece Lynkeus çok uzak mesafeden
Herakles'i görebildiğini düşünüyordu, yeni ayda
insanın gördüğü veya gördüğünü hayal ettiği
karanlık bulutların arasındaki ince ay gibi;
yoldaşlarına koşarak başkalarının aramak için
yola çıkmamasını söyledi: onu bulamazlardı.
Diğerleri, hızlı koşan Euphemos'la Thrakialı
Boreas'ın iki oğlu, bitkin ve elleri boş hemen
geri döndüler. Ama sen Kanthos, ölüm seni Libya'da,
bu koyunları otlakta bulduğunda yakaladı;
arkalarında güçlü kuvvetli bir çoban vardı,
koyunları aç yoldaşlarına getirmeye çalıştığında,
sürüsünü savunan çoban taş atarak seni yere serdi,
zira o güçsüz bir yaratık değil, Delphoili Phoibos'un
torunu Kaphauros'tu, annesi erdemli Akakallis'i yıllar
önce Minos Libya'ya sürmüştü, Minos'un kendi kızı olmasına
rağmen Akakallis tanrının yüküne gebeydi; Phoibos'a
harika bir oğul doğurdu, Amphithemis veya Garamas adını verdiler.
Zaman içinde Amphithemis bir Tritonia nymphesini yatağına
aldı, nymphe ona Nasamon'la sürülerini korurken Kanthos'u
katleden Kaphauros'u doğurdu. Ne var ki kahramanların,
onun ne yaptığını öğrendiklerinde intikam peşinde koşan
şiddetinden kaçamadı. Sonra Minyanlar Kanthos'un
çürüyen cesedini aldılar, gözyaşları ve büyük feryatlarla
gömdüler. Koyunlara el koydular. Aynı gün, Ampykos'un
oğlu Mopsos'u amansız bir kader eline geçirdi: kehanet
becerilerine rağmen aman bilmez kaderden kaçamadı.
Ölüm kaçırılmazlığını sürdürdü. Çölde öğle güneşinden
kaçan tehlikeli bir yılan kumullarda yatıyordu,
kuyruğuna basılmazsa, dehşetten geri kaçan birine
darbe vurmayacak veya fırlayıp üzerine atılmayacak

kadar miskin: ama kara zehri duyarlı bir yaratığa
girdiği anda, bütün besinini hayat veren toprağın
sağladığı bu yaratığın Hades'e yolunun uzunluğu,
açık söylemem gerekirse, Şifacı Apollon bile ona
hekimlik yapsa bir dirsek veya daha da azıydı.
Zira tanrıların dengi Perseus, annesi onu
Eurymedon da derdi, krala Gordion'un yeni kesilmiş başını
getirerek Libya'ya uçtuğunda toprağa damlayan
bu kara kanın her damlası bu yılanların soyunu üretmişti.
İleriye doğru giden Mopsos sol ayağının tabanıyla yılanın
kuyruğunun en ucundaki omura sertçe bastı, yılan acıdan
kıvranarak Mopsos'un bacak kemiğine ve baldır kaslarına
sarıldı, zehirli dişini etinin derinine batırdı.
Medeia'yla hizmetkârları korkarak kaçtılar ama Mopsos
telaş etmeden, felç eden hissizlik çoktan bedenine yayıldığı için,
zavallı biçare, büyük bir acı duymadığının bilincinde, kanayan
yarayı eliyle muayene etti, yoğun bir sis gözlerini perdeliyordu,
bir anda yere yığıldı, ölümün soğukluğu onu sararken
bacakları ağır ve güçsüzdü. Yoldaşları etrafına
toplandılar, aralarından İason böyle korkunç bir
ölüme hayretle baktı; öldüğüne göre, hayır, bir an
bile orada güneşin altında yatarken bırakılamazdı,
zira zehir Mopsos'un etini içten çürüttü, saçları
çürüyerek deriden döküldü. Bu durumda tunç çapalarıyla
hemen derin bir mezar kazdılar, hem kadınlar hem erkekler
ölünün acıklı kaderine üzülüp yas tutarak saçlarının
perçemlerini kestiler. Uygun törenler gereğince
tam silahlı olarak çevresinde üç defa yürüdüler,
üzerine yüksek bir tümsek yığdılar. Sonra denizde
güney rüzgârı esti, hemen gemilerine bindiler.
Kanalların arasında kendilerini gölden çıkaracak
birini arayarak yola koyuldular; ama gayretleri
sadece tahmine dayanıyordu; bütün gün amaçsızca gittiler.
Kavurucu güneşin ışınları bütün şiddetiyle kavururken yılanın
en sonunda kayanın yüzünde bir yarık olmasına rağmen
barınağına sürünerek gidinceye kadar, eğri büğrü bir
yolda çöreklenmesi, başını şuraya buraya çevirip tıslaması,
gözlerinin yakıcı kıvılcımlar gibi öfkeyle parıldaması gibi,
Argo da yüzebilmek için gölden boş yere çıkış arayarak
saatlerce oraya buraya gitti. Sonra Orpheus ansızın, yerel
tanrıları yumuşatmak, eve sağ salim gidebilmek için Apollon'un
büyük üçayağını gemiden indirmelerini söyledi.

Bunun üzerine, gidip Apollon armağanını kıyıya yerleştirdiler;
orada onla karşılaştılar, en parlak döneminde genç bir
adam kılığında, kudretli Triton, yerden bir parça toprak
aldı, onu konuk hediyesi olarak şu sözlerle kahramanlara sundu:
"Alın bunu dostlar, çünkü bana yakarabilenlerin ellerine
koyacağım daha iyi bir konuk hediyem yok şimdilik. Ama insanların
yabancı bölgede seyahat ederken genellikle öğrenme ihtiyacı
duydukları gibi, siz de buradaki rotaların peşindeyseniz gösteririm
size onları, zira babam Poseidon sular hakkında bana uzmanlık
bilgisi verdi. Ben sahil bölgesini yönetiyorum:
burada, vahşi hayvanların yuvası Libya'da doğan Eurypylos'tan
çok uzaklarda bile söz edildiğini duymuşsunuzdur belki."
Triton böyle dedi, Euphemos toprak parçasını almak için
birleştirdiği avuçlarını hemen uzattı, ona şu kurnaz cevabı verdi:
"Kahraman, Apis'i ve Minos Denizini bilme fırsatın olduysa
sana sorduğumuz soruya doğru cevap ver. Zira biz buraya
isteyerek gelmedik: senin ülkenin sınırları içine bizi kuzey
fırtınaları sürükledi, gemimizi karadan, omuzlarımızın
üzerinde, ıstıraplı bir yük olarak bu lagünün sularına taşıdık;
açık denize nasıl ulaşacağımızı, Pelops'un ülkesine,
evimize nasıl gideceğimize dair hiç bilgimiz yok."
Euphemos böyle dedi, Triton uzaktaki denizi ve gölün derin
halicini onlara göstermek için elini uzattı, şöyle dedi:
"Denize çıkış şurada, su burada çok derin, kımıltısız,
neredeyse siyah, iki yanda şeffaf beyaz dev dalgalar
parıldıyor: dev dalgaların ortasındaki dar geçidi takip edin.
Sizi denize çıkaracak. Deniz Krete'nin, Pelops'un
sisler içindeki kutsal ülkesinin çok açıklarına kadar
uzanıyor. Gölü geçip açık denizin ağzına geldiğinizde
sahil şeridini takip edin, kuzeye doğru gittiği sürece
sahile yakın seyredin; ama kara parçası doğuya
doğru, eğim yaparak kavis çizdiğinde ileriye
uzanan uzun bu dağlık burundan dosdoğru denize
çıkarsanız, yolculuğunuz olaysız geçer.
Şimdi sevinçle gidin: ağır işten şikâyet etmeyin,
gençliğin körüklediği kollar ve bacaklar ağır işe direnmemeli."
Bu dostça konuşmanın sonunda acele ederek gemiye bindiler,
lagünden çıkmak için kürek çekme niyetindeydiler,
Hevesle hızlandılar, bu arada Triton kudretli üçayağı
aldı, onun göle girdiğini gördüler; ama bundan sonra,
üçayakla birlikte onların bu kadar yakınındayken Triton'un nasıl
ortadan kaybolduğunu kimse algılamadı. Ama yürekleri ferahtı,

zira kutsal Triton onları dost kılığında karşılamıştı;
ona kurban etmek üzere İason'un en güzel koyunu
seçmesini, övgüler terennüm etmesini söylediler.
İason hemen seçim yaptı, geminin kıçında kurbanı
havaya kaldırdı, şu duayı ederken kurbanın boğazını kesti:
"Gölün kıyısında görünen ruh, ister deniz canavarı Triton ol,
ister tuzlu derinliklerin kızları seni Nereus veya Phorkys olarak
bilsinler, sen her kimsen merhamet et, yüreğimizin en çok
istediğini ver bize, evimize sağ salim dönelim."
İason bu duayı ederek koyunun boğazını kesti, geminin
kıçından denize attı. Bunun üzerine tanrı denizin
derinliklerinden gerçek görünüşüne bürünerek
kendi kişiliğinde yükseldi. Bir adamın geniş yarış
pistinde tez ayaklı bir atı eğitirken onun gür yelesinden
tutup yanı sıra koşması, atın da itaat ederek efendisini
takip etmesi, gururla boynunu yukarı kaldırması,
parıldayan gemini çenesinin bir yanından öbür yanına
çiğnerken ses çıkarması gibi, Triton da içi oyuk *Argo*'nun
kıç bodoslamasına ellerine koyup onu denize itti.
Başındaki taçtan sırtına ve böğürlerine, karnına kadar bedeninin
biçimi kutsal tanrılarınki gibi harikaydı; ama belden aşağısında
büyük bir deniz yaratığının kuyruğu vardı, kuyruğunu şu ya da bu
yöne savuruyordu. Aşağıda yeni ayın halesine benzeyen kıvrık
yüzgeçlere ayrılan kılçığıyla dalgaların yüzeyine vuruyordu.
Kahramanlar denize varıncaya kadar Triton gemiyi itti,
sonra rotayı belirledi, kendisi hemen derinlere daldı.
Kahramanlar bu esrarengiz alamete tanıklık ederken
bağırdılar. Argo limanı, geminin kalışına dair işaretler ve
Triton'la Poseidon'a adanmış sunaklar bugün de
vardır, çünkü o gün orada dinlendiler. Ama gün
ağardığında elverişli bir batı rüzgârının önünde
şişen yelkenlerle yola devam ettiler, bu çorak sahil
şeridini sancak tarafına aldılar. Ertesi günü sabah
erkenden burnu ve çıkıntı yapan dağlık burnun
kavsinin ötesine uzanan denizin derin körfezini gördüler.
Batı rüzgârı kesilirken güneybatıdan hemen
siroko esmeye başladı, bunu duyduklarında yürekten sevindiler.
Ama güneş batıp da çoban yıldızı geri döndüğünde
bütün yorgun çiftçiler soluk aldı, ardından karanlık bastı,
siroko dindi, yelkenleri mayna ettiler, yüksek direği
indirdiler, perdahlı küreklerine sarıldılar, bütün gece,
ayrıca ertesi günü, o günden sonra yine bütün bir

gece azimle kürek çektiler. İleri doğru uzanan
sarp Karpathos uzaktan onları karşıladı.
Buradan Aigaia adalarının en uzağına, Krete'ye
geçmeyi planladılar. Ama tunç adam Talos
yekpare burundan devasa kayalar
koparark gemiyi Dikte'nin korunaklı
limanında kıyıya bağlamalarını engelledi.
Şimdi yarı tanrılar çağında yaşayan bu Talos Tunç Çağı'nda
dişbudak ağaçlarından gelen halkın soyundandı;
Zeus onu adaya bekçilik etsin, tunç ayaklarının üzerinde
günde üç defa Krete'yi dolaşsın diye Europe'ye vermişti.
Bedeninin geri kalanıyla kolları ve bacakları gerçekten
tunçtan oluşuyordu, kırılmazdı; ama ayak bileği tendonunun
altından kanla dolu bir damar geçiyordu, onu örten hassas zar
hayatla ölüm arasındaki bağları belirliyordu. Kahramanlar
yorgunluktan bitap düşmelerine rağmen dehşete kapılarak
hemen küreklerine sarıldılar, gemiyi kıyıdan uzaklaştırdılar,
geri çekilmeye başladıklarında Medeia onlara
seslenmemiş olsaydı, hem susuzluk hem bitkinlik çekerek
büyük sıkıntı içinde Krete'den uzaklaşmış olacaklardı:
Medeia, "Dinleyin" dedi, "bütün vücudu bile tunçtan
oluşmuş olsa, her kimse bu adamı, şayet ölümsüz değilse,
sizin adınıza hükmüm altına alacağım. Ama bana boyun
eğinceye, bana teslim olmayı kabul edinceye kadar
siz gemiyi attığı taşların menzilinden uzak tutun."
Medeia böyle dedi, gemiyi menzilin dışına çıkarıp
ağırdan aldılar, Medeia'nın yapacağı hesapta olmayan
planı görmeyi beklediler. Medeia iki yanağını da
mor pelerininin kıvrımıyla örterek, güverteye çıktı,
İason onun elini tutarak kürekçi oturaklarının
arasındaki iskelede ona yol gösterdi. Medeia burada
büyüler yaptı, canlı yaratıkların üzerlerine atlamak için
havada dört bir yanımızda daireler çizen, hayatı bir çırpıda yiyip
bitirenlere, cehennem tazılarına, ölü ruhlara yakardı, onların
gönlünü aldı. Üç kere büyüleriyle, üç kere dualarıyla yalvarıp
yakardı, sonra iradesini kötülükle pekiştirdi, yabancı ve düşman
bir bakışla Talos'un gözlerini büyüledi, ona duyduğu
nefret dolu gazapla dişlerini gıcırdattı, şiddetli
öfkesi de Talos'u öldürücü sanrılar yağmuruna tuttu.
Zeus Baba, vahim bir ölümün sadece hastalık ve yaralar olarak
karşımıza çıkmaması aslında ruhumda büyük bir şaşkınlık uyandırıyor:
bazı düşmanlar bizi uzak mesafeden de ezebiliyor!

Bu durumda Talos, tunç olmasına rağmen Medeia'nın
uzaklara ulaşabilen büyüsünün hükmüne boyun eğdi.
Talos, onların sağ salim demir atacakları bir yere varmalarını
engellemek için kocaman taşları kaldırırken bir taşın
çıkıntısı ayak bileğini sıyırdı. Erimiş kurşun gibi iltihap
boşaldı. Çok geçmeden, ileri doğru çıkıntı yapan bu burunda
kıpırdamadan dikilip kaldı ama dağların tepelerinde
oduncuların keskin baltalarıyla ormandan eve yorgun
argın dönerken yarısı kesilmiş bıraktıkları, ilkin gece
karanlığında sert rüzgârın sarstığı, en sonunda gürültüyle
ses çıkararak yere yıkılan devasa çam ağacı gibi, Talos da
sallanmasına rağmen yorulmak bilmeyen ayaklarının üzerinde
bir süre dimdik durdu ama sonunda güçsüz düşerek muazzam bir
gürültüyle yüzükoyun yere düştü. Aslında o gece kahramanlar
Krete'de açık havada geceleyediler; ama sonra şafağın ilk kızıllığıyla
Minos Athena'ya kutsal alan dikip su çektiklerinde
bir an önce küreklerine sarılarak Salmonis Burnunu
geçebilsinler diye hemen gemiye bindiler.
Ama engin Krete denizinde doğru rotada giderlerken
ansızın bastıran Karanlığın Örtüsü dedikleri gece onları korkuttu.
Bu müthiş gece yıldız veya ay ışığının nüfuz edemeyeceği kadar
kesifti, gökten siyah bir boşluk veya yeraltının derinliklerinden
başka bir siyahlık gibi geliyordu. Kendileri adına, Hades'te miydiler
yoksa denizde mi sürükleniyorlardı, hiçbir fikirleri yoktu: ama
bunun kendilerini nereye götürdüğünü bilmeden, sağ salim
denize geri döneceklerine yine de inanıyorlardı.
İason üzüntüden gözyaşları yanaklarından inerken ellerini
uzatarak yüksek sesle Phoibos'u çağırdı, kurtarmasını istedi.
Vadettiği hediyeleri saymaya başladı, bunları tanrının
kutsal alanlarına yığın yığın getirecekti.
Leto'nun oğlu, onu hemen duydun,
gökyüzünden denizdeki Melantioi Kayaları'na
indin, kayaların ikiz tepelerinden birine sıçrayarak
sağ elinle altın yayını yukarıya salladın,
yayın çevresine göz kamaştıran bir ışık verdi.
Sporadeslerden biri, minicik Hippouris adasının
karşısına gelen bir adacık önlerinde zuhur etti,
buraya demir atıp karaya çıktılar. Şafak çok çabuk
doğdu, aydınlık getirdi, gölgeli bir koruda Apollon'a
harika bir kutsal alan ve çakıl taşından sunak yaptılar,
parıltısının ışınları uzaklara saçıldığı için ona Işık Saçan Phoibos
adıyla yakardılar, kayalıklı adaya Anape, yani "Zuhur"

adını verdiler, çünkü onlar sıkıntı içindeyken Apollon
adayı zuhur ettirmişti. Issız bir kumsalda insanın
kurban diye bulabildiği şeyleri kurban ettiler;
ama alev alev yanan çalı çırpının üzerine şarap yerine
su döktüklerinde bunları gören Medeia'nın Phaiak hizmetçileri
içlerinden yükselen kahkahayı tutamadılar, hizmetçiler Alkinoos'un
saraylarında öküz kurban edildiğini sık sık görmüşlerdi.
Kahramanlar da açık saçık bir dille onlarla alay ettiler,
şakadan çok eğlendiler, saman alevi gibi parladılar, sövgü
dolu hakaretler savurdular, birbirleriyle alay ettiler,
hepsi şakaydı. Anape'nin koruyucusu Işık Saçan Apollon'u
sunularıyla her ne zaman yatıştırsalar, kahramanların adadaki
bu eğlencesinden ötürü kadınlar bu takılmalarda erkeklerle
hâlâ boy ölçüşüyorlar. Ama açık sakin bir havada
buradan da palamarlarını çözdüler. Maia'nın yüce oğluna
derin saygıyla, Euphemos o gece gördüğü bir rüyayı hatırladı.
Ona öyle gelmişti ki göğsünde sıkı sıkı tuttuğu tanrı vergisi
toprak beyaz süt ırmaklarıyla ıslanmış, küçük olmasına rağmen
özü değişmiş, canlı bir kadına, daha çok da genç bir
bakireye dönüşmüş, Euphemos giderek artan,
denetlenemeyen bir ihtirasla onunla yatmıştı;
bittiğinde, sütüyle beslediği kendi kızıyla yatmış
gibi ağlamıştı. Ama kız tatlı sözlerle onu rahatlatmıştı:
"Triton'un dölüyüm ben, dostum, çocuklarının dadısıyım,
senin kızın değilim, zira benim ebeveynim Triton'la Libya.
Anape'nin açığındaki denizde yaşayan Nereus'un
bakire kızlarından say beni; zamanla, senin soyuna
yardım etmeye hazır, yeniden güneş ışığına döneceğim."
Euphemos bu sözleri yüreğinde tuttu, işi bütünüyle
İason'a anlattı; Apollon'un kehanetlerini aklından
geçiren İason yavaşça içini çekerek ona cevap verdi:
"Benim iyi dostum, kader senden büyük, harika bir onur istemiş!
Bu toprağı denize attığında tanrılar onu ada yapacaklar,
senin çocuklarının soyları orada yaşayacaklar, zira Triton
onu, Libya anakarasının bu parçasını sana konuk
hediyesi olarak verdi: başka bir ölümsüz değil,
bizzat o, karşılaştığınızda bu hediyeyi sana verdi."
İason böyle dedi, Euphemos İason'un cevabını geri çevirmedi
ama kehanetten cesaret aldı, toprağı kaldırıp
denizin derinlerine attı. Oradan bir ada yükseldi,
Euphemos'un çocuklarının kutsal dadısı Kalliste,
eskiden Sinties'in Lemnos'unda yaşayan Euphemos'un

çocukları Tyrrhenoi savaşçıları tarafından Lemnos'tan
sürüldüler, yakaran koloniciler olarak Sparta'ya gittiler; sonra
Autesion'un soylu oğlu Theras'ın önderliğinde Sparta'yı bırakıp
Kalliste adasına geldiler. Theras, kendi adına kinaye adanın adını
Thera olarak değiştirdi. Ama o tarihte Euphemos çoktan ölmüştü.
Buradan fersah fersah denizleri hızla ve istikrarla
geride bıraktılar, Aigina'ya ayak bastılar. Burada su çekip
getirme konusunda zararsız bir kavgaya giriştiler,
suya en çabuk kimin ulaşıp gemiye getireceği konusunda,
çünkü sürekli pupa rüzgârı esiyordu ve
ev hasreti çekiyorlardı. Bugün bile
Myrmidon gençleri sırtlarında su dolu kaplar taşırken
birbiriyle hızlı koşma yarışına girip hâlâ zafer peşinde koşarlar.
Kahramanlarım, kutsanmış ırk, lütfedin,
benim bu şarkılarımı söylemek her yıl insanlara
daha tatlı gelsin! Şimdi gayretlerinizin
şanlı sonuna geldim, zira Aigina'dan yelken açıp
yolculuğunuza devam ederken başka bir macera
yaşamadınız; karşınıza ne fırtına, ne bora çıktı;
Euboia'nın gerisindeki boğazda Kekrops kıyısını ve
Aulis'i sakin sakin geçtiniz, Lokris'te Opuntioi kentlerini
geride bırakarak Pagasai kumsalında sevinçle kıyıya adam attınız.

ARGONAUTİKA

[Argo Denizcileri]

RODOSLU APOLLONİOS

Argonautika yahut *Argo Denizcileri* efsanesi, Yunanların bildikleri en eski efsaneler arasındadır. Yunan mitolojisinde bu kahraman grup, İason'un Altın Post'u bulmak için Kolkhis'e gidişinde ona eşlik eder. Kahramanlar adlarını bindikleri gemi olan Argo'dan alırlar. Gemi adı ise ustası olan Argus'tan gelir. *Argonautika*, antik dönemin kurucu mitleri arasında yer alır.

ISBN : 978-605-9460-91-0

28 ₺ (K.D.V.'den muaftır)

pinhanyayincilik.com
/pinhanyayincilik
/pinhankitap